

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 85

Год. LXIII

Понеделник, 9 јули 2007

Цена на овој број е 280 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1073. Закон за волонтерството.....	2	1084. Правилник за начинот на снимањето на недвижностите.....	39
1074. Одлука за помилување на осудени лица.....	7	1085. Правилник за начинот на изготвување на нумеричките податоци за недвижностите.....	44
1075. Одлука за давање согласност на Извештајот за работењето на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување во 2005 година.....	7	1086. Правилник за основни геодетски работи и за поставување на мрежи на геодетски точки.....	45
1076. Одлука за давање согласност на Извештајот за работењето на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување во 2006 година.....	7	1087. Одлука за определување највисоки цени на одделни нафтени деривати утврдени согласно Методологијата.....	77
1077. Правилник за означување на енергетската ефикасност на уредите за домаќинствата.....	7	Фонд за здравствено осигурување на Македонија	
1078. Список на медицински помагала за кои е дадено одобрение за ставање во промет во периодот од 01.09.2006 до 30.06.2007 година.....	27	143. Статут на Фондот за здравствено осигурување на Македонија.....	78
1079. Список на аптеки за кои е дадено дозвола за работа во периодот од 01.01.2007 до 30.06.2007 година.....	33	Агенција за цивилно воздухопловство	
1080. Список на отрови наменети за јавна хигиена, дезинфекција, дезинсекција и дератизација за кои е издадено решение за пуштање во промет.....	35	144. Правилник за формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување, промена и пренос на уверението за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром или леталиште.....	82
1081. Список на отрови за кои е издадено решение за распределба во група на отровност.....	36	145. Правилник за стручно оспособување, проверки и уверенија за стручна оспособеност на персоналот кој врши подготовка и издавање на воздухопловни информации, карти, публикации и процедури на летање.....	97
1082. Решение за впишување на Здружението на граѓани во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита.....	39	146. Правилник за формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверение за работа и уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на јавен воздушен превоз.....	100
1083. Решение за ставање во примена на установен катастар на недвижности....	39		

	Стр.
Објава за трошоците на живот за месец мај 2007 година.....	111
Објава за просечната месечна нето плата по работник за месец јуни 2007 година.....	111

	Стр.
Објава за движењето на трошоците на животот во Република Македонија за месец јуни 2007 година.....	112
Објава за движењето на цените на мало во Република Македонија за месец јуни 2007 година.....	112
Огласен дел	1-80

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1073.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОЛОНТЕРСТВОТО

Се прогласува Законот за волонтерството, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 2 јули 2007 година.

Бр. 07-3054/1
2 јули 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН ЗА ВОЛОНТЕРСТВОТО

И. Општи одредби

Член 1

Со овој закон се уредуваат волонтерството, условите и начинот на вршење на волонтерството, правата и обврските на волонтерите и организаторот на волонтерството, договорот за волонтерството и евиденцијата на волонтерската работа.

Член 2

Волонтерството претставува активност од интерес за Република Македонија која придонесува за подобрување на квалитетот на животот со активно вклучување на луѓето во општествениот живот, како и за развој на хумано и рамноправно демократско општество.

Член 3

Под волонтерство се подразбира доброволно давање на лични услуги, знаења и вештини и /или вршење на други активности во корист на други лица, органи, организации и други институции, без надоместок.

Со овој закон не се ограничува можноста да се даваат волонтерски услуги кои се од непостојана или случајна природа на доброволна основа, без надоместок.

Под волонтерство, според овој закон, не се подразбира вршење на волонтерски стаж, согласно со Законот за работните односи.

Член 4

Волонтер е физичко лице кое дава услуги, вештини и знаења во корист на други лица, органи, организации и други институции, на доброволна основа и без финасиска или друга лична добивка.

II. Услови и начин на вршење на волонтерството

Член 5

Волонтер може да биде домашно и странско физичко лице.

Волонтер може да биде и малолетно лице со писмена согласност од неговите родители или старатели.

Договор за волонтирање со малолетни лица може да се склучи само со писмена согласност од неговите родители или старатели.

Одредбите од Законот за работните односи, кои се однесуваат на заштита на лицата од 15 до 18 години, соодветно се применуваат на малолетните лица кои волонтираат.

Член 6

Организатори на волонтерска работа можат да бидат:

- здружение на граѓани и фондација,
- верска заедница и религиозна група,
- јавна установа и
- орган на државна власт.

Организаторот на волонтерската работа од ставот 1 на овој член, ја утврдува потребата од ангажирање на волонтери, видот на услугите и начинот и постапката за обезбедување на истите, врз основа на програма за волонтирање.

Член 7

Државјанин на Република Македонија може да волонтира во други држави, согласно со прописите на државата во која волонтира и ратификуваните меѓународни договори.

Член 8

Странско лице може да волонтира во Република Македонија врз основа на претходно обезбедена согласност од Министерството за труд и социјална политика и регулиран престој во Република Македонија.

Организаторот на волонтерската работа е должен во рок од 60 дена од денот на издавањето на согласност од ставот 1 на овој член, да го извести Министерството за труд и социјална политика за почетокот на волонтирањето на странското лице.

Начинот, постапката и евиденцијата за издавање на согласноста од ставот 1 на овој член, ги пропишува министерот за труд и социјална политика.

Член 9

Организаторот на волонтерската работа не смее волонтерот да го стави во нееднаква положба поради расата, бојата на кожата, полот, возраста, здравствената состојба, односно инвалидност, религиозното, политичкото или друго убедување, националното или социјалното потекло, статусот на семејството, имотната состојба, полота насоченост или заради други лични околности.

III. Права и обврски на волонтерот и организаторот на волонтерството

Член 10

Волонтерот има право:

- во писмена форма да го добие описот на правата и обврските кои треба да ги исполни и да биде запознаен со условите и опасностите поврзани за време на волонтирањето, пред започнување на волонтирањето,

- да биде запознаен со општите акти на организаторот на услугите, односно на оние делови кои се однесуваат на волонтерските услуги, за кои е ангажиран,
- да користи средства за заштита при работа согласно со прописите за заштита при работа,
- на обука, доколку истата е потребна за обезбедување на услугата која е предмет на договорот,
- на отсуство за време на волонтирањето, ако за тоа постојат оправдани причини,
- на дневен одмор,
- да биде консултиран и информиран при одлучување за начинот на давање на услугите,
- на надоместок на однапред договорените трошоци поврзани со волонтерството (трошоци за храна, трошоци за превоз до и од местото на волонтирањето, трошоци за службени патувања и трошоци за обука) и
- на заштита на приватноста и личните податоци.

Трошоците од ставот 1 алинеја 8 на овој член, кои волонтерот може да ги има за време на траењето на волонтирањето, се исплатуваат во иста висина како за вработените кај организаторот на волонтерската работа.

Волонтер - странско физичко лице, покрај правата од ставот 1 на овој член, има право и на трошоци за престој, здравствено осигурување и повратни патни трошоци.

Член 11

Волонтерот е должен да:

- го извести организаторот на волонтерството за болеста или други причини за неможност за давање на услугите,
- дава услуга согласно со закон, договорот за волонтерство и општите акти на организаторот на волонтерството со кои претходно е запознаен,
- дава услуга лично и непосредно,
- учествува во обука, со цел да се обезбеди квалитетот на давањето на услугата,
- ги чува доверливите податоци, односно класифицираните информации на организаторот на волонтерската работа, со кои е запознаен пред давањето на услугата и
- го извести организаторот на волонтерската работа за штетни последици за кои е запознаен кои можат да настанат за организаторот и за самиот себе или за трети лица.

Доколку волонтерот претходно го известил организаторот за штетните последици во врска со ставот 1 алинеја 6 на овој член, истиот нема одговорност за направената штета.

Член 12

Волонтерот кој за време на давањето на волонтерската услуга намерно или од крајна небрежност ќе предизвика штета кај организаторот на волонтерската работа, должен е да му ја надомести штетата на организаторот на волонтерската работа, согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

Организаторот на волонтерската работа е должен да му ја надомести штетата на волонтерот предизвикана за време или во врска со давање на волонтерската услуга, согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

Волонтерот кој за време или во врска со давањето на волонтерската услуга ќе предизвика штета кај трети лица, должен е да ја надомести согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

Член 13

Организаторот на волонтерската работа е должен да:

- обезбеди услови за вршење на волонтерската работа согласно со Законот и договорот за волонтерска работа,
- му издаде на волонтерот волонтерска книшка за волонтерската работа и во истата да ги наведе податоците пропишани со овој закон,

- обезбеди материјали и средства за вршење на волонтерската работа,
- обезбеди навремена исплата на однапред договорените трошоци,
- обезбеди тајност на податоците и заштита на приватноста,
- обезбеди други услови пропишани со овој закон или за кои меѓусебно тие се договориле и
- обезбеди осигурување од професионални болести и повреда на работа за време на волонтирањето, согласно со прописите за пензиското и инвалидското осигурување и прописите за здравствено осигурување, доколку така е договорено.

По основа на трошоците поврзани со волонтерската работа утврдени во договорот, не се плаќа персонален данок на доход согласно со одредбите на Законот за персонален данок на доход.

IV. Договор за волонтерство

Член 14

Организаторот на волонтерската работа е должен со волонтер - домашно физичко лице да склучи договор за волонтерство во писмена форма, доколку волонтерската работа трае повеќе од 40 часа месечно.

Организаторот на волонтерската работа може да склучи договор за волонтерство и со волонтер - домашно физичко лице за волонтерска работа која трае помалку од 40 часа месечно.

Организаторот на волонтерската работа е должен со волонтер - странско физичко лице да склучи договор во писмена форма за волонтерство за сите волонтерски услуги.

Договорот за волонтерство ги содржи следниве елементи:

- 1) договорни страни:
 - организатор на волонтерска работа (назив и седиште) и
 - волонтер (име и презиме, адреса на живеалиште, односно на престојувалиште);
- 2) предмет на договорот;
- 3) место на волонтирање и времетраење на волонтирањето, а доколку не постои постојано место, тогаш се наведуваат само местата каде што се даваат услугите;
- 4) волонтерски активности или услуги кои се обезбедуваат;
- 5) посебни права и обврски;
- 6) - начин на осигурување за време на волонтирањето при доаѓање и враќање од местото на волонтирањето и другите активности предвидени за време на волонтирањето;
- 7) однапред договорени трошоци за волонтирањето и начин на надоместок на истите;
- 8) начин на престанок и раскинување на договорот за волонтирање и
- 9) датум и место на склучување на договорот.

Член 15

За прашањата кои ќе произлезат од волонтерскиот однос, а кои не се уредени со овој закон, се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

Член 16

Договорот за волонтерство престанува:

- со истекот на временскиот рок за кој е склучен договорот или се исполнети условите за кои истиот е склучен,
- со спогодбено раскинување,
- кога организаторот на волонтерството престанува да работи без правен наследник;
- со денот на правосилна одлука за одземање на деловна способност на волонтерот и
- со престанувањето на дозволата за престој во Република Македонија.

Волонтерот може да го раскине договорот пред да истече времето за кое е склучен, со писмена изјава без обврска да ја наведе причината за раскинување на договорот, освен во случај кога раскинувањето може да предизвика штетни последици во работењето на организаторот на волонтерската работа или на трети лица.

Организаторот на волонтерската работа, може да го раскине договорот за волонтерство:

- со престанување на потребата за волонтирање,
- кога не е во можност да ги обезбеди условите за волонтирање,
- кога ќе констатира дека волонтерот не ги исполнува договорените обврски и
- во случај на кршење на етичките норми, донесени за одделни облици на волонтирање.

Договорната страна е должна писмената изјава за раскинување на договорот да ја достави до другата договорна страна во рок од пет дена пред да го раскине договорот.

Член 17

Организаторот на волонтерската работа не смее да склучи договор за волонтерство со цел да се избегне склучување на договор за вработување.

Член 18

Со склучување на договорот за волонтерство, не се губат правата по основ на невработеност согласно со прописите за вработување и осигурување во случај на невработеност.

V. Евиденција на волонтерската работа и волонтерска книшка

Член 19

Организаторот на волонтерската работа е должен да води евиденција на волонтерската работа за сите волонтери.

Начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот за труд и социјална политика.

Член 20

Волонтерската книшка е јавна исправа.

Волонтерската книшка содржи податоци за видот и времетраењето на волонтерската работа и видот на обуката за која волонтерот се оспособил за времетраењето на волонтирањето.

Формата и содржината на волонтерската книшка, начинот на нејзиното издавање и запишување на податоците, ќе ги пропише министерот за труд и социјална политика.

VI. Надзор

Член 21

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон врши Министерството за труд и социјална политика.

Инспекцискиот надзор го врши Државниот инспекторат за труд преку инспекторите за труд.

VII. Прекршочни одредби

Член 22

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на одговорното лице кај организаторот на волонтерската работа, ако:

- не го извести Министерството за труд и социјална политика за почетокот на волонтирањето на странското лице (член 8 став 2),
- постапи спротивно на членот 9 од овој закон,

- не ја надомести штетата на волонтерот (член 12 став 2),
- постапи спротивно на членот 13 од овој закон,
- не склучи договор за волонтерство во писмена форма (член 14 ставови 1 и 3) и
- не води евиденција за волонтерската работа (член 19 став 1).

Член 23

Глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на одговорното лице кај организаторот на волонтерската работа, ако склучи договор со цел да избегне склучување на договор за вработување (член 17).

Член 24

Глоба во износ од 50 до 200 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на волонтерот, ако:

- постапи спротивно на членот 11 став 1 на овој закон и
- не ја надомести штетата (член 12 ставови 1 и 3).

VIII. Преодни и завршни одредби

Член 25

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 26

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

LIGJ PËR PUNË VULLNETARE

I. Dispozitat e përgjithshme

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet puna vullnetare, kushtet dhe mënyra e ushtrimit të punës vullnetare, të drejtat dhe obligimet e vullnetarëve dhe të organizatorit të punës vullnetare, marrëveshja për punë vullnetare dhe evidenca e punës vullnetare.

Neni 2

Puna vullnetare paraqet aktivitet me interes për Republikën e Maqedonisë, e cila kontribuon për përmirësimin e kualitetit të jetës me përfshirjen aktive të njerëzve në jetën shoqërore, si dhe për zhvillimin e shoqërisë humane dhe të barabartë demokratike.

Neni 3

Me punë vullnetare nënkuptohet ofrimi në mënyrë vullnetare i shërbimeve personale, njohurive dhe shkathtësive dhe/ose kryerjes së aktiviteteve tjera në dobi të personave tjerë, organeve, organizatave dhe institucioneve tjera pa kompensim.

Me këtë ligj nuk përjashtohet mundësia e ofrimit të shërbimeve vullnetare, të cilat janë të natyrës jo të përhershme ose të rastësishme me bazë vullnetare, pa kompensim.

Me punë vullnetare, sipas këtij ligji, nuk nënkuptohet kryerja e përvojës vullnetare, në pajtim me Ligjin për marrëdhënie pune.

Neni 4

Vullnetar është personi fizik i cili ofron shërbime në dobi të personave tjerë, organeve, organizatave dhe institucioneve tjera, në baza vullnetare dhe pa përfitim financiar ose pa përfitim tjetër personal.

II. Kushtet dhe mënyra e ushtrimit të punës vullnetare

Neni 5

Vullnetar mund të jetë personi fizik i vendit dhe i huaj. Vullnetar mund të jetë edhe personi i mitur me pëlqimin me shkrim nga prindërit ose kujdestarët e tij.

Marrëveshje për punë vullnetare me personat e mitur mund të lidhet vetëm me pëlqimin me shkrim nga prindërit ose kujdestarët e tij.

Dispozitat nga Ligji për marrëdhënie pune, që kanë të bëjnë me mbrojtjen e personave prej 15 deri në 18 vjet, zbatohen në mënyrë adekuate për personat e mitur të cilët punojnë vullnetarisht.

Neni 6

Organizatorë të punës vullnetare mund të jenë:

- shoqata e qytetarëve dhe fondacioni;
- bashkësia fetare dhe grupi religjioz;
- institucioni publik; dhe
- organi i autoriteteve shtetërore.

Organizatori i punës vullnetare nga paragrafi 1 i këtij neni, e konfirmon nevojën për angazhimin e vullnetarëve, llojin e shërbimeve si dhe mënyrën dhe procedurën për sigurimin e të njëjtave, në bazë të programit për punë vullnetare.

Neni 7

Shtetasi i Republikës së Maqedonisë mund të bëjë punë vullnetare në shtete tjera, në pajtim me dispozitat e shtetit në të cilin bën punë vullnetare dhe me marrëveshjet e ratifikuara ndërkombëtare.

Neni 8

Personi i huaj mund të bëjë punë vullnetare në Republikën e Maqedonisë në bazë të pajtimit paraprak të siguruar nga Ministria e Punës dhe Politikës Sociale dhe të vendqëndrimit të rregulluar në Republikën e Maqedonisë.

Organizatori i punës vullnetare është i detyruar që në afat prej 60 ditësh nga dita e marrjes së pëlqimit nga paragrafi 1 i këtij neni, ta njoftojë Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale për fillimin e punës vullnetare të personit të huaj.

Mënyrën, procedurën dhe evidencën për marrjen e pëlqimit nga paragrafi 1 i këtij neni, e përcakton ministri i Punës dhe Politikës Sociale.

Neni 9

Organizatori i punës vullnetare nuk guxon ta vendosë vullnetarin në pozitë të pabarabartë për shkak të racës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, moshës, gjendjes shëndetësore, gjegjësisht invaliditetit, bindjes religjioze, politike ose tjetër, origjinës kombëtare ose sociale, statusit familjar, gjendjes pronësore, orientimit gjinor ose për shkak të rrethanave tjera personale.

III. Të drejtat dhe obligimet e vullnetarit dhe të organizatorit të punës vullnetare

Neni 10

Vullnetari ka të drejtë:

- që në formë të shkruar ka marrë përshkrimin e të drejtave dhe obligimeve, të cilat duhet t'i plotësojë dhe të jetë i njoftuar me kushtet dhe rreziqet e lidhura me kohën e punës vullnetare, para fillimit të punës vullnetare;
- të jetë i njoftuar me aktet e përgjithshme të organizatorit të shërbimeve, gjegjësisht të pjesëve që kanë të bëjnë me shërbimet e punës vullnetare, për të cilat është i angazhuar;
- të shfrytëzojë mjete për mbrojtje gjatë punës në pajtim me dispozitat për mbrojtje gjatë punës;
- të stërvitet, nëse e njëjta është e nevojshme për sigurinë e shërbimit i cili është objekt i marrëveshjes;
- të pushimit gjatë kohës së punës vullnetare, nëse për këtë ekzistojnë shkaqe të arsyeshme;

- të pushimit ditor;
- të jetë konsultuar dhe i informuar gjatë vendosjes për mënyrën e ofrimit të shërbimeve;
- të kompensimit të harxhimeve të kontraktuara paraprakisht lidhur me punën vullnetare (harxhimet e ushqimit, harxhimet e transportit deri në dhe nga vendi i punës vullnetare, harxhimet për udhëtime zyrtare dhe harxhimet për stërvitje), dhe
- të mbrojtjes së privatësisë dhe të të dhënave personale.

Harxhimet nga paragrafi 1, alineja 8 e këtij ligji, të cilat mund t'i ketë vullnetari gjatë kohëzgjatjes së punës vullnetare, paguhet në lartësi të njëjtë si për të punësuarit te organizatori i punës vullnetare.

Vullnetari - person i huaj fizik, krahas të drejtave nga paragrafi 1 i këtij neni, ka të drejtë edhe të harxhimeve për qëndrim, sigurim shëndetësor dhe për harxhime të udhëtimit kthyes.

Neni 11

Vullnetari është i detyruar:

- ta njoftojë organizatorin e punës vullnetare për sëmundjen ose për shkaqe tjera të pamundësisimit për ofrimin e shërbimeve;
 - të ofrojë shërbime në pajtim me ligjin, marrëveshjen për punë vullnetare dhe aktet e përgjithshme të organizatorit të punës vullnetare me të cilat është njoftuar paraprakisht;
 - të ofrojë shërbim personalisht dhe drejtpërdrejt;
 - të marrë pjesë në stërvitje, me qëllim që të sigurohet kualiteti i ofrimit të shërbimit;
 - t'i ruajë të dhënat e besueshme, gjegjësisht informatat e klasifikuara të organizatorit të punës vullnetare, me të cilat është njoftuar para ofrimit të shërbimit; dhe
 - ta njoftojë organizatorin e punës vullnetare për pasojat e dëmshme për të cilat është i njoftuar, të cilat mund të paraqiten për organizatorin dhe për vetë atë ose për personat e tretë.
- Nëse vullnetari paraprakisht e ka njoftuar organizatorin për pasojat e dëmshme në lidhje me paragrafin 1, alineja 5 e këtij neni, i njëjti nuk ka përgjegjësi për dëmin e shkaktuar.

Neni 12

Vullnetari i cili gjatë kohës së ofrimit të shërbimit vullnetar, qëllimisht ose me shkujdesje të skajshme do t'i shkaktojë dëm organizatorit të punës vullnetare, është i detyruar t'ia kompensojë dëmin organizatorit të punës vullnetare, në pajtim me dispozitat e Ligjit për marrëdhëniet obligative.

Organizatori i punës vullnetare, është i detyruar që vullnetarit t'ia kompensojë dëmin e shkaktuar gjatë kohës ose në lidhje me ofrimin e shërbimit të shërbimit vullnetar, në pajtim me dispozitat e Ligjit për marrëdhënie obligative.

Vullnetari i cili gjatë kohës ose në lidhje me ofrimin e shërbimit vullnetar do t'u shkaktojë dëm personave të tretë, është i obliguar që ta kompensojë në pajtim me dispozitat e Ligjit për marrëdhënie obligative.

Neni 13

Organizatori i punës vullnetare është i detyruar:

- të sigurojë kushte për kryerjen e punës vullnetare në pajtim me Ligjin dhe marrëveshjen për punë vullnetare;
- t'i japë vullnetarit librezë vullnetari për punën vullnetare dhe në të njëjtën t'i shënojë të dhënat e përcaktuara me këtë ligj;
- të sigurojë materiale dhe mjete për kryerjen e punës vullnetare;
- të sigurojë pagesën me kohë të harxhimeve të kontraktuara paraprakisht;
- të sigurojë fshehtësinë e të dhënave dhe mbrojtjen e privatësisë;
- të sigurojë kushte tjera të përcaktuara me këtë ligj ose për të cilat ata janë marrë vesh mes vetes; dhe

- të garantojë sigurimin nga sëmundjet profesionale dhe nga lëndimet në punë gjatë kohës së punës vullnetare, në pajtim me dispozitat e sigurimit pensional dhe invalidor dhe me dispozitat e sigurimit shëndetësor, nëse kështu është kontraktuar.

Në bazë të harxhimeve lidhur me punën vullnetare të vërtetuara në marrëveshje, nuk paguhet tatim personal në të ardhura në pajtim me dispozitat e Ligjit për tatim personal të të ardhurave.

IV. Marrëveshja për punë vullnetare

Neni 14

Organizatori i punës vullnetare është i detyruar që me vullnetari - person fizik të vendit të lidhë marrëveshje për punë vullnetare në formë të shkruar, nëse puna vullnetare zgjat më tepër se 40 orë në muaj.

Organizatori i punës vullnetare mund të lidhë marrëveshje për punë vullnetare edhe me vullnetari - person fizik i vendit për punë vullnetare e cila zgjat më pak se 40 orë në muaj.

Organizatori i punës vullnetare është i detyruar që me vullnetarin - person fizik i huaj të lidhë marrëveshje në formë të shkruar për punë vullnetare për të gjitha shërbimet vullnetare.

Marrëveshja për punë vullnetare i përmban elementet në vijim:

1. palët në marrëveshje:
 - organizator i punës vullnetare (titulli dhe selia),
 - vullnetar (emri dhe mbiemri, adresa e vendbanimit, gjegjësisht vendqëndrimin);
2. lëndën e marrëveshjes;
3. vendin e punës vullnetare dhe kohëzgjatjen e punës vullnetare, e nëse nuk ekziston vend i përhershëm, atëherë theksohen vetëm vendet në të cilat ofrohen shërbimet;
4. aktivitetet ose shërbimet vullnetare të cilat sigurohen;
5. të drejtat dhe obligimet e veçanta;
6. mënyra e sigurimit gjatë kohës së punës vullnetare gjatë ardhjes dhe kthimit në vendin e punës vullnetare dhe aktivitetet tjera të parapara gjatë kohës së punës vullnetare;
7. harxhimet për punë vullnetare të kontraktuara paraprakisht dhe mënyrën e kompensimit të të njëjtave;
8. mënyrën e ndërprerjes dhe prishjes së marrëveshjes për punë vullnetare; dhe
9. datën dhe vendin e lidhjes së marrëveshjes.

Neni 15

Për çështjet të cilat do të dalin nga marrëdhëniet vullnetare, e të cilat nuk janë rregulluar me këtë ligj, zbatohen dispozitat nga Ligji për marrëdhënie obligative.

Neni 16

Marrëveshja ndërpritet:

- me skadimin e afatit kohor në të cilin është lidhur marrëveshja ose janë plotësuar kushtet për të cilat e njëjta është lidhur;
- me ndërprerjen e kontraktuar;
- kur organizatori i punës vullnetare fillon të punojë pa trashëgimtar ligjor;
- me ditën e vendimit të plotfuqishëm për heqjen e aftësisë zyrtare të vullnetarit; dhe
- me ndërprerjen e lejes për qëndrim në Republikën e Maqedonisë.

Vullnetari mund ta ndërpresë marrëveshjen para se të kalojë koha për të cilën është lidhur, me deklaratë me shkrim pa qenë i detyruar ta theksojë shkakun e ndërprerjes së marrëveshjes, përveç në rastin kur ndërprerja mund të shkaktojë pasoja të dëmshme për punën e organizatorit të punës vullnetare ose personave të tretë.

Organizatori i punës vullnetare, mund ta ndërpresë marrëveshjen për punë vullnetare:

- me përfundimin e nevojës për punë vullnetare;
- kur do të konstatojë se vullnetari nuk i plotëson obligimet e kontraktuara; dhe
- në rast të shkeljes së normave etike, të miratuara për forma të veçanta të punës vullnetare.

Pala kontraktuese është e detyruar që deklaratën me shkrim për ndërprerje të marrëveshjes t'ia dorëzojë palës tjetër kontraktuese në afat prej pesë ditësh para se ta ndërpresë marrëveshjen.

Neni 17

Organizatori i punës vullnetare nuk guxon të lidhë marrëveshje për punë vullnetare me qëllim që të shmanget lidhja e marrëveshjes për punësim.

Neni 18

Me lidhjen e marrëveshjes për punë vullnetare, nuk humben të drejtat në bazë të papunësisë në pajtim me dispozitat për punësim dhe sigurim në rast të papunësisë.

V. Evidentimi i punës vullnetare dhe i librezës për punë vullnetare

Neni 19

Organizatori i punës vullnetare është i detyruar të mbajë evidencën e punës vullnetare për të gjithë vullnetarët.

Mënyrën e mbajtjes së evidencës nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton ministri i Punës dhe Politikës Sociale.

Neni 20

Libreza për punë vullnetare është dokument publik.

Libreza për punë vullnetare përmban të dhënat për llojin dhe kohëzgjatjen e punës vullnetare dhe llojin e stërvitjes me të cilën vullnetari është aftësuar gjatë kohës së punës vullnetare.

Formën dhe përmbajtjen e librezës së punës vullnetare, mënyrën e dhënies së saj dhe të shënimit të të dhënave, do t'i përcaktojë ministri i Punës dhe Politikës Sociale.

VI. Mbikëqyrja

Neni 21

Mbikëqyrjen e zbatimit të dispozitave të këtij ligji e kryen ministri i Punës dhe Politikës Sociale.

Mbikëqyrjen inspektuese e kryen Inspektorati shtetëror për punë nëpërmjet të inspektorëve të punës.

VII. Dispozitat për kundërvajtje

Neni 22

Gjobë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit përgjegjës te organizatori i punës vullnetare, nëse:

- nuk e njofton Ministrinë e Punës dhe Politikës sociale për fillimin e punës vullnetare të personit të huaj (neni 8, paragrafi 2);
- vepron në kundërshtim me nenin 9 të këtij ligji;
- nuk e kompenson dëmin e vullnetarit (neni 12, paragrafi 2);
- vepron në kundërshtim me nenin 13 të këtij ligji;
- nuk lidh marrëveshje për punë vullnetare në formë të shkruar (neni 14, paragrafët 1 dhe 3); dhe
- nuk mban evidencë për punën vullnetare (neni 19, paragrafi 1).

Neni 23

Gjobë në shumë prej 1 500 deri në 2 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit përgjegjës te organizatori i punës vullnetare, nëse lidh marrëveshje me qëllim që t'i ikë lidhjes së marrëveshjes për punësim (neni 17).

Neni 24

Gjobë në shumë prej 50 deri në 200 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje vullnetarit, nëse:

- vepron në kundërshtim me nenin 11 paragrafi 1 të këtij ligji; dhe
- nuk e kompenson dëmin (neni 12, paragrafët 1 dhe 3).

VIII. Dispozitat kalimtare dhe përfundimtare

Neni 25

Dispozitat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 26

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1074.

Врз основа на член 84, став 1, алинеја 9 од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91 и 91/2001), согласно член 1 од Законот за помилување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/93), Претседателот на Република Македонија донесе

**О Д Л У К А
ЗА ПОМИЛУВАЊЕ НА ОСУДЕНИ ЛИЦА**

I

Потполно се ослободуваат од извршување на неиздржаниот дел од казната затвор осудените лица:

1. Тошо Иван Гуров, од Росоман,
2. Ненад Владимир Ковачиќ, од Скопје,
3. Бранко Славчо Митев, од Винаца.

II

Извршувањето на казната затвор му се замени со условна осуда за време од 1 година на осуденото лице:

1. Борче Тоде Стојменовски од Делчево, во траење од 1 месец.

III

Извршувањето на казната затвор им се замени со условна осуда за време од 2 години на осудените лица:

1. Сашо Тодор Ивановски од Штип, во траење од 3 месеци,
2. Кире Љупчо Стаменков од Винаца, во траење од 6 месеци,
3. Дејан Благоја Кимовски од Прилеп, во траење од 5 месеци,
4. Стојанчо Јордан Тасев од с. Чифлик, во траење од 6 месеци,
5. Роберт Бошко Димески од Скопје, во траење од 6 месеци,
6. Ивица Златко Котески од Прилеп, во траење од 3 месеци,
7. Цветанка Богдан Атанасова од Делчево, во траење од 3 месеци.

IV

Извршувањето на казната затвор им се замени со условна осуда за време од 3 години на осудените лица:

1. Зоран Стојан Цветановски од Скопје, во траење од 1 година,
2. Орце Здравко Ивановски од Делчево, во траење од 6 месеци.

V

Делумно се ослободува од извршување на неиздржаниот дел од казната затвор осуденото лице:

1. Амди Шабан Бајрам од Скопје, во траење од 6 месеци.

VI

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-532
6 јули 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1075.

Врз основа на член 50, став (7) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/02, 113/05 и 29/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.07.2007 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА РАБОТЕЊЕТО НА АГЕНЦИЈАТА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ ВО 2005 ГОДИНА**

1. Со оваа одлука се дава согласност на Извештајот за работењето на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување во 2005 година бр. 01-542/3 од 5.05.2006 година, усвоен од Управниот одбор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување на седницата одржана на 20.04.2006 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2297/1
1 јули 2007 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Габриела Коневска-Трајковска, с.р.

1076.

Врз основа на член 50, став (7) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/02, 113/05 и 29/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.07.2007 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА РАБОТЕЊЕТО НА АГЕНЦИЈАТА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ ВО 2006 ГОДИНА**

1. Со оваа одлука се дава согласност на Извештајот за работењето на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување во 2006 година бр. 02-1051/6 од 21.06.2007 година, усвоен од Управниот одбор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување на седницата одржана на 21.06.2007 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3925/1
1 јули 2007 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Габриела Коневска-Трајковска, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

1077.

Врз основа на член 132 став 4 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 63/2006 и 36/2007), министерот за економија донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА УРЕДИТЕ ЗА ДОМАКИНСТВОТА****I. ОПШТИ ОДРЕДБИ**

Член 1

Со овој правилник се пропишува означувањето на енергетската ефикасност на уредите за домаќинства.

Член 2

Целта на овој правилник е поблиску да се дефинираат барањата и условите кои се однесуваат на означување на уредите за домаќинства со соодветни етикети и основните податоци за уредите, општите информации за потрошувачка на енергија и другите ресурси, како и дополнителните информации за одделен вид на уреди за домаќинства, со што ќе им се овозможи на купувачите да изберат енергетски поефикасни уреди.

Член 3

Поимите употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. **Снабдувач** е производител или негов овластен претставник во Република Македонија, увозник или субјект кој ги пласира уредите на пазарот во Република Македонија.

2. **Дистрибутер** е продавач или субјект кој продава, дава под наем или нуди за давање под наем со купување, или ги изложува уредите за домаќинства на крајните корисници.

3. **Техничка документација** е документ кој содржи табеларен приказ на податоци наведени во членот 7 од овој правилник, кои се однесуваат на соодветниот уред за домаќинства.

4. **Информативен лист** е документ кој содржи информации за уредот за домаќинства, наведени во прилозите од II до IX од овој правилник.

5. **Етикетата** е ознака која содржи информации за карактеристиките на уредот за домаќинства, а која се однесува или овозможува да се определи потрошувачката на електрична енергија и/или на другите ресурси.

II. УРЕДИ КОИ СЕ ОЗНАЧУВААТ

Член 4

Уредите за домаќинства (во натамошен текст: уреди) наведени во член 5 од овој правилник кои користат електрична енергија и се пласираат на пазарот, треба да бидат означени со етикетата, која ги содржи информациите утврдени со овој правилник.

Член 5

Одредбите од овој правилник се применуваат на уредите, за кои е задолжително означувањето и тоа за следните видови на уреди, но и таму каде тие не се користат исклучиво во домаќинствата:

1. електрични фрижидери, замрзнувачи и нивни комбинации,
2. машини за перење алишта, машини за сушење алишта со барабан и комбинирани машини за перење и за сушење на алишта,
3. машини за миене садови,
4. електрични шпорети,
5. клима уреди,
6. сијалици за домаќинства.

Член 6

Одредбите од овој правилник не се однесуваат на плочката која содржи номинални податоци или на други еквивалентни плочки кои се однесуваат на сигурноста на соодветните уреди.

Обврската за означување со етикетата на уредите или за доставување на информативниот лист не се однесува на уредите чие производство е запрено пред влегување во сила на овој правилник, како и за уредите кои се продаваат како користени уреди.

III. ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ

Член 7

Снабдувачот на дистрибутерот бесплатно му ги доставува потребните етикети, информативни листови и техничка документација за уредите. Начинот на нивно-

то доставување е по избор на снабдувачот. Кога дистрибутерот ќе побара да му бидат доставени соодветни етикети за уредите, снабдувачот веднаш треба да обезбеди нивно доставување.

За секој уред снабдувачот покрај етикетата треба да достави и информативен лист. Информативниот лист треба да биде составен дел на сите брошури кои се однесуваат на уредот. Кога вакви брошури не се доставуваат од страна на снабдувачот, тој треба да ги достави информативните листови со друг вид на пишан материјал кој се доставува со уредот. Информативните листови кои се доставуваат треба да бидат изготвени во согласност со барањата содржани во прилозите од овој правилник.

Техничката документација од став 1 на овој член треба да биде на располагање и да биде соодветна за да ја потврди точноста на информациите содржани во етикетата и во информативниот лист. Техничката документација треба да содржи:

1. општ опис на уредот кој ќе биде доволен уредот да биде идентификуван,
2. име односно назив (фирма) и адреса на снабдувачот,
3. резултати од извршените пресметки при дизајнирање на уредот таму каде тие се релевантни,
4. извештаи од релевантни тестови кои се спроведуваат во акредитирана лабораторија, во согласност со процедурите извршени според стандардите за испитување наведени во прилог I од овој правилник,
5. таму каде вредностите се добиваат со мерења на слични модели, истата информација се користи (наведува) за тие модели,
6. информација, вклучувајќи ги и релевантните цртежи, за главните својства на дизајнот на моделот и посебно својствата кои суштински влијаат на потрошувачката на енергија.

Снабдувачот треба да располага со техничка документација која е опишана во став 3 од овој член, а може да ја употреби и документацијата која се бара согласно други прописи на Република Македонија.

Снабдувачот треба да овозможи (обезбеди) техничката документација да биде достапна за потребите на инспекциските прегледи во период од пет години од датумот на производството на последниот уред од одреден вид.

Снабдувачите се одговорни за точноста на податоците содржани во етикетите и информативните листови кои тие ги доставуваат.

Член 8

Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од член 5 од овој правилник, дистрибутерот треба секогаш да прицврсти соодветна етикетата на јасно видно место на начин утврден во прилогот за соодветниот вид уреди од овој правилник.

Кога уред од член 5 од овој правилник се нуди за продажба, за давање под наем или за давање под наем со купување преку порачка со користење на каталог, или со други средства преку кои потенцијалниот купувач не може да го види уредот изложен, пред купувањето на уредот на купувачот треба да му се презентираат основните информации содржани во етикетата и во информативниот лист во согласност со соодветниот прилог од овој правилник.

Член 9

Стандардите за испитување, содржината на етикетата, на информативниот лист и на техничката документација за уредите од член 5 од овој правилник, се наведени во прилозите I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII и IX кои се составен дел на овој правилник.

Во прилозите од став 1 на овој член се наведуваат следните информации:

1. точната дефиниција на видот на уредите кои се наведени во прилогот,

2. точната дефиниција на видот на уредите кои не се опфатени со прилогот,

3. стандардите за испитување кои се употребуваат заради добивањето на информациите за уредите од член 5 од овој правилник,

4. поблиската содржина на податоците од техничката документација кои се бараат со член 7 став 3 од овој правилник,

5. формата и содржината на етикетата од член 7 од овој правилник,

6. местото каде треба да биде прицврстена етикетата на уредот. Таму каде е соодветно, со релевантниот прилог се допушта етикетата да биде прицврстена или отпечатена на пакувањето,

7. содржината и таму каде е соодветно и формата и другите поединости кои се однесуваат на информативниот лист или другите информации (податоци) наведени во член 7 став 2 од овој правилник. Информацијата содржана во етикетата треба да биде наведена и во информативниот лист,

8. информацијата која треба да биде обезбедена во случај на нудење за продажба согласно член 8 став 2 од овој правилник, како и начинот на кој истата треба да биде обезбедена.

Член 10

Истакнувањето на други етикети, марки, симболи или соопштенија кои се однесуваат на потрошувачката на енергија, а кои не се во согласност со барањата од овој правилник, не е дозволено, освен етикети на уредите од увоз што се истакнати од страна на производителот од соодветната земја кои можат да се прицврстат на уредите што се увезуваат покрај етикетата која е во согласност со барањата од овој правилник.

IV. КОНТРОЛА

Член 11

Контролата дали означувањето на уредите се врши во согласност со овој правилник државниот пазарен инспектор ја врши со преглед на уредите на самото место.

Контролата на точноста на информациите од етикетата се врши со испраќање на соодветниот уред на испитување во акредитирана лабораторија.

V. ИСПИТУВАЊЕ

Член 12

Процедурите за испитување кои се применуваат со цел утврдување на точноста на информациите содржани во етикета, акредитираните лаборатории за испитување на уредите ги вршат во согласност со стандардите наведени во прилозите од овој правилник.

Доколку со резултатите од испитувањето од член 11 став 2 од овој правилник се потврди точноста на информациите, трошоците за испитувањето паѓаат на товар на субјектот (лицето) кој го побарал испитувањето.

Доколку со резултатите од испитувањето од член 11 став 2 од овој правилник не се потврди точноста на информациите, трошоците за испитувањето паѓаат на товар на снабдувачот на уредот.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 13

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2010 година.

Бр. 12-5234/2
2 јули 2007 година
Скопје

Министер,
Вера Рафајловска, с.р.

ПРИЛОГ I

СТАНДАРДИ ЗА ИСПИТУВАЊЕ

Информациите кои се наведени во овој правилник треба да се во согласност со стандардите за испитување кои се наведени во следната табела. Секој поединечен стандард се однесува на наведената група уреди за домаќинство.

Стандард	Група уреди
EN 153:2006	Фрижидери, замрзнувачи и нивни комбинации
EN 60456:2005/A1:2006	Машини за перење алишта
EN 61121:2005	Машини за сушење алишта со барабан
EN 50229:2001	Комбинирани машини за перење и за сушење алишта
EN 50304:2001	Електрични шпорети
EN 50242:1998/A1:1999/A2:2001/A3:2003	Машини за миење садови
EN 14511-1:2004 EN 14511-2:2004 EN 14511-3:2004/AC:2004 EN 14511-4:2004	Клима уреди
EN 50285:1999	Сијалици за домаќинства

ПРИЛОГ II

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА ФРИЖИДЕРИ, ЗАМРЗНУВАЧИ И НИВНИ КОМБИНАЦИИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат за електрични фрижидери, хоризонтални замрзнувачи за храна, вертикални замрзнувачи за храна и нивни комбинации.

Одредбите од овој прилог не се применуваат на уреди кои можат да користат автономни извори на енергија, како на пример батерии.

Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од став 1, дистрибутерот треба да прицврсти етикета за означување на енергетската ефикасност на надворешниот преден или горен дел на уредот, така да биде јасно видлива и да не е скриена.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се во согласност со Слика 1:

Слика 1

Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1:

I. Името или трговската марка на снабдувачот.

II. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

III. Класата на енергетска ефикасност на уредот треба да се одредува според поглавје VI на овој прилог. Соодветна буква треба да се постави во иста линија со соодветната стрелка.

IV. На ова место може да се додаде специјална етикета (еко-етикета на Европската Унија).

V. Потрошувачката на електрична енергија според стандардот EN 153 но изразена во kWh годишно (т.е. за 24 часови × 365).

VI. Вкупниот нето волумен на складирање на сите оддели за свежа храна кои не подлежат на означување со свездички (т.е. со работна температура > - 6°C).

VII. Вкупниот нето волумен на складирање на сите оддели за замрзната храна кои подлежат на означување со свездички (т.е. со работна температура < - 6°C).

VIII. Означување со свездички на одделот за замрзување на храна во согласност со релевантните стандарди. Во случај кога овој оддел не подлежи на означувањето со било каква свездичка, оваа позиција треба да се остави празна.

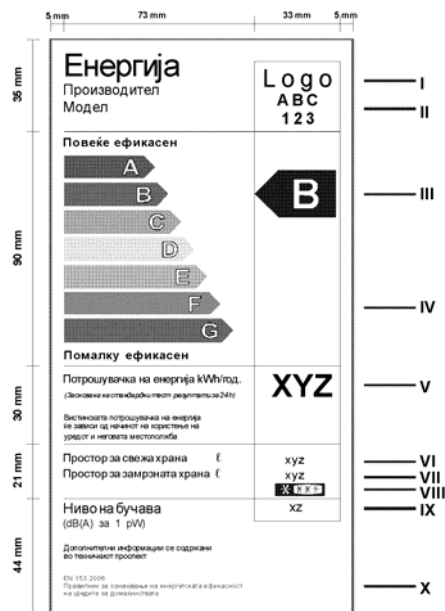
IX. Таму каде што е возможно се наведува податок за измереното ниво на бучава.

За уреди со енергетска класа повисока од A се користат ознаките A+ и A++ во согласност со Слика 2. Истите треба да се поставени на иста линија со стрелката за ознаката A за уредите од класа A.

Слика 2

Димензиите и другите карактеристики на етикетата треба да се во согласност со Слика 3.

Слика 3

Печатење

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стрелки (покажувачи на класата на енергетска ефикасност):

- A: X0X0,

- B: 70X0,

- C: 30X0,

- D: 00X0,

- E: 03X0,

- F: 07X0,

- G: 0XX0.

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист кој се доставува со секој уред треба да ги содржи подолу наведените информации. Информациите може да бидат дадени во форма на табела која опфаќа повеќе уреди од ист снабдувач, во кој случај треба да се дадени според наведениот редослед, или да се вклучени во описот на секој поединечен уред и тоа:

1. Името и трговската марка на снабдувачот.

2. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

3. Моделот/Типот на уредот според “категории” дадени во Табела 1:

Табела 1

Категорија*	Опис на информативниот лист
1	Фрижидери за домаќинства без нискотемпературни оддели
2	Комбинирани фрижидери/замрзнувачи за домаќинства со оддели на 5 °C и/или 10 °C
3	Фрижидери за домаќинства со нискотемпературни оддели кои не се означени со свездичка
4	Фрижидери за домаќинства со нискотемпературни оддели со ознака *
5	Фрижидери за домаќинства со нискотемпературни оддели со ознака **
6	Фрижидери со нискотемпературни оддели со ознака ***
7	Комбинирани фрижидери/замрзнувачи за домаќинства со нискотемпературни оддели со ознака * (***)
8	Вертикален замрзнувач за храна кој се користи во домаќинства,
9	Хоризонтален замрзнувач за храна кој се користи во домаќинства
10	За фрижидери и замрзнувачи за домаќинства од категорија 10 снабдувачот може да го одбере сопствен опис на моделот на уредот.

* Категориите на уредите се наведени според поглавје V во овој прилог.

4. Класата на енергетска ефикасност на моделот, како што е дефинирана во поглавје VI, изразена како „Класа на енергетска ефикасност“ на скала од A++ (најефикасна) до G (најмалку ефикасна). Таму каде што оваа информација е дадена во табела, истата може да е прикажана на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A++ (најефикасна) до G (најмалку ефикасна).

5. Таму каде што информацијата е дадена во табела, и таму каде што некој од уредите кои се наведени во табелата има некоја етикета за специјални намени (т.е. еко-етикета на ЕУ), оваа информација може да биде вклучена во етикетата во согласност со прописите на Република Македонија.

6. Потрошувачката на енергија изразена во kWh годишно (т.е. за 24 часа × 365 дена), која е опишана како: „Потрошувачка на енергија XYZ kWh годишно, врз основа на тест резултати според стандардни испитувања за 24 часа. Вистинската потрошувачка на енергија ќе зависи од начинот на користење и сместување на уредот“.

7. Нето волумен на одделот за складирање на свежа храна (5°C) - не се става за класите 8 и 9.

8. Нето волумен на одделот за складирање на замрзната храна - не се става за класите 1, 2 и 3. За класите 2 и 10 треба да се наведе нето волуменот на секој оддел поединечно.

9. Означување со ѕвездички на одделот за складирање на замрзната храна, ако го има.

10. Овде може да се стави ознака „не мрзне“ ако постои такво својство.

11. „Сигурност при престанок на напојување од Z часа“ се дефинира како „време на пораст на температурата“ во согласност со стандардот EN 153.

12. „Капацитет на замрзнување“ во kg/24 h кој е во согласност со стандардот EN 153.

13. „Ниво на бучава“, таму каде постои овој податок.

14. Овде се наведува ако моделот на уредот е „вграден“.

Во случај уредот да содржи и други оддели, покрај единствениот оддел за свежа храна и единствениот оддел за замрзната храна, можат да се додадат додатни линии кај точките 7, 8, 9, 10, 11 и 12 кои вклучуваат информации за тие оддели. Во овој случај именувањето и редоследот на одделите треба да се конзистентни. Таму каде што проектираната температура на одделот не се совпаѓа со системот на означување со ѕвездички или со стандардната температура за оддел за складирање на свежа храна (5 °C), вистинската проектирана температура треба да биде наведена.

Информациите содржани во етикетата можат да бидат дадени во форма на копија на етикетата, било во боја или како црно-бела копија. Во тој случај додатните информации кои се дадени само во информативниот лист мораат сепак да бидат вклучени.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друг вид на печатени комуникации кои се наведени во член 8 став 2 од овој правилник треба да ја содржат следната информација според наведениот редослед:

1. Класа на енергетска ефикасност (поглавје III, точка 4 на овој прилог)

2. Потрошувачка на енергија (поглавје III, точка 6 на овој прилог)

3. Нето волумен на одделот за свежа храна (поглавје III, точка 7 на овој прилог)

4. Нето волумен на одделот за замрзната храна (поглавје III, точка 8 на овој прилог)

5. Означување со ѕвездички (поглавје III, точка 9 на овој прилог)

6. Ниво на бучава (поглавје III, точка 13 на овој прилог)

Големината и типот на буквите за печатење на информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КАТЕГОРИИ

Уредите кои се опфатени со овој прилог се поделени во следните категории:

1. Фрижидери за домаќинства без нискотемпературни оддели.

2. Комбинирани фрижидери/замрзнувачи за домаќинства со оддели на 5 °C и/или 10 °C.

3. Фрижидери за домаќинства со нискотемпературни оддели кои не се означени со ѕвездичка.

4. Фрижидери за домаќинства со нискотемпературни оддели со ознака *.

5. Фрижидери за домаќинства со нискотемпературни оддели со ознака **.

6. Фрижидери за домаќинства со нискотемпературни оддели со ознака ***.

7. Комбинирани фрижидери/замрзнувачи за домаќинства со нискотемпературни оддели со ознака *(**).

8. Вертикален замрзнувач за домаќинства.

9. Хоризонтален замрзнувач за домаќинства.

10. Други фрижидери и замрзнувачи кои не се вклучени во категориите од 1 до 9 и се означуваат со категорија 10.

VI. КЛАСИ НА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

VI.a Дефиниција на класите A+ и A++

Уредот припаѓа на класа на енергетска ефикасност A+ или A++, доколку неговиот индекс на енергетска ефикасност алфа (I_α) припаѓа на подрачјата наведени во Табела 2:

Табела 2

Индекс на енергетска ефикасност α (I _α)	Класа на енергетска ефикасност
I _α < 30	A++
30 ≤ I _α < 42	A+
I _α ≥ 42	A до G (види V.b)

Во Табела 2

$$I_{\alpha} = \frac{AC}{SC_{\alpha}} \times 100$$

каде што:

AC=годишна потрошувачка на енергија на уредот (во согласност со поглавје II, забелешка V)

SC_α=стандардна годишна потрошувачка на енергија на уредот.

SC_α се пресметува според изразот:

$$SC_{\alpha} = M_{\alpha} \times \sum_{compartments} \left(V_c \times \frac{(25 - T_c)}{20} \times FF \times CC \times BI \right) + N_{\alpha} + CH$$

каде што:

V_c е нето волуменот (во литри) на одделот,

T_c е проектираната температура (во °C) на одделот.

Вредностите M_α и N_α се дадени во Табела 3, а вредностите за FF, CC, BI и CH се дадени во Табела 4:

Табела 3

Модел на уред	Температура на најладниот оддел	M _α	N _α
1. Фрижидер без нискотемпературни оддели	> -6°C	0,233	245
2. Фрижидер/замрзнувач	> -6°C	0,233	245
3. Фрижидер кој не е означен со ѕвездичка	> -6°C	0,233	245
4. Фрижидер означен со *	≤ -6°C*	0,643	191
5. Фрижидер означен со **	≤ -12°C**	0,450	245
6. Фрижидер означен со ***	≤ -18°C***/*(***)	0,777	303
7. Комбиниран фрижидер означен со *(***)	≤ -18°C***/*(***)	0,777	303
8. Вертикален замрзнувач	≤ -18°C*(***)	0,539	315
9. Хоризонтален замрзнувач	≤ -18°C*(***)	0,472	286
10. Фрижидери со повеќе врати или други уреди		(1)	(1)

(1) Кај овие уреди вредноста на M и на N се одредува според температурата и ознаката со ѕвездички на одделот со најниска температура. Уредите со оддели со -18 °C *(***) ќе се сметаат за комбинирани фрижидер означен со *(***)

Табела 4

Фактор за корекција	Вредност	Услов
FF ("frost-free" без настанување на иње)	1,2	За оддели без иње за замрзната храна (вентилирани)
	1	За останати
CC (климатска класа)	1,2	За "тропски" уреди
	1,1	За "суптропски" уреди
BI (вградени)	1	За останати
	1,2	За вградени уреди ⁽¹⁾ со ширина помала од 58 cm.
CH (оддел за замрзнување)	50 kWh/год	За уреди со дел за замрзнување со волумен од најмалку 15 литри
	0	За останати

(1) Уредот е "вграден" само ако е дизајниран ексклузивно за монтирање внатре во соодветен отвор во кујната и мора да е обложен со елементи на намештај и како таков се испитува

Ако класата на енергетска ефикасност не е A+ или A++, истата се одредува според дефинициите во поглавје VI.b.

VI.b Дефинирање на класите од A до G

Ако уредот не е со класа на енергетска ефикасност A+ или A++, истиот треба да е класифициран според Табела 5:

Табела 5

Индекс на енергетска ефикасност I	Класа на енергетска ефикасност
$I < 55$	A
$55 \leq I < 75$	B
$75 \leq I < 90$	C
$90 \leq I < 100$	D
$100 \leq I < 110$	E
$110 \leq I < 125$	F
$125 \leq I$	G

Каде:

“Индекс на енергетска ефикасност” (изразен во проценти) = годишна потрошувачка на енергија на уредот / стандардна потрошувачка на енергија на уредот “стандардна потрошувачка на енергија на уредот” (изразена во kWh/год.) = $M \times$ прилагоден нето волумен + N, прилагоден нето волумен (изразен во литри) = нето волуменот на одделот за свежа храна + $\Omega \times$ нето волуменот на одделот за замрзната храна.

Вредностите за M, N и Ω се дадени во Табела 6:

Табела 6

Модел на уредот	Ω	M	N
1. Фрижидер без нискотемпературни оддели	—	0,233	254
2. Фрижидери/замрзнувачи	0,75 ⁽¹⁾	0,233	245
3. Фрижидери кои не се означени со ѕвездичка	1,25	0,233	245
4. Фрижидер означен со *	1,55	0,643	191
5. Фрижидер означен со **	1,85	0,450	245
6. Фрижидер означен со ***	2,15	0,657	235
7. Комбиниран фрижидер означен со (***)	(3)	0,777	303
8. Вертикален замрзнувач	2,15 ⁽²⁾	0,472	286
9. Хоризонтален замрзнувач	2,15 ⁽²⁾	0,446	181
10. Фрижидери со повеќе врати или други уреди	(3)	(4)	(4)

⁽¹⁾ За фрижидери/замрзнувачи прилагоден нето волумен = нето волуменот на одделот за свежа храна + $\Omega \times$ нето волуменот на одделот за замрзната храна (10°C) (во литри).

⁽²⁾ За »no frost« уреди овој индекс се множи со фактор 1,2 од каде следи вредноста 2,58

⁽³⁾ Прилагоден нето волумен AV се пресметува според изразот:

$$AV = \sum_{i=1}^n \frac{(25 - T_{ci})}{20} \times V_{ci} \times F_{ci}$$

каде T_{ci} е проектираната температура (во °C) за секој оддел посебно, V_{ci} е нето волуменот (во литри) за секој оддел посебно и F_{ci} е фактор 1,2 за »без ине« оддели, и 1 за сите останати.

⁽⁴⁾ За овие уреди вредностите за M и за N се дадени во Табела 7.

Табела 7

Температура на најладниот оддел	Еквивалентна класа	M	N
> -6°C	3. Фрижидери кои не се означени со ѕвездичка	0.233	245
≤ -6°C*	4. Фрижидер означен со *	0.643	191
≤ -12°C**	5. Фрижидер означен со **	0.450	245
≤ -18°C***	6. Фрижидер означен со ***	0.657	235
≤ -18°C****	7. Комбиниран фрижидер означен со ****	0.777	303

ПРИЛОГ III

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА МАШИНИ ЗА ПЕРЕЊЕ АЛИШТА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат на електрични машини за перење алишта во домаќинствата. Одредбите од овој прилог не се применуваат на:

- машините без можност за центрифугирање,
- машините со одделни барабани за перење и за сушење алишта, и

- комбинирани машини за перење и за сушење алишта.

Одредбите од овој прилог не се применуваат за уреди кои можат да користат и други извори на енергија.

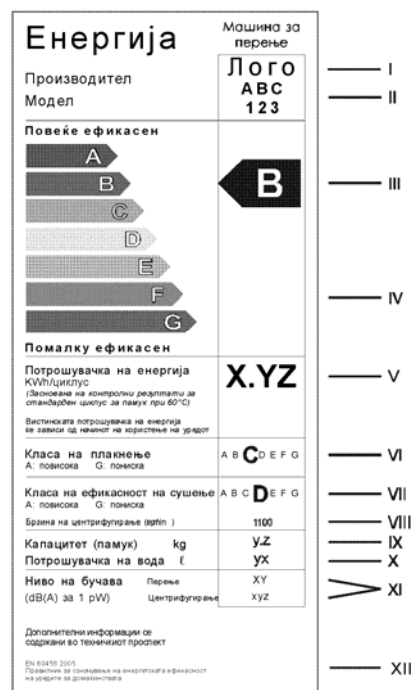
Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од став 1, дистрибутерот треба да прицврсти етикета за означување на енергетската ефикасност на надворешниот преден или горен дел на уредот, така да биде јасно видлива и да не е скриена.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се во согласност со Слика 1:

Слика 1

Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1:

I. Името или трговската марка на снабдувачот.

II. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

III. Класата на енергетска ефикасност треба да е одреден во согласност со поглавје V од овој прилог. Соодветната буква треба да се постави во иста линија со стрелката која што и припаѓа.

IV. На ова место може да се додаде специјална етикета (еко-етикета на Европската Унија).

V. Потрошувачка на енергија во kWh за циклус, за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C во согласност со постапките за испитување според македонскиот стандард EN 60456.

VI. Класа за ефикасност на перењето алишта, според спецификациите во поглавје V од овој прилог.

VII. Класа на ефикасност за центрифугирањето алишта, според спецификациите во поглавје V од овој прилог.

VIII. Најголема брзина на вртење на барабанот за време на центрифугирање алишта на уредот за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.

IX. Капацитетот на уредот за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.

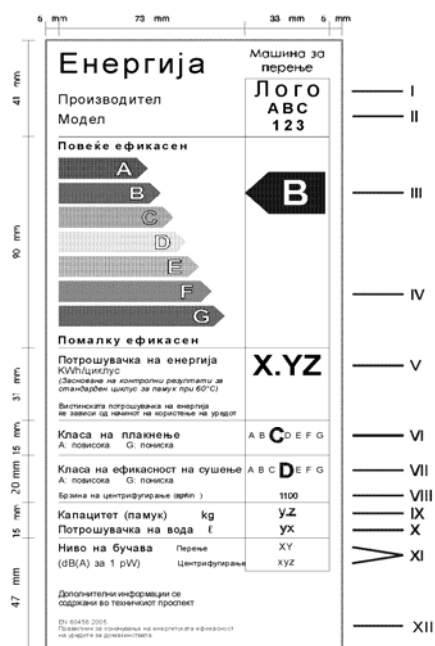
X. Потрошувачка на вода за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.

XI. Таму каде што е возможно се наведува податок за измереното ниво на бучава која ја емитира уредот за време на стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C.

Печатење

Димензиите на етикетата треба да се според податоците дадени на Слика 2.

Слика 2

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стелки (покажувачи на класата на енергетска ефикасност):

- A: X0X0,
- B: 70X0,
- C: 30X0,
- D: 00X0,
- E: 03X0,
- F: 07X0,
- G: 0XX0.

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист кој се доставува со секој уред треба да ја содржи подолу наведената информација. Информацијата може да биде дадена во форма на табела која опфаќа повеќе уреди од ист снабдувач, во кој случај треба да е дадена според наведениот редослед, или да е вклучена во описот на секој поединечен уред:

1. Името и трговската марка на снабдувачот.
2. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.
3. Класата на енергетска ефикасност на уредот е дефинирана во поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на енергетска ефикасност . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Таму каде што податоците се

дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

4. Таму каде што информацијата е дадена во табела, и таму каде што некој од уредите кои се наведени во табелата има некоја етикета за специјални намени (т.е. еко-етикета на ЕУ), оваа информација може да биде вклучена во етикетата во согласност со прописите на Република Македонија.

5. Потрошувачка на енергија во kWh по циклус, за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456, опишан како "потрошувачка на енергија XYZ kWh по циклус, според резултати од стандардни тестирања за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C. Вистинската потрошувачка на енергија ќе зависи од начинот на користење на уредот".

6. Класата на ефикасност за перење алишта, според спецификациите во поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на ефикасност за перење . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

7. Класа на ефикасност на центрифугирање, според спецификациите во поглавје V на овој прилог, изразена како: "Класа на ефикасност на центрифугирање . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Во продолжение, или во подножјето на текстот, треба да следи следниот текст:

"Напомена за корисниците на електрични машини за сушење на алишта. Одбирањето на машина за перење алишта со класа на центрифугирање A, наместо со класа на центрифугирање G, за половина ќе ја намали потрошувачката на енергија за сушење на алиштата во машината. Во најголемиот број случаи повеќе енергија се троши за сушење на алиштата отколку за перење на истите".

Таму каде што податоците се дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно), и дека текстот кој што се однесува на тековните трошоци е вклучен во табелата или во подножјето на текстот.

8. Ефикасност на цedeње на водата за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456, опишан како "Преостаната вода по центрифугирање . . . % (како процент од тежината на сувите алишта)".

9. Најголемата брзина на вртење на барабанот при центрифугирање за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.

10. Капацитет на уредот за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.

11. Потрошувачка на вода по циклус за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.

12. Времетраење на програмата за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.

13. Снабдувачите можат во точките од 6 до 12 да наведат податоци и за други циклуси на перење алишта во колку располагаат со такви.

14. Просечна годишна потрошувачка на енергија и вода заснована на 200 стандардни циклуси на перење на памучни алишта на 60 °C, изразена како "Проценета годишна потрошувачка (200 стандардни циклуси на перење на памучни алишта на 60 °C) за четиричлено домаќинство".

15. Нивото на бучава која ја произведува машината за перење и сушење на алишта за време на стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C.

Информациите содржани во етикетата можат да бидат дадени во форма на копија на етикетата, било во боја или како црно-бела копија. Во тој случај додатните информации кои се дадени само во информативниот лист мораат сепак да бидат вклучени.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друг вид на печатени комуникации кои се наведени во член 8 став 2 од овој правилник треба да ги содржат следните информации според наведениот редослед:

1. Класа на енергетска ефикасност (поглавје III, точка 3 на овој прилог)
2. Потрошувачка на енергија (поглавје III, точка 5 на овој прилог)
3. Класа на ефикасност на перењето алишта (поглавје III, точка 6 на овој прилог)
4. Класа на ефикасност на центрифугирањето (поглавје III, точка 7 на овој прилог)
5. Најголема брзина на вртење на барабанот при центрифугирање (поглавје II, забелешка VIII на овој прилог)
6. Капацитет на машината за перење алишта (поглавје II, забелешка IX на овој прилог)
7. Потрошувачка на вода (поглавје II, забелешка X на овој прилог)
8. Проценета годишна потрошувачка на енергија и вода за четиричлено домаќинство (поглавје III, точка 14 на овој прилог)
9. Ниво на бучава (поглавје II, забелешка XI на овој прилог)

Доколку се обезбедени и други информации содржани во информативниот лист истите треба да се дадени во форма дефинирана во поглавје III од овој прилог и треба да се вклучени во горната табела на начин дефиниран за податоците во информативниот лист.

Величината и типот на буквите за информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КЛАСИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

V.a Класа на енергетска ефикасност за машината за перење алишта

Класата на енергетска ефикасност на уредот од А до G се одредува според Табела 1:

Табела 1

Класа на енергетска ефикасност	Потрошувачка на енергија "C" во kWh по kg алишта испрани при стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.
A	$C \leq 0,19$
B	$0,19 < C \leq 0,23$
C	$0,23 < C \leq 0,27$
D	$0,27 < C \leq 0,31$
E	$0,31 < C \leq 0,35$
F	$0,35 < C \leq 0,39$
G	$0,39 < C$

V.b Класа на ефикасност за перење алишта

Класата на ефикасност за перење алишта на уредот од А до G се одредува според Табела 2:

Табела 2

Класа на ефикасност за перење алишта	Индекс на ефикасност на перење P, за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.
A	$P > 1,03$
B	$1,03 > P > 1,00$
C	$1,00 > P > 0,97$
D	$0,97 > P > 0,94$
E	$0,94 > P > 0,91$
F	$0,91 > P > 0,88$
G	$0,88 > P$

V.c Класа на ефикасност на центрифугирање

Класата на ефикасност за центрифугирање на уредот од А до G се одредува според следната Табела 3:

Табела 3

Класа на ефикасност за центрифугирање	Ефикасноста за центрифугирањето D по циклус, за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 60456.
A	$D < 45\%$
B	$45\% \leq D < 54\%$
C	$54\% \leq D < 63\%$
D	$63\% \leq D < 72\%$
E	$72\% \leq D < 81\%$
F	$81\% \leq D < 90\%$
G	$90\% \leq D$

ПРИЛОГ IV

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА МАШИНИТЕ ЗА СУШЕЊЕ АЛИШТА СО БАРАБАН

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат на сите машини за сушење алишта со барабан кои при работата користат електрична енергија.

Одредбите од овој прилог не се применуваат на уреди кои можат да користат и други извори на енергија, како на пример комбинирани машини за перење и сушење алишта.

Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од став 1, дистрибутерот треба да прицврсти етикета за означување на енергетската ефикасност на надворешниот преден или горен дел на уредот, така да биде јасно видлива и да не е скриена.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се во согласност со Слика 1:

Слика 1

Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1:

I. Името или трговската марка на снабдувачот.

II. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

III. Класата на енергетска ефикасност треба да е одредена во согласност со поглавје V на овој прилог. Соодветната буква треба да се постави во иста линија со стрелката која што и припаѓа.

IV. На ова место може да се додаде специјална етикета (еко-етикета на Европската Унија).

V. Потрошувачка на енергија во kWh по циклус за стандарден циклус на сушење на памучни алишта, во согласност со процедурите за тестирање според стандардот EN 61121.

VI. Капацитет на уредот за стандарден циклус на сушење на памучни алишта во kg, во согласност со процедурите за тестирање според стандардот EN 61121.

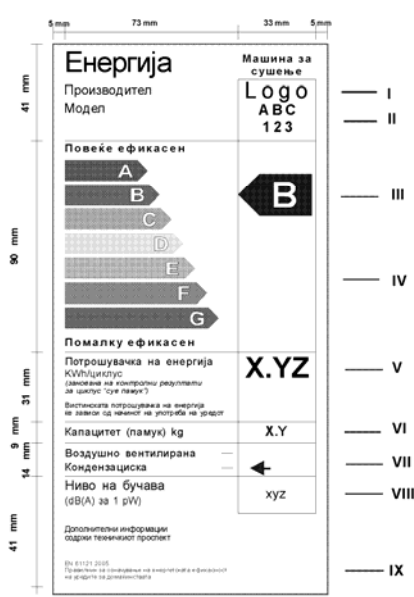
VII. Ознака за вид на уредот во зависност од начинот на сушење на алишттата: воздушно вентилирана или кондензациска, во согласност со процедурите за тестирање според стандарлот EN 61121. Се поставува стрелка во иста линија со соодветниот вид на уред.

VIII. Таму каде што е возможно се наведува податок за измереното ниво на бучава која ја произведува уредот за стандарден циклус на сушење на памучни алишта.

Печатенье

Димензиите на етикетата треба да се според податоците дадени на Слика 2.

Слика 2

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стрелки (показувачи на класата на енергетска ефикасност):

- A: X0X0,
- B: 70X0,
- C: 30X0,
- D: 00X0,
- E: 03X0,
- F: 07X0,
- G: 0XX0.

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист кој се доставува со секој уред треба да ја содржи подолу наведената информација. Информацијата може да биде дадена во форма на табела која опфаќа повеќе уреди од ист снабдувач, во кој случај треба да е дадена според наведениот редослед, или да е вклучена во описот на секој поединечен уред:

1. Името и трговската марка на снабдувачот.
2. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

3. Класата на енергетска ефикасност на уредот е дефинирана во поглавје V на овој прилог, изразена како “Класа на енергетска ефикасност . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)”. Таму каде што податоците се дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)

4. Ако податоците се дадени во табела, а на располагање се и посебни ознаки (на пример за EU еко-етикета), тие можат да бидат вклучени во етикетата во согласност со прописите на Република Македонија.

5. Потрошувачка на енергија (поглавје II, забелешka V na ovoj priloz).

6. Капацитет на уредот за стандарден циклус на сушење памучни алишта (поглавје II, забелешка VI на овој прилог).

7. Потрошувачка на вода за стандарден циклус на сушење на памучни алишта, во согласност со процедурите за тестирање според стандардот EN 61121, ако уредот за работа користи вода.

8. Времетраење на сушење за стандарден циклус на сушење на памучни алишта, во согласност со процедурите за тестирање според стандардот EN 61121.

9. Истите информации кои се наведени во точките 5, 6, 7 и 8, но за програма за сушење на алиштата до влажност идеална за пеглање и за програма за сушење на осетливи ткаенини. Ако машината за сушење ги нема споменатите програми, точката 9 се иззема.

10. Снабдувачите можат во точките од 5 до 8 да наведат податоци и за други циклуси на сушење во колку располагаат со такви.

11. Просечna годиšna potrošuvacka na energija (i voda ako se koristi) zasnovana na sušenje 150 kg pamučni ališta do celosna suvost, 280 kg pamučni ališta do vlažnost idealna za peglaње i 150 kg osetljivi tkanini, izrazena kako “Prosечna годиšna potrošuvacka za četirićleno domaćinstvo коe normalno koristi mašina za sušenje”.

12. Ознака за вид на уредот: воздушно вентилирана или кондензациска, во согласност со процедурите за тестирање според стандардот EN 61121, (поглавје II, забелешка VII на овој прилог).

13. „Ниво на бучава“ која ја произведува уредот за стандарден циклус на сушење на памучни алишта, таму каде постои овој податок.

Ако во информативниот лист е вклучена копија на етикетата, било во црно-бела било во копија во боја, во истиот се вклучуваат само податоците кои се наведени во поглавје III на овој прилог и не се видливи на етикетата.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друга пишана документација опфатена во член 8 став 2 од овој правилник треба да содржи податоци според наведениот редослед:

1. Класа за енергетска ефикасност (поглавје III, точка 3 на овој прилог)
2. Потрошувачка на енергија (поглавје III, точка 5 на овој прилог)
3. Капацитет (поглавје III, точка 6 на овој прилог)
4. Потрошувачка на вода по циклус, ако уредот за работа користи (поглавје III, точка 7 на овој прилог)
5. Проценета годишна потрошувачка за четиричлено (поглавје III, точка 11 на овој прилог)
6. Ниво на бучава (поглавје III, точка 13 на овој прилог).

Доколку се обезбедени и други информации содржани во информативниот лист истите треба да се дадени во форма дефинирана во поглавје III од овој прилог и треба да се вклучени во горната табела на начин дефиниран за податоците во информативниот лист.

Величината и типот на буквите за информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КЛАСИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Класите на енергетска ефикасност од А до G за два вида машини за сушење алишта, воздушно вентилирана или кондензациска се дефинираат во согласност со Табелите 1 и 2:

Табела 1. Воздушно вентилирани машини за сушење

Класа на енергетска ефикасност	Потрошувачка на енергија "C" во kWh за 1 kg алишта за стандарден циклус на сушење на памучни алишта, во согласност со процедурите за тестирање според стандардот EN 61121
A	$C \leq 0,51$
B	$0,51 < C \leq 0,59$
C	$0,59 < C \leq 0,67$
D	$0,67 < C \leq 0,75$
E	$0,75 < C \leq 0,83$
F	$0,83 < C \leq 0,91$
G	$C > 0,93$

Табела 2. Кондензациски машини за сушење

Класа на енергетска ефикасност	Потрошувачка на енергија "C" во kWh за 1 kg алишта за стандарден циклус на сушење на памучни алишта, во согласност со процедурите за тестирање според стандардот EN 61121
A	$C \leq 0,55$
B	$0,55 < C \leq 0,64$
C	$0,64 < C \leq 0,73$
D	$0,73 < C \leq 0,82$
E	$0,82 < C \leq 0,91$
F	$0,91 < C \leq 1,00$
G	$C > 1,00$

ПРИЛОГ V

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА КОМБИНИРАНИ МАШИНИ ЗА ПЕРЕЊЕ И ЗА СУШЕЊЕ АЛИШТА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат на комбинирани машини за перење и за сушење алишта во домаќинствата кои користат електрична енергија за работа.

Одредбите од овој прилог не се применуваат на уреди кои можат да користат и други извори на енергија, а од 30 јуни 1998 г. и за машините без внатрешен грејач за вода.

Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од став 1, дистрибутерот треба да прицврсти етикета за означување на енергетската ефикасност на надворешниот преден или горен дел на уредот, така да биде јасно видлива и да не е скриена.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се во согласност со Слика 1:

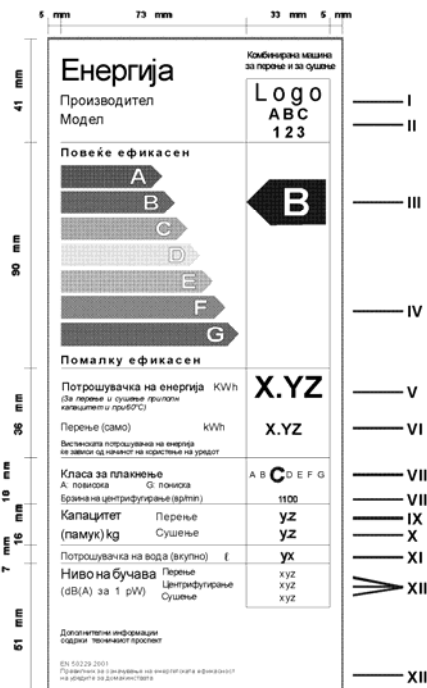
Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1:

- I. Името или трговската марка на снабдувачот.
- II. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.
- III. Класата на енергетска ефикасност на уредот се одредува според вредностите зададени во поглавје V на овој прилог. Соодветна буква треба да се постави во иста линија со соодветната стрелка.
- IV. На ова место може да се додаде специјална етикета (еко-етикета на Европската Унија).
- V. Потрошувачка на енергија во kWh за комплетен циклус (перење, центрифугирање и сушење алишта), за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C и стандарден циклус за сушење на памучни алишта, во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.
- VI. Потрошувачка на енергија во kWh за циклус (само перење и центрифугирање алишта), за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.
- VII. Класи на ефикасност за перење алишта според спецификациите дадени во поглавје V на овој прилог.
- VIII. Најголемата брзина на вртење на барабанот при центрифугирање, за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.
- IX. Капацитет на уредот (во kg) за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.
- X. Капацитет на уредот (во kg) за стандарден циклус за сушење на памучни алишта во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.
- XI. Потрошувачка на вода во литри за комплетен циклус (перење, центрифугирање и сушење алишта), за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C и стандарден циклус за сушење на памучни алишта, во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.
- XII. Таму каде што е возможно се наведува податок за измереното ниво на бучава која ја произведува уредот за комплетен циклус (перење, центрифугирање и сушење алишта), за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C и стандарден циклус за сушење на памучни алишта.

Печатење

Димензиите на етикетата треба да се според пода-тоците дадени на Слика 2.

Слика 2

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стелки (покажувачи на класата на енергетска ефикасност):

- A: X0X0,
- B: 70X0,
- C: 30X0,
- D: 00X0,
- E: 03X0,
- F: 07X0,
- G: 0XX0.

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист кој се доставува со секој уред треба да ја содржи подолу наведената информација. Информацијата може да биде дадена во форма на табела која опфаќа повеќе уреди од ист снабдувач, во кој случај треба да е дадена според наведениот редослед, или да е вклучена во описот на секој поединечен уред:

1. Името и трговската марка на снабдувачот.
2. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.
3. Класата на енергетска ефикасност на уредот е дефинирана во поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на енергетска ефикасност . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Таму каде што податоците се дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

4. Таму каде што информацијата е дадена во табела, и таму каде што некој од уредите кои се наведени во табелата има некоја етикета за специјални намени (т.е. еко-етикета на ЕУ), оваа информација може да биде вклучена во етикетата во согласност со прописите на Република Македонија.

5. Потрошувачка на енергија во kWh, за комплетен циклус на перење, центрифугирање и сушење алишта како што е дефинирани во поглавје II, забелешка V на овој прилог.

6. Потрошувачка на енергија во kWh, за циклус на кој вклучува само перење и центрифугирање алишта како што е дефинирани во поглавје II, забелешка VI на овој прилог.

7. Класата на ефикасност за перење алишта, според спецификациите во поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на ефикасност за перење . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

8. Ефикасност на цедење на водата за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50229, опишан како "Преостаната вода по центрифугирање . . . % (како процент од тежината на суви-те алишта)".

9. Најголемата брзина на вртење на барабанот при центрифугирање како што е дефинирани во поглавје II, забелешка VIII на овој прилог.

10. Капацитет на уредот (во kg) за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, како што е дефинирани во поглавје II, забелешка IX на овој прилог.

11. Капацитет на уредот (во kg) за стандарден циклус за сушење на памучни алишта, како што е дефинирани во поглавје II, забелешка X на овој прилог.

12. Потрошувачка на вода, во литри, по циклус (перење, центрифугирање и сушење алишта), како што е дефинирани во поглавје II, забелешка XI на овој прилог.

13. Потрошувачка на вода, во литри, по циклус (само перење и центрифугирање) за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.

14. Времетраење на комплетен циклус (перење, центрифугирање и сушење алишта) за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C и стандарден циклус за сушење на памучни алишта, за номинираниот капацитет, во согласност со постапките за испитување според стандард EN 50229.

15. Снабдувачите можат во точките од 5 до 14 да наведат податоци и за други циклуси на перење и/или сушење алишта во колку располагаат со такви.

16. Просечна годишна потрошувачка на енергија и вода врз основа на 200 потрошувачки според точките 5 (за енергија) и 12 (за вода), изразена како "Проценета годишна потрошувачка за четиричлено домаќинство кое секогаш користи машина за сушење (200 циклуси)".

17. Просечна годишна потрошувачка на енергија и вода врз основа на 200 потрошувачки според точките 6 (за енергија) и 13 (за вода), изразена како "Проценета годишна потрошувачка за четиричлено домаќинство кое никогаш не користи машина за сушење (200 циклуси)".

18. Податоци за измереното ниво на бучава за комплетен циклус (перење, центрифугирање и сушење алишта) за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C и стандарден циклус за сушење на памучни алишта (таму каде постои овој податок).

Информациите содржани во етикетата можат да бидат дадени во форма на копија на етикетата, било во боја или како црно-бела копија.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друг вид на печатени комуникации кои се наведени во член 8 став 2 од овој правилник треба да ја содржат следната информација според наведениот редослед:

1. Класа на енергетска ефикасност (поглавје III, точка 3 на овој прилог)

2. Потрошувачка на енергија (перење, центрифугирање и сушење алишта) (поглавје III, точка 5 на овој прилог)

3. Потрошувачка на енергија (само перење и центрифугирање алишта) (поглавје III, точка 6 на овој прилог)

4. Класа на ефикасност на перењето алишта (поглавје III, точка 7 на овој прилог)

5. Класа на ефикасност на цедењето вода (поглавје III, точка 8 на овој прилог)

6. Најголем број на вртежи (поглавје III, точка 9 на овој прилог)

7. Капацитет (перење алишта) (поглавје III, точка 10 на овој прилог)

8. Капацитет (сушење алишта) (поглавје III, точка 11 на овој прилог)

9. Потрошувачка на вода (перење, центрифугирање и сушење алишта) (поглавје III, точка 12 на овој прилог)

10. Потрошувачка на вода (само перење и центрифугирање алишта) (поглавје III, точка 13 на овој прилог)

11. Проценета годишна потрошувачка за четиричлено домаќинство кое секогаш користи машина за сушење (200 циклуси) (поглавје III, точка 16 на овој прилог)

12. Проценета годишна потрошувачка за четиричлено домаќинство кое никогаш не користи машина за сушење (200 циклуси) (поглавје III, точка 17 на овој прилог)

13. Ниво на бучава (поглавје III, точка 18 на овој прилог)

Доколку се обезбедени и други информации содржани во информативниот лист истите треба да се дадени во форма дефинирана во поглавје III од овој прилог и треба да се вклучени во горната табела на начин дефиниран за податоците во информативниот лист.

Величината и типот на буквите за информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КЛАСИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

V.a Класа на енергетска ефикасност

Класата на енергетска ефикасност на уредот од А до G се одредува според Табела 1:

Табела 1

Класа на енергетска ефикасност	Потрошувачка на енергија "C" во kWh по kg алишта за комплетен циклус (перење, центрифугирање и сушење алишта), за стандарден циклус за перење на памучни алишта на 60°C и стандарден циклус за сушење на памучни алишта, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50229
A	$C \leq 0,68$
B	$0,68 < C \leq 0,81$
C	$0,81 < C \leq 0,93$
D	$0,93 < C \leq 1,05$
E	$1,05 < C \leq 1,17$
F	$1,17 < C \leq 1,29$
G	$C > 1,29$

V.b Класа на ефикасност за перење алишта

Класата на ефикасност за перење алишта на уредот од А до G се одредува според Табела 2:

Табела 2

Класа на ефикасност за перење алишта	Индекс на ефикасност на перење P за стандарден циклус на перење на памучни алишта на 60 °C, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50229
A	$P > 1.03$
B	$1.03 \geq P > 1.00$
C	$1.00 \geq P > 0.97$
D	$0.97 \geq P > 0.94$
E	$0.94 \geq P > 0.91$
F	$0.91 \geq P > 0.88$
G	$0.88 \geq P$

ПРИЛОГ VI

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА ЕЛЕКТРИЧНИ ШПОРЕТИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат на електрични шпорети кои се употребуваат во домаќинствата, вклучувајќи и шпорети кои се дел од поголеми уреди.

Одредбите од овој прилог не се применуваат за следните шпорети:

- шпорети кои можат да користат и други извори на енергија;
- шпорети кои не се предмет на испитување според хармонизирани стандарди наведени во прилог I од овој правилник;
- преносни електрични шпорети со маса помала од 18 kg коишто не се дизајнирани за вградување.

Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од став 1, дистрибутерот треба да прицврсти етикета за означување на енергетската ефикасност на вратата од уредот, така да биде јасно видлива и да не е скриена. Ако електричниот шпорет има повеќе од еден простор за печење, секој од нив треба да има своја посебна етикета, со исклучок на шпоретите кои не се предмет на испитување според стандардот EN 50304.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се во согласност со Слика 1:

Слика 1

Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1:

- Името или трговската марка на снабдувачот.
- Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.
- Класата на енергетска ефикасност на шпоретите се одредува според вредностите зададени во поглавје V на овој прилог. Соодветна буква треба да е во иста линија со соодветната стрелка. Висината на стрелката која ја содржи буквата не смее да е помала, но не смее ниту да е повеќе од два пати поголема, од висината на стрелките кои ги означуваат класите.
- На ова место може да се додаде специјална етикета (еко-етикета на Европската Унија).
- Потрошувачката на енергија во kWh за начинот на греење за уредот (конвенционален и/или со присилно кружење на воздухот) за стандардно оптеретување во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50304.

VI. Корисниот волумен на просторот за печење во литри, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50304.

VII. Големината на просторот за печење на шпоретот се одредува на следниот начин:

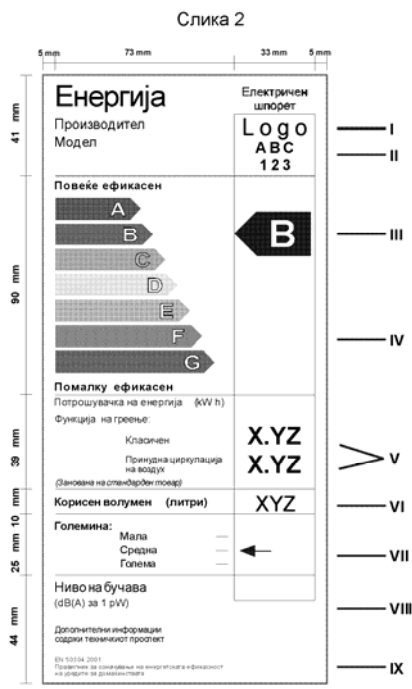
мала: $12\text{ l} \leq \text{волумен} < 35\text{ l}$
 средна: $35\text{ l} \leq \text{волумен} < 65\text{ l}$
 голема: $65\text{ l} \leq \text{волумен}$.

Овој индикатор треба да е стрелка поставена во иста линија со соодветната големина на просторот за печење.

VIII. Таму каде што е возможно се наведува податок за измереното ниво на бучава која ја емитира уредот за време на работата.

Печатење

Димензиите на етикетата треба да се според податоците дадени на Слика 2.

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стрелки (покажувачи на класата на енергетска ефикасност):

- A: X0X0,
- B: 70X0,
- C: 30X0,
- D: 00X0,
- E: 03X0,
- F: 07X0,
- G: 0XX0.

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист кој се доставува со секој уред треба да ја содржи подолу наведената информација. Информацијата може да биде дадена во форма на табела која опфаќа повеќе уреди од ист снабдувач, во кој случај треба да е дадена според наведениот редослед, или да е вклучена во описот на секој поединечен уред:

1. Името и трговската марка на снабдувачот.
2. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

3. Класата на енергетска ефикасност на моделот на шпоретот дефиниран во согласност со поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на енергетска ефикасност . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Таму каде што податоците се дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно). Посебно важно е да се истакне кој начин на греење користи уредот: конвенционален и/или со присилно кружење на воздухот.

4. Таму каде што информацијата е дадена во табела, и таму каде што некој од уредите кои се наведени во табелата има некоја етикета за специјални намени (т.е. еко-етикета на ЕУ), оваа информација може да биде вклучена во етикетата во согласност со прописите на Република Македонија.

5. Потрошувачката на енергија во kWh за два начина на греење во уредот (конвенционален и/или со присилно кружење на воздухот) за стандардно оптеретување во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50304.

6. Корисниот волумен на просторот за печење во литри, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50304.

7. Големината на просторот за печење се одредува на следниот начин:

мала: $12\text{ l} \leq \text{волумен} < 35\text{ l}$
 средна: $35\text{ l} \leq \text{волумен} < 65\text{ l}$
 голема: $65\text{ l} \leq \text{волумен}$.

Овој индикатор треба да е стрелка поставена во иста линија со соодветната големина на просторот за печење.

8. Време потребно за печење на стандарден товар во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50304.

9. Нивото на бучава која ја емитира уредот за време на работата, таму каде постои овој податок.

10. Податок за потрошувачката на електрична енергија кога шпоретот не грее и се наоѓа во режим на најмала потрошувачка на електрична енергија според соодветниот хармонизиран стандард за загуби на енергија во режим "stand-by" кога тој ќе стапи во сила.

11. Површината на најголемата решетка во просторот за печење изразена во cm², означена како "квадратура на површината" во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50304.

Информациите содржани во етикетата можат да бидат дадени во форма на копија на етикетата, било во боја или како црно-бела копија. Во тој случај додатните информации кои се дадени само во информативниот лист мораат сепак да бидат вклучени.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друг вид на печатени комуникации кои се наведени во член 8 став 2 од овој правилник треба да ја содржат следната информација според наведениот редослед:

1. Името и трговската марка на снабдувачот и ознака на моделот (поглавје III, точките 1 и 2 на овој прилог)
2. Класа на енергетска ефикасност (поглавје III, точка 3 на овој прилог)
3. Потрошувачка на енергија (поглавје III, точка 5 на овој прилог)
4. Корисниот волумен (поглавје III, точка 6 на овој прилог)
5. Големината на просторот за печење (поглавје III, точка 7 на овој прилог)
6. Ниво на бучава (поглавје III, точка 9 на овој прилог).

Доколку се обезбедени и други информации содржани во информативниот лист истите треба да се дадени во форма дефинирана во поглавје III од овој прилог и треба да се вклучени во горната табела на начин дефиниран за податоците во информативниот лист.

Величината и типот на буквите за информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КЛАСИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Класата на енергетска ефикасност на шпорет од А до G се одредува според Табелите 1-3:

Табела 1. Шпорети со мал волумен на просторот за печење

Класа на енергетска ефикасност	Потрошувачката на енергија E (kWh) за стандардно оптеретување
A	$E < 0,60$
B	$0,60 \leq E < 0,80$
C	$0,80 \leq E < 1,00$
D	$1,00 \leq E < 1,20$
E	$1,20 \leq E < 1,40$
F	$1,40 \leq E < 1,60$
G	$1,60 \leq E$

Табела 2. Шпорети со среден волумен на просторот за печење

Класа на енергетска ефикасност	Потрошувачката на енергија E (kWh) за стандардно оптеретување
A	$E < 0,80$
B	$0,80 \leq E < 1,00$
C	$1,00 \leq E < 1,20$
D	$1,20 \leq E < 1,40$
E	$1,40 \leq E < 1,60$
F	$1,60 \leq E < 1,80$
G	$1,80 \leq E$

Табела 3. Шпорети со голем волумен на просторот за печење

Класа на енергетска ефикасност	Потрошувачката на енергија E (kWh) за стандардно оптеретување
A	$E < 1,00$
B	$1,00 \leq E < 1,20$
C	$1,20 \leq E < 1,40$
D	$1,40 \leq E < 1,60$
E	$1,60 \leq E < 1,80$
F	$1,80 \leq E < 2,00$
G	$2,00 \leq E$

ПРИЛОГ VII

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА МАШИНИ ЗА МИЕЊЕ САДОВИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат на електрични машини за миење садови во домаќинствата.

Одредбите од овој прилог не се применуваат на уреди кои можат да користат и други извори на енергија.

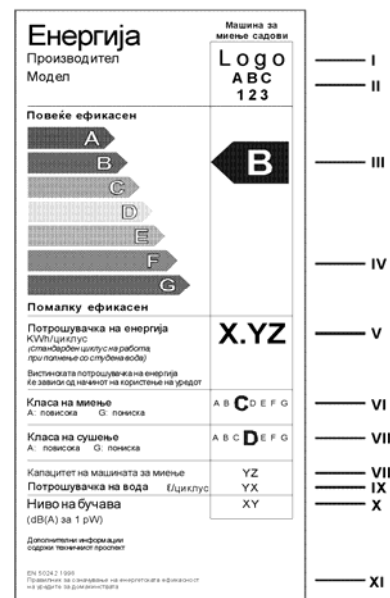
Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од став 1, дистрибутерот треба да прицврсти етикета за означување на енергетската ефикасност на надворешниот преден или горен дел на уредот, така да биде јасно видлива и да не е скриена.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се во согласност со Слика 1:

Слика 1

Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1:

I. Името или трговската марка на снабдувачот.

II. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

III. Класата на енергетска ефикасност на уредот се одредува според вредностите зададени во поглавје V на овој прилог. Соодветна буква треба да се постави во иста линија со соодветната стрелка.

IV. На ова место може да се додаде специјална етикета (еко-етикета на Европската Унија).

V. Потрошувачка на енергија во kWh по циклус, за стандарден циклус на миење садови, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50242.

VI. Класата на ефикасност за миење, одредена според поглавје V на овој прилог.

VII. Класата на ефикасност за сушење, одредена според поглавје V на овој прилог.

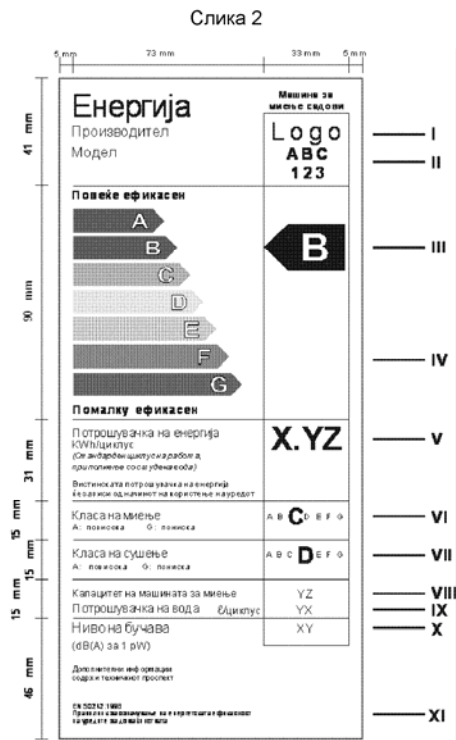
VIII. Капацитетот на уредот поставен на стандардна местоположба, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50242.

IX. Потрошувачката на вода во литри по циклус за стандарден циклус на миење садови, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50242.

X. Таму каде што е возможно се наведува податок за измереното ниво на бучава која ја произведува уредот за време на стандарден циклус.

Печатење

Димензиите на етикетата треба да се според податоците дадени на Слика 2.

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стрелки (покажувачи на класата на енергетска ефикасност):

- A: X0X0,
- B: 70X0,
- C: 30X0,
- D: 00X0,
- E: 03X0,
- F: 07X0,
- G: 0XX0.

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист кој се доставува со секој уред треба да ја содржи подолу наведената информација. Информацијата може да биде дадена во форма на табела која опфаќа повеќе уреди од ист снабдувач, во кој случај треба да е дадена според наведениот редослед, или да е вклучена во описот на секој поединечен уред:

1. Името и трговската марка на снабдувачот.
2. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

3. Класата на енергетска ефикасност на уредот е дефинирана во поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на енергетска ефикасност . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Таму каде што податоците се дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

4. Таму каде што информацијата е дадена во табела, и таму каде што некој од уредите кои се наведени во табелата има некоја етикета за специјални намени (т.е. еко-етикета на ЕУ), оваа информација може да биде вклучена во етикетата во согласност со прописите на Република Македонија.

5. Името на производителот, код или идентификација за стандарден циклус на миене садови на кој се однесуваат податоците дадени во етикетата за енергетска ефикасност и информативниот лист кој и соодветствува.

6. Потрошувачка на енергија во kWh по циклус, за стандарден циклус на миене садови, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50242, опишан како "потрошувачка на енергија XYZ kWh по циклус, според резултати од стандардни тестирања за стандарден циклус на миене садови. Вистинската потрошувачка на енергија ќе зависи од начинот на користење на уредот".

7. Класата на ефикасност за миене, според спецификациите во поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на ефикасност за миене . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

8. Класата на ефикасност за сушење, според спецификациите во поглавје V на овој прилог, изразена како "Класа на ефикасност за сушење . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)". Истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

9. Капацитетот на уредот поставен на стандардна местоположба, како што е дефинирано во поглавје II, забелешка VIII на овој прилог.

10. Потрошувачката на вода во литри по циклус за стандарден циклус на миене садови, како што е дефинирано во поглавје II, забелешка IX на овој прилог.

11. Времетраење на програмата при стандарден циклус на миене садови, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50242.

12. Снабдувачите можат во точките од 5 до 11 да наведат податоци и за други циклуси за миене садови во колку располагаат со такви.

13. Просечна годишна потрошувачка на енергија и вода заснована на 220 стандардни циклуси на миене садови, изразена како "Проценета годишна потрошувачка (220 стандардни циклуси на миене садови)".

14. Нивото на бучава која ја произведува машината за миене садови за време на стандарден циклус на миене, таму каде постои овој податок.

Информациите содржани во етикетата можат да бидат дадени во форма на копија на етикетата, било во боја или како црно-бела копија.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друг вид на печатени комуникации кои се наведени во член 8 став 2 од овој правилник треба да ја содржат следната информација според наведениот редослед:

1. Класа на енергетска ефикасност (поглавје III, точка 3 на овој прилог)
2. Име на стандардниот циклус на миене (поглавје III, точка 5 на овој прилог)
3. Потрошувачка на енергија (поглавје III, точка 6 на овој прилог)
4. Класа на ефикасност на миене (поглавје III, точка 7 на овој прилог)
5. Класа на ефикасност на сушење (поглавје III, точка 8 на овој прилог)
6. Капацитет (поглавје II, забелешка VIII на овој прилог)
7. Потрошувачка на вода (поглавје II, забелешка IX на овој прилог)
8. Проценета годишна потрошувачка на енергија (220 циклуси) (поглавје III, точка 13 на овој прилог)
9. Ниво на бучава (поглавје III, точка 14 на овој прилог).

Доколку се обезбедени и други информации содржани во информативниот лист истите треба да се дадени во форма дефинирана во поглавје III од овој прилог и треба да се вклучени во горната табела на начин дефиниран за податоците во информативниот лист.

Величината и типот на буквите за информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КЛАСИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

V.a Класа на енергетска ефикасност

Класата на енергетска ефикасност на уредот се одредува на следниот начин:

Референтната потрошувачка на енергија за машина-та за миене CR се одредува според следните изрази:

$$CR = 1,35 + 0,025 \times S \quad \text{за } S \geq 10$$

$$CR = 0,45 + 0,09 \times S \quad \text{за } S \leq 9$$

каде

S е капацитетот на машината за миене при стандардни услови на работа (поглавје III, точка 9).

Индексот на енергетска ефикасност EI се одредува од изразот: $EI = C/CR$, каде C е потрошувачката на енергија на машината за миене (поглавје III, точка 6 на овој прилог).

Класата на енергетска ефикасност на уредот од A до G се одредува според Табела 1:

Табела 1

Класа на енергетска ефикасност	Индекс на енергетска ефикасност EI
A	$EI \leq 0,64$
B	$0,64 \leq EI \leq 0,76$
C	$0,76 \leq EI \leq 0,88$
D	$0,88 \leq EI \leq 1,00$
E	$1,00 \leq EI \leq 1,12$
F	$1,12 \leq EI \leq 1,24$
G	$EI \leq 1,4$

V.b Класа на ефикасност за миене

Класата на ефикасност за миене на уредот од A до G се одредува според Табела 2:

Табела 2

Класа на ефикасност за миене	Индекс на ефикасност на миене P_C , за стандарден циклус на миене садови, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50242
A	$P_C > 1,12$
B	$1,12 \geq P_C > 1,00$
C	$1,00 \geq P_C > 0,88$
D	$0,88 \geq P_C > 0,76$
E	$0,76 \geq P_C > 0,64$
F	$0,64 \geq P_C > 0,52$
G	$0,52 \geq P_C$

V.c Класата на ефикасност за сушење

Класата на ефикасност за сушење на уредот од A до G се одредува според Табела 3:

Табела 3

Класа на ефикасност за сушење	Индекс на ефикасност на сушење P_D , за стандарден циклус на миене садови, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50242
A	$P_D > 1,08$
B	$1,08 \geq P_D > 0,93$
C	$0,93 \geq P_D > 0,78$
D	$0,78 \geq P_D > 0,63$
E	$0,63 \geq P_D > 0,48$
F	$0,48 \geq P_D > 0,33$
G	$0,33 \geq P_D$

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА КЛИМА УРЕДИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат на клима уреди кои за работа користат електрична енергија и се користат во домаќинствата, како што е дефинирано во стандардот EN 14511.

Одредбите од овој прилог не се применуваат на уреди:

- кои можат да користат и други извори на енергија;
- воздух-вода и вода-вода уреди;
- уреди со излезна моќност на ладење поголема од 12kW.

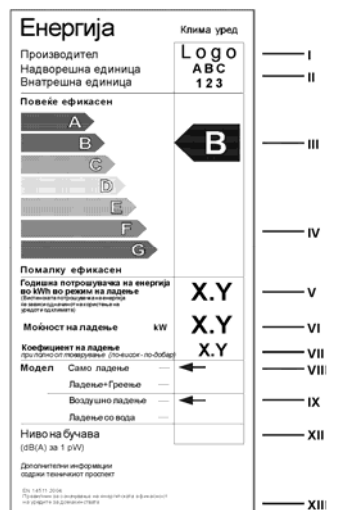
Секогаш кога во продавница се изложува за продажба уред од став 1, дистрибутерот треба да прицврсти етикета за означување на енергетската ефикасност на надворешниот преден или горен дел на уредот, така да биде јасно видлива и да не е скриена.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се во согласност со Слика 1 (за Етикета 1 за уреди наменети само за ладење) и со Слика 2 (за Етикета 2 за уреди наменети и за ладење и за греење):

Слика 1. Етикета 1

Слика 2. Етикета 2

Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1 и Слика 2:

I. Името или трговската марка на снабдувачот.

II. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

Овде се става и ознаката на моделот за внатрешните и надворешните единици кај “сплит” и “мулти-сплит” системите.

III. Класата на енергетска ефикасност за моделот на клима уредот, или на комбинацијата, треба да е одредена во согласност со поглавје V на овој прилог. Врвот на стрелката која ја содржи соодветна буква за класата на енергетска ефикасност треба да се постави во иста линија со соодветната стрелка. Висината на стрелката која ја содржи буквата не смее да е помала, но не смее ниту да е повеќе од два пати поголема, од висината на стрелките кои ги означуваат класите.

IV. На ова место може да се додаде специјална етикета (еко-етикета на Европската Унија).

V. Годишната потрошувачка на енергија во kWh, одредена како производ на вкупната влезна моќност на начин дефиниран стандардот EN 14511 и просечни 500 часа работа во режим на ладење годишно во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511.

VI. Излезната моќност на ладење во kWh, за полно оптоварување во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511.

VII. Соодносот EER (сооднос за енергетска ефикасност) за уредот кога тој работи под полно оптоварување во режим на ладење во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 “умерено”).

VIII. Моделот на клима уредот во зависност од работните карактеристики: само ладење или комбинација ладење/греење. Стрелката на индикаторот треба да е поставена во иста линија со соодветниот модел на клима уредот.

IX. Начинот на ладење: воздушно или со вода. Стрелката на индикаторот треба да е поставена во иста линија со соодветниот начин на ладење.

X. Само за уредите со функција греење (Етикета 2) излезната моќност на греење дефинирана како капацитетот на греење на уредот во kWh, за полно оптоварување во режим на греење, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 + 7C).

XI. Само за уредите со функција греење (Етикета 2) класата на енергетска ефикасност во режим на греење во согласност со поглавје V на овој прилог, изразена на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно), во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 + 7C). Во случај функцијата греење уредот да ја извршува преку отпорен елемент коефициентот COP (коефициент на работен режим - coefficient of performance) треба да има вредност 1.

XII. Таму каде што е возможно се наведува податок за измереното ниво на бучава која ја емитура уредот за време на стандардна работа.

Печатење

Димензиите на етикетата треба да се според податоците дадени на Слика 3.

Слика 3

The diagram shows a template for a climate unit energy label with the following dimensions and fields:

- Dimensions:** 5 mm, 73 mm, 33 mm, 5 mm, 41 mm, 90 mm, 41 mm, 15 mm, 15 mm, 22 mm, 44 mm.
- Fields:**
 - Енергија:** Производител, Надворешна единица, Внатрешна единица, Повеќе ефикасен (A, B, C, D, E, F, G), Помалку ефективен (A, B, C, D, E, F, G).
 - Клима уред:** Logo, ABC, 123.
 - Годишна потрошувачка на енергија во kWh во режим на ладење:** X.Y.
 - Моќност на ладење:** kW, X.Y.
 - Коефициент на ладење:** X.Y.
 - Модел:** Само ладење, Ладење-Греење, Воздушно ладење, Ладење со вода.
 - Излезна моќност на греење:** kW, X.Y.
 - Ефикасност на греењето:** A, B, C, D, E, F, G.
 - Ниво на бучава:** (dB(A) за 1 pW).
 - Дополнителна информација:** содржи техничкиот просpekt.
- Other:** I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII.

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стрелки (покажувачи на класата на енергетска ефикасност):

- A: X0X0,
- B: 70X0,
- C: 30X0,
- D: 00X0,
- E: 03X0,
- F: 07X0,
- G: 0XX0.

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист кој се доставува со секој уред треба да ја содржи подолу наведената информација. Информацијата може да биде дадена во форма на табела која опфаќа повеќе уреди од ист снабдувач, во кој случај треба да е дадена според наведениот редослед, или да е вклучена во описот на секој поединечен уред:

1. Името и трговската марка на снабдувачот.
2. Идентификаторот на моделот даден од снабдувачот.

3. Ознаката на моделот за внатрешните и надворешните единици кај “сплит” и “мулти-сплит” системите.

4. Класата на енергетска ефикасност на уредот е дефинирана во поглавје V на овој прилог, изразена како “Класа на енергетска ефикасност . . . на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно)”. Таму каде што податоците се дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

5. Таму каде што информацијата е дадена во табела, и таму каде што некој од уредите кои се наведени во табелата има некоја етикета за специјални намени (т.е. еко-етикета на ЕУ), оваа информација може да биде вклучена во етикетата во согласност со прописите на Република Македонија.

6. Годишната потрошувачка на енергија во kWh, одредена врз основа на просечна користење за време од 500 часа годишно, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 “умерено”), како што е дефинирано во поглавје II, забелешка V на овој прилог.

7. Излезната моќност на ладење во kWh, за полно оптоварување во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 “умерено”), како што е дефинирано во поглавје II, забелешка VI на овој прилог.

8. Соодносот EER (сооднос за енергетска ефикасност) за уредот кога тој работи под полно оптоварување во режим на ладење во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 “умерено”).

9. Моделот на уредот: само ладење, ладење/греење.

10. Начинот на ладење: воздушно или со вода.

11. Само за уредите со функција греење излезната моќност на греење дефинирана како капацитетот на греење на уредот во kWh, за полно оптоварување во режим на греење, во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 + 7C), како што е дефинирано во поглавје II, забелешка X на овој прилог.

12. Само за уредите со функција греење (Етикета 2) класата на енергетска ефикасност во режим на греење во согласност со поглавје V на овој прилог, изразена на скала од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно), во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 (услови T1 + 7C), како што е дефинирано во поглавје II, забелешка XI на овој прилог. Во случај функцијата греење уредот да ја извршува преку отпорен елемент коефициентот COP (коефициент на работен режим - coefficient of performance) треба да има вредност 1.

13. Нивото на бучава која ја произведува уредот за време на стандардна работа, таму каде постои овој податок.

14. Снабдувачите можат во точките од 5 до 8 да наведат и други податоци за други услови на испитување во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511.

Информациите содржани во етикетата можат да бидат дадени во форма на копија на етикетата, било во боја или како црно-бела копија. Во тој случај додатните информации кои се дадени само во информативниот лист мораат сепак да бидат вклучени.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друг вид на печатени комуникации кои се наведени во член 8 став 2 од овој правилник треба да ја содржат следната информација според наведениот редослед:

1. Класа на енергетска ефикасност (поглавје III, точка 4 на овој прилог)

2. Потрошувачка на енергија (поглавје III, точка 6 на овој прилог)

3. Излезна моќност на ладење (поглавје III, точка 7 на овој прилог)

4. Сооднос за енергетска ефикасност (поглавје III, точка 8 на овој прилог)

5. Модел на клима уредот (поглавје III, точка 9 на овој прилог)

6. Начин на ладење (поглавје III, точка 10 на овој прилог)

7. Излезна моќност на греење (поглавје III, точка 11 на овој прилог)

8. Класа на ефикасност на греење (поглавје III, точка 12 на овој прилог)

9. Ниво на бучава (поглавје III, точка 13 на овој прилог).

Величината и типот на буквите за информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КЛАСИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

V.a Класа на енергетска ефикасност за клима уреди – само ладење

Класата на енергетска ефикасност на уредот од A до G се одредува според Табелите 1 – 5, каде EER (сооднос за енергетска ефикасност) е одреден во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 во услови на T1 “умерено”.

A) Клима уреди со воздушно ладење – само ладење

Табела 1

Класа на енергетска ефикасност	Сплит и мулти-сплит уреди*
A	$3,20 < EER$
B	$3,20 \geq EER > 3,00$
C	$3,00 \geq EER > 2,80$
D	$2,80 \geq EER > 2,60$
E	$2,60 \geq EER > 2,40$
F	$2,40 \geq EER > 2,20$
G	$2,20 \geq EER$

*Сплит клима уред има одделна надворешна кондензаторска единица и внатрешна испарувачка единица. Мулти-сплит клима уред го сочинуваат повеќе испарувачки единици поврзани на една надворешна единица.

Табела 2

Класа на енергетска ефикасност	Двоканален компактен клима уред*
A	$3,00 < EER$
B	$3,00 \geq EER > 2,80$
C	$2,80 \geq EER > 2,60$
D	$2,60 \geq EER > 2,40$
E	$2,40 \geq EER > 2,20$
F	$2,20 \geq EER > 2,00$
G	$2,00 \geq EER$

* Двоканален компактен клима уред е уред кој преку еден канал прима свеж воздух а преку друг канал го исфрла отпадниот воздух, се класифицира според Табела 2 со корективен фактор од – 0,4

Табела 3

Класа на енергетска ефикасност	Едноканален компактен клима уред*
A	$2,60 < EER$
B	$2,60 \geq EER > 2,40$
C	$2,40 \geq EER > 2,20$
D	$2,20 \geq EER > 2,00$
E	$2,00 \geq EER > 1,80$
F	$1,80 \geq EER > 1,60$
G	$1,60 \geq EER$

* Едноканален компактен клима уред е уред кој преку канал прима свеж воздух но не го исфрла отпадниот воздух

В) Клима уреди со ладење со вода – само ладење

Табела 4

Класа на енергетска ефикасност	Сплит и мулти-сплит уреди
A	$3,60 < EER$
B	$3,60 \geq EER > 3,30$
C	$3,30 \geq EER > 3,10$
D	$3,10 \geq EER > 2,80$
E	$2,80 \geq EER > 2,50$
F	$2,50 \geq EER > 2,20$
G	$2,20 \geq EER$

Табела 5

Класа на енергетска ефикасност	Двоканален компактен клима уред
A	$4,40 < EER$
B	$4,40 \geq EER > 4,10$
C	$4,10 \geq EER > 3,80$
D	$3,80 \geq EER > 3,50$
E	$3,50 \geq EER > 3,20$
F	$3,20 \geq EER > 2,90$
G	$2,90 \geq EER$

V.b Класа на енергетска ефикасност за клима уреди – ладење/греење

Класата на енергетска ефикасност за греење на уредот од А до G се одредува според Табелите 6 – 10, врз основа на коефициентот на работен режим COP одреден во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 14511 во услови на $T_1 + 7^\circ\text{C}$, а во зависност од начинот на ладење: воздушно или со вода.

А) Клима уреди со воздушно ладење – ладење/греење

Табела 6

Класа на енергетска ефикасност	Сплит и мулти-сплит уреди
A	$3,60 < COP$
B	$3,60 \geq COP > 3,40$
C	$3,40 \geq COP > 3,20$
D	$3,20 \geq COP > 2,80$
E	$2,80 \geq COP > 2,60$
F	$2,60 \geq COP > 2,40$
G	$2,40 \geq COP$

Табела 7

Класа на енергетска ефикасност	Двоканален компактен клима уред
A	$3,40 < COP$
B	$3,40 \geq COP > 3,20$
C	$3,20 \geq COP > 3,00$
D	$3,00 \geq COP > 2,60$
E	$2,60 \geq COP > 2,40$
F	$2,40 \geq COP > 2,20$
G	$2,20 \geq COP$

Табела 8

Класа на енергетска ефикасност	Едноканален компактен клима уред
A	$3,00 < COP$
B	$3,00 \geq COP > 2,80$
C	$2,80 \geq COP > 2,60$
D	$2,60 \geq COP > 2,40$
E	$2,40 \geq COP > 2,10$
F	$2,10 \geq COP > 1,80$
G	$1,80 \geq COP$

В) Клима уреди со ладење со вода – ладење/греење

Табела 9

Класа на енергетска ефикасност	Сплит и мулти-сплит уреди
A	$4,00 < COP$
B	$4,00 \geq COP > 3,70$
C	$3,70 \geq COP > 3,40$
D	$3,40 \geq COP > 3,10$
E	$3,10 \geq COP > 2,80$
F	$2,80 \geq COP > 2,50$
G	$2,50 \geq COP$

Табела 10

Класа на енергетска ефикасност	Двоканален компактен клима уред
A	$4,70 < COP$
B	$4,70 \geq COP > 4,40$
C	$4,40 \geq COP > 4,10$
D	$4,10 \geq COP > 3,80$
E	$3,80 \geq COP > 3,50$
F	$3,50 \geq COP > 3,20$
G	$3,20 \geq COP$

ПРИЛОГ IX

ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ЕФИКАСНОСТ НА СИЈАЛИЦИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Одредбите од овој прилог се применуваат на сијалици кои се користат во домаќинствата и се директно напојувани со електрична енергија од дистрибутивната мрежа (класични волфрамови сијалици), и за флуоресцентни сијалици (вклучувајќи линеарни и нелинеарни компактни флуоресцентни сијалици), дури и ако се означени дека не се за користење во домаќинствата.

Во случај крајниот корисник да може да ја оддели сијалицата од светилката, за потребите на овој правилник под сијалица ќе се подразбира делот, односно деловите коишто зрачат светлина.

Одредбите од овој прилог не се применуваат на следните видови сијалици:

- оние со светлосен сноп со јачина поголема од 6 500 лумени;
- оние со влезна моќност помала од 4 W;
- рефлектори;
- оние кои се користат со други извори на енергија, како на пример батерии;
- оние кои не се наменети за производство на светлина во видливиот спектар (400 до 800 nm);
- оние наменети да се дел од друг производ и чија примарна цел не е осветлување. Меѓутоа, ако сијалицата е наменета за продажба, изнајмување или е изложена одвоено, на пример како резервен дел, истата треба да подлежи на одредбите од овој правилник.

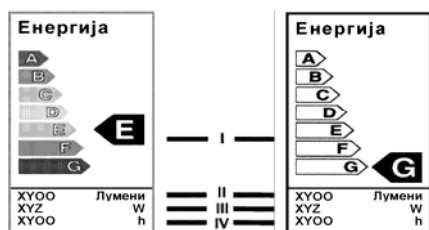
Етикетата за означување на енергетската ефикасност на уредите од став 1 треба да е ставена или отпечатена, или да е зацврстена, на засебна амбалажа за сијалицата. Ништо не смее да е ставено, ниту пак отпечатено на амбалажата на сијалицата што би ја попречувало видливоста на етикетата. Во поглавје II од овој прилог се дадени насоки за поставување на етикетата на многу мали амбалажи за сијалици.

II. ЕТИКЕТА

Облик, форма и содржина на етикетата

Обликот, формата и содржината на етикетата треба да се одбере во согласност со една од следните слики. Во случај етикетата да не е отпечатена на амбалажата, туку да е дадена засебно или да е зацврстена на пакувањето, треба да се користи верзијата на етикетата во боја. Во случај да се користи црно-белата верзија на етикетата, печатењето и околината можат да се во било која боја која не ја нарушува распознатливоста на податоците од етикетата.

Слика 1

Следните податоци ја сочинуваат информацијата која треба да биде содржана на етикетата во согласност со Слика 1:

I. Класата на енергетска ефикасност треба да е одреден во согласност со поглавје V на овој прилог. Соодветната буква треба да се постави во иста линија со стрелката на која што и припаѓа.

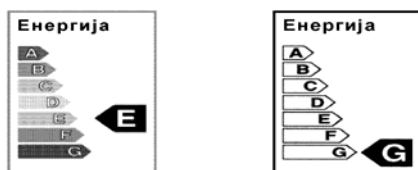
II. Светлосниот сноп на сјајлицата изразен во лумени (lm), мерен во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50285.

III. Влезната моќност (ватажата) на сијалицата во вати W, мерена во согласност со постапките за испитување според стандардот EN 50285.

IV. Просечен животен век на сјајлицата изразен во часови, мерен во согласност со постапките за испитување според стандарdot EN 50285, ако постојат такви податоци.

Кога информациите наведени во забелешките II, III и, ако ги има IV, се вклучени на друго место на амбалажата на сијалицата, изгледот на етикетата може да се поедностави во согласност со Слика 2:

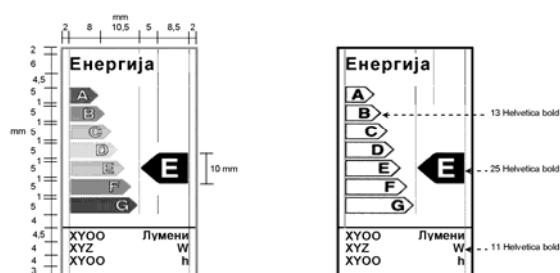
Слика 2

Печатење

Димензиите на етикетата треба да се според податоците дадени на Слика 3:

Слика 3

Околу етикетата треба да постои празен простор со минимална широчина од 5 mm. Во случај ниту една од страните на амбалажата да не е доволно голема за да се постави етикетата и да постои празен простор, или тие да покријат повеќе од 50% од површината на најголемата страна од амбалажата, етикетата и просторот околу истата можат да се намалат како би се задоволиле спомнатите барања. Меѓутоа, во никој случај етикетата не смее да се намали на помалку од 40% од нејзината стандардна величина (по должина) според Слика 3. Во случаи кога амбалажата е премала за да намалената етикета, треба на било кој начин да се зацврсти на амбалажата или на светилката во која се наоѓа сијалицата. Во случаи кога етикетата на сијалицата во стандардна големина е изложена заедно со светилката во која се наоѓа (на пример, прицврстена за полицата на која се изложени светилките и сијалиците) нејзиното прицврстување на амбалажата може да се изостави.

Бои кои се користат на етикетата:

СМУК: цијан, магента, жолта, црна.

Пример: 07X0: 0 % цијан, 70 % магента, 100 % жолта, 0 % црна.

Стрелки (показувачи на класата на енергетска ефикасність):

- A: X0X0,
- B: 70X0,
- C: 30X0,
- D: 00X0,
- E: 03X0,
- F: 07X0,
- G: 0XX0

Бојата на контурата (надворешната линија) е X070.

Бојата на стрелката за енергетската ефикасност на уредот е во црна, а буквата е во бела боја.

Целиот текст е во црна боја, а позадината е бела.

III. ИНФОРМАТИВЕН ЛИСТ

Информативниот лист треба да ги содржи информациите специфицирани за етикетата (верзија на Слика 1). Во случај да не се доставуваат брошури со информации за производот, етикетата на производот може да се смета за информативен лист.

IV. НАРАЧКА И ДРУГ ВИД НА ДАЛЕЧИНСКА ПРОДАЖБА

Каталози за нарачка по пошта и друга пишана документација опфатена во член 8 став 2 од овој правилник треба да содржи податоци според наведениот редослед:

1. Класата на енергетската ефикасност на сјалиците е дефинирана во поглавје V на овој прилог, изразена како “Класа на енергетска ефикасност . . . на скала од A (нај-ефикасно) до G (најмалку ефикасно)”. Таму каде што податоците се дадени во табела, истото може да е изразено и на друг начин кој недвосмислено ќе изразува дека скалата е од A (најефикасно) до G (најмалку ефикасно).

2. Светлосниот snop на sijalnicata izrazen vo lumeni (poglavje II, točka II na ovoj priloz)

3. Влезна моќност во W (поглавје II, точка III на овој прилог)

4. Просечен животен век на сијалицата изразен во часови, ако постојат такви податоци.

Величината и типот на буквите за информациите наведени погоре треба така да се одбрани за сите наведени податоци да се читливи.

V. КЛАСИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Класата на енергетска ефикасност на сијалицата се одредува на следниот начин:

Сијалицата се класифицира со класа А на енергетска ефикасност во зависност од моделот на следниот начин:

Флуоресцентни светилки без интегрален товар:

$$W \leq 0,15\sqrt{\Phi} + 0,0097\Phi$$

Останати светилки:
каде

$$W \leq 0,24\sqrt{\Phi} + 0,0103\Phi$$

е излезниот светлосен сноп изразен во лумени (lm), а влезната моќност во сијалицата изразена во вати (W).

Ако сијалицата не е класифицирана со класа А на енергетска ефикасност, референтната моќност W_R треба да се одреди на следниот начин:

$$W_R \leq 0,88\sqrt{\Phi} + 0,049\Phi, \quad \text{за } \Phi > 34 \text{ lumens}$$

$$W_R = 0,2\Phi, \quad \text{за } \Phi \leq 34 \text{ lumens}$$

Φ е излезниот светлосен сноп изразен во лумени (lm).

Индексот на енергетска ефикасност E_1 се одредува како:

$$E_1 = \frac{W}{W_R}$$

каде

W влезната моќност во сијалицата изразена во вати (W).

Класите на енергетска ефикасност од В до G во зависност од индексот на енергетска ефикасност E_1 се одредуваат во согласност со Табела 1:

Табела 1.

Класа на енергетска ефикасност	Индекс на енергетска ефикасност E_1
B	$E_1 < 60\%$
C	$60\% \leq E_1 < 80\%$
D	$80\% \leq E_1 < 95\%$
E	$95\% \leq E_1 < 110\%$
F	$110\% \leq E_1 < 130\%$
G	$130\% \leq E_1$

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО

1078.

Врз основа на член 26 од Законот за лековите, помошните лековити средства и медицинските помагала ("Сл.весник на РМ" бр.21/98), министерот за здравство објавува

СПИСОК НА МЕДИЦИНСКИ ПОМАГАЛА ЗА КОИ Е ДАДЕНО ОДОБРЕНИЕ ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРОМЕТ ВО ПЕРИОДОТ ОД 01.09.2006 ДО 30.06.2007 ГОДИНА

Име на производот	Начин на издавање	Производител Застапник	Број и дата на решението
ECOLAB средства за дезинфекција на инструменти, површини и медицински прибор	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Ecolab GmbH & Co, Германија БМ Комерц дооел – Скопје	15-10738/2-07 од 19.04.2007
Жици водилки – Guidewires	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Medtronic Inc, САД	15-6595/2-06 од 19.01.2007
Апарат за светлинска терапија Bioptron PAG – 860 C BIOPTON COMPACT III PAG – 890 BIOPTON PRO PAG 880 BIOPTON 2	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Bioptron, Швајцарија Цептер – Мак доо – Скопје	15-1529/2-07 од 31.05.2007
Апсорптивни хирушки конци	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Ethicon – Johnson & Johnson Int., Белгија Реплек АД	15-8230/2-06 од 29.12.2006
Апсорптивни хирушки конци – Nubenco	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Nubenco (Shangai) Company, Кина Фарматрејд доо- Скопје	15-11877/2 од 04.12.2006
Артерио венски крвни линии за хемодијализа и помагала	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Haidylena for advanced medicinal industries, Египет Др. Пановски дооел – Скопје	15-2314/2-07 од 20.03.2007
Артериовенски системи (крвни линии)	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Gambro Dasco S.Pa.A., Италија Фарматрејд доо – Скопје	15-1627/2 од 07.03.2007
Артериовенски систем за крв	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Fresenius Medicinal Care, Германија Кемо-фарм доо – Скопје	15-2394/2-07 од 20.03.2007
Артроскопски импланти и инструменти	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Arthrex Inc, САД Синерџи Медикал дооел – Скопје	15-11404/2 од 09.03.2007
BiCart Кертриџ со прашок за бикарбонатна хемодијализа	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Gambro Lundia AB Solution Division, Шведска Интерком	15-3296/2 од 19.01.2007

Газа хидрофилна и производи од газа	Медицинското помагало може да се издава без лекарски рецепт (БР)	Тосама дд, Словенија Тосама трејд доо – Скопје	15-580/2-07 од 20.03.2007
Гел за ултразвучна трансмисија	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	EF Medika S.r.l Италија Лабтех дооел – Скопје	15-12457/2-05 од 27.03.2007
Ginobrush четкички	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Heinz Herenz, Германија Фарма – 5 дооел – Скопје	15-770/2 од 07.03.2007
Гипсани завои	Медицинското помагало може да се издава без лекарски рецепт (БР)	Тосама дд, Словенија Тосама трејд доо – Скопје	15-1030/2-07 од 20.03.2007
Хематолошки реагенси	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	AMP Diagnostics, Австрија Адриамед – нкр доо – Скопје	15-5650/2-06 од 01.03.2007
Хематолошки реагенси и реагенси за хемогликолизирани хемоглобин	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Drew Scientific Ltd, Велика Британија Danam Electronic, A Drew Scientific Company САД Др.Пановски дооел – Скопје	15-8358/2 од 20.03.2007
Хирушки конци	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	B/Braun Aeskulap AG Co KG, Германија Др.Пановски дооел – Скопје	15-5019/2-06 од 05.12.2006
Хирушки конци	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Tyco Healthcare Group AG, Швајцарија Дисако дооел – Скопје	15-6111/2 од 19.01.2007
Хирушки специјалитети	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	B/Braun Aeskulap AG Co KG, Германија Др.Пановски дооел – Скопје	15-5020/2-06 од 05.12.2006
Игла за дијализна фистула	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3)	Fresenius Medicinal Care, Germanija Кемо-фарм доо – Скопје	15-2393/2-07 од 20.03.2007
Игли / канили и шприцеви	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Becton Dickinson & Co, САД Др. Пановски дооел – Скопје	15-5131/2-06 од 19.09.2006
Игли за хемодијализа	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Gambro Dialysatoren GmbH, Германија Фарматрејд доо – Скопје	15-1626/2 од 07.03.2007
Имплант систем – Ankylos	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Friadent GmbH, Германија Промедика дооел – Скопје	15-3296/2 од 19.01.2007

Ин витро реагенси за биохемиски и хематолошки анализи	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Abbott Laboratories САД Фармахем доо – Скопје	15-8356/2 од 19.04.2007
Ин витро реагенси за имунодијагностика	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Abbott Laboratories САД Фармахем доо – Скопје	15-8357/2 од 19.04.2007
Интраокуларни леќи	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	AMO, Inc, САД Бетамедико Традинг Елизабета Скопје	15-12692/2-07 од 22.05.2007
Интраокуларни леќи Dr.Schmidt	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Human Optics AG, Германија Ескулап дооел – Скопје	15-4703/2 од 26.04.2007
Интродјусер сетови и дополнителен прибор за интервенции	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Medtronic Inc, САД Кемо-фарм доо – Скопје	15-2437/2 од 06.03.2007
Калико завои	Медицинското помагало може да се издава без лекарски рецепт (БР)	Тосама дд, Словенија Тосама трејд доо – Скопје	15-581/2-07 од 20.03.2007
Капиларен дијализер со полисулфонска мембрана Hemomed F5 HPS; F6 HPS; F7 HPS	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Fresenius Medicinal Care, Germanija Македонија лек доо – Скопје	15-2508/2-07 од 20.03.2007
Капиларен дијализер со полисулфонска мембране Hemoflow F8 HPS	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Fresenius Medicinal Care, Germanija Кемо-фарм доо – Скопје	15-2507/2-07 од 20.03.2007
Кардиоваскуларни ангиографски катетри и жици водилки	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Medtronic Inc, САД Кемо-фарм доо – Скопје	15-2432/2 од 06.03.2007
Катетри за хемодијализа и помошен прибор	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Gambro Dialysatoren GmbH, Германија Интерком доо – Скопје	15-3117/2 од 31.05.2007
Кеси за крв	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Baxter healthcare, САД и Франција Фармикс дооел – Скопје	15-5759/2 од 01.03.2007
Коронарни (launcher) водечки катетри	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Medtronic Inc, САД Кемо-фарм доо – Скопје	15-10997/2 од 06.03.2007
Коронарни жица водилки	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Abbott Vascular САД Медиканова доо – Скопје	15-2564/2 од 19.04.2007н
Коронарни стент delivery системи	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Medtronic Ireland, Ирска за Medtronic Inc, САД Кемо-фарм дооел – Скопје	15-10998/2-06 од 19.01.2007

Коронарни стентови	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Абботт Васцулар САД, Ирска Медиканова доо – Скопје	15-2563/2 од 19.04.2007
Коскен цемент	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Johnson & Johnson Depuy Intemacional Ltd, Velika Britanija Промедика дооел – Скопје	15-4329/2 од 21.09.2007
Крвно-групно картици (имунохематологија)	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Ortho Clinical Diagnostics, Inc, САД Др.Пановски дооел – Скопје	15-6916/2-07 од 20.03.2007
Медицински прибор за еднократна употреба	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Фавор Мед / Сино Ресорусе, Кина Одеони Медикал дооел – Скопје	15-6937/2 од 19.01.2007
Медицински прибор за еднократна употреба	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Protos Medicinal products Ltd, САД Синерџи Медикал дооел – Скопје	15-8503/2 од 28.02.2007
Медицински прибор за еднократна употреба	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Novico S.p.A Италија Макромед доо – Скопје	15-1018/2-07 од 13.03.2007
Медицински рентген филм	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Алкалоид Ад Скопје во соработка со Fujifilm Corporation, Јапонија	15-2018/2-07 од 04.05.2007
Меки контактни леќи Focus, Durasoft 2 Focus Dailies AirOptix Night & Day Precision UV	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	PT CIBA Vision Batam, Индонезија Бетамедико Традинг Елизабета Скопје	15-2770/2-05 од 22.05.2007
Микрореолошки брисевн	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Copan Italia S.p.A, Италија Фарма – 5 дооел – Скопје	15-9764/2-06 од 29.01.2007
Неапорсиптивни хирушки конци	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3)	Ethicon – Johnson & Johnson Int., Белгија Реплек АД	15-8229/2-06 од 29.12.2006
Офталмолошко вискохирушко помагало – Discovisc	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	SA Alcon Couvreur n.v. Белгија за Alcon Laboratories Inc, САД	15-13399/2-06 од 19.01.2007
Остеосинтетски материјал	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	B/Braun Aeskulap AG Co KG, Германија Др.Пановски дооел – Скопје	15-5021/2-06 од 05.12.2006
Остеосинтетски материјал (штрафови, плочки, клинови игли)	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Biomet UK Limited, Велика Британија Дисако дооел - Скопје	15-12330/2-06 од 20.03.2007

Остеосинтетски материјал	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Changzhou Kanghui Medicinal Innovation, Кина Астра – М доел – Скопје	15-877/2-07 од 28.05.2007
Помагала кои се употребуваат за регионална анестезија	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	B.Braun Melsungen AG, Германија Др. Пановски доел – Скопје	15-5127/2-06 од 19.09.2006
Помагала за ентерална и парентерална исхрана (инфузија, трансфузија и помагала)	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	B.Braun Melsungen AG, Германија Др. Пановски доел – Скопје	15-5129/2-06 од 19.09.2006
Производи за интервентна кардиологија	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Invatec Италија Ма-кро мед доо – Скопје	15-7773/2 од 25.12.2006
Протези за ортопедија	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	B/Braun Aeskulap AG Co KG, Германија Др. Пановски доел – Скопје	15-5022/2-06 од 05.12.2006
Ракавици (прегледни и хирушки)	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Semperit Technische Produkte GmbH, Австрија Siam Sempermed Co. Тајланд БМ Комерц	15-7728/2-06 од 19.01.2007
Реагенси за инвитро дијагностика Клиничка хемија	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Ortho Clinical Diagnostics Inc, САД Др. Пановски доел – Скопје	15-4438/2-07 од 06.06.2007
Сет / Шприц за инфузија	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Fresenius Vial, Франција за Fresenius Medicinal care Германија Oiarso S.Coop Хермани за Фресениус медицинал Царе Германија Македонија Лек доел – Скопје	15-6937/2-06 од 19.01.2007
Силиконски фластери и гел	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Molnlycke Health Care AB, Шведска Медикус Матеа	15-6491/2 од 25.12.2006
Силиконски гради (протези) СИЛИМА	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Thamert orthopadische Германија Медикус Матеа	15-6490/2 од 25.12.2006
Системи за кохлеарна имплантација Nucleus; Nucleus Freedom	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Cochlear ltd, Австрија Аудио бм-мк доел – Скопје	15-12056/2 од 19.01.2007
Средства за дезинфекција на инструменти И апарати за дијализа	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Pliva, Хрватска Плива доел – Скопје	15-6701/3 од 15.12.2006
Средство за препарација на коренски канали Диа-Пре Плус	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Dia Dent Group Internacional, Кореа Промедика доел – Скопје	15-13200/2-06 од 20.03.2007

Стентови	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Changzhou New Distict Garson Medicinal Stent Apparatus , Кина Астра- М доел – Скопје	15-872/2-07 од 03.04.2007
Тестови за бременост, уринарни еднократни тестови	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Blue Cross Bio-medical , Кина Астра – М доел – Скопје	15-873/2-07 од 28.05.2007
Тестови за испитување на дроги и лекови	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Dade Behring GgmbH, Германија Медиафарм доо – Скопје	15-7941/2 од 20.03.2007
Траума импланти	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Johnson & Johnson Depuy Orthopedics Inc, САД Промедика доел – Скопје	15-11806/2-06 од 19.01.2007
Турбидиметриски инвитро реагенси	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Biosystems Шпанија Фармахем Јосиф доел – Скопје	15-9175/2-07 од 03.04.2007
Турбидиметриски тестови	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Diasys , Германија Варус доел – Скопје	15-10289/2-07 од 20.03.2007
Вакутајнери и игли за вакутајнери	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Jiangxi Hongda medical equipment group, Кина Астра- М доел – Скопје	15-871/2-07 од 28.05.2007
Васкуларни производи	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Boston Scientific Co, САД Др.Пановски доел – Скопје	15-4949/2-06 од 18.09.2006
Вештачки ендопротези, импланти за колело, рамо и колк Остеосинтетски материјал	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Waldemar Link GmbH & Co, Германија Медиканова доо – Скопје	15-611/2-07 од 03.04.2007
Забни полнила	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	3M ESPE , Германија и САД Македонска фармација	15-6432/2 од 26.12.2006
Забни полнила	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3).	Willman & Pein GmbH, Германија Промедика дооел - Скопје	15-9362/2 од 19.01.2007
Забни полнила и цементи	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Dorident Dr. Hirschberg GmbH, Австрија Медиканова доо – Скопје	15-7374/2 од 19.01.2007
Затворен систем за земање на крв	Медицинското помагало може да се применува само во здравствена организација (3)	Terumo Europe N.V. Белгија Др.Пановски доел – Скопје	15-5962/2-06 од 19.01.2006 година
Затворен систем за земање на крв	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Becton Dickinson Inrenational, Велика Британија Др.Пановски доел - Скопје	15-8135/2-06 од 19.01.2007
Завоен материјал	Медицинското помагало може да се употребува само во здравствена организација (3)	Miro Verbandstoffe GmbH, Германија Синерџи Медикал доел – Скопје	15-10570/2 од 01.03.2007

Бр. 15-10053/1
3 јули 2007 година
Скопје

Министер,
д-р Имер Селмани, с.р.

1079.

Врз основа на член 107 од Законот за лековите, помошните лековити средства и медицинските помагала ("Сл.весник на РМ" бр.21/98), Министерството за здравство објавува

СПИСОК
НА АПТЕКИ ЗА КОИ Е ДАДЕНО ДОЗВОЛА ЗА РАБОТА ВО ПЕРИОДОТ ОД 01.01.2007 ДО 30.06.2007
ГОДИНА

Р. Бр.	Назив на ПЗУ- аптека	Број и дата на решение	Адреса
1.	Алое Фарм	15-9451 25.06.2007	с.Преглово-Пласница Прилеп
2.	Анаконда-3	15-7849 13.06.2007	Ул.29 Ноември бр.73 Тетово
3.	Андол-Г	15-10/4 07.05.2007	Ул.Луботенска бб с.Мала Речица-Тетово
4.	Ани Фарм Север	15-2030/4 30.05.2007	Ул.Север 3 ЗградаК-2 влез1 бр.5 Скопје
5.	Аорта Фарм	15-641/2 23.03.2007	Ул.Илинденска бб. Тетово
6.	Артеина-2	15-688/3 02.02.2007	Ул.11 Октомври бр. 29 Кичево
7.	Бела Медика	15-2044/3 01.03.2007	Ул.Авној бр.68 Скопје
8.	Бста Фармација	15-3616/2 15.03.2007	Ул.Иван Милутинович бр.24 Скопје
9.	Билна Аптека	30.03.2007 15-4756/2	Ул.11 Октомври бр.46 Скопје
10.	Бисер-Скопје	15-1438/5 23.03.2007	Ул.Јане Сандански бр.Т.Ц А2 лок10 -Скопје
11.	Ваниби Лек	15-2751/2 27.02.2007	Ул.Франклин Рузвелт бр.63 Скопје
12.	Вела Фарм	15-7216/2 15.05.2007	Ул.Киро Ристовски-Дрнц бр.36А Тетово
13.	Деа Фарм	15-4681/2 29.03.2007	Ул.Гоце Делчев бб Куманово
14.	Деа-Фарм	15-3170/5 14.05.2007	с.Јегуновце Тетово
15.	Деметра-4	15-5212/3 17.04.2007	Ул.Маршал Тито бб Куманово
16.	Диона	15-13454 27.02.2007	Ул.Илинденска бб Кавадарци

17.	Диона Ди	15-589/2 12.04.2007	Ул.Борис Талески бр.59 Прилеп
18.	Добро Здравје Крани	15-7311/3 04.06.2007	с.Крани Ресен
19.	Др.Рубина	15-1298/3 05.02.2007	Ул.Коце Металец бр.14 Скопје
20.	Естреја	15-5636/2 17.04.2007	Ул.Народни Херои бр.1-а лок2 Скопје
21.	Еуро Мега Фарм-3	15-7140/3 21.05.2007	Ул.Прва Комуна бр.2 Велес
22.	Здравец-2	15-1254/3 02.02.2007	Ул.Владимир Комаров бб Скопје
23.	Зегин Фарм	15-4936/3 19.04.2007	Ул.Гоце Делчев бр.46 Струмиц
24.	Зегин Фарм Гевгелија	15-7759/3 07.06.2007	Ул.Слободан Митров Данко бр.63 Гевгелија
25.	Јона Фарм	15-2510/4 17.04.2007	с.Матејче Куманово
26.	Кева	15-6906/2 10.05.2007	Ул.Елисије Поповски бр.10 лок.8 Скопје
27.	Ла Вита БЦ	15-6579/2 07.05.2007	Ул.Китка бб с.Драчево -Скопје
28.	Лосионес Медика Фарм	15-9850/1 13.06.2007	с.Палчиште Тетово
29.	Мед-Фарм	15-13023/4 24.04.2007	с.Чегране Гостивар
30.	Мента Фарм	15-2118/2 19.02.2007	Ул.Марисова бр.190 Прилеп
31.	Мери Фарм	15-4609/4 11.04.2007	с.Боговиње Тетово
32.	Нар Фарм	15-6834/2 09.05.2007	Ул. Илинденска бр.170 Тетово
33.	Нова Лек	15-2572/2 19.03.2007	Ул.Доне Божинов бр.36 Куманово
34.	Оскар Лек-2	15-14763/2 19.03.2007	с.Долно Соње бб Скопје
35.	Павло Фарм	15-14284/2 16.01.2007	Ул.29-Ноември бр.17 Скопје
36.	Примавита	05.04.2007 15-393/4	Ул.Маршал Тито бб Струга
37.	Радо Лек	15-818/2 26.01.2007	Ул.Сремски Фронт бб Штип
38.	Рида Фарм	15-6530/2 07.05.2007	с.Боговиње Тетово
39.	Сања Арсова	15-7876/2 07.06.2007	Ул.4 Јули бр.7 Македонска Каменица
40.	Сарај Фарм	15-14194 04.01.2007	Ул.20 бр.37 Сарај-Скопје
41.	Сарач Фарм	15-9255/2 19.06.2007	Ул.Борис Кидрич бр.56 Гостивар

42.	Свисс Фарм	15-7185/2 15.05.2007	с.Дебреште Гостивар
43.	Универзал-Р-3	15-538/3 29.01.2007	Ул.Т.Ц.Мерџан бб Тетово
44.	Флора-5	15-5936/3 15.05.2007	Ул.Маршал Тито бр.15 Кавадарци
45.	Херба Фарм	15-8318/2 13.06.2007	Ул.Радован Цониќ бр.3 Тетово
46.	Цана Фарм	15-7611/2 22.05.2007	Ул.Мајор Гоце Димовски бр.29 Гостивар
47.	Шендети Фарм-2	15-388/3 20.04.2007	Ул.Илинденска бб Тетово
48.	Шенди Фарм	15-5364/2 12.04.2007	Ул.11 Октомври бр.15-3/2 Куманово

29 јуни 2007 година
Скопје

Министер,
д-р **Имер Селмани**, с.р.

1080.

Согласно член 38 став 2 од Законот за промет на отрови, Министерството за здравство објавува

С П И С О К
НА ОТРОВИ НАМЕНЕТИ ЗА ЈАВНА ХИГИЕНА, ДЕЗИНФЕКЦИЈА, ДЕЗИНСЕКЦИЈА
И ДЕРАТИЗАЦИЈА ЗА КОИ Е ИЗДАДЕНО РЕШЕНИЕ ЗА ПУШТАЊЕ ВО ПРОМЕТ

Име на препаратот	Активна супстанција (група на отровност)	Производител Застапник	Подрачје на примена	Број и важност на решението
Glodacid plus пелетки	Brodifacoum	Unichem doo, Словенија Приматекс-Бранка дооел	родентицид	15-11576/2 до 29.12.2011
Glodacid plus Парафински блокови	Brodifacoum	Unichem doo, Словенија, Приматекс-Бранка дооел	родентицид	15-11574/2 до 29.12.2011
Bistar	Bifentrin	FMC Corporation Agricultural Products Group, Агро Јуником дооел	инсектицид	15-9372/2 до 29.12.2011

Бр. 15-10052/1
3 јули 2007 година
Скопје

Министер,
д-р **Имер Селмани**, с.р.

1081.

Согласно член 16 став 1 од Законот за промет на отрови, Министерството за здравство објавува

С П И С О К
НА ОТРОВИ ЗА КОИ Е ИЗДАДЕНО РЕШЕНИЕ ЗА РАСПРЕДЕЛБА ВО ГРУПА НА ОТРОВНОСТ

Име на препаратот	Активна супстанција (група на отровност)	Група на отровност	Производител Застапник	Подрачје на примена	Број и важност на решението
Prometrin 50SC	Prometrin	трета	Галеника Фитофармација Агрохемија Комерц	хербициди	15-9697/2 до 19.01.2012
Dimetogal	Dimethoate	трета	Галеника Фитофармација , Србија Агрохемија Комерц	инсектицид	15-9697/2 до 19.01.2012
Husar OD	Jodosulforon-methyl sodium Mefenpir-diethyl (трета)	трета	Бајер- CropScience AG, Германија Агропин увоз-извоз	хербицид	15-10436/2 до 25.12.2011
Previcur Energy	Propamocarb-hidrochlorid Fosetil-aluminium (трета)	трета	Бајер- CropScience AG , Германија Агропин увоз-извоз	фунгицид	15-11343/2 до 25.12.2011
Бело масло ЕС НР	Парафинско масло (трета)	трета	Хромос Пестициди, Хромос Пестициди	инсектицид	15-11578/2 до 29.12.2011
Oleocid 100 ЕС	Methidation (прва)	втора	Хромос Пестициди, Хромос	инсектицид	15-11579/2 до 29.12.2011

			Пестициди		
Morel D	Chlorpyrifos+Cypermetrin (втора)	втора	Хромос Пестициди, Хромос Пестициди	инсектицид	15-11577/2 до 29.12.2011
Глодацид плус пелетки	Brodifacoum (прва)	трета	Унихем доо, Словенија Приматекс- Бранка дооел	родентецид	15-11575/2 до 29.12.2011
Глодацид плус парафинск и блок	Brodifacoum (прва)	трета	Унихем доо, Словенија, Приматекс- Бранка дооел	родентецид	
Trapez	Penkonazol (трета)	трета	Хербос дд, Хрватска, Хербос дооел	фунгицид	15-12005/2 до 16.03.2012
Alvin	Heksakonazol (трета)	трета	Хербос дд, Хрватска, Хербос дооел	фунгицид	15-12007/2 до 19.04.2012
BioActWP	Paeseceilomyces liliacinus вид 251 (трета)	трета	Prophyta Biologischer Pflanzenschutz GmbH Германија, Агројуником дооел	пестицид	15-12495/2 до 19.04.2012
Attila	Al-fosetil-folpet (трета)	трета	Хербос дд, Хрватска Хербос дооел	фунгицид	15-12008/2 до 16.03/2012
Cros	Difenkonazol (трета)	трета	Хербос дд, Хрватска Хербос дооел	фунгицид	15-12006/2 до 16.03.2012
TerceI	Pyraclostrobin + Dithianon (трета)	трета	Basf AG, Германија Хеомак Пестициди	фунгицид	15-13566/2 до 12.03.2012
Indar	Fenbuconazol (трета)	трета	Dow Agro Sciences, Австрија Хеомак	фунгицид	15-13565/2 до 12.03.2012

			Пестициди		
Acrobat MZ WG	Dimethomorph Mancozeb (трета)	трета	Basf Agro BV, Швајцарија Хемомак Пестициди	фунгицид	15-13567/2 до 19.04.2012
Dursban 5 G	Chlorpyrifos (втора)	трета	DowAgroSciences, Австрија Хемомак Пестициди	инсектицид	15-2809/2 до 19.04.2012
Flint Max	Trifloxystobin Tebuconazole (трета)	трета	Bayer CropSciences AG, Германија Агропин увоз- извоз доо	фунгицид	15-2863/2 до 19.04.2012
Pulsar 40 SL	Imazamox (трета)	трета	Basf Agro BV,, Швајцарија Хемомак Пестициди	хербицид	15-14366/2 до 18.06.2012
Winterol 95% ЕЦ	Минерално парафинско масло (трета)	трета	Kafr El Zayat Pesticides & Chemicals Co, Египет Агро Јуником	инсектицид	15-3463/2 до 30.06.2012
Oberon SC 240	Spiromesifen (трета)	трета	Басер ЦропСциенце АГ, Германија Агропин увоз- извоз	инсектицид	15-3983/2 до 30.06.2012
Proteus OD	Thiacloprid(трета) Deltametrin(втора)	трета	Bayer CropSciences AG, Германија Агропин увоз- извоз	инсектицид	15-3154/2 до 30.06.2012
Proplant 722 СЛ	Propamocarb hydrochloride (трета)	трета	Agriphar SA Агро Јуником дооел	фунгицид	15-3462/2 до 30.06.2012 2
Neomyl 90% WP	Methomyl (прва)	прва	Kafr El Zayat Pesticides &	инсектицид	15-7843/2 до

			Chemicals Co, Египет Агро Јуником		30.06.2012
Facorat пелети	Brodifacoum (прва)	втора	I.N.D.I.A, Италија Хромос Пестициди	родентецид	15-7143/2 до 30.06.2012
Facorat парафинск и блокови	Brodifacoum (прва)	втора	I.N.D.I.A, Италија Хромос Пестициди	родентецид	15-7144/2 до 30.06.2012
Facorat желе	Brodifacoum (прва)	втора	I.N.D.I.A, Италија Хромос Пестициди	родентецид	15-7142/2 до 30.06.2012

Бр. 15-10052/1
3 јули 2007 година
Скопје

Министер,
д-р **Имер Селмани**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

1082.

Врз основа член 89-г став 2 од Законот за социјална заштита (“Службен весник на РМ” бр.50/97, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005 и 111/2005), член 205 став 1 од Законот за општа управна постапка (“Службен весник на РМ” бр.38/2005) и член 6 од Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на регистар на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита (“Службен весник на РМ” бр.10/2005), министерот за труд и социјална политика, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ВПИШУВАЊЕ НА ЗДРУЖЕНИЕТО НА ГРАЃАНИ ВО РЕГИСТАРОТ НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ГРАЃАНИ ОД ОБЛАСТА НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА

1. Барањето на Здружението на граѓани - Центар за помош на лица со ментален хендикеп “ПОРАКА НЕГОТИНО НЕГОТИНО” од Неготино, СЕ УВАЖУВА.

2. Здружението на граѓани - Центар за помош на лица со ментален хендикеп “ПОРАКА НЕГОТИНО НЕГОТИНО”, со седиште во Неготино, на ул.”Киро Крстев” бб се впишува во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита, што се води при Министерството за труд и социјална политика.

3. Конечното решение за впишување од точка 2 на ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

4. Впишувањето на Здружението на граѓани - Центар за помош на лица со ментален хендикеп “ПОРАКА НЕГОТИНО НЕГОТИНО”, со седиште во Неготино, на ул.”Киро Крстев” бб, ќе се изврши најдоцна пет дена од денот на објавувањето на Решението во “Службен весник на Република Македонија”.

Министер,
Љупчо Мешков, с.р.

ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА ГЕОДЕТСКИ РАБОТИ 1083.

Врз основа на член 80 став 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на СРМ“ бр. 27/86, 17/91, 84/05 и 109/05), Државниот завод за геодетски работи донесува

РЕШЕНИЕ ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА УСТАНОВЕН КАТАСТАР НА НЕДВИЖНОСТИ

Се става во примена установениот катастар на недвижностите за катастарската општина Мамудовци – Општина Кичево.

Катастарот на недвижностите се применува од денот на објавувањето на ова решение во „Службен весник на Република Македонија“.

Со денот на примената на катастарот на недвижностите од став 1 од ова решение, престанува да се применува катастарот на земјиштето за КО Мамудовци, установен според Законот за премер и катастар на земјиштето („Службен весник на СРМ“ бр. 34/72 и 13/78).

Бр. 09-7846/1
4 јули 2007 година
Скопје

Директор,
Љупчо Георгиевски, с.р.

1084.

Врз основа на член 36 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/86, 17/91, 84/05, 109/05 и 70/06), директорот на Државниот завод за геодетски работи донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ НА СНИМАЊЕТО НА НЕДВИЖНОСТИТЕ

1. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на кој се врши снимањето на недвижностите.

Член 2

Снимањето на недвижностите и обработката на податоците од снимањето на недвижностите се врши во државниот координатен систем.

Член 3

Начинот и методите на снимање, мерење и собирање на податоци за недвижностите се дефинираат со проектна задача.

II. Подготовка за снимање на недвижностите**Член 4**

Пред отпочнување со снимање на недвижностите, зависно од видот на геодетските работи, се прибавуваат следните податоци од катастарот на земјиште, односно од катастарот на недвижности:

- координати на точки од геодетска основа;
- координати на детални точки;
- копија од катастарски план;
- копија од фотоскица;
- копија од скица на премерување;
- копија од ортофото план;
- фотокопија од скица од етажен премемер;
- извод од имотен лист;
- извод од поседовен лист;
- список на парцели со индикации, и
- други податоци.

Член 5

Снимањето на недвижностите се врши со следните нумерички методи:

- поларна метода;
- GPS (Global Positioning System) метода; и
- аерофотограметриска метода.

За поголема ефикасност и точност на снимањето на недвижностите се применуваат комбинации од методите од став 1 на овој член со мерење на деталот со мерна лента.

Мерењето од став 2 на овој член се врши само од точки кои се снимени со една од методите од став 1 на овој член.

Член 6

Кога предмет на снимање е подрачје со поголема површина и поголема густина на деталот, се изготвува прегледна скица на целото подрачје.

На прегледната скица од став 1 на овој член се нанесуваат точките од постоечката геодетска основа, по што се врши теренско евидентирање на настанатите промени и нивно нанесување на скицата заради планирање на снимањето.

По извршувањето на работите од став 2 на овој член се откриваат постоечките точки од геодетската основа и се рекогносцираат места за поставување на нови точки, заради нејзино погустување и приближување кон деталот.

III. Снимање на недвижностите**1. Снимање****Член 7**

Снимањето се врши на:

- граничните линии на катастарските парцели;
- границите на катастарските култури и
- објектите.

1.1. Снимање на гранични линии на катастарски парцели**Член 8**

Граничните линии на катастарските парцели се снимаат со онолку карактеристични прекршни точки колку што е потребно за да се дефинира катастарската парцела.

Границите на катастарската парцела во скиците на премерување се прикажуваат со дебела линија.

При снимање на криви гранични линии се врши апроксимација со полигон од тетиви. Максималното отстапување помеѓу кривата линија и тетивата не треба да биде поголемо од 0.2мм*М каде што М претставува именител на размерот.

При снимање на долги прави линии се избираат детални точки кои се на меѓусебно растојание не подолго од 50 метри и сите карактеристични вертикални прекршни точки за кои не е потребно да се одредуваат надморските височини.

Во случај кога можните носители на правата на недвижностите, односно сопствениците на самото место при снимањето обележале или покажуваат различна гранична линија помеѓу соседните парцели, се снимаат и двете гранични линии и на скицата на премерување се пишува ознаката "спорна".

Член 9

Во изградениот дел на населено место се мерат и се прикажуваат на скицата на премерување должините помеѓу деталните точки (фронтони и одмерувања) заради конструкција на катастарската парцела.

Кога зграда е граница или дел од граница на катастарска парцела, граничната линија се снима до основата на зградата или до стреата на зградата, онака како што ќе ја дефинираат можните носители на правата на недвижностите, односно сопствениците.

Во случај кога деталната точка не може да се сними со инструмент, истата се дефинира со најмалку три одмерувања од веќе снимени детални точки.

Граничната линија на пат, железница, канал и вештачко езеро се снима со избор на детални точки според извршеното обележување на експропријационата линија, а таму каде таа не е обележана онака како што ќе процени стручно лице од геодетска насока кое го врши снимањето.

При снимање на висока меѓа како граница помеѓу катастарски парцели, се одбираат детални точки на горната или долната ивица на меѓата, онака како што ќе ја покажат и прифатат можните носители на правата на недвижностите, односно сопствениците на соседните катастарски парцели.

Член 10

При снимање на гранични линии на река или поток како граници на катастарска парцела, се одбираат детални точки на горната ивица на стрмниот брег, од двете страни на водотекот.

Езерата и барите се снимаат со избор на доволен број на детални точки на ивицата на воденото огледало.

1.2. Снимање на граници на катастарски култури**Член 11**

Границите на катастарските култури на земјиштето во рамките на катастарската парцела се снимаат според фактичката состојба на самото место.

На скиците на премерување границите на катастарските култури се исцртуваат со тенка линија, а катастарската култура се означува во круг со следните кратенки:

- нива - н
- лозје - лз
- ливада - л
- шума - ш
- двор - дв
- овоштарник - ов
- градина - гр
- неплодно земјиште - нп
- пасиште - пс.

1.3. Снимање и мерење на недвижности

Член 12

Снимањето и мерењето опфаќаат:

- снимање на згради;
- снимање на сообраќајни објекти;
- снимање на градби на вода и
- мерење на внатрешна корисна површина.

1.3.1. Снимање на згради

Член 13

Зградите се снимаат одвоено секоја за себе, со најмалку три детални точки од основата кои овозможуваат точна конструкција на обликот на зградата.

Основа на зградата претставува допирната линија на зградата со земјиштето.

При снимањето на зградите, заради конструкција и контрола, се мерат сите фронтони кои се прикажуваат на скицата на премерување со сантиметарска точност.

Намената на зградата, односно делот од зградата се прикажува на скицата на премерување со исцртување на соодветниот топографски знак, а имињата на улиците и куќните броеви се испишуваат на скиците на премерување.

На скиците на премерување зградите се исцртуваат со тенка линија.

Член 14

Згради под ист покрив, раздвоени со посебни сидови од темел до кров се снимаат одвоено.

Столбовите во основата се снимаат како дел од зградата.

Се снимаат деловите на зградите кои се конзолно нападнати над основата каде што растојанието на ортогоналната проекција на тој дел е поголема од 1.5 м и се прикажуваат со непрекината линија, освен објектите што не се изградени од цврст материјал и не се на стабилни темели (бетон, тула, дрво, метал-стакло и друго), како што се конзолни тераси, помали павиљони, киосци и настрешници, како и кокошарници, шупи, полски нужници и други градби од трошен материјал.

Премините во зградите се прикажуваат на скицата на премерување со непрекината линија.

1.3.2. Снимање на сообраќајни објекти

Член 15

При снимањето на патиштата се снима коловозот, мостови и влезови во тунели.

При снимањето на железничките пруги се снима средната линија помеѓу двете шини, мостовите и влезовите во тунелите.

При снимањето на аеродромите се снимаат полетно слетните стази.

Член 16

При снимањето на сообраќајните објекти растојанијата помеѓу деталните точки на права линија не треба да бидат поголеми од 50 метри.

На скицата на премерување се запишува видот, ознаката и крајните дестинации на сообраќајниот објект.

1.3.3. Снимање на градби на вода

Член 17

При снимањето на каналите се снимаат двете ивици на изградениот дел од каналот, мостовите, аквадуктите и влезовите во тунелите.

Регулираните речни корита и кејовите се снимаат со детални точки по двете ивици на изградениот дел од регулацијата.

Канали и јазови потесни од 1 метар се снимаат со по една точка на средината на објектот.

При снимањето на рибниците и базените се снимаат ивиците на објектот.

Член 18

При снимањето на градби на вода растојанијата помеѓу деталните точки на права линија не треба да бидат поголеми од 50 метри.

На скицата на премерување се запишува видот и името на водата.

1.3.4. Мерење на внатрешна корисна површина

Член 19

Предмет на снимањето е внатрешна корисна површина на зграда, односно дел од зграда се подразбира внатрешна површина на еден кат која е оспособена за една од намените наведени во Правилникот за изработка и одржување на катастарскиот операт ("Службен весник на РМ" бр. 53/2006) и која е во сопственост на еден носител на право или во сопственост, односно заедничка сопственост на повеќе носители на право.

Под оспособеност на површините се подразбира истата да биде измалтерисана и затворена со врати и прозорци.

Член 20

При снимањето од член 19 на овој правилник, за физичките лица како можни носители на правата на недвижностите се прибираат податоци за единствениот матичен број (ЕМБГ), името и презимето и адресата на живеење (улица и куќен број) според податоците од личната карта или од друга соодветна исправа за утврдување на идентитетот.

За правните лица како можни носители на правата на недвижностите се прибираат податоци за единствениот матичен број на субјектот (ЕМБС), името на правниот субјект и седиштето на фирмата (место и адреса) според податоците од актот за регистрација.

Член 21

Намената на зградата, односно делот од зградата се утврдува со увид на самото место.

Член 22

Податоците за корисната површина се прибираат со мерење од сид до сид со сантиметарска точност и со пресметување на површините според правилни геометрички фигури.

По исклучок од став 1 на овој член, податоците за корисната површина на тераси, лоѓии и балкони се прибираат со мерење на нивната основа.

Член 23

Во случај кога се врши дополнителен премер (реамбулација) во функција на установување на катастар на недвижности, корисната површина на индивидуалните згради се добива кога бруто корисната површина ќе се помножи со фактор 0,75.

Во случајот од став 1 на овој член, корисната површина за секој стан, односно деловна просторија во колективните згради се добива од оригиналните мерења при што во предвид се земаат и површините на помошните простории: тераси x 0.25, балкони x 0.50 и лоѓии x 0,75.

Член 24

Податоците за катноста, односно катот на кој се наоѓа корисната површина и вкупниот број на катови во зградата, влезот, бројот на станот или деловната просторија и адресата на која се наоѓа делот од зградата се утврдуваат со увид на самото место.

Бројот на катастарската парцела, односно бројот на зградата во парцелата од постојната катастарска евиденција се дополнуваат со податоците добиени од снимањето на недвижностите.

Член 25

Добиената корисна површина од снимањето се прикажува со оригиналните податоци од мерењето при што овие податоци се групираат според намената, односно катот.

2. Начин на снимање

2.1. Скицирање на деталот

Член 26

Пред да се пристапи кон снимање на деталот со примена на една од методите наведени во член 5 став 1 од овој правилник (освен аерофотограметриската) се врши скицирање на деталот.

Член 27

Скицирањето на деталот се врши во приближна размера, запазувајќи го обликот и меѓусебниот распоред на објектите на теренот со можни карикирања на ситните детали за сметка на крупните.

При скицирање на детал во неизграден дел прво се скицираат комуникациските објекти (железница, пат, река, канал, поток и сл.) кои ограничуваат комплекс на катастарски парцели, а потоа во нивните рамки се скицираат границите на катастарските парцели и објектите во нив.

Во градовите скицирањето се врши по блокови ограничени со улици, а потоа во нивните рамки се скицираат катастарските парцели со објектите.

2.2. Класично снимање по поларна метода

Член 28

Снимањето по поларна метода се врши од точките од геодетската основа.

Во зависност од намената на геодетскиот елаборат, за добивање на координати на деталните точки при снимањето се прибираат следните податоци:

- Број и координати на станичната точка;
- Висина на инструмент;
- Броеви и координати на точките за ориентација;
- Висина на сигнали на точките за ориентација во случај кога се користи само една точка за ориентација;
- Број на детална точка;
- Хоризонтален правец кон деталната точка;
- Зенитно одстојание кон деталната точка;
- Коса должина до деталната точка;
- Висина на сигнал на деталната точка и
- Код на мерењето.

Член 29

Кодот на мерење се состои од информација за видот на мерењето и може да биде:

- станична точка;
- одредување на точки од геодетска основа;
- ориентација;
- одредување на детална точка и
- контрола (завршна визура).

Член 30

По извршеното центрирање и хоризонтирање на инструментот се зема ориентација во прва положба на најмалку две точки од геодетската основа и се почнува со снимање на деталните точки.

Разликата на хоризонталниот правец помеѓу прва и втора положба при хоризонтална визура не треба да биде поголема од 20“.

Максималната должина до детална точка не треба да биде поголема од 500 метри.

На секоја 50-та детална точка се зема контролна ориентација.

Со завршување на мерењата од станичната точка се зема завршна визура.

Нумерацијата на деталните точки е единствена во рамките на подрачјето што е предмет на снимање.

Член 31

Заради недоволната густина на точките од геодетската основа, односно приближување кон деталот, во текот на снимањето можат да бидат одредени помошни точки од кои се врши снимање на деталот.

Помошните точки се одредуваат од познати точки од геодетската основа со мерење на хоризонталните правци, зенитни одстојанија и коса должина во два гируса.

Пред отпочнување на снимањето од помошната точка се зема ориентација на точката од која е одредена со мерење на косата должина и дополнително се зема ориентација на уште една точка доколку тоа го дозволуваат условите.

Член 32

Снимениот детал графички се прикажува на скицата на премерување дадена во прилог број 1 кој е составен дел на Правилникот за видот, начинот на вршењето и начинот на водењето на евиденцијата на оперативните теренски геодетски работи и геодетски работи за посебни намени (Службен весник на РМ бр. 53/06).

Во скицата на премерување од ставот 1 на овој член се запишува типот и серискиот број на инструментот со кој што се врши мерењето.

Во скицата на премерување од ставот 1 на овој член се запишува датумот кога е вршено снимањето и стручните лица кои го вршеле снимањето.

2.3. GPS метода за снимање на детал

Член 33

Методата на глобално позиционирање - GPS метода (Global Positioning System), како меѓународно прифатена метода се применува за снимање на недвижности на подрачје на кое конфигурацијата на теренот овозможува непречен прием на сателитски сигнали.

Снимање на детални точки на недвижности со примена на метода на глобално позиционирање се врши на еден од следните начини:

- кинематички начин на позиционирање во реално време (во натамошниот текст: RTK (Real Time Kinematic)), и
- кинематички начин на позиционирање со дополнителна обработка на податоци (во натамошниот текст: PPK (Post Processing Cinematic)).

Член 34

Одредувањето на положбата на точките на недвижностите се врши најмалку со два GPS приемници и со одветни антени.

GPS приемниците треба да бидат од геодетски тип, еднофреквентни или двофреквентни, со можност за истовремен прием на сигнали од најмалку четири сателити.

GPS мерењата се планираат за извршување во временски периоди кои се погодни за мерење, односно кои ги исполнуваат следните услови:

- да е можен прием на сигнали од најмалку четири сателити чии вертикален агол е поголем од 10 степени;
- бројниот показател на квалитетот на геометрискиот распоред на сателитите да биде помал од 8.

Минималното траење на мерењето, односно минималното време на истовремената работа на два или повеќе приемници зависи од бараната точност. Мерењата се вршат се додека не се постигне зададената точност.

Член 35

Одредувањето на правоаголни координати на делатни точки на недвижностите опфаќа три фази и тоа:

- 1) локализација;
- 2) проверка;
- 3) мерење.

Член 36

Локализација е збир на операции со кои се одредуваат точките за вклопување во локалното опкружување и параметри за трансформација потребни за пренесување на податоците од WGS 84 (World Geodetic System 1984), како меѓународно признат систем во државниот координатен систем.

Локализацијата се врши врз основа на параметрите утврдени од страна на ДЗГР за трансформација, а доколку за подрачјето на премерување не постојат утврдени параметри за трансформација, вклопување се врши во локалното опкружување во однос на познати точки.

Член 37

Точките за локализација треба да бидат точки од геодетската основа од кои е извршен или се врши премер во катастарската општина.

Локализацијата се врши врз основа на збир на точки за кои имаме координати истовремено во WGS 84 системот и во државниот координатен систем.

Минималниот број на точки потребен за вклопување во локалното опкружување е четири, од кои една е контролна.

Подрачјето за премерување мора да биде во рамките на точките на локализација при што големината на подрачјето не смее да биде поголема од 10км на 10 км, освен во случај на примена на Референтна GPS Станица.

Член 38

Локализација може да се изведе на еден од следните два начина:

- Непосредно на терен за помали подрачја каде одредувањето на положбата на деталните точки се врши само од една базна точка, или
- Кога снимањето на деталните точки се врши од повеќе базни точки локализацијата се врши при обработката на податоците.

Член 39

Трансформација на координатите од WGS 84 во системот во државниот координатен систем се врши врз основа на 3D трансформации.

Добиените параметри за трансформација, како и отстапувањата на точките за локализација го претставуваат квалитетот на премерувањето.

Отстапувањата на точките за локализација не може да ја преминат вредноста на бараната точност за одредување на координати на деталните точки.

До колку на некоја точка се појави отстапување поголемо од дозволеното, таа точка се исклучува, а постапката за одредување на параметри за трансформација се повторува.

Член 40

Со проверката се утврдува:

- 1) квалитетот на извршеното вклопување;
- 2) дали е завземена исправна базна точка;
- 3) дали е добро измерена височината на GPS антената и внесена во базниот и подвижниот приемник;
- 4) исправноста на центрирањето на базниот и подвижниот приемник;

5) дали се вредностите на стандардните отстапувања во границите на декларираната точност на инструментот.

Член 41

Проверката се состои од мерењата од базните точки до познатите точки од геодетската основа.

Координатите на познатите точки добиени со GPS мерењата се споредуваат со важечките координати.

Член 42

При примена на RTK методата, зависно од типот на GPS приемникот, растојанието помеѓу базата и точките чии координати се одредуваат ќе се ограничи со проектната задача од член 4 став 1 од овој правилник.

Ако во текот на мерењето дојде до прекинување на приемот на сателитските сигнали, мерењето се прекинува и повторно се врши иницијализација.

Член 43

При мерењето мора да се обезбеди контрола на добиените вредности, што се постигнува со една од следните методи:

- одредување на непозната точка два пати под исто име, при што се менува висината на антената, а приемникот се реиницијализира помеѓу мерењата, или
- одредување на непозната точка од две базни точки.

Разликите помеѓу двојно одредените координати на непознатите точки по првата и втората метода мора да бидат помали од 4 см.

Член 44

РРК начинот на мерење на деталните точки се врши со еден или повеќе базни и подвижни приемници.

Методологијата на работа за снимање е иста со онаа при RTK начинот.

Обработка на мерените податоци се врши после завршените теренски работи.

Член 45

Одредбите од овај правилник кои се однесуваат на снимање на недвижности по RTK метода, се применуваат и кај снимање по РРК метода.

2.4. Аерофотограметриска метода

Член 46

Размерот на снимање се дефинира зависно од бараната точност на одредување на деталот.

Пред почеток на авио-снимањето се изработува план на летот на авионот на топографска карта во размер 1: 25 000.

Со планот на лет за секој ред се дефинираат: правец, почеток, крај и насока на снимањето, број на редот и апсолутна височина на летот.

Попречното преклопување меѓу редови не смее да биде помало од 20%, а надолжното преклопување во фотограметрија на една слика да не е помало од 60%.

Член 47

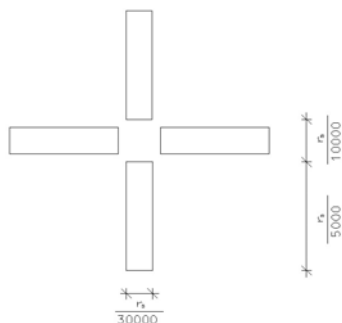
За релативна и апсолутна ориентација на стерео паровите, се врши фотосигнализирање на постоечките точки од геодетската основа и на доволен број на други точки од кои после снимањето ќе се изврши дополнителен избор на нови врзни точки.

Член 48

Фотосигнализирањето на деталните точки се врши со фотосигнали од бела боја кои имаат форма на квадрат. Димензиите на квадратот "d" зависат од размерот на снимање rs и се пресметуваат по формулата :

$$d = \frac{r_s}{30000} [m]$$

Фотосигнализирањето на точките од геодетската основа се врши со фотосигнали од бела боја во форма на крст со следните димензии :

Член 49

Снимањето се врши според планот на лет на авионот, при добра дневна осветленост на теренот во рана пролет или доцна есен за рамничарски подрачја, или во доцна пролет за високи терени.

Член 50

Како продукти од извршеното авионско снимање, зависно од технологијата на снимање се добиваат:

- снимки во аналогна или дигитална форма;
- дијапозитиви;
- контакт копии, или
- фотоскици.

Од извршеното снимање се доставува графички приказ на реализиран лет.

Член 51

Со дешифрирање на недвижностите се утврдуваат и исцртуваат на фотоскиците сите елементи од содржината на катастарскиот план.

На фотоскиците се прикажуваат оригиналните мерки на недвижностите и начинот на нивното користење.

Фотосигнализираните точки се оставаат видливи. Останатите точки се означуваат со црн туш.

Член 52

Сите детални точки кои не се гледаат на фотоскицата се снимаат дополнително со одмерувања, поларна или ГПС метода на снимање.

IV. Обработка на податоците добиени со снимањето на недвижностите

Член 53

Со обработка на податоците од геодетското снимање се добиваат координати на деталните точки, графички приказ на снимениот детал, како и координати на помошните точки кога такви точки се стабилизира-ни на терен.

Резултатите од обработката на теренските мерења се составен дел на геодетскиот елаборат.

Член 54

За потребите на картирањето на деталот се користи дигитална подлога во векторски облик.

Зависно од видот на геодетскиот елаборат, дигиталната подлога е празна или ја има содржината од катастарскиот план за подрачјето што е предмет на снимање.

Се врши вчитување на координатите на снимениот и пресметан детал на дигиталната подлога.

На дигиталната подлога се нанесуваат и деталните точки кои се одредени со одмерувања.

На основа на скицата на премерување и нанесените детални точки се врши поврзување на деталот и обликување во дигитален катастарски план согласно одредбите на Правилникот за начинот за изготвување на оригинали на геодетските планови („Службен весник на РМ“ бр. 26/03).

Пресметувањето на површините на парцелите се врши со истиот компјутерски програм (софтверот) со кој претходно е извршено вчитувањето, поврзувањето и обликувањето на деталот во дигиталната подлога.

V. Преодни и завршни одредби

Член 55

Со влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за мерење и увид на згради, делови од згради и помошни објекти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/87 и 30/95).

Член 56

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 01-3077/2
22 мај 2007 година
Скопје

Директор,
Љупчо Георгиевски, с.р.

1085.

Врз основа на член 86 став 4 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/86, 17/91, 84/05, 109/05 и 70/06), директорот на Државниот завод за геодетски работи донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА НАЧИНОТ НА ИЗГОТВУВАЊЕ НА НУМЕ- РИЧКИТЕ ПОДАТОЦИ ЗА НЕДВИЖНОСТИТЕ

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на изготвување на нумеричките податоци за недвижностите.

Член 2

Нумеричките податоци за недвижностите се изготвуваат на начин што на катастарската подлога се нанесува проект, односно проектирана состојба.

Изготвувањето на нумеричките податоци за недвижностите, зависно од тоа дали катастарската подлога од став 1 на овој член е ажурирана, се врши врз основа на претходно спроведени теренски мерења или само со канцелариска обработка на податоците.

Член 3

Со нумеричките податоци се искажува формата, положбата и големината на недвижностите што се предмет на уредување на имотно-правните односи.

Формата, положбата и големината на недвижностите од став 1 на овој член се претставуваат преку следните елементи:

- графички приказ и координати на точките кои ја определуваат недвижноста;
- име на катастарската општина;
- површина и број на катастарската парцела;
- викано место;
- катастарска култура и катастарска класа; и
- број на зграда на парцелата, влез, кат, број на стан, односно посебен дел од зграда, адреса, корисна површина и намена на зградата, односно посебниот дел од зградата.

Член 4

Зависно од намената на нумеричките податоци, при нивното изготвување се користат координати на геодетска основа, геодетски мерења на теренот, копија од катастарски план, имотен лист, односно поседовен лист, извод од урбанистички план и проектна документација.

Член 5

Нумеричките податоци за недвижностите се изготвуваат како геодетски елаборат, кој зависно од намената содржи графички приказ на недвижноста, постојна состојба, предлог на нова состојба, записник од увид и мерење на терен и координати на детални точки.

Графичкиот приказ за недвижностите се претставува на образец скица на премерување која е содржана како прилог број 1 на Правилникот за видот, начинот на вршењето и начинот на водењето на евиденција на оперативните теренски геодетски работи и геодетски работи за посебни намени („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/06), а предлогот на новата состојба се претставува на образец предлог на нова состојба содржана како прилог број 2 на истиот правилник.

Постојната состојба се претставува како содржина на имотниот лист, односно поседовниот лист, а записникот од увид и мерење составен во присуство на заинтересираните странки содржи краток опис на теренските мерења на недвижностите и согласност на странките за предложената нова состојба на недвижноста.

Член 6

Кога за изготвување на нумеричките податоци се спроведуваат теренски мерења се извршуваат следните активности:

- дефинирање на предметот на барање;
- прибавување на податоците наведени во член 3 став 2 од овој правилник;
- геодетско снимање на терен;
- пресметување на координати на снимениот детал;
- нанесување на снимениот детал на превземената катастарска подлога;
- споредување со урбанистичка подлога или проект и нивно нанесување на превземената катастарска подлога;
- формирање предлог на нова состојба на катастарски парцели, односно објекти;
- изготвување на образец скица на премерување;
- изготвување на образец предлог на нова состојба; и
- комплетирање на геодетскиот елаборат.

Член 7

Кога нумеричките податоци се изготвуваат само со канцелариска обработка се извршуваат следните активности:

- дефинирање на предметот на барање;
- прибавување на податоците наведени во член 3 став 2 од овој правилник;
- споредување со урбанистичка подлога или проект и нивно нанесување на превземената катастарска подлога;
- формирање предлог на нова состојба на катастарски парцели, односно објекти;
- изготвување на образец скица на премерување;
- изготвување на образец предлог на нова состојба; и
- комплетирање на геодетскиот елаборат.

Член 8

Новоформираните предлог катастарски парцели се нумерираат со превземање на основниот број на парцелата од постојната состојба и додавање на подброеви почнувајќи од број еден.

Бројот на новоформираната парцела е условен идентификатор на парцелата.

Член 9

При спроведување на промени во катастарскиот операт, односно катастарскиот план врз основа на исправите за правниот основ од членот 58 став 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/86, 17/91, 84/05, 109/05 и 70/06) кои се составени врз основа на геодетски елаборат за нумерички податоци, податоците за сопственикот на недвижноста се преземаат од овие исправи, а катастарската парцела се нумерира со преземање на основниот број на парцелата од постојната состојба и додавање на подброеви почнувајќи од последниот подброј во катастарскиот операт.

Член 10

Со влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за начинот на изготвување на нумерички податоци за недвижностите (Службен весник на СРМ број 39/87).

Член 11

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 01-3078/2
22 мај 2007 година
Скопје

Директор,
Љупчо Георгиевски, с.р.

1086.

Врз основа на член 23 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/86, 17/91, 84/05, 109/05 и 70/06), директорот на Државниот завод за геодетски работи донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА ОСНОВНИ ГЕОДЕТСКИ РАБОТИ И ЗА ПОСТАВУВАЊЕ НА МРЕЖИ НА ГЕОДЕТСКИ ТОЧКИ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат основните геодетски работи и поставувањето на мрежи на геодетските точки.

Член 2

Основните геодетски работи опфаќаат: планирање, дефинирање и поставување на мрежите на геодетските точки од државниот референтен систем.

Работите од став 1 на овој член се извршуваат врз основа на техничка спецификација во која се содржани видот на работите и начинот на нивното извршување.

2. ПЛАНИРАЊЕ И ДЕФИНИРАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА ДРЖАВНИОТ РЕФЕРЕНТЕН СИСТЕМ

Член 3

Планирање и дефинирање на државниот референтен систем претставува процес на однапред предвидени активности за поставување правила и критериуми кои ги регулираат параметрите на картографската проекција, референтниот елипсоид, типот на геодетските мрежи со кои ќе се покрие целата територија на Република Македонија, проектирањето на мрежите, одредување на обликот на мрежите, растојанието меѓу геодетските точки, местоположбата и начинот на стабилизација, начинот на сигнализација, точноста со која треба да бидат извршени мерењата, точноста со која треба да бидат одредени координатите и/или надморските височини, како и содржината на геодетскиот елаборат (текстуална и графичка) во која треба да се достават резултатите.

Член 4

Реализацијата на државниот референтен систем претставува низа активности за рекогносцирање, поставување и сигнализација на геодетските точки, потоа мерење на геодетските точки, обработка на мерените вредности, пресметување на дефинитивните координати и/или надморски височини на точките, како и изготвување на геодетски елаборат.

Член 5

Државниот референтен систем претставува координатен систем чиј геометриски и физички однос спрема земјиното тело е одреден според параметрите на геодетскиот датум.

Во државниот референтен систем се врши позиционирање, одредување на надворешното гравитационо поле и геодинамичките истражувања, за потребите на државниот премер, формирање на просторен информациски систем и изведување на инженерско технички работи за научни и практични потреби.

Во рамките на државниот референтен систем се дефинирани следните референтни системи:

1. хоризонтален (дводимензионален) референтен систем;
2. вертикален (еднодимензионален) референтен систем;
3. гравиметриски референтен систем; и
4. астрономски референтен систем.

2.1. ХОРИЗОНТАЛЕН РЕФЕРЕНТЕН СИСТЕМ

Член 6

Хоризонталната положбата на точките и објектите се изразуваат со дводимензионални координати (y и x) во однос на Беселовиот елипсоид и попречно конформно цилиндричната Гаус-Кригера проекција како референтна државна картографска проекција.

Нумеричките вредности на големата полуоска (a) и сплеснатоста (f) на Беселовиот елипсоид се:

$$a = 6377397.155\text{m}; \text{ и}$$

$$f = 1 : 299.152812853$$

Гаус Кригеровата проекција за територијата на Република Македонија се дефинира со следните параметри:

- среден меридијан 21° источно од Гринич;
- почетен напоредник екваторот;
- размер на средниот меридијан = 0.9999;
- вредноста на y долж средниот меридијан = 500000m;
- вредноста на x долж екваторот = 0m; и
- единица за должини = метар.

Член 7

Хоризонталниот референтен систем го сочинуваат хоризонталните координати (Y и X) на точките од тригонометриските мрежи од сите редови, GPS мрежата, полигонометриските мрежи од сите редови, полигонските мрежи, линиските мрежи и мрежите на ориентационски точки.

Точките кои припаѓаат на хоризонталниот референтен систем треба да бидат поставени на земјиште во сопственост на државата.

Во случај кога поставувањето на точките на хоризонталниот референтен систем не е можно да се изврши во согласност со став 2 на овој член, точката може да биде поставена и на земјиште во сопственост на физички или правни лица, при што имотно правните работи на земјиштето во кое е поставена точката како и пристапниот пат треба да бидат решени во согласност со Закон.

2.1.1. Државна тригонометриска мрежа

Член 8

Државната тригонометриска мрежа ја сочинуваат мрежи од тригонометриски точки, стабилизирани и одредени според хиерархискиот принцип според кој се дефинираат четири основни и два дополнителни редови, и тоа:

- Мрежа од прв ред;
- Мрежа од втор основен ред;
- Мрежа од втор дополнителен ред;
- Мрежа од трет основен ред;
- Мрежа од трет дополнителен ред; и
- Мрежа од четврт ред.

Член 9

Растојанијата меѓу точките, односно должините на страните изнесуваат:

- во мрежа од прв ред: преку 20km;
- во мрежа од втор ред основен: од 15 до 25km;
- во мрежа од втор дополнителен ред: од 9 до 18km;
- во мрежа од трет основен ред: од 5 до 13km;
- во мрежа од трет дополнителен ред: од 3 до 7km; и
- во мрежа од четврт ред: од 1 до 4km.

Во зависност од теренските прилики кои го условуваат обликот на мрежите, должините на поедини страни можат да бидат и пократки или подолги од наведените, под услов тие да не влијаат на нарушувањето на точноста на мрежата.

Член 10

Основен начин на одредување на тригонометриските точки од сите редови освен од прв и втор основен ред е начинот со пресекување.

Хоризонталните агли во тригонометриските мрежи од прв ред се мерат со Шрајберовиот метод, додека во останатите редови со Гирсуниот метод или метод на затворање во хоризонт.

Одредувањето на тригонометриските точки може да се изврши и со помош на методите и инструментите од сателитската геодезија (GPS), кои треба да бидат од геодетскиот тип со најголема точност и метролошки обезбедени.

Член 11

Најголемите дозволени поправки на правците кои се добиваат при израмнување на тригонометриските мрежи не смеат да бидат поголеми од:

- 3'' кај мрежи од прв ред;
- 4'' кај основни мрежи од втор ред;
- 6'' кај дополнителни мрежи од втор ред;
- 7'' кај основни мрежи од трет ред;
- 9'' кај дополнителни мрежи од трет ред; и
- 10'' кај мрежи од четврт ред.

Координатите на точките одредени со помош на методите и инструментите од сателитската геодезија (GPS) треба да бидат во согласност со нивната положбена и висинска точност во зависност од рангот на кој тие припаѓаат.

Член 12

Тригонометриската мрежа треба да биде развиена според општиот принцип "од поголемо кон помало", заради што точките од пониските редови треба да се наоѓаат во просторот кој е опфатен со мрежата на точките од повисок ред.

Член 13

Бројот на правците со кои се одредува точката изнесува:

- од 10 до 12 правци за точки од прв ред;
- од 6 до 12 правци за точки од мрежите од втор ред и основните мрежи од трет ред;

- од 6 до 10 правици за точките во дополнителната мрежа од трет ред; и
- од 5 до 10 правици за точките во мрежите од четврт ред, при што едностраниот мерен правец се смета како еден правец.

Бројот на гирусите кои се набљудуваат изнесува:

- 10 гируси во мрежите од втор основен ред;
- 8 гируси во мрежите од втор дополнителен ред;
- 6 гируси во мрежите од трет основен ред;
- 4 гируси во мрежите од трет дополнителен ред; и
- 3 гируси во мрежите од четврт ред.

Максималната грешка на затворањето на триаголникот изнесува

- 1.5" во мрежите од прв ред;
- 3" во мрежите од втор основен ред;
- 4.5" во мрежите од втор дополнителен ред;
- 6" во мрежите од трет основен ред;
- 7.5" во мрежите од трет дополнителен ред; и
- 9" во мрежите од четврт ред.

Член 14

За сите тригонометриски точки треба да се одредат апсолутните височини, по пат на тригонометриски, геометрички нивелман или со помош на методите и инструментите од сателитската геодезија.

Член 15

На подрачјата каде теренските прилики не овозможуваат правилно и рационално развивање на тригонометричката мрежа, таа може да се замени со полигонометриски влаци.

Во случај од став 1 на овој член, тригонометричката мрежа од повисок ред се заменува со полигонометриски влак од прв ред.

Член 16

Тригонометриските точки од втор основен и дополнителен ред се нумерираат со арапски броеви.

Покрај арапските броеви, се пишува и натписот на местоположбата на точката, односно виканото место.

Член 17

Тригонометриските точки од трет основен и дополнителен ред, како и тие од четврт ред, се нумерираат со арапски броеви во границите на една тригонометриска секција, почнувајќи од бројот 1.

За разликување на точките кои се наоѓаат на граница помеѓу две тригонометриски секции, покрај бројот треба да се додаде и ознака со која се означува тригонометричката секција на која и припаѓа точката.

Дополнителните точки кои се поставуваат при згуснување на тригонометричката мрежа, добиваат нареден број во рамките на тригонометриска секција.

Член 18

На рекогносцирањето на точките од повисоките редови треба да им претходи изработка на проект за мрежата.

Мрежата се проектира на карти во размер 1:100.000.

Доколку на терен постојат точки од постоечката тригонометриска мрежа, при изработка на проектот треба да се користат податоците за тие точки, односно истите да се вклучат во новата мрежа.

Со проектот се изработува и план на одредување на точките.

Член 19

При изборот на местоположбата на тригонометриските точки на терен, треба да се води сметка за следните работи:

- точката да не биде уништена во подолг временски период, поради што истите не смеат да се поставуваат во близина на речен брег, рударски окна, лизгав терен, близина на патишта, во средина на нива, и др.

- со цел на отстранување на бочната рефракција, визуелната на набљудување да не поминува во близина на објекти (зграда, раб на шума, карпа, и др.), односно растојанието на визуелната од споменатите објекти треба да е поголемо од 10m, и висински поголемо од 5m.

Член 20

На тригонометриските точки од повисоките редови се поставуваат пирамиди чии димензии зависат од теренските прилики и должината на визуелната.

На точките од пониските редови се поставуваат сигнали со три пара потпирачи.

Обликот и димензиите на сигналите се дадени во прилог бр. 1, кој е составен дел на овој правилник.

Член 21

Тригонометриските точки (освен тригонометриските точки од прв ред) се обележуваат со два подземни белези и една надземена белега.

За надземни белези се употребуваат камени столбови со правилно обработена глава, која на горната површина има врежано крст, или со столбови од армиран бетон на кој наместо врежан крст се поставува железна шипка со пречник од 1 до 1.5cm со дупка на нејзината средина.

За подземни белези се употребуваат: керамички плочки, бетонски плочки со крст или железен клин, или масивен камен со врежен крст.

Член 22

Трајната стабилизација на тригонометриските точки од прв ред се врши на начин како во прилогот бр. 2, кој е составен дел на овој правилник.

Постојните точки на тригонометричката мрежа од прв ред имаат различни облици и истите можат да се користат и во иднина задржувајќи го нивниот оригинален облик.

Член 23

Трајната стабилизација на тригонометриските точки од другите редови се врши на начин како во прилогот бр. 3, кој е составен дел на овој правилник.

Димензиите на надземните белези - столбови изнесуваат: 15x15x65cm, кои се укопуваат така што горниот дел на надземниот белег да биде 10cm над земјината површина.

Член 24

Центарот на надземните и подземните белези треба да биде во иста вертикала.

Член 25

Во случај кога теренските услови не се погодни за поставување на тригонометриска точка која нема да биде уништена во подолг временски период, таа би можела да биде поставена и на несигурно и/или нестабилно место (обработливо земјиште или пак на место каде горната белега може да биде уништена), под услов истата да биде ексцентрично обележана.

При ексцентричното обележување, точката се поставува со само една подземна белега, додека врз надземниот белег треба да се постави сигнал.

Постојаната надземна и едната подземна белега се поставуваат ексцентрично на посигурно и постабилно место, според следните начини:

- местоположбата на ексцентрите да бидат што поблиску до тригонометричката точка,

- елементите на ексцентрицитетот се одредуваат врз основа на точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 од овој правилник,

- од ексцентрите обележани со постојани надземни белеги да можат да се наблудуваат најмалку 3 околни тригонометриски точки,
- полигонската мрежа да може да се поврзе без потешкотии со поставената ексцентрична точка.

Член 26

За секоја тригонометриска точка треба да се изврши опис на положбата, во образец за опис на местоположба на геодетска точка, прикажан во прилог бр. 4, кој е составен дел на овој правилник.

Графичкото претставување на местоположбата на точката треба да биде јасно читлива, ориентирана кон север, со нејзина помош без никакво двоумење да може да се изврши идентификација на точката на терен, да има најмалку три одмерувања, да се употребат знаците од топографскиот клуч, точен датум кога е поставена точката, име и презиме на стручното лице и институцијата кое го извршило поставувањето, име на катастарска и политичка општина, име на викано место, број и вид на точката, две слики, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30 метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120° , сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Член 27

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 од овој правилник.

Во геодетскиот елаборат треба да има список на сите користени точки при пресметувањето и новодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новодредените точки, со следните податоци: број и вид на точката, вредност на y координатата, вредност на x координатата, надморска височина, вредност на географската должина λ , вредност на географската ширина ϕ , точност на точката по y оската, точност на точката по x оската, положбена точност на точката, висинска точност, број на образец за опис на местоположба на геодетска точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

2.1.2. Државна GPS мрежа

Член 28

Државната GPS (ang. Global Positioning System) мрежа може да биде развиена како активна или пасивна.

Пасивната државна GPS мрежа ја сочинуваат стабилизирани и пристапни точки, рамномерно распоредени низ целата територија со просечно меѓусебно растојание од 10km.

Активната државна GPS мрежа ја сочинуваат распоредени перманентни станици на меѓусебно растојание од 50km до 70km (virtuel referent stations).

Член 29

Во пасивните GPS мрежи, рамномерно распоредените точки од државната GPS мрежа на просечно меѓусебно растојание од 100km, ја сочинуваат основната државна GPS мрежа.

Во активните GPS мрежи нема категоризација на точките, каде сите перманентни станици распоредени низ територијата на Република Македонија ја сочинуваат државната GPS мрежа.

Основната GPS мрежа претставува прва непосредна материјализација на просторниот координатен референтен систем, со кој се обезбедува датумот на државната GPS мрежа и се реализира со посебен проект во рамките на меѓународната соработка.

Локацијата каде се поставуваат точките од државната и основната GPS мрежа треба да не бидат во близина на антени, релејни станици и други објекти од таков вид кои би го попречиле приемот на сателитите, како и да ја покриваат целосно територијата на Република Македонија.

Член 30

Начинот на трајната стабилизација на точките од државната GPS мрежа е даден во прилог број 5, кој е составен дел на овој правилник.

GPS мрежата се развива во просторен координатен систем, дефиниран со параметрите на геодетскиот датум WGS 84.

Вклопувањето на државната GPS мрежа во државниот координатен систем се врши со трансформација на координатите од геодетскиот датум WGS 84 во државниот референтен систем дефиниран во член 5 на овој правилник.

Член 31

Точките на GPS мрежата во Република Македонија се нумерираат континуирано низ целата територија почнувајќи од број 1 (еден), пред кои со големи латинични букви се пишува GPS.

Член 32

Минимална точност на релативната хоризонтална положба на точката од државната GPS мрежа треба да изнесува 5mm, зголемено за 1mm на секој километар од нивното меѓусебно растојание.

Минималната точност на релативната вертикална положба на точките од државната GPS мрежа треба да биде 1cm, зголемено за 1mm на секој километар од нивното меѓусебно растојание.

Член 33

Мерењето во државната GPS мрежа, се изведува со мерни инструменти и методи од сателитската геодезија.

Сателитските мерни инструменти и приборот со кој се изведуваат мерењата треба да бидат од геодетски тип со двофреквентен приемник, метролошки обезбеден.

Мерењата, нивната обработка, математичкото моделирање, обезбедување и контролата на квалитетот се приложуваат во геодетскиот елаборат на начин со кој се докажува дека е постигната точноста на GPS мрежите утврдена со овој правилник, запишана во претходниот член.

Во геодетскиот елаборат треба да има список на сите користени точки при пресметувањето и новодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новодредените точки, со следните податоци: број на точката, вредност на y координатата, вредност на x координатата, надморска височина, вредност на географската должина λ , вредност на географската ширина ϕ , точност на точката по y оската, точност на точката по x оската, положбена точност на точката, висинска точност, број на образец за опис на местоположба на геодетска точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

Член 34

Со мерења и обработка на податоците во пасивната државна GPS мрежа на секои 5 години, се осигурува интегритетот и следењето на временската еволуција на просторниот координатен референтен систем.

Со континуирано (непрекидно) мерењата и обработката на податоците во активната државна GPS мрежа, се осигурува интегритетот и следењето на временската еволуција на просторниот координатен референтен систем.

Член 35

За секоја точка од GPS мрежата треба да се изврши опис на положбата, во образец за опис на местоположба на геодетска точка, прикажан во прилог бр. 4, кој е составен дел на овој правилник.

Графичкото претставување на местоположбата на точката треба да биде јасно читлива, ориентирана кон север, со нејзина помош без никакво двоумење да може да се изврши идентификација на точката на терен, да има најмалку три одмерувања, да се употребат знаците од топографскиот клуч, точен датум кога е поставена точката, име и презиме на стручното лице и институцијата кое го извршило поставувањето, име на катастарска и политичка општина, име на викано место, број и вид на точката, две слики, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30 метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120^0 , сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

2.1.3. Хоризонтална локална референтна мрежа**Член 36**

Локално подобрување на постоечкиот хоризонтален референтен систем се постигнува со воспоставување на локални референтни мрежи во кои се вклучени и постоечките точки од тригонометриската мрежа од сите редови.

Во хоризонталната локална референтна мрежа се вбројуваат точките од градските тригонометриски мрежи, полигонометриските мрежи, полигонските мрежи, линиските мрежи, како и мрежите на ориентационски точки.

Член 37

Во хоризонталната референтна мрежа се применуваат сателитски и терестрички методи на мерење.

Ако се изведуваат терестричките методи на мерење треба да се обезбеди бројот и видот на мерените податоци да овозможат одредување на дводимензионалната положба.

Дводимензионалната положба на точките од хоризонталната локална референтна мрежа се претставуваат со дводимензионални, правоаголни координати.

При изразувањето на хоризонталните референтни мрежи, потредно е претходно да бидат изразени во висинска смисла.

Мерењата со сателитски методи на мерење се изведуваат во просторниот референтен систем, а потоа се трансформираат со помош на 3Д трансформација во државниот координатен систем.

Како основа на трансформација од референтен во државен координатен систем се користат најмалку 4 (четири) точки кои се познати и во двата система, правилно распоредени во поле за трансформација, а големината на полето да не биде повеќе од 10km на 10km.

Член 38

Локалната реализација на хоризонталниот референтен систем се остварува со вклучување на најмалку 4 точки од државната референтна мрежа, кои со својата положба го опфаќаат во целост подрачјето на хоризонталната локална референтна мрежа.

Вклучувањето на точките од државната тригонометриска мрежа при локалната реализација на хоризонталниот референтен систем може да се изведе непосредно или посредно преку точки од локалната хоризонтална мрежа кои претходно биле поврзани со точки од државната референтна мрежа.

2.1.3.1. Градска тригонометриска мрежа**Член 39**

Градските тригонометриски мрежи претставуваат основа за сите геодетски работи во еден град со неговата поширока околина.

Точките од градската тригонометриска мрежа се одредуваат врз основа на точките од државната референтна мрежа, при што нивните координати се пресметуваат во државниот референтен координатен систем.

Член 40

Градската тригонометриска мрежа се потпира на постојните државни тригонометриски мрежи.

Член 41

Проектирањето на градската тригонометриска мрежа се врши на ажурирана основна државна или топографска карта, на која покрај ново проектираните точки се исцртуваат и останатите точки од државната тригонометриска мрежа, кои го опфаќаат градот и поширокиот градски реон.

Распоредот на точките на градската тригонометриска мрежа во градежен реон, се прилагодува за проектирање и реализација на полигонометриските мрежи.

Член 42

Градската тригонометриска мрежа треба да опфати подрачје пошироко од градежниот реон, со цел истата да може да служи за подолг временски период и по проширување на градежниот реон на градот.

За постигнување на целта утврдена со став 1 од овој член, градската тригонометриска мрежа треба да покрие најмалку 3km пошироко од градежниот реон, додека најмалку 5km во правец на предвиденото проширување на градежниот реон.

Член 43

Градските тригонометриски мрежи се проектираат како слободни мрежи во локален координатен систем а потоа се вклопуваат во државниот координатен систем.

Вклопувањето се врши по пат на строга трансформација на координатите, врз основа на најмалку 4 (четири) идентични точки чии координати се познати во двата координатни система.

Член 44

Стабилизацијата на точките во градска тригонометриска мрежа се врши со бетонски столбови на стабилен подлога.

Обликот и димензиите на точките од став 1 на овој член се утврдени во прилог бр. 6, кој е составен дел на овој правилник.

Член 45

Сигнализирањето на точките од градските тригонометриски мрежи се врши на следниот начин:

1. Во вонградските реони, точките се сигнализираани со обични четворострани пирамиди со висина од 4 до 9m. Обликот на ваквите сигнали е даден во прилог бр. 7, кој е составен дел на овој правилник.

2. Точките на зградите се сигнализираат со црвено-бело бојење.

Член 46

Инструментот и приборот пред започнување со мерењето треба да бидат изложени на надворешната температура еден час пред почетокот на мерењето.

Хоризонталните правци во градските тригонометриски мрежи се мерат според гирусниот метод, и тоа во 6 гируса, со секунден теодолит (или тотална станица).

За време на мерењето на хоризонталните агли, инструментот треба да биде заштитен од директното влијание на сончевите зраци.

Хоризонталните агли во градските тригонометриски мрежи се мерат наутро до 9.30 часот и попладне после 17.30 часот.

Помеѓу одделните гируси, почетниот правец се наметува на читање добиено според изразот $180^\circ/n$, каде што "n" е број на гирусите.

Член 47

Максимално дозволеното отстапување помуге две положби на дурбинот при мерење на хоризонталните агли во градските тригонометриски мрежи изнесува 3", а во случај таа разлика да биде поголема од 3" мерениот гирус не се зема во предвид и истиот се заменува со ново мерење.

Средната агловна точност во еден гирус при мерење на хоризонталните агли во градските тригонометриски мрежи треба да биде помала од 1.2".

Разликата помеѓу вредностите на аглите одредени со мерења во одделните гируси, не смеат да бидат поголеми од 3.5".

Член 48

Максималните дозволени отстапувања при затворањето на хоризонт за сите мерења извршени од станичната точка, како и во случај кога постои ексцентрична станица, се дадени во следната табела:

Брј на агли	Сите мерења од точката	Кога постои ексцентрична станица	Бр. на агли	Сите мерења од точката	Кога постои ексцентрична станица
2	3.2"	4.2"	10	4.4"	5.4"
3	3.5"	4.5"	11	4.5"	5.5"
4	3.7"	4.7"	12	4.5"	5.5"
5	3.9"	4.9"	13	4.6"	5.6"
6	4"	4"	14	4.7"	5.7"
7	4.1"	5.1"	15	4.7"	5.7"
8	4.2"	5.2"	16	4.8"	5.8"
9	4.3"	5.3"			

Член 49

Во карактеристични случаи, кога теренските услови не се соодветни за поставување тригонометриска точка која нема да биде уништена во подолг временски период, таа би можела да биде поставена и обележана ексцентрично.

При ексцентричното обележување, мерењата се вршат непосредно, додека во случај кога непосредното мерење е невозможно, се развива микротригонометриска мрежа.

Член 50

При обработка на вредностите добиени од мерењата, максималните поправки на правците од градската тригонометриска мрежа треба да бидат помали од 3".

При обработка на вредностите добиени од мерењата, максималните вредности на големата полуоска на елипсата на грешки за точките на градската тригонометриска мрежа треба да бидат помали од 3cm.

Член 51

При мерењето на градските тригонометриски мрежи со помош на инструментите од сателитската геодезија (GPS), се применува статичкиот метод за секоја точка.

Член 52

Мерењето на вертикалните агли во градската тригонометриска мрежа се врши во 6 гируси.

Член 53

Надморските височини на тригонометриските точки од градската тригонометриска мрежа се одредуваат по пат на прецизен нивелман.

Во случај кога теренските прилики не дозволуваат одредување на надморските височини на тригонометриските точки од градската тригонометриска мрежа со помош на прецизен нивелман, нивното одредување може да се изврши и по пат на тригонометриски нивелман.

Член 54

Мерењето на должините во градската тригонометриска мрежа се врши со должиномер со точност не помала од 2mm+2ppm.

Должините на градските тригонометриски мрежи се мерат двострано и истите треба да бидат коригирани за атмосферските влијанија, и тоа: за надворешната температура, притисокот и влажноста на воздухот.

Член 55

За секоја точка од градската тригонометриска мрежа треба да се изврши опис на положбата, во образец за опис на местоположба на геодетска точка, прикажан во прилог бр. 4, кој е составен дел на овој правилник.

Графичкото претставување на местоположбата на точката треба да биде јасно читлива, ориентирана кон север, со нејзина помош без никакво двоумење да може да се изврши идентификација на точката на терен, да има најмалку три одмерувања, да се употребат знаците од топографскиот клуч, точен датум кога е поставена точката, име и презиме на стручното лице и институцијата кое го извршило поставувањето, име на катастарска и политичка општина, име на викано место, број и вид на точката, две слики, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120°, сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Член 56

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 од овој правилник.

Во геодетскиот елаборат треба да има список на сите користени точки при пресметувањето и новодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новодредените точки, со следните податоци: број на точката, вредност на у координатата, вредност на x координатата, надморска височина, вредност на географската должина λ , вредност на географската ширина ϕ , точност на точката по у оската, точност на точката по x оската, положбена точност на точ-

ката, висинска точност, број на образец за опис на местоположба на геодетска точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

2.1.2.2. Полигонометриска мрежа

Член 57

Полигонометриската мрежа претставува мрежа од точки, развиени во вид на полигонски влаци, во кои агли и должините на страните се одредуваат со зголемена точност.

Член 58

Полигонометриската мрежа се дели на три реда.

Полигонометриската мрежа од прв ред се надоврзува на градската тригонометриска мрежа или на некоја од другите тригонометриски мрежи и претставува основа за работите во градовите, односно населбите.

Полигонометриската мрежа од втор ред се надоврзува на полигонометриската мрежа од прв ред, според одредбите што се јавуваат во рамките на целата градска полигонометриска мрежа од прв ред.

Полигонометриската мрежа од трет ред се надоврзува на полигонометриската мрежа од втор ред, според теренските услови што се јавуваат во рамките на целата градска полигонометриска мрежа.

Член 59

Проектот на полигонометриската мрежа во населените места се изработува на карти во размер 1:5.000 или 1:10.000.

При проектирањето треба да се задоволат следните критериуми:

- просечната должина на страните во мрежата од прв ред треба да биде околу 200m, односно од 100 до 300m;
- во мрежите од пониските редови должината на страните не смее да биде поголема од 300m; и
- просечната должина на влаците од прв ред треба да биде околу 1200m, односно од 400 до 2000m, додека за мрежите од понизок ред должината на влаците не смее да премине преку 700m.

Основни правила при проектирање на полигонометриските мрежи се:

- влаците да бидат развлечени со што помали прекршувања;
- страните во влаците да бидат приближно исти при што не би смеело да има две двојно поголеми (или помали) соседни страни; и
- развлеченоста на влаците се ограничува со услов, при што се бара да биде задоволен односот: $\frac{[d]}{L} \leq 1.03$

каде што се: [d] – збир на полигонометриски страни во влакот;

L – должина на линијата која ги поврзува почетната и завршната точка од полигонометрискиот влак.

Член 60

Кога поради теренските услови не може да бидат наполно исполнети стандардите пропишани во член 59 став 3 од овој правилник, точноста на мерењето на агли и должините се зголемува со вршење на по две на полно независни мерења.

Граничните разлики помеѓу резултатите од должинските и аголите мерења од став 1 на овој член за полигонометриските мрежи изнесува:

- 4" (за правци), 1:20000 (за должини) во мрежата од прв ред;

- 5.5" (за правци), 1:15000 (за должини) во мрежата од втор ред; и
- 7" (за правци), 1:10000 (за должини) во мрежата од трет ред.

Член 61

Максималната релативна грешка на влаците за одделните редови изнесува:

- 1:20000 за полигонометриските влаци од прв ред;
- 1:15000 за полигонометриските влаци од втор ред; и
- 1:10000 за полигонометриските влаци од трет ред.

Член 62

Полигонометриските влаци се развиваат на три основни начини:

- според принципот на вметнати влаци;
- според принципот на поединечни јазолни точки; и
- според принципот на групни јазолни точки.

Член 63

Принципот на групните јазолни точки е најдобар начин на развивање на полигонометриската мрежа.

Во случај кога полигонометриската мрежа се развива според принципот одреден во став 1 на овој член, се обезбедува хомогеност на мрежата, бидејќи во тој случај се врши групно (заедничко истовремено) израмнување на влаците а со тоа и рамномерна распределба на грешките од мерењата во вид на поправки на мерените големини.

Принципот од став 1 на овој член е пожелно да се користи при развивање на полигонометриските мрежи од прв ред.

Член 64

При рекогносцирање на полигонометриските мрежи од сите редови, полигонометриските точки треба да бидат поставени на места каде што ќе можат подолго време да останат неуништени.

Исто така полигонометриските точки треба да овозможат од нив да се снимат што поголем дел на теренот.

Член 65

Стабилизацијата на полигонометриски точки се состои од три дела:

- подземен центар;
- камени или бетонски белези; и
- надземен белег, односно железна заштитина капа.

Начинот на трајната стабилизација на точките од полигонометриската мрежа е даден во прилог бр. 8, кој е составен дел на овој правилник.

Член 66

Мерењата на сврзните и прекршните агли во полигонометриските мрежи се вршат со секунден теодолит.

Во полигонометриската мрежа од прв ред сврзните и прекршните агли се мерат во 4 гируси со средна грешка на мерен правец помала од 1.2".

Во полигонометриската мрежа од втор ред сврзните и прекршните агли се мерат во 3 гируси со средна грешка на мерен правец помала од 1.5".

Во полигонометриската мрежа од трет ред сврзните и прекршните агли се мерат во 2 гируси со средна грешка на мерен правец помала од 1.8".

Мерењето на хоризонталните агли се врши за време на мирни ликови, односно рано наутро до 8 часот и попладне после 17 часот.

Член 67

При сврзувањето на влаците треба да се земе врска на 3 до 5 тригонометриски точки од градската тригонометриска мрежа, а самото мерење се врши според гирусниот метод, или според методот затворање на хоризонт.

Максималната грешка при затворање на хоризонтот за полигонометриска мрежа од прв ред зависи од бројот на агли и изнесува:

$$\Delta = \pm 4.5'' \sqrt{[m]^2} \quad \text{за 3 агли}$$

$$\Delta = \pm 4'' \sqrt{[m]^2} \quad \text{за 4 агли}$$

$$\Delta = \pm 3.5'' \sqrt{[m]^2} \quad \text{за 5 агли}$$

Во горните изрази, коефициентот m претставува средна квадратна грешка на мерните агли кои го сочинуваат затворениот хоризонт.

За полигонометриските мрежи од втор и трет ред дозволени се отстапувања за незатворање на хоризонтот од $10''$ до $15''$.

Член 68

Надморските височини на точките од полигонометриската мрежа се одредуваат со методот на прецизен нивелман.

Во случај кога теренските прилики не дозволуваат одредување на надморските височини на полигонометриските точки од полигонометриската мрежа со помош на прецизен нивелман, нивното одредување може да се изврши и по пат тригонометриски нивелман.

Член 69

Мерењето на должините помеѓу точките на полигонометриската мрежа се врши со должиномер со точност еднаква или поголема од $2\text{mm}+2\text{ppm}$.

Должините помеѓу точките на полигонометриските мрежи се мерат двострано, при што параметрите за "ppm" се внесуваат на тоталната станица пред почетокот на мерењето на должините.

Член 70

Мерењата на вертикалните агли во полигонометриските мрежи се вршат со две секунден теодолит.

Во полигонометриската мрежа од прв ред вертикалните агли се мерат во 4 гируси со средна грешка на мерениот правец од $1.2''$.

Во полигонометриската мрежа од втор ред вертикалните агли се мерат во 3 гируси со средна грешка на мерениот правец од $1.5''$.

Во полигонометриската мрежа од трет ред вертикалните агли се мерат во 2 гируси со средна грешка на мерениот правец од $1.8''$.

Мерењето на вертикалните агли се врши во временски период од 9 до 16 часот.

Член 71

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 став 3 од овој правилник.

Член 72

За секоја точка од полигонометриската мрежа треба да се направи опис на положбата, во образец за опис на местоположба на геодетска точка, во прилог бр. 4, кој е составен дел на овој правилник.

Графичкото претставување на местоположбата на точката треба да биде јасно читлива, ориентирана кон север, со нејзина помош без никакво двоумење да може да се изврши идентификација на точката на терен, да има најмалку три одмерувања, да се употребат знаците од топографскиот клуч, точен датум кога е поставена точката, име и презиме на стручното лице и институцијата кое го извршило поставувањето, име на катастар-

ска и политичка општина, име на викано место, број и вид на точката, две слики, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30 метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120° , сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Член 73

Во геодетскиот елаборат треба да има список на сите користени точки при пресметувањето и новодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новодредените точки, со следните податоци: број на точката, вредност на x координатата, вредност на y координатата, надморска височина, точност на точката по x оската, точност на точката по y оската, положбена точност на точката, висинска точност, број на образец за опис на местоположба на геодетска точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

2.1.2.3. Полигонска мрежа

Член 74

Полигонска мрежа е мрежа од точки развиени во вид на полигонски влаци, поврзани меѓусебно или со точки од повисок ред.

Ако полигонскиот влак е поставен меѓу две познати точки, се нарекува вметнат полигонски влак.

Полигонскиот влак кој почнува и завршува на иста точка се нарекува затворен полигонски влак.

Ако полигонскиот влак почнува од дадена и завршува со непозната точка, тој се нарекува слеп полигонски влак.

Член 75

Проект на полигонската мрежа се изработува врз основа на прибрани податоци за познатите точки на геодетската основа (дадени точки), за границите на катастарските општини, за границите на подрачјето на градежното земјиште, за урбанистичките планови, за конфигурацијата на теренот, за сообраќајниците и податоци од рекогносцирање на теренот.

Проектирањето на полигонската мрежа треба да ги задоволи неопходните теоретски постапки за правилно развивање на полигонските влаци и да овозможи непречено и економично снимање на целокупниот детал на недвижности.

Проектот на полигонската мрежа се изработува на карта, во една од следните размери: 1: 2500, 1: 5000 или 1: 10 000, при што познатите дадени точки на геодетската основа се исцртуваат со црвена, а новопроектираните со црна боја, додека проектираните влаци на основната мрежа се исцртуваат со црна боја со дебелина на линиите 0,6mm а на мрежата со дополнителни влаци 0,2mm.

Полигонските влаци по својот облик треба да бидат колку што е можно поисправени, односно прекршните агли со своите вредности да бидат што поблиску до 180° , а должините на страните во границите од 50 до 250m.

Во случај кога должините помеѓу точките од полигонската мрежа се мерат со електронски далечиномери можат да изнесуваат и до 500m, при тоа просечната должина да се движи во граници од 200 до 250m.

Доколку теренските прилики не овозможат должните помеѓу точките од полигонската мрежа да се движат во границите на пропишаните растојанија утврдени во ставовите 4 и 5 на овој член, нивното меѓусебно растојание може да биде и покусо.

Должината на полигонскиот влак не треба да биде поголема од 2,5km.

Односот на должините на соседните страни во полигонскиот влак може да биде најмногу 1: 5.

Да се обезбеди догледност на две соседни полигонски точки во влакот.

Член 76

Точките од полигонската мрежа треба да бидат обележани и стабилизирани со белеги од траен карактер, кои ќе обезбедат нивна трајност од оштетување или уништување за подолг временски период.

Типот на белегот кој би бил употребен за нивната стабилизација, зависи од видот на теренската подлога во која бележите се вкопуваат (меѓа, нива, ливада, пат, шума, карпа, асфалт или бетон).

Според материјалот од кој се изработени бележите се делат на трајни (метални, камени, бетонски, пластични или керамички) и привремени (дрвени колци), а според бројот на составните делови бележите се делат на прости (едноделни белези) и сложени (белези со повеќе составни делови или заштитни делови).

Центрите на бележите се материјализираат со метални шипки, врежани крстови или отвори во средината на шипката.

Надземните и подземните белези на полигонските точки се изработуваат во повеќе различни комбинации како што се дадени во прилогот бр. 9, кој е составен дел на овој правилник.

Член 77

Полигонските точки се нумерираат во рамките на поодделни катастарски општини, почнувајќи од број 1 па до последниот број.

Во подрачјата на поголемите градови во кои влегуваат повеќе катастарски општини каде што развивањето и нумерирањето на полигонските точки се врши независно од границите на катастарските општини, првин се нумерираат точките во сосиданиот дел на градот а потоа се врши нумерација на точките во несосиданиот дел на градот.

Полигонските точки за кои координатите се веќе одредени во соседната катастарска општина, при нивна употреба за развивање на полигонски влаци во соседната катастарска општина го задржуваат бројот од катастарската општина на која припаѓаат, додека за да се разликуваат со останатите точки, пред нивниот број се додава како индекс почетната буква од катастарската општина во која е одредена.

Член 78

Полигонските влаци се нумерираат почнувајќи од бројот 1 па натаму посебно за секоја катастарска општина.

Во населба со две или повеќе катастарски општини влаците се нумерираат без прекинување за целата населба.

Полигонските влаци се нумерираат по следниот редослед: прво главните влаци, а потоа дополнителните влаци.

Броевите на полигонските влаци во скицата на полигонска мрежа се испишуваат со црвена боја, големина 2mm и се заокружуваат со црвено кругче на средината покрај линијата која ја означува насоката на пресметување.

Член 79

За секоја точка од полигонската мрежа треба да се изврши опис на положбата, во образец за опис на местоположба на геодетска точка, прикажан во прилог бр. 4, кој е составен дел на овој правилник.

Графичкото претставување на местоположбата на точката треба да биде јасно читлива, ориентирана кон север, со нејзина помош без никакво двоумење да може да се изврши идентификација на точката на терен, да има најмалку три одмерувања, да се употребат знаците од топографскиот клуч, точен датум кога е поставена точката, име и презиме на стручното лице и институцијата кое го извршило поставувањето, име на катастарска и политичка општина, име на викано место, број и вид на точката, две слики, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120°, сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Член 80

При сврзувањето на влаците треба да се земе врска на најмалку 2 геодетски точки од повисок ред, а самото мерење да се врши според гирусниот метод или според методот затворање на хоризонт.

Помеѓу поедини гируси лимбот се поместува за 180/n каде n е број на гирусите.

Ако полигонскиот влак се врзува за непристапна тригонометриска точка, мерењето на сврзниот агол на влакот се врши по пат на посредни мерења.

Мерењата на сврзните и прекршните агли во полигонската мрежа се вршат со инструмент со податок не поголем од 7".

Во полигонската мрежа сврзните и прекршните агли се мерат во 2 гируси со средна грешка на мерениот правец од 7".

Максимално дозволената разлика на хоризонталните агли помеѓу прва и втора положба на дурбинот, не треба да биде поголема од 10".

Мерењето на агли се врши рано наутро до 9 часот и попладне после 16 часот.

Член 81

Должините помеѓу точките од полигонската мрежа се мерат непосредно двострано, со точност која зависи од меѓусебното растојание, и тоа: 1/6000.

Ако полигонскиот влак се врзува за непристапна тригонометриска точка, мерењето на должината на почетната, односно крајната страна на влакот се врши по пат на посредни мерења.

Член 82

Надморските височини на точките од полигонската мрежа се одредуваат по пат на тригонометриски или технички нивелман.

Мерењето на вертикалните агли во полигонската мрежа се врши во два гируси, и тоа во временски период од 9 до 16 часот.

Дозволеното висинско отстапување на полигонскиот влак се пресметува според следната формула:

$$\Delta = 3\sqrt{M}$$

$$M = [m^2 dh]$$

$$m^2 dh = \frac{(4.05 \cdot s + 1.8)^2}{2}$$

каде што "s" е должина помеѓу две точки во полигонскиот влак, изразена во km.

Член 83

Во случај кога полигонските влаци се вкрстуваат во јазолна точка, пресметувањето на координатите на точките од полигонските влаци се врши со израмнување.

Во случај кога повеќе полигонски влаци се вкрстуваат во една или повеќе јазолни точки, може да се изврши заедничко израмнување на целата мрежа.

Член 84

Дозволеното агловно отстапување на вметнатиот и затворениот влак се пресметува според следната формула.

$$f_{\beta} = 20'' \cdot \sqrt{n}$$

Дозволеното должинско отстапување на вметнатиот и затворениот влак се пресметува според следниот израз.

$$f_s = 0.001 \sqrt{[s]} + 0.00012[s] + 0.03$$

Стандардното отстапување на хоризонталната положба на точките на полигонските мрежи треба да биде помала од 15mm, додека стандардното отстапување на вертикалната положба на точките на полигонските мрежи треба да биде помала од 20mm.

Член 85

Во случај кога теренските услови не дозволуваат развивање на вметнат полигонски влак, може да се развива слеп полигонски влак, при што должината на влакот не смее да биде поголема од 1km, додека бројот на станиците да е максимум пет полигонски точки.

Во случај од став 1 на овој член, треба да се земе ориентација на 3 (три) точки, додека должините треба да се мерат двострано вклучувајќи ја и последната точка.

Член 86

Во случај кога теренските услови не дозволуваат земање ориентација на познати точки, може да се користи и методот влак без ориентација, при што должината на влакот не смее да биде поголема од 1.5km додека бројот на точки да биде еднаков или помал од 5.

Во случај од став 1 на овој член, должините треба да се мерат двострано, односно првата и последната страна треба да се измерат и од познатите точки кон првата, односно последната точка на влакот.

Одредувањето на координатите на точките во полигонски влак без ориентација се врши со трансформација на координати врз основа на две познати точки.

Член 87

Скица на полигонска мрежа се изработува по катастарски општини, во еден од размерите: 1 : 5 000 или 1 : 10 000, и содржи:

- десиметарска мрежа со испишани координати надвор од рамката на листот;
- дадени точки, нанесени со координати и со нивните броеви (со црна боја);
- новоодредени точки, нанесени со агли и страните и нивните броеви (со црвена боја);
- граница на катастарската општина (непрекината линија со дебелина од 0.8mm, со зелена боја);
- тромеѓите со соседните катастарски општини се означуваат со црчици со должина 3cm, извлечени со зелена боја, дебелина 0.8mm. Во средина измеѓу две тромеѓи на растојание од 3cm од границата на ката-

старската општина за која се изработува скицата на полигонска мрежа се испишува име на соседната катастарска општина;

- граница на градежен реон (непрекината линија со дебелина 0.5mm, со жолта боја);

- поделба на листови (непрекината линија со виолетова боја, дебелина 0.5mm) и на детални скици, со непрекината линија со виолетова боја, дебелина 0.2mm кај класичните снимања, а само поделбата на листови, при фотограметриската метода за снимање; и

- директно мерените страни, со непрекината линија, а пресметаните со непрекината линија со дебелина 0.2mm со црна боја.

Скицата на полигонската мрежа се исцртува на еден или повеќе листови со димензии 100cm x 70cm или 70cm x 50cm, во зависност од големината на катастарската општина и избраната размера и во електронска форма.

Член 88

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 од овој правилник.

Во геодетскиот елаборат треба да има список на сите користени точки при пресметувањето и новодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новодредените точки, со следните податоци: број на точката, вредност на y координатата, вредност на x координатата, надморска височина, точноста на точката по y оската, точноста на точката по x оската, положбена точноста на точката, висинска точноста, број на образец за опис на местоположба на геодетска точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

2.1.2.4. Мрежа на ориентациски точки

Член 89

Ориентациските точки се одредуваат за потребите на ориентација и врска на стереопаровите на снимките при примена на аерофотограметриска метода за снимање на недвижности.

Член 90

Ориентациските точки кои се одредуваат непосредно од точките на референтните геодетски мрежи, по методата на пресекување, ја сочинуваат основната мрежа, а сите останати ја сочинуваат дополнителната мрежа на ориентациски точки.

Член 91

Геометрискиот облик на мрежите од ориентациски точки се проектира така да се покрие целиот дел предвиден со проектот за аерофотограметриско снимање и овозможи доволна точноста за непречено извршување на ориентациите на стереопаровите и картирање на деталот, а со цел точноста на картираниот детал не биде помала од 0.2mm*M, каде M е именител на размерот.

Член 92

Мрежата на ориентациски точки ја сочинуваат сите точки на постојната државна или локална референтна мрежа, како и ново поставените точки кои по својата положба одговараат на проектното решение за аерофотограметриско снимање, а се наоѓаат на локација која овозможува видливост при аероснимањето.

Член 93

Пред аерофотограметриското снимање се откриваат и рекогносцираат потребните дадени точки од геодетската основа кои што служат за одредување на ориентациските точки.

За секоја откриена точка се обновуваат одмерувањата и описот на местоположбата во образецот за опис на местоположба на геодетска точка (прикажан во прилог бр.4, од овој правилник), со потпис на извршителот и датум.

Член 94

До колку надземната белега на потребната тригонометриска точка е уништена се открива подземната белега и повторно се стабилизира со надземна белега со пропишани димензии. Во образецот за опис на местоположба на геодетска точка (прикажан во прилог бр. 4, од овој правилник) се напоменува: обновувањето и стабилизацијата на надземната белега, одмерување и опис извршил: потпис на извршителот и датум.

При уништена надземна и подземна белега на потребна точка од референтната мрежа, лицето кое ја констатирало таа состојба со потпис ја потврдува во образецот за опис на местоположба на геодетска точка (прикажан во прилог бр. 4, од овој правилник).

Член 95

Местото за поставување на нови ориентациски точки се одбира така да бидат задоволени барањата за авиоснимањето и GPS мерењата.

Стабилизацијата на новите ориентациски точки се врши со трајни белеги кои се користат за стабилизација на полигонските точки.

Стабилизацијата на ориентациски точки во меко земјиште се врши со пластични цевки и подземен центар со вклесан крст (прилог бр. 10, од овој правилник), а на тврда подлога, со метални клинови со должина од 8 до 15cm и пречник 10 до 15mm (прилог бр. 9, од овој правилник).

Член 96

За секоја врзна точка стабилизирана на терен со трајна белега се изработува опис на положбата и на начин на стабилизацијата во образец за опис на местоположба на геодетска точка, прикажан во прилог бр. 4, од овој правилник.

Графичкото претставување на местоположбата на точката треба да биде јасно читлива, ориентирана кон север, со нејзина помош без никакво двоумење да може да се изврши идентификација на точката на терен, да има најмалку три одмерувања, да се употребат знаците од топографскиот клуч, точен датум кога е поставена точката, име и презиме на стручното лице и институцијата кое го извршило поставувањето, име на катастарска и политичка општина, име на викано место, број и вид на точката, две слики, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120° , сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Ориентациските точки стабилизирани на терен со трајна белега се нанесуваат на контакт копиите и скиците за дешифрирација.

Член 97

За сите ориентациски точки кои служат за решавање на паровите, а не се фотосигнализирани се изработува опис на положбата во образец за опис на местоположба на црна точка, прикажан во прилог бр. 11, од овој правилник.

За потребата од идентификување на врзна точка на фотоснимката при работа со фотограметриски инструменти треба во образец за опис на местоположба на црна точка, покрај културата да се назначат и поединечни посеви кои се истакнуваат на фотоснимката со различни тонови, за кое што поедини парцели или делови од парцели треба да се сенчаат според јачината на тоновите на фотоснимката.

Ориентациските точки кои служат за решавање на паровите а не се фотосигнализирани, исто така се нанесуваат на контакт копиите и скиците за дешифрирација.

Графичкото претставување на местоположбата на црната точка треба да биде јасно читлива, ориентирана кон север, со нејзина помош без никакво двоумење да може да се изврши идентификација на црната точка, да се употребат знаците од топографскиот клуч, точен датум кога е измерена точката, име и презиме на стручното лице и институцијата кое го извршило мерењето, име на катастарска и политичка општина, име на викано место, број и вид на точката, две слики, скениран исечок од контакт копија, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120° , сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Скенираниот исечок од контакт копија, претставува скениран дел на контакт копијата каде се наоѓа црната точка, со резолуција на скенирање од 300dpi, со димензии на исечокот 3.5*3cm, во боја, како и точката да се наоѓа на средината на скенираниот исечок.

Член 98

При посебни случаи кога фотосигналот е подигнат во однос на околината (зид, објект, стена итн.) треба да се нацрта положбата на фотосигналот во вертикален пресек и да се запише висината на сигналот.

Член 99

За регистрација на теренските податоци и изработка на план на мерење и пресметување на ориентациските точки се изработува скица на мрежата на ориентациски точки, во одреден размер.

Содржината на скицата на мрежата на ориентациски точки е иста како и содржината на скицата за мрежа на полигонски точки.

На скицата треба да се изврши регистрација на внатрешните точки од дадената геодетска основа, како и обновените точки.

Уништените точки се прецртуваат со црвена боја со напомена „уништена“.

Скица на мрежа на ориентациски точки не се изработува до колку точките на мрежата со ориентациски точки се нанесат на постоечката скица на полигонска мрежа, а не ја нарушат постоечката нејзина содржина и со тоа истата не биде донесена до лоша прегледност.

Член 100

Нумерирањето на ориентациските точки во мрежата се врши на следниот начин:

1) точките на мрежата со ориентациски точки одредени во рамките на референтната или полигонската мрежа ги задржуваат своите броеви; и

2) точките на мрежата со ориентациски точки кои не се одредени во рамките на референтната или полигонската мрежа се нумерираат во континуитет после последниот број на полигонските точки во катастарската општина во која се врши аерофотограметриско снимање.

Член 101

Помошните ориентациски точки стабилизирани со привремени белеги, а одредени по положба и височина, се нумерираат со бројот на врзната или точката од референтната мрежа од која се одредени, со додавање на индекс П покрај бројот, а до колку се повеќе, со додавање и на индекс 1,2,3..., пр. П1, П2, П3 и т.н.

Член 102

Одредување на ориентациски точки по положба и висина се врши со методите пресекување (напред, назад, лачен или комбинирано), во вметнат влак, слеп влак или со GPS мерења.

Ориентациските точки треба да бидат одредени со положбена точност од $0.15\text{mm} \cdot M$, каде M - е именител на размерот на катастарскиот план.

Член 103

Скицата на ориентациски точки се работи во континуитет, без оглед на времето на нејзината изработка, во размер 1: 25000.

Скицата на ориентациски точки содржи:

- 1) тригонометриски секции;
- 2) сите дадени точки на геодетската основа и ново-одредени ориентациски точки;
- 3) граници и имиња на општини и катастарски општини;
- 4) правци помеѓу кои ориентациските точки се одредени;
- 5) полигонските страни и планот на пресметување (за точките во влак), како и за полигонската мрежа; и
- 6) влаците од тригонометрискиот нивелман со повлекување плава линија со дебелина 0,3mm, а во случај на ориентациски точки во влак, со плава линија од другата страна на влакот во однос на извлечената линија на пресметување на координатите.

Член 104

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 овој правилник.

Во геодетскиот елаборат треба да има список на сите користени точки при пресметувањето и новоодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новоодредените точки, со следните податоци: број на точката, вредност на y координатата, вредност на x координатата, надморска височина, точност на точката по y оската, точност на точката по x оската, положбена точност на точката, висинска точност, број на образец за опис на местоположба на геодетска/црна точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

2.1.2.5. Линиска мрежа**Член 105**

Линиска мрежа се воспоставува како дополнување (згустување) на геодетската основа за снимање на недвижности кога таа не ги задоволува критериумите во однос на пропишаните максимални должини на визуално односно ординатите и не е можно целосно снимање на недвижностите од постојните геодетски точки односно страни.

Сите линии искористени за снимање на деталот кои меѓусебно ги спојуваат геодетските точки, а не припаѓаат на полигонската, полигонометриската, и тргонометриската мрежа ја сочинуваат линиската мрежа од точки (линиски).

Линиските точки се одредуваат со мерење должини, на следниот начин:

- 1) со вметнување помеѓу претходно одредени геодетски точки;
- 2) со лачен пресек на должините;
- 3) на управна во однос на даден правец; и
- 4) во продолжение на дадена линија.

Член 106

Проектирање на линиска мрежа се врши како целина за секој блок посебно.

Одредување на линиски точки со лачен пресек се врши од најмалку три линии кои се правилно распоредени на хоризонтот со приближно еднакви должини, при кое аголот на пресекот меѓу соседните линии да не биде помал од 30° ни поголем од 150° .

Член 107

Линиските точки се стабилизираат со метални клинови (прилог бр. 9, од овој правилник) со должина од 8 до 15cm и пречник од 10mm до 15mm на тврда подлога и со пластични цевки во меко земјиште (прилог бр. 10, од овој правилник).

Поставувањето на линиските точки во правец и на управна се врши со теодолит.

Член 108

Скица на линиската мрежа се изработува во одредена-погодна размера и треба да содржи:

- 1) десиметарска координатна мрежа со испишани координати надвор од рамката на листот;
- 2) тргонометриски и полигонски точки со нивните броеви (црвена боја);
- 3) полигонски страни исцртани со непрекината линија во црвена боја;
- 4) поделба на листови и скици на деталот со нивните ознаки, броевите и размерата, испишани на исти начин како и на скицата од полигонската мрежа; и
- 5) линиски точки нанесени со нивните броеви и линии на линиската мрежа, извлечени со црна боја, освен линиските точки на кои се потпираат влаци на полигонската мрежа, чии броеви се испишуваат со црвена боја.

Скицата на линиската мрежа не се изработува посебно туку линиските точки и линиите за снимање се нанесуваат на скицата на полигонската мрежа кога за тоа постои можност.

Член 109

Линиските точки се нумерираат со последователни броеви, во продолжение на последниот број од полигонските точки.

Линиските точки кои се стабилизираат истовремено со полигонските точки, се нумерираат во текот на нумерирање на полигонските точки.

Прекршните точки на линијата, покрај означувањето со мали латинични букви (a, b, c), добиваат и бројки како линиски точки (нпр. 458/a; 458/b).

Член 110

Секоја линиска точка се одмерува во две спротивни насоки, без оглед на начинот на нејзиното одредување. Мерењата се вршат заедно со мерењето на полигонските страни. При снимање на недвижностите со примена на ортогонална метода, податоците се запишуваат апсцисно на самата детална скица.

Член 111

План за пресметување на линиската мрежа се изработува на скица на линиска мрежа.

Секоја линија од линиската мрежа на која се наоѓаат една или повеќе линиски точки добива свој број почнувајќи од број 1.

Нумерацијата на линиите се врши по групи кои зависно од меѓусебната поврзаност сочинуваат посебни целини.

До колку на полигонска страна на која веќе постои дадена линиска точка, се вметнат нови линиски точки, тогаш секој дел од полигонската страна кој го дели дадената линиска точка добива свој број од линиската мрежа. Тој број е предходниот број од линијата со индекс мали букви од азбуката.

Бројот на линијата се испишува со црвена боја дебелина 2mm.

Член 112

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член од овој правилник.

Во геодетскиот елаборат треба да има список на сите користени точки при пресметувањето и новодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новодредените точки, со следните податоци: број на точката, вредност на y координатата, вредност на x координатата, надморска височина, вредност на географската должина λ , вредност на географската ширина ϕ , точноста на точката по y оската, точноста на точката по x оската, положбена точноста на точката, висинска точноста, број на образец за опис на местоположба на геодетска точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

2.1.2.6. Поединечни точки кои се користат за снимање

Член 113

Поединечните точки кои се користат за снимање може да се одредат со методите на пресекување (напред, назад, лачен и комбинирано), со примена на поларна метода како ексцентар или со GPS.

Член 114

При примена на методите на пресекување за одредување на поединечните точки, се користат најблиските точки од референтната или полигонската мрежа, со најмалку две преку бројни мерења (4 надворешни правци; или 5 внатрешни; или 4 должини; или со комбинација на претходните).

Во случај кога се користат методите пресекување напред или назад, правците треба да се рамномерно распоредени по хоризонтот, при што два соседни правца не смеат да се сечат под агол помал од 30° односно поголем од 150° , додека просечната должина на правецот од кој се одредува поединечната точка не смее да биде поголема од 1,5km, а должината на поедини правци може да биде најмногу до 3km. Односот на должините на правците од кои се одредуваат точките може да биде најмногу 1:3.

При користење на методот лачен пресек, должината на страните не треба да биде поголема од 1km, при што должините треба да бидат измерени двострано со тотална станица.

При комбинација на две методи на пресекување, од двете методи треба да има по едно прекубројно мерење.

Член 115

Мерењето на агли при одредувањето на поединечните точки по методот на пресекување се врши по гирусна метода.

Агли се мерат во два гируси.

Член 116

Дозволените разлики при мерењето на хоризонталните агли се:

1) разликата помеѓу $\max$ и $\min$ двојна колимациска грешка во еден гирус не е поголема од $20''$.

2) разликата помеѓу редуцираната средина за поединечни правци во два гируси да не е поголема од $10''$.

Член 117

При примена на поларната метода агли се мерат во два гируси, со инструмент чиј податок не е поголем од $7''$ со присилно центрирање, при што максималното отстапување помеѓу два гируси да не е поголемо од $10''$.

Должините на страните се мерат со електронски далчиномер со точноста од $5\text{mm}+5\text{ppm}$, при што должината на страната не смее да биде подолга од 1000m.

Член 118

При користење на GPS методата, точките треба да бидат одредени со положбена точноста од $0.15\text{mm} \cdot M$, каде M - именител на размерот на катастарската карта.

Член 119

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 од овој правилник.

Геодетскиот елаборат треба да содржи и список на сите користени точки при пресметувањето и новодредените точки, при што први се запишуваат постоечките точки а потоа новоодредените точки, со следните податоци: број на точката, вредност на y координатата, вредност на x координатата, надморска височина, точноста на точката по y оската, точноста на точката по x оската, положбена точноста на точката, висинска точноста, број на образец за опис на местоположба на геодетска точка во кој е опишана местоположбата на точката, име на општина и име на катастарската општина.

2.2. ВЕРТИКАЛЕН РЕФЕРЕНТЕН СИСТЕМ

Член 120

Вертикалниот референтен систем претставува еднодимензионален збир на висини од дефинираната референтна површина, во однос на која се изразуваат висините.

Член 121

Референтната површина на природниот вертикален референтен систем на Република Македонија завзема вертикална положба која се поклопува со средното ниво на Јадранското море, реализирано со мареографско набљудување за одредена референтна временска епоха.

Член 122

Нивелманската мрежа според формата и точноста со која се извршени мерењата може да биде:

- мрежа на нивелман со висока точноста;
- мрежа на прецизен нивелман;
- мрежа на технички нивелман со зголемена точноста; и
- мрежа на технички нивелман.

Мрежата на нивелманот од висока точноста е единствена на територијата на целата држава и таа е основа за вертикалната државна референтна мрежа, додека мрежите на другите нивелмански редови од став 1 на овој член сукцесивно се потпираат и вметнуваат во мрежите од претходните (повисоките) редови.

Точноста, должината на страните на нивелирањето, како и начинот на нивелирање се дадени во наредната табела:

Вид на нивелман	Веројатна случајна грешка	Растојание во km		Начин на нивелирање	
		Полигони	Репери	На станица	Нивелманска страна
Нивелман од висока точност	$\pm 1\text{mm/km}$	250	7-8	2 X	напред -назад
Прецизен нивелман	$\pm 2\text{mm/km}$	75-250	4	2 X	напред -назад
Технички нивелман со зголемена точност	$\pm 5\text{mm/km}$	25-75	2	2 X	напред
Технички нивелман	$\pm 8\text{mm/km}$	25	1	1 X	напред

Член 123

Пред почетокот на рекогносцирањето на нивелманските мрежи од сите редови се изготвува проект на мрежа на топографски карти во размер 1:25000, на кои се вцртуваат реперите при што треба да се води сметка за должината на нивните страни.

При проектирањето на нивелманските влаци треба:

- нивелманските влаци да одат по рамен, цврст и стабилен терен (препорачливо покрај сообраќајници);
- влаците да бидат што пократки;
- теренот и објектите на кои се поставуваат објектите да бидат стабилни, односно да не се подложени на слегнување или поместување во висинска смисла; и
- на реперот да може лесно да се постави летва и да се надоврзе влак.

Точките кои припаѓаат на вертикалниот референтен систем треба да бидат поставени на државно земјиште.

Во случај кога поставувањето на точките на вертикалниот референтен систем не е можно да се изврши во согласност со став 3 на овој член, точката може да биде поставена и на приватно земјиште, при што имотни правните работи на земјиштето во кое е поставена точката како и пристапниот пат до неа треба да бидат решени во согласност со законот за експропријација.

2.2.1. Вертикална државна референтна мрежа

Член 124

Вертикалната државна референтна мрежа ја сочинува нивелманската мрежа од висока точност.

Нивелманската мрежа од висока точност претставува збир на трајно стабилизирани и пристапни фундаментални и работни репери.

Член 125

Фундаменталните репери претставуваат точки кои се приближно рамномерно распоредени низ целата територија на државата, на меѓусебно растојание не помало од 20km ниту пак поголемо од 50km, на кои се потпира целата нивелманска мрежа од висока точност.

Работните репери можат да бидат главни и помошни и претставуваат точки линиско распоредени помеѓу фундаменталните репери во вид на нивелманска линија, чие меѓусебно растојание не треба да биде поголемо од 1.5km.

Член 126

Фундаменталните репери се стабилизираат вертикално во геолошки испитувана цврста подлога со белези како во прилозите број 12, 13, 14, 15 и 16 од овој правилник, зависно од релјефот, геолошката стабилност и составот на тлото на земјиштето.

Главните и помошните работни репери се стабилизираат хоризонтално или вертикално во цврсти природни или вештачки подлоги со белези како во прилозите број 17, 18 и 19 од овој правилник, зависно од релјефот, геолошката стабилност и составот на тлото.

Член 127

Броевите на реперите се излиени во самата белега, каде покрај бројот стои ознака "NVT".

Фундаменталните репери се нумерираат со арапски редни броеви од 1 до 1000, пред кои се додава голема латинска буква "F".

Главните работни репери кои се хоризонтално стабилизираани се нумерираат со редни арапски броеви од 1 до 1000, пред кои се става едно од големите латински букви од "A" до "J", со исклучок на големата латинска буква "F".

Главните работни репери кои се вертикално стабилизираани се нумерираат со редни арапски броеви од 1 до 1000, и пред секој од нив се става една од големите латински букви од "K" до "Z".

Помошните работни репери се нумерираат со арапски броеви без разлика на начинот на стабилизација со работни броеви од 1 до 1000, пред кои се става една од големите латински букви од "A" до "Z" и голема латинска буква "P".

Член 128

Точноста на релативната вертикалната положба на реперот на нивелманските мрежи од висока точност треба да биде поголема од 1mm по квадратен корен од нивното меѓусебно растојание, изразено во километри.

Нивелирањето во мрежите на нивелман со висока точност се врши во две насоки (напред-назад), и тоа по два пати.

Хоризонталната положба на реперите во нивелманската мрежа од висока точност има само информативен карактер.

Член 129

Во нивелманската мрежа од висока точност мерењата на висинските разлики се вршат по пат на геометрички нивелман, при што треба да се одреди и забрзувањето на силата на земјината тежа.

Вредноста на апсолутното забрзување на силата на земјината тежа во местоположбата на реперите може да се одреди и со интерполациона постапка ако се докаже дека нивната точност обезбедува точност на релативната вертикална положба на реперот утврдена со член 128 на овој правилник.

Член 130

Нивелманските и гравиметриските мерења во нивелманските мрежи со висока точност се изведуваат со метролошки обезбедени мерни инструменти и со прибор кој обезбедува највисока точност.

Главните карактеристики на нивелирите кои се користат за мерење во мрежа од нивелман со висока точност, како и максимално дозволените должини на визуирите и разликата помеѓу нив се дадени во следната табела:

Осетливост на либелата	Зголемување на дурбинот	Максимална		Минимална оддалеченост на визуирата од теренот
		должина на визуирата (m)	разлика на должината на визуирата (m)	
5" - 10"	40 X	25 - 35 (50)	1	0.6 - 0.7

Член 131

Положбата на реперите се опишува во нивелмански образец за опис на местоположба на репер, прикажан во прилог број 20 од овој правилник.

Образецот треба да содржи скица на објектот и околниот терен во хоризонтална проекција ориентирана кон север и прикажани со знаците од топографскиот клуч, начинот на стабилизација, детална скица на положбата со цртеж на објектот во кој е всаден реперот, да има најмалку три одмерувања, да се употребат знаците од топографскиот клуч, бројот на реперот, две слики, политичка општина, катастарска општина, викано место, датумот на поставувањето на реперот, името на стручното лице и институцијата кое го извршило обележувањето, правоаголни координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30 метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120° , сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Член 132

Условите кои треба да се запазат при мерење во нивелманските мрежи од висока точност се:

- Нивелирањето треба да се изврши во временски период на денот кога ликовите на летвата во дурбинот се јасни, остри и мирни, кога влијанието на рефракцијата е што помала, односно во летни сончеви денови може да се работи наутро до 8 часот и попладне од 17 часот до зајдисонце, додека во облачни денови на есен може да се работи наутро до 9 часот додека попладне после 16 часот;

- Пред започнување со нивелирањето, нивелирот и летвите треба да бидат изложени на надворешно влијание најмалку половина час пред започнување на мерењето;

- Нивелирот и стативот постојано и наполно треба да бидат заштитени од директното влијание на сончевите зраци;

- Брзината на ветерот не треба да биде поголема од 2m/sec;

- Условите за визирање на едната и другата летва треба да бидат приближно исти;

- Не треба да се врши нивелирање при вибрација на теренот;

- Заради невертикалност и треперење на воздухот на летвата не смее да се чита пониско од 0.8m или при самиот нејзин врв исто 0.8m;

- Должините на визуирите треба да бидат приближно исти или да постојат одредени мали разлики кои нема да бидат да поголеми од 1m; и

- Бројот на станиците помеѓу реперите треба да биде парен.

Член 133

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 од овој правилник.

2.2.2. Вертикална локална референтна мрежа

Член 134

Вертикалната локална референтна мрежа ја сочинуваат збир на нивелмански линии просторно организирани во вид на вметнати или затворени нивелмански влаци, со трајно стабилизирани и лесно пристапни реperi.

Вертикалната локална референтна мрежа ја сочинуваат следните нивелмански мрежи, и тоа: мрежа за прецизен нивелман, мрежа за технички нивелман со зголемена точност и мрежа за технички нивелман.

Член 135

Реперите на локалните нивелмански мрежи се стабилизирани хоризонтално или вертикално во цврста природна или вештачка подлога со белези какви што се дадени во прилог бр. 21, кој е составен дел на овој правилник, зависно од релјефот, геолошката стабилност и составот на тлото.

Член 136

Нумерацијата на точките од прецизниот нивелман се врши со арапски броеви низ цела територија на државата, кои заедно со знакот "PN" се излеани во самата белега.

Нумерацијата на точките од технички нивелман со зголемена точност се врши со арапски броеви, и тоа континуирано започнувајќи од последниот број на нивелманските влаци за прецизен нивелман и така натаму.

Нумерацијата на точките од техничкиот нивелман се врши со арапски броеви во рамките на катастарските околии.

Член 137

Во локалните нивелмански мрежи мерењето на висинските разлики се врши со методот на геометрички нивелман а по потреба се одредува апсолутното забрзување на силата на земјината тежа.

Член 138

Точноста на релативната вертикална положба на реперите од локалните нивелмански мрежи треба да биде:

- во прецизен нивелман: да не биде поголема од 2mm помножено со квадратниот корен од нивното меѓусебно растојание, изразено во километри;

$$m_{LR} \leq \pm 2\sqrt{L}$$

- во технички нивелман со зголемена точност: да не биде поголема од 5mm помножено со квадратниот корен од нивното меѓусебно растојание, изразено во километри;

$$m_{LR} \leq \pm 5\sqrt{L}$$

- во технички нивелман: да не биде поголема од 8mm помножено со квадратниот корен од нивното меѓусебно растојание, изразено во километри;

$$m_{LR} \leq \pm 8\sqrt{L}$$

каде $L=[d]km$

Член 139

Главните карактеристики на нивелирите кои се користат за мерење во вертикалните локални референтни мрежи, како и максимално дозволените должини на визуирите и разликата помеѓу нив се дадени во следната табела:

Вид на нивелман	Осетливост на либелата	Зголемување на дурбинот	Максимална		Минимална оддалеченост на визуирата од теренот
			Должина на визуирата (m)	Разлика на должината на визуирата (m)	
Прецизен нивелман	5" - 10"	35 - 40 X	35 - 40 (65)	1	0.5
Технички нивелман со зголемена точност	10" - 15"	25 - 36 X	50 - 60	1 - 2	0.3
Технички нивелман	15" - 20"	20 - 30 X	60 - 80	2 - 3	0.3

Член 140

Условите за кои треба да се води сметка при мерење во нивелманските мрежи за прецизен нивелман се:

- Нивелирањето треба да се изврши во временски период на денот кога ликовите на летвата во дурбинот се јасни, остри и мирни, кога влијанието на рефракцијата е што помала, односно во летните сончеви денови може да се работи наутро до 8.30 часот и попладне од 16 часот до зајдисонце, додека во облачни денови и есен може да се работи наутро до 9.30 часот додека попладне после 15 часот.

- Пред започнување со нивелирањето, нивелирот и летвите треба да бидат изложени на надворешно влијание најмалку половина час пред почетокот на мерењето;

- Нивелирот и стативот постојано и наполно треба да бидат заштитени од директното влијание на сончевите зраци;

- Брзината на ветерот не треба да биде поголема од 3m/sec;

- Условите за визирање на едната и другата летва треба да бидат приближно исти;

- Не треба да се врши нивелирање при вибрација на теренот;

- Заради невертикалност и треперење на воздухот на летвата не смее да се чита пониско од 0.8m или за 0.8m пониско од нејзиниот врв;

- Должините на визуирите треба да бидат приближно исти или да постојат одредени мали разлики кои нема да бидат поголеми од 1m; и

- Бројот на станиците помеѓу реперите треба да биде парен.

Член 141

Условите за кои треба да се води сметка при мерење во нивелманските мрежи од техничкиот нивелман со зголемена точност се:

- Во летни сончеви денови нивелирањето може да се изврши наутро до 10 часот и попладне од 15 часот до зајдисонце, додека во облачни денови и есен може да се работи наутро до 11 часот додека попладне после 14 часот;

- Пред започнување со нивелирањето, нивелирот и летвите треба да бидат изложени на надворешно влијание најмалку половина час пред почетокот на мерењето;

- Нивелирот и стативот постојано и наполно треба да бидат заштитени од директното влијание на сончевите зраци;

- Брзината на ветерот не треба да биде поголема од 4m/sec;

- Условите за визирање на едната и другата летва треба да бидат приближно исти;

- Не треба да се врши нивелирање при вибрација на теренот;

- Заради невертикалност и треперење на воздухот на летвата не смее да се чита пониско од 0.8m или за 0.8m пониско од нејзиниот врв;

- Должините на визуирите треба да бидат приближно исти или да постојат одредени мали разлики кои нема да бидат поголеми од 2m; и

- Бројот на станиците помеѓу реперите треба да биде парен.

Член 142

Условите кои треба да се запазат при мерење во нивелманските мрежи на технички нивелман се:

- Нивелирањето може да се врши во тек на цел ден;

- Пред започнување со нивелирањето, нивелирот и летвите треба да бидат изложени на надворешно влијание најмалку половина час пред почетокот на мерењето;

- Нивелирот и стативот постојано и наполно треба да бидат заштитени од директното влијание на сончевите зраци;

- Брзината на ветерот не треба да биде поголема од 5m/sec;

- Условите за визирање на едната и другата летва треба да бидат приближно исти;

- Не треба да се врши нивелирање при вибрација на теренот;

- Заради невертикалност и треперење на воздухот на летвата не смее да се чита пониско од 0.8m или за 0.8m пониско од нејзиниот врв;

- Должините на визуирите треба да бидат приближно исти или да постојат одредени мали разлики кои ќе бидат не поголеми од 3m; и

- Бројот на станиците помеѓу реперите треба да биде парен.

Член 143

Нивелирањето во мрежите за прецизен нивелман се врши во две насоки (напред-назад), и тоа по два пати.

Нивелирањето во мрежите на технички нивелман со зголемена точност се врши еднаш во две насоки.

Нивелирањето во мрежите на технички нивелман се врши еднаш во една насока.

Член 144

Дозволените отстапувања на нивелманските влаци на поволен терен се пресметуваат според следните изрази:

$\Delta h = \pm 10 \cdot \sqrt{s + 0.04 \cdot s^2}$ - технички нивелман со зголемена точност

$\Delta h = \pm 16 \cdot \sqrt{s + 0.06 \cdot s^2}$ - технички нивелман

Член 145

Дозволените отстапувања на нивелманските влаци на неповолен терен се пресметуваат според следните изрази:

$\Delta h = \pm 15 \cdot \sqrt{s + 0.04 \cdot s^2}$ - технички нивелман со зголемена точност

$\Delta h = \pm 24 \cdot \sqrt{s + 0.06 \cdot s^2}$ - технички нивелман

Член 146

Дозволените отстапувања на двојно одредена висинска разлика на нивелманска страна на поволен терен се пресметуваат според следните изрази:

$\Delta h = \pm 20 \cdot \sqrt{s + 0.04 \cdot s^2}$ - технички нивелман со зголемена точност

$\Delta h = \pm 32 \cdot \sqrt{s + 0.06 \cdot s^2}$ - технички нивелман

Член 147

Дозволените отстапувања на двојно одредена висинска разлика на нивелманска страна на неповолен терен се пресметуваат според следните изрази:

$\Delta h = \pm 25 \cdot \sqrt{s + 0.04 \cdot s^2}$ - технички нивелман со зголемена точност

$\Delta h = \pm 40 \cdot \sqrt{s + 0.06 \cdot s^2}$ - технички нивелман.

каде што "s" — должина на нивелманскиот влак изразена во km.

Член 148

Положбата на реперите се опишува во образец за опис на местоположба на репер, прикажан во прилог бр. 20, од овој правилник.

Образецот треба да содржи скица на објектот и околниот терен во хоризонтална проекција ориентирана кон север и прикажани со знаците од топографскиот клуч, начинот на стабилизација, да има најмалку три одмерувања, број и вид на репер, две слики, име на политичка општина, катастарска општина, викано место, датумот на поставувањето на реперот, името на стручното лице и институцијата кое го извршило обележувањето, ортогонални координати, географски координати и надморска височина на точката.

Сликањето на точката треба да се изведе од две различни места, при што растојанието од местото на сликање до точката да биде помеѓу 10 и 30 метри, аголот помеѓу местата на сликање и точката со центар во геодетската точка да не биде помал од 120^0 , сликите да бидат во боја, сликата да биде со резолуција поголема од 1 (еден) мега пиксел, точката да биде на средината на сликата и точката да биде заокружена на сликата со црвена боја.

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од каде ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 став 2 од овој правилник.

2.3. ГРАВИМЕТРИСКИ РЕФЕРЕНТЕН СИСТЕМ

Член 149

Гравиметрискиот референтен систем претставува систем во кој се вршат гравиметриско одредување на апсолутното и релативното забрзување на силата на земјината тежа и пресметување на гравиметриските големини.

Гравиметрискиот референтен систем го одредуваат следните референтни системи:

- референтен систем од гравиметриските одредувања; и
- референтен систем на нормалното гравитационо поле.

Член 150

Референтниот систем од гравиметриските одредувања е определен со реалното гравиметриско поле на земјата, односно со секоја поединечно одредена големина за апсолутното забрзување на силата на земјината тежа.

За референтни системи на гравиметриските одредувања во Република Македонија се усвојува системот на меѓународната гравиметриска мрежа IGSN 71 (International gravity standardization network 71).

Референтниот систем на гравиметриските одредувања претставува збир на материализирани точки на подрачјето на Република Македонија со нивните апсолутни вредности на забрзувањето на силата на земјината тежа, која се однесува за одреден временски период.

Член 151

Референтниот систем на нормалното гравитационо поле го дефинира нормалното тело на Земјата, која е истовремено и негова реализација.

За нормално тело на Земјата, во Република Македонија се усвојува нивовски елипсоид на геодетскиот референтен систем GRS80, чија геоцентрична гравитационна константа (GM), динамички фактор на сплеснатост (J2) и агловната брзина на ротација (w) ги имаат следните нумерички вредности:

1. $GM = 398600.5 \cdot 10^9 \text{ m}^3\text{s}^{-2}$;
2. $J_2 = 1082.63 \cdot 10^{-6}$;
3. $w = 7.292115 \cdot 10^{-5} \text{ rad s}^{-1}$.

Член 152

Гравиметрискиот референтен оквир на Република Македонија претставува основна гравиметриска мрежа.

За временски период на реализација на гравиметрискиот референтен систем на Република Македонија се усвојува 1971 година.

Член 153

Основната гравиметриска мрежа ја сочинуваат трајните и пристапните гравиметриски точки, рамномерно распоредени по целата територија на Република Македонија на меѓусебно растојание која не може да биде поголема од 30 km.

Точките кои припаѓаат на гравиметрискиот референтен систем треба да бидат поставени на државно земјиште.

Во случај кога поставувањето на точките на гравиметрискиот референтен систем не е можно да се изврши во согласност со став 2 на овој член, точката може да биде поставена и на приватно земјиште, при што имотно правните работи на земјиштето во кое е поставена точката како и пристапниот пат до нејзе треба да бидат решени во согласност со Законот за експропријација.

Член 154

Точките на основната гравиметриска мрежа по правило не се стабилизираат засебно.

Како гравиметриска точка може да се усвои која и да било геодетска точка, или слободно избрана точка на цврста хоризонтална површина, под услов да хоризонтално истата биде дефинирана со поголема точност од 1 m, додека вертикално со точност поголема од 5cm.

Член 155

Точките на основната гравиметриска мрежа се нумерираат со континуирани редни броеви почнувајќи од бројот 1 па натаму, во рамки на целата територија на Република Македонија, пред која треба да стои големото латинска буква "G".

Член 156

Точноста на релативното забрзување на силата на земјината тежина помеѓу точките на основната гравиметриска мрежа треба да се поголеми од $0.1 \times 10^{-5} \text{ m/s}^2$.

Член 157

Мерењата во основната гравиметриска мрежа се изведува со метролошки обезбедени балистички инструменти и гравиметри со највисока точност.

Член 158

Геодетскиот елаборат треба да го содржи методот и начинот на извршените мерења, како и нивната обработка од што ќе произлезе дека е постигната точноста која е наведена во техничката спецификација од член 2 од овој правилник.

2.4. АСТРОНОМСКИ РЕФЕРЕНТЕН СИСТЕМ

Член 159

Астрономскиот референтен систем е инерцијален тродимензионален координатен систем кој според дефиницијата на координатниот почеток, ориентацијата на координатните оски, размерот, единицата должина и времето, временската еволуција и усвоените теории и фундаменталните константи се совпаѓа со меѓународниот инерцијален референтен систем ICRS, усвоен од страна на Меѓународната геодетска асоцијација.

Член 160

За теоријата и параметрите кои ја одредуваат врската меѓу меѓународниот инерцијален референтен систем и меѓународниот терестички референтен систем се

усвојуваат дефиниции и вредности кои ги објавува меѓународната служба за Земјина ротација IERS (International Earth rotation and Reference systems Service).

Член 161

Астрономскиот референтен систем се материјализира со астрономската референтна рамка, односно со збирот на екстратерестички објекти и нивните екваторски координати кои се однесуваат на одредена временска епоха.

Точките на астрономската мрежа се поставуваат рамномерно низ целата територија на Република Македонија во меѓусебно растојание од 80 до 90km.

Точките кои припаѓаат на астрономскиот референтен систем треба да бидат поставени на државно земјиште.

Во случај кога поставувањето на точките на астрономскиот референтен систем не е можно да се изврши во согласност со став 3 на овој член, точката може да биде поставена и на приватно земјиште.

Член 162

Астрономскиот референтен оквир го дефинира фундаменталниот каталог на екстратерестички објекти FK5 со референтна временска епоха J2000, која ја објавува меѓународната астрономска унија IAU (International Astronomical Union).

Член 163

Во астрономскиот референтен систем се вршат астрономски одредувања, кои подразбираат одредување на астрономската ширина, астрономска должина и астрономски азимут.

Астрономските одредувања се вршат по правило на точките од државната референтна мрежа, за потребите при одредување на квазигеоидот и за решавање на редукциони задачи.

Член 164

Астрономските мерења се изведуваат со метролошки обезбедени инструменти и прибор со највисока точност.

Точноста на одредувањето на астрономската ширина, астрономската должина и астрономскиот азимут треба да биде поголема од 0.2" (лачна секунда).

3. ОДРЖУВАЊЕ НА ДРЖАВНИОТ РЕФЕРЕНТЕН СИСТЕМ

Член 165

Одржувањето на државниот референтен систем ги опфаќа работите кои се вршат кога:

1. белегите на точките од државната референтна мрежа, нивелманската мрежа од висока точност, основната гравиметриска мрежа и локалната референтна мрежа се оштетени или потполно уништени;

2. на подрачјето или на делови од подрачјето на Република Македонија дојде до позначајни хоризонтални или вертикални поместувања на тлото од природно или антропогено потекло; и

3. меѓународната асоцијација усвојува нови вредности на основните константи и параметри, односно нови пресметувачки алгоритми.

Член 166

Физичката состојба на точките од државната референтна мрежа, нивелманската мрежа од висока точност, основната гравиметриска мрежа и локалните ре-

ферентни мрежи се контролираат најмалку еднаш на две години врз основа на известувањето од соодветната организациона единица при Државниот завод за геодетски работи - Скопје.

Член 167

На местото на оштетените точки од државната референтна мрежа, нивелманската мрежа од висока точност, основната гравиметриска мрежа и локалните референтни мрежи се поставува нова точка.

Член 168

Тродимензионално позиционирање на новите точки од државната референтна мрежа се врши кон најмалку три најблиски постоечки точки од државната референтна мрежа.

Тродимензионално позиционирање на новите точки од локалната просторна референтна мрежа се врши кон најмалку три најблиски постоечки точки од локалната просторна референтна мрежа или државната референтна мрежа.

Член 169

Одредувањето на висините на новите репери од нивелманската мрежа со висока точност се врши од најмалку два најблиски репери од нивелманската мрежа од висока точност.

Одредување на висините на новите репери од локалната нивелманска мрежа се врши од најмалку два најблиски репери од локалната нивелманска мрежа или нивелманската мрежа од висока точност.

Член 170

Одредување на апсолутното забрзување на силата на земјината тежа кај новите точки од гравиметриската мрежа се врши од најмалку две најблиски постоечки точки од соодветната мрежа.

Член 171

Кога на територијата или на дел од територијата на Република Македонија дојде до позначајни поместувања на тлото од природно или антропогено потекло, се изведуваат додатни мерења во делот од државните референтни мрежи, нивелманските мрежи со висока точност, основните гравиметриски мрежи и локалните референтни мрежи.

Член 172

При обработката на податоците на геодетските точки, се користи метод на најмали квадрати при израмнувањето на координатите на геодетската основа и одредување на дефинитивните координати.

По исклучок на став 1 од овој член, кога нема услови за користење на методот на најмали квадрати при израмнувањето на координатите на геодетската основа и одредување на дефинитивните координати, одредувањето на геодетските точки се врши во вметнат или слеп влак.

Член 173

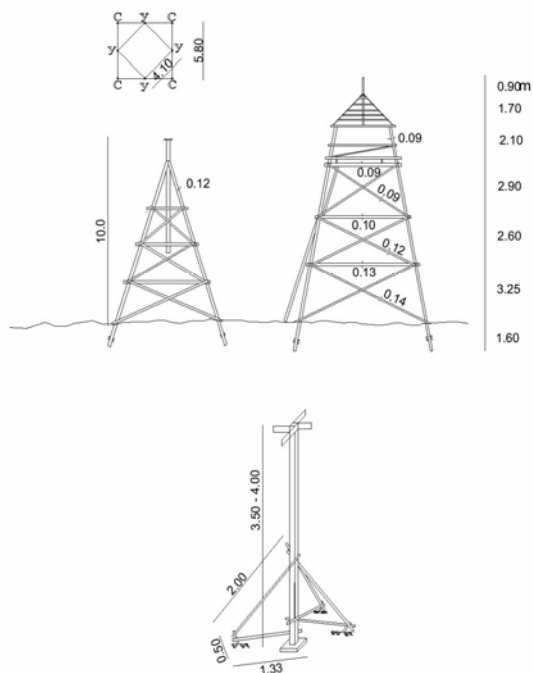
Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

мај 2007 година
Скопје

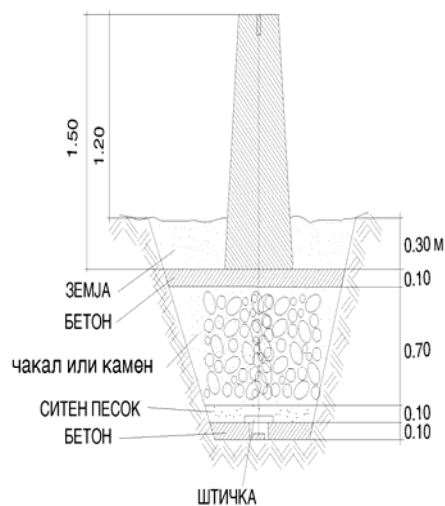
Директор,
Љупчо Георгиевски, с.р.

ПРИЛОГ 1

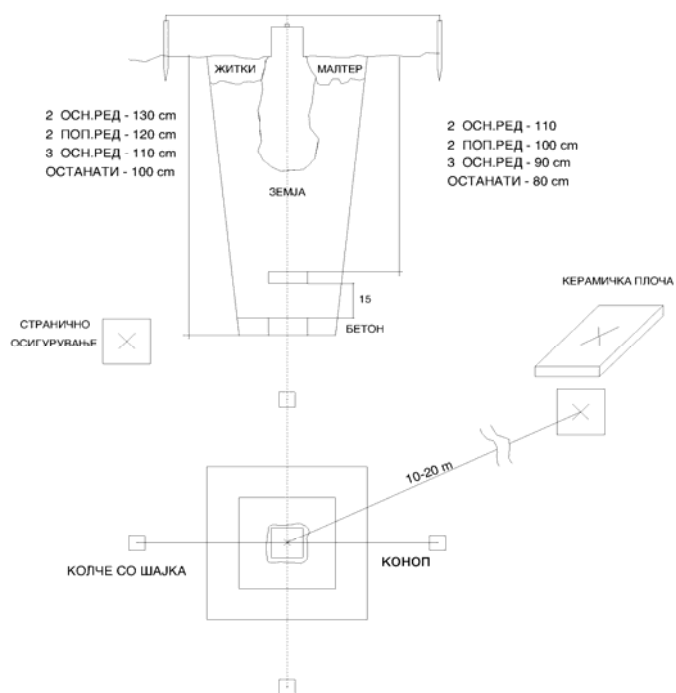
СИГНАЛ НА ТРИГОНОМЕТРИСКА ТОЧКА

ПРИЛОГ 2

СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ТОЧКА НА ТРИГОНОМЕТРИСКА МРЕЖА
ОД ПРВ РЕД

ПРИЛОГ 3

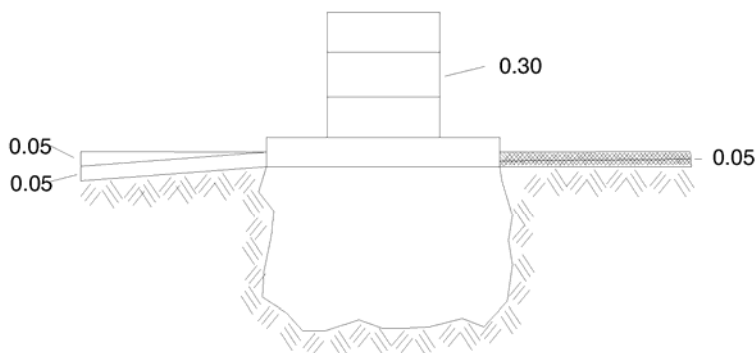
СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ТРИГОНОМЕТРИСКА ТОЧКА
ОД ВТОР. ТРЕТ И ЧЕТВРТ РЕД

ПРИЛОГ 4

ОПИС ЗА МЕСТОПОЛОЖБА НА ГЕОДЕТСКА ТОЧКА				Бр. ____	
МЕСТОПОЛОЖБА НА ТОЧКАТА		ПРИКАЗ НА МЕСТОПОЛОЖБАТА СО ДВЕ СЛИКИ		СИТУАЦИЈА НА ТОЧКАТА	
Број и вид на точка		Слика 1			
Град/село					
Општина					
Катастарска општина					
Викано место					
Начин на стабилизација и сигнализација		Слика 2			
Координати:				Геогр. коорд.:	
Y =				λ =	
X =				φ =	
Z =				Стабилизацијата ја извршил (стручно лице/институција):	
Датум на поставување:					
ОПИС ЗА МЕСТОПОЛОЖБА НА ГЕОДЕТСКА ТОЧКА					
МЕСТОПОЛОЖБА НА ТОЧКАТА		ПРИКАЗ НА МЕСТОПОЛОЖБАТА СО ДВЕ СЛИКИ		СИТУАЦИЈА НА ТОЧКАТА	
Број и вид на точка		Слика 1			
Град/село					
Општина					
Катастарска општина					
Викано место					
Начин на стабилизација и сигнализација		Слика 2			
Координати:				Геогр. коорд.:	
Y =				λ =	
X =				φ =	
Z =				Стабилизацијата ја извршил (стручно лице/институција):	
Датум на поставување:					

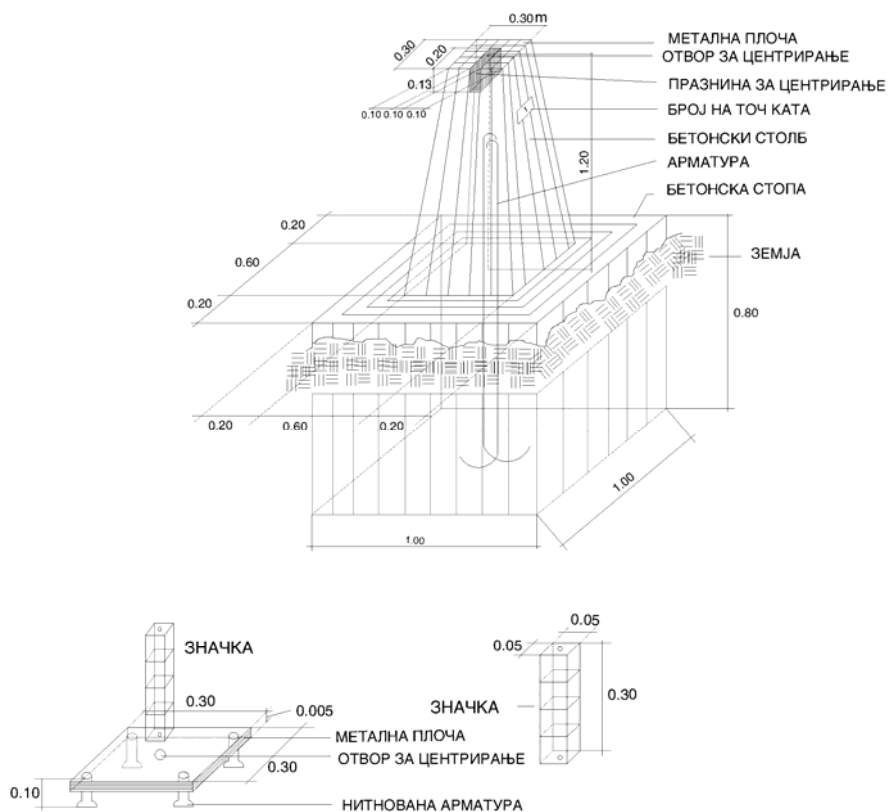
ПРИЛОГ 5

СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ТОЧКА ОД ДРЖАВНА GPS МРЕЖА

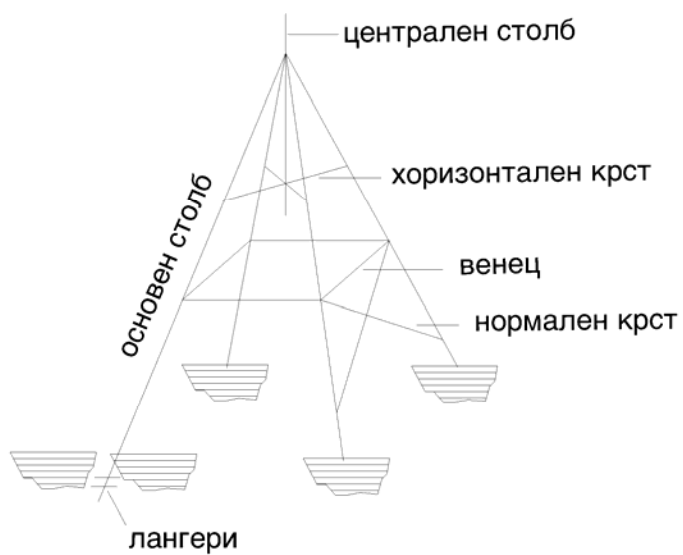

ПРИЛОГ 6

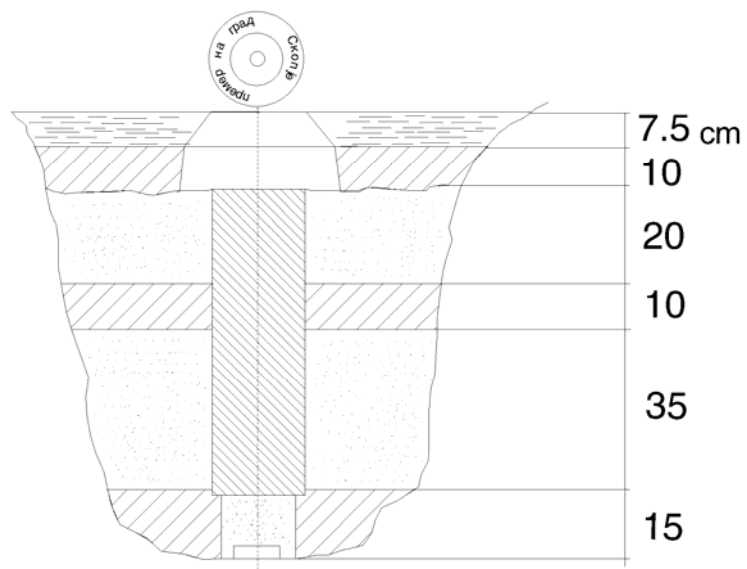
СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ТОЧКА НА ГРАДСКА ТРИГОНОМЕТРИСКА МРЕЖА

ПРИЛОГ 7

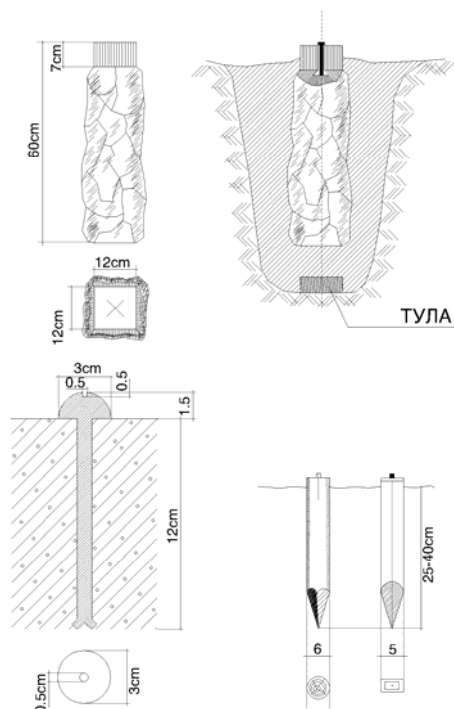
СИГНАЛИЗАЦИЈА НА ТОЧКА ОД ГРАДСКА
ТРИГОНОМЕТРИСКА МРЕЖА

ПРИЛОГ 8

СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ТОЧКА ОД
ПОЛИГОНОМЕТРИСКА МРЕЖА

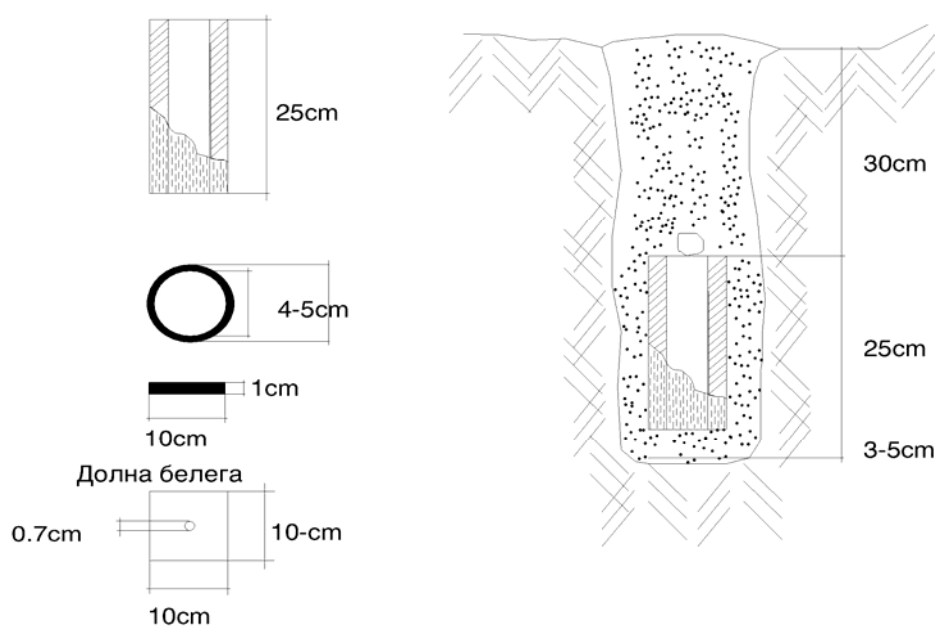
ПРИЛОГ 9

НАЧИНИ НА СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ПОЛИГОНСКА ТОЧКА

ПРИЛОГ 10

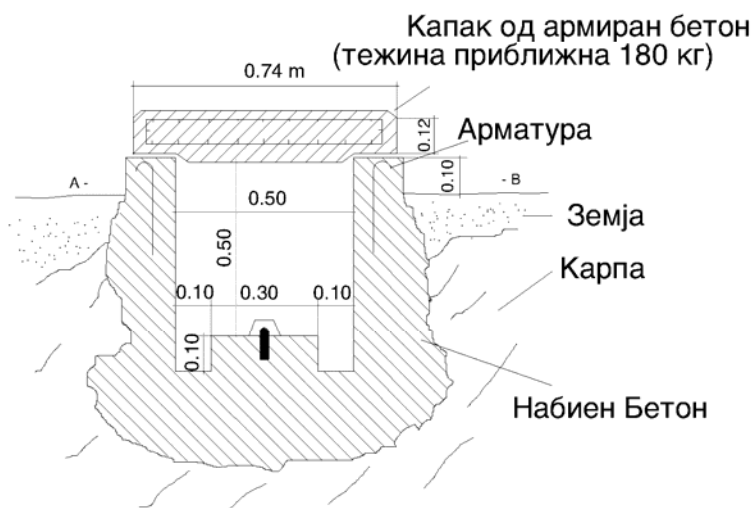
СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ОРИЕНТАЦИСКИ ТОЧКИ

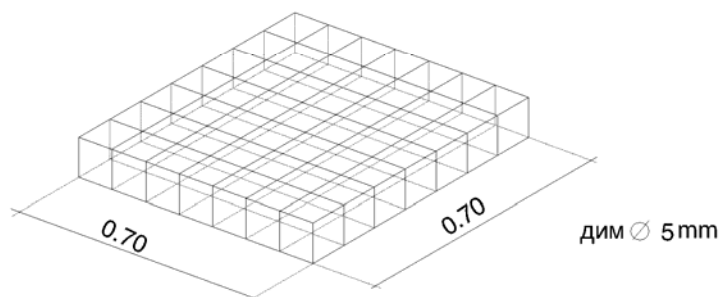
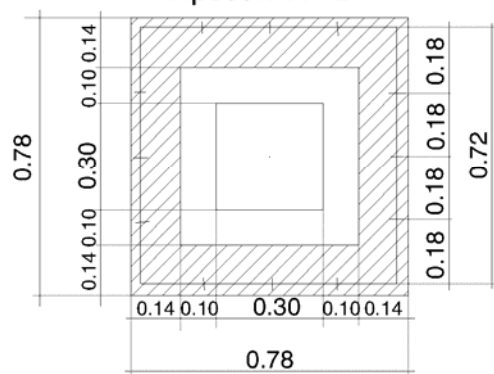
ПРИЛОГ 11

ОПИС ЗА МЕСТОПОЛОЖБА НА ЦРНА ТОЧКА				Бр. ____
МЕСТОПОЛОЖБА НА ТОЧКАТА		ПРИКАЗ НА МЕСТОПОЛОЖБАТА СО ДВЕ СЛИКИ		СИТУАЦИЈА НА ТОЧКАТА
Број и вид на точка	Слика 1	Слика 2		
Град				
Општина				
Катастарска општина				
Викано место				
Скениран исечок од контакт копија				
Координати:	Y =	Геогр. коорд.:	λ =	
/ _ _ _ _ m/	X =	/ _ ° _ ' _ _ _ _ _ "/	φ =	
	Z =	Идентификацијата ја извршил (стручно лице/институција):		
Датум на поставување:				
ОПИС ЗА МЕСТОПОЛОЖБА НА ЦРНА ТОЧКА				
МЕСТОПОЛОЖБА НА ТОЧКАТА		ПРИКАЗ НА МЕСТОПОЛОЖБАТА СО ДВЕ СЛИКИ		СИТУАЦИЈА НА ТОЧКАТА
Број и вид на точка	Слика 1	Слика 2		
Град				
Општина				
Катастарска општина				
Викано место				
Скениран исечок од контакт копија				
Координати:	Y =	Геогр. коорд.:	λ =	
/ _ _ _ _ m/	X =	/ _ ° _ ' _ _ _ _ _ "/	φ =	
	Z =	Идентификацијата ја извршил (стручно лице/институција):		
Датум на поставување:				

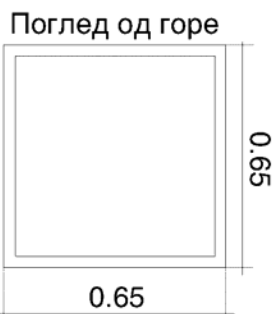
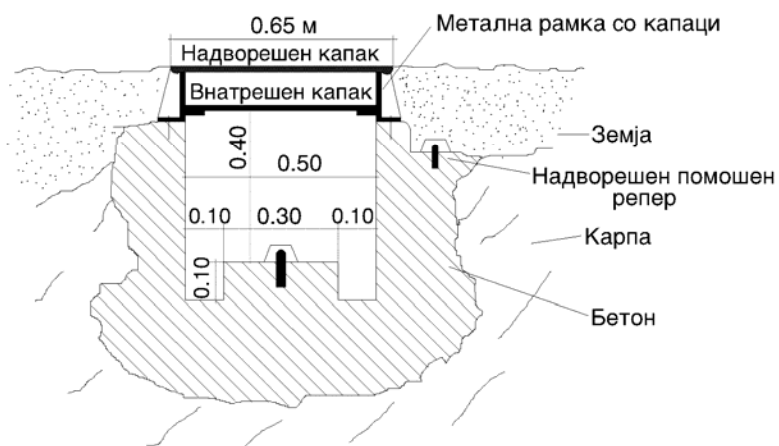
ПРИЛОГ 12

СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ФУНДАМЕНТАЛЕН РЕПЕР
НА КАРПА НАДВОР ОД НАСЕЛЕНО МЕСТО

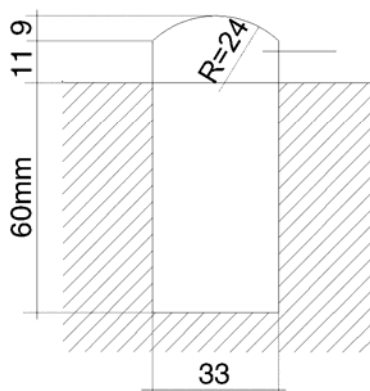
Пресек А - В

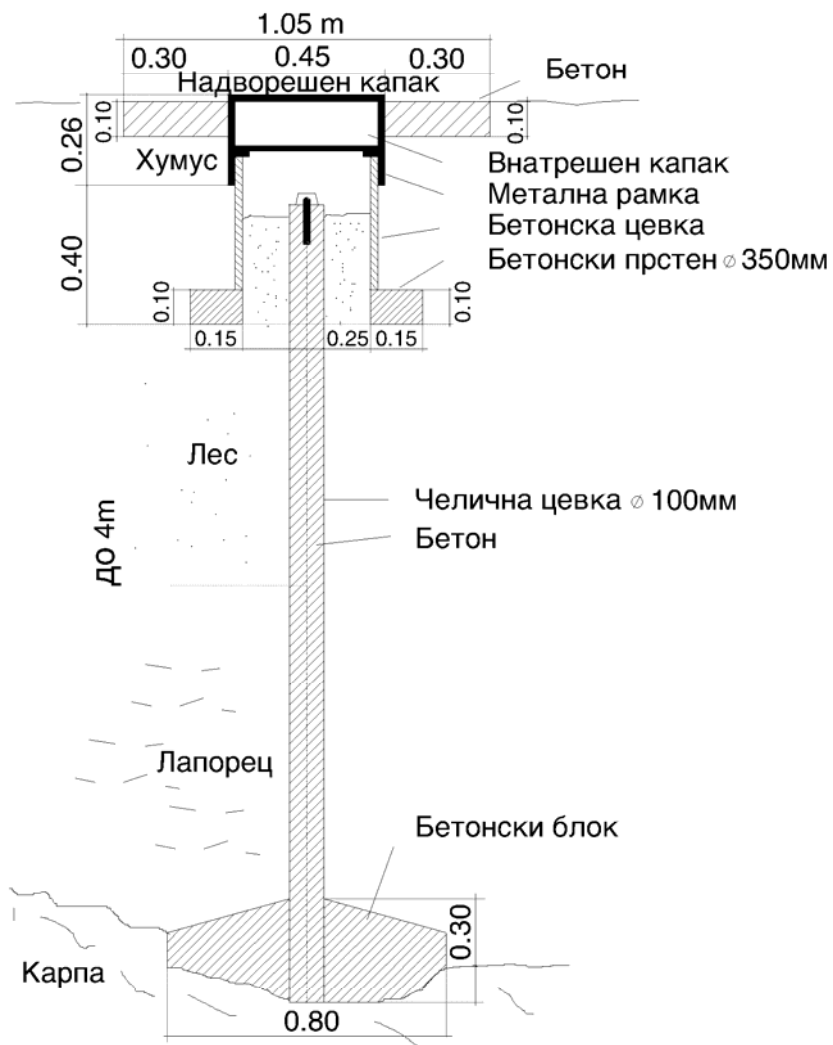
ПРИЛОГ 13

СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ФУНДАМЕНТАЛЕН РЕПЕР
ВО НАСЕЛЕНО МЕСТО

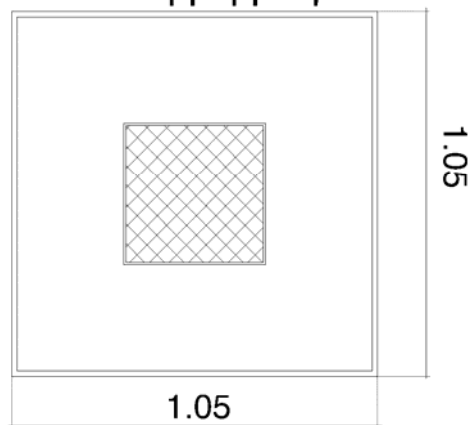
Скица на репер - болцна изработена од "полди" челик
Полиран дел од реперот над бетонот

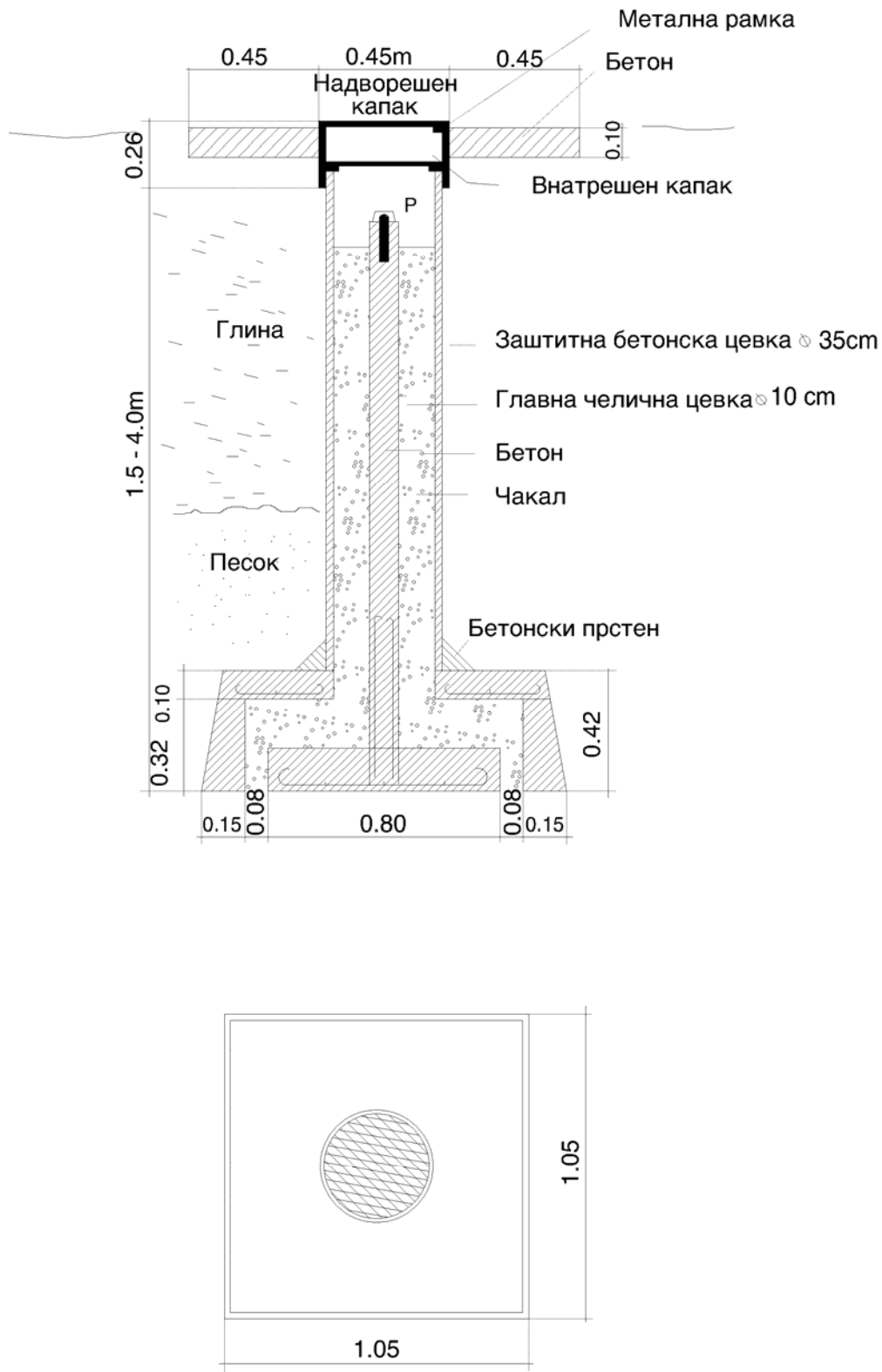
ПРИЛОГ 14
СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ФУНДАМЕНТАЛЕН РЕПЕР
НА ДЛАБИНСКА КАРПА

Поглед од горе

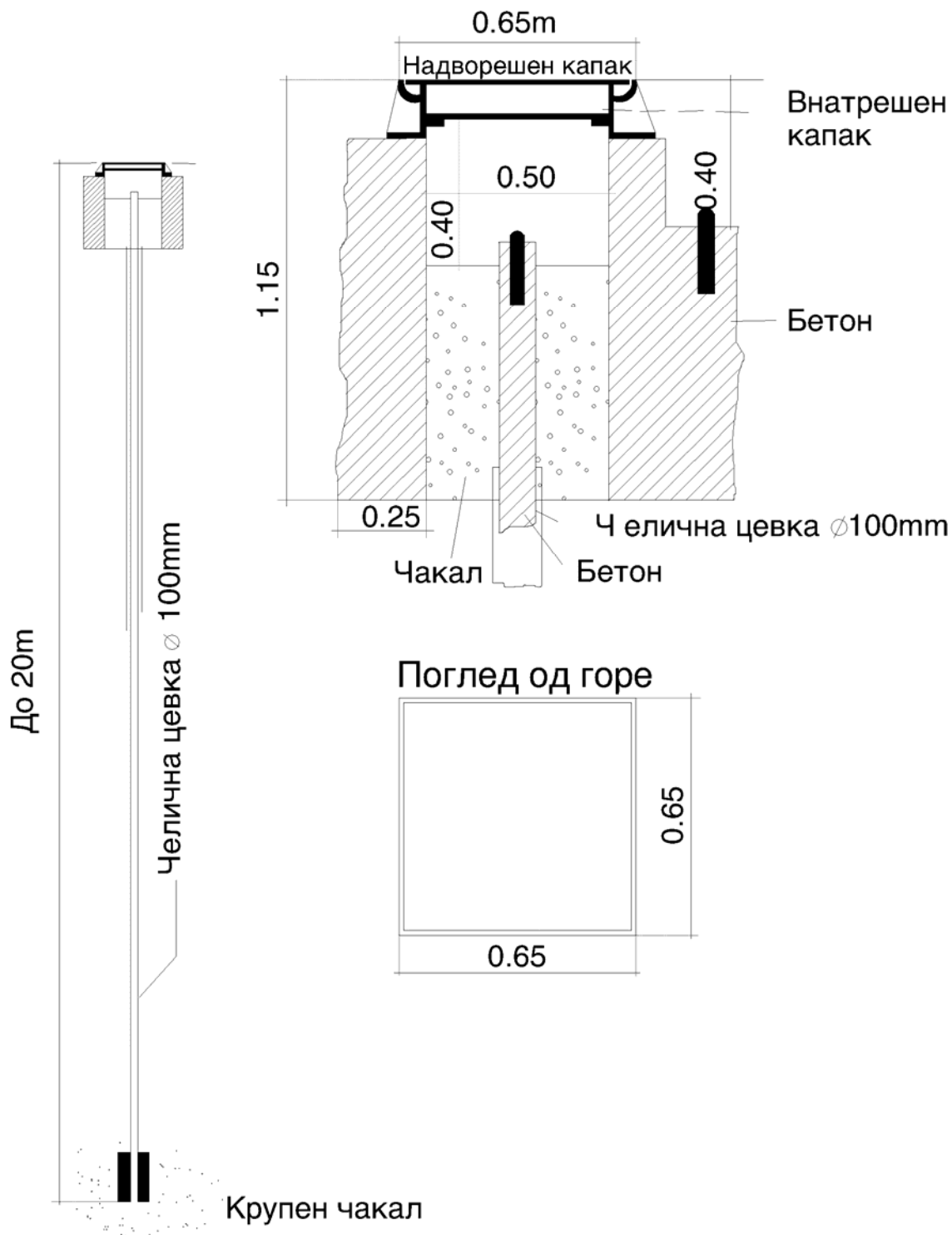

ПРИЛОГ 15

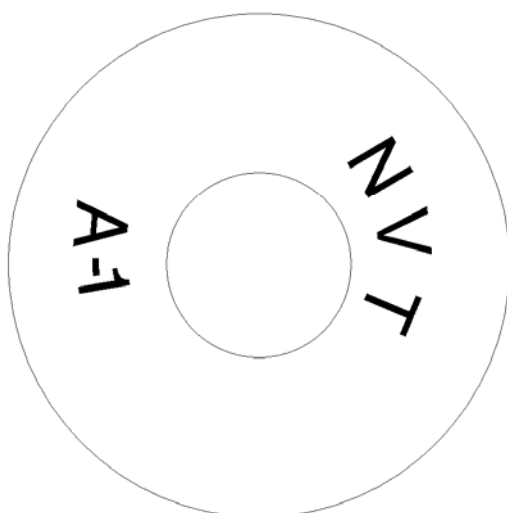
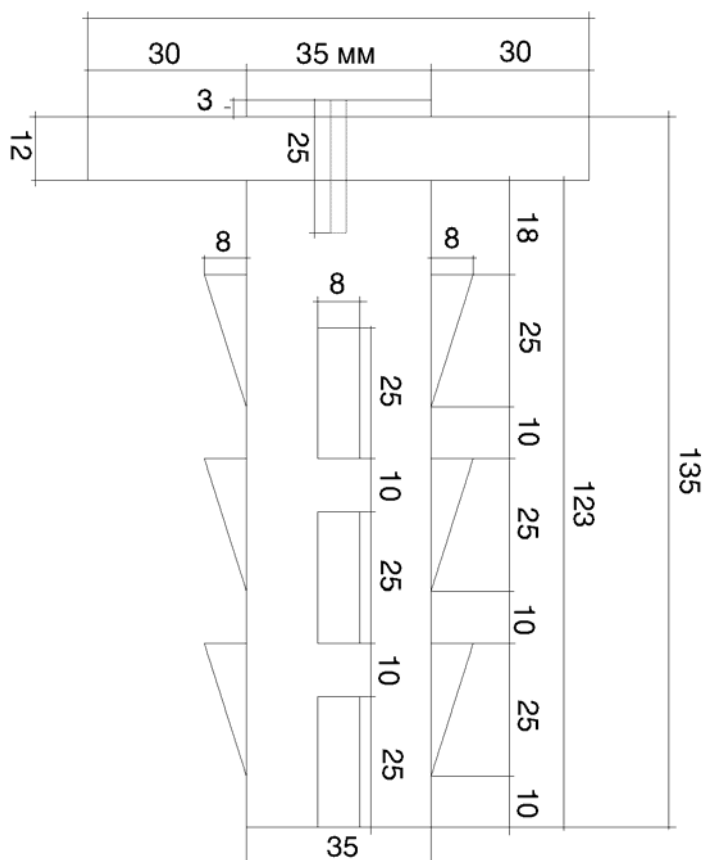
СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ФУНДАМЕНТАЛЕН РЕПЕР
НА ЧАКАЛ

ПРИЛОГ 16

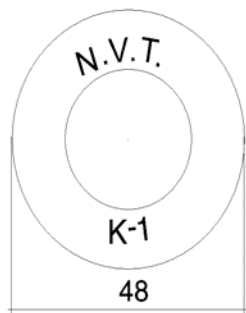
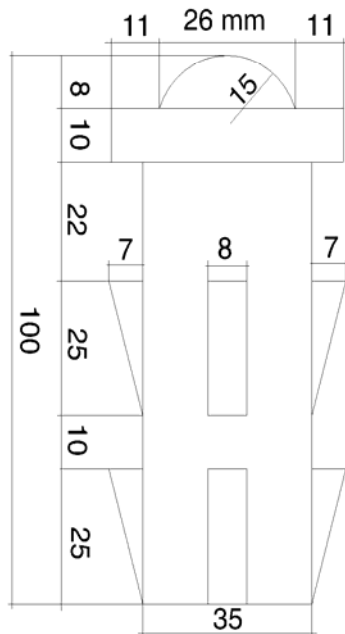
СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ФУНДАМЕНТАЛЕН РЕПЕР СО ДЛАБИНСКО ФУНДИРАЊЕ

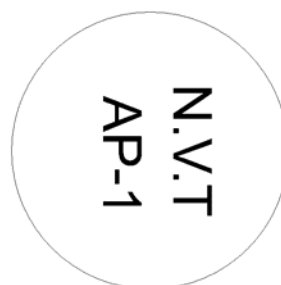
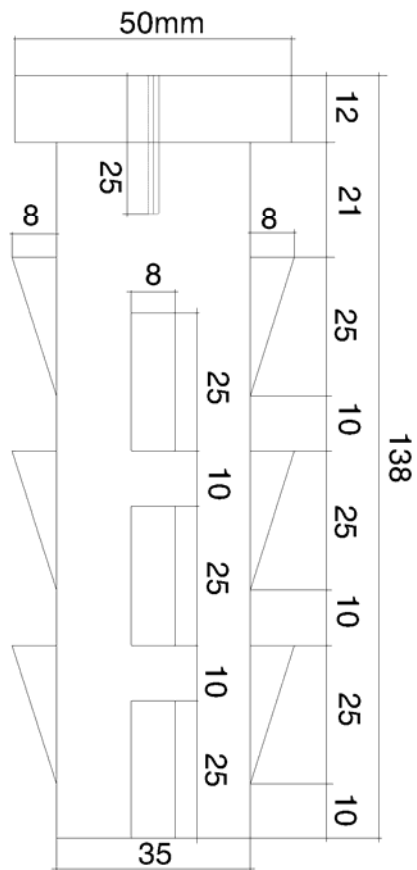
ПРИЛОГ 17
ТИП R1
ГЛАВЕН ХОРИЗОНТАЛЕН РЕПЕР

ПРИЛОГ 18
ТИП R2
ГЛАВЕН ВЕРТИКАЛЕН РЕПЕР

ПРИЛОГ 19
ТИП R2
ХОРИЗОНТАЛЕН РЕПЕР

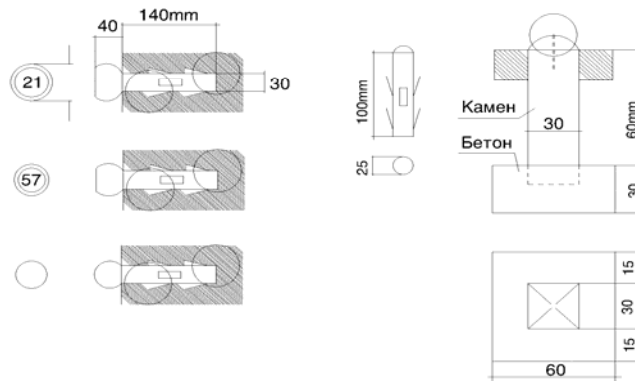

ПРИЛОГ 20

ОПИС ЗА МЕСТОПОЛОЖБА НА РЕПЕР				Бр. _____
МЕСТОПОЛОЖБА НА ТОЧКАТА		ПРИКАЗ НА МЕСТОПОЛОЖБАТА СО ДВЕ СЛИКИ		СИТУАЦИЈА НА ТОЧКАТА
Број и вид на репер	Слика 1 Слика 2	Север 		
Град/село				
Општина				
Катастарска општина				
Викано место				
Начин на стабилизација				
Координати:	Y =	Геогр. коорд.:	λ =	Стабилизацијата ја извршил (стручно лице/институција):
/, _ m/	X =	/ ° ' " /	φ =	
	Z =			
Датум на поставување:				
ОПИС ЗА МЕСТОПОЛОЖБА НА РЕПЕР				
МЕСТОПОЛОЖБА НА ТОЧКАТА		ПРИКАЗ НА МЕСТОПОЛОЖБАТА СО ДВЕ СЛИКИ		СИТУАЦИЈА НА ТОЧКАТА
Број и вид на репер	Слика 1 Слика 2	Север 		
Град/село				
Општина				
Катастарска општина				
Викано место				
Начин на стабилизација				
Координати:	Y =	Геогр. коорд.:	λ =	Стабилизацијата ја извршил (стручно лице/институција):
/, _ m/	X =	/ ° ' " /	φ =	
	Z =			
Датум на поставување:				

ПРИЛОГ 21

БЕЛЕЗИ ЗА РЕПЕРИ ОД ЛОКАЛНА НИВЕЛМАНСКА МРЕЖА

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1087.

Врз основа на член 19, алинеја 6 од Законот за енергетика ("Службен весник на РМ" бр. 63/06 и 36/07), член 28 од Законот за акцизите ("Службен весник на РМ" бр. 32/01, 50/01, 52/01, 45/02, 98/02, 24/03, 96/04 и 38/05), член 28 и 29 од Законот за данокот на додадена вредност ("Службен весник на РМ" бр. 44/99, 59/99, 86/99, 11/00, 8/01, 21/03 и 19/04), Законот за животната средина ("Службен весник на РМ" бр. 53/05), Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 09.07.2007 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НАЈВИСОКИ ЦЕНИ НА
ОДДЕЛНИ НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ УТВРДЕНИ
СОГЛАСНО МЕТОДОЛОГИЈАТА

Член 1

Претпријатијата кои произведуваат деривати од нафта можат да ги формираат цените на одделни нафтни деривати така што највисоките производни цени да изнесуваат и тоа:

а) Моторни бензини	ден/лит
- МБ-96 (ПРЕМИУМ)	до 30,590
- БМБ-91 (БЕЗОЛОВЕН РЕГУЛАР)	до 30,453
- БМБ-95 (БЕЗОЛОВЕН ПРЕМИУМ)	до 30,876
- БМБ-98 (БЕЗОЛОВЕН СУПЕР)	до 31,921
б) Дизел гориво	ден/лит
- Д (ДИЗЕЛ)	до 29,272
- Д-Е III	до 29,908
в) Масло за горење	ден/лит
- екстра лесно (ЕЛ)	до 29,896
г) Мазут	ден/кг
- М-1 (М)	до 19,524
- М-2	до 19,502

Член 2

Претпријатијата и другите правни и физички лица, што вршат промет на нафтни деривати и увозници (во натамошниот текст: претпријатија) ги формираат цените за одделни нафтни деривати така што:

А. Највисоките малопродажни цени (1 ГРУПА НА ЦЕНИ) да изнесуваат и тоа:

а) Моторни бензини	ден/лит
- МБ-96 (ПРЕМИУМ)	до 70,00
- БМБ-91 (БЕЗОЛОВЕН РЕГУЛАР)	до 66,50
- БМБ-95 (БЕЗОЛОВЕН ПРЕМИУМ)	до 67,00
- БМБ-98 (БЕЗОЛОВЕН СУПЕР)	до 68,00
б) Дизел гориво	ден/лит
- Д (ДИЗЕЛ)	до 53,50
- Д-Е III	до 54,00
в) Масло за горење	ден/лит
- екстра лесно (ЕЛ)	до 43,50
г) Мазут	ден/кг
- М-1 (М)	до 23,687
- М-2	до 23,661

Б. Претпријатијата што вршат промет на нафтни деривати можат да ги формираат цените за одделни нафтни деривати во однос на највисоките цени од точката А на став 1 на овој член (1 ГРУПА НА ЦЕНИ), освен од потточката "г" и тоа: за 0,5 ден/лит пониски (2 ГРУПА НА ЦЕНИ), за 1,00 ден/лит пониски (3 ГРУПА НА ЦЕНИ) и за 1,5 ден/лит пониски (4 ГРУПА НА ЦЕНИ), согласно следната табела и да изнесуваат:

НАФТЕН ДЕРИВАТ	(2 ГРУПА НА ЦЕНИ) ден/лит	(3 ГРУПА НА ЦЕНИ) ден/лит	(4 ГРУПА НА ЦЕНИ) ден/лит
МБ - 96 (ПРЕМИУМ)	69,50	69,00	68,50
БМБ - 91 (БЕЗОЛОВЕН РЕГУЛАР)	66,00	65,50	65,00
БМБ - 95 (БЕЗОЛОВЕН ПРЕМИУМ)	66,50	66,00	65,50
БМБ - 98 (БЕЗОЛОВЕН СУПЕР)	67,50	67,00	66,50
Д - ДИЗЕЛ	53,00	52,50	52,00
Д-Е III	53,50	53,00	52,50
ЕЛ - ЕКСТРА ЛЕСНО	43,00	42,50	42,00

Претпријатијата што вршат промет на нафтни деривати можат да вршат промет на секој дериват поодделно по една од цените утврдени за тој дериват во една од групите на цени определени согласно оваа одлука.

Цените од сите четири ценовни групи формирани согласно став 1 на овој член, освен цените за мазутот М-1 и М-2, важат франко пумпна станица, а цените на мазутот М-1 и М-2 важат франко производител во земјата.

Во цените од сите четири ценовни групи формира-ни согласно став 1 на овој член, освен во цените за ма-зутот М-1 и М-2, содржани се и трошоците за превоз од 0,50 ден/литар.

Во малопродажните цени формирани согласно овој член содржан е данокот на додадена вредност согласно Законот.

Член 3

Во малопродажните цени утврдени со членот 2 од оваа одлука содржан е надоместокот за финансирање на активностите во областа на животната средина кои согласно Законот за животната средина го плаќаат об-врзниците утврдени со овој закон и тоа:

а) Моторни бензини	ден/лит
- МБ-96 (ПРЕМИУМ)	0,150
- БМБ-91 (БЕЗОЛОВЕН РЕГУЛАР)	0,080
- БМБ-95 (БЕЗОЛОВЕН ПРЕМИУМ)	0,080
- БМБ -98 (БЕЗОЛОВЕН СУПЕР)	0,080
б) Дизел гориво	ден/лит
- Д (ДИЗЕЛ)	0,030
- Д-Е III	0,030
в) Масло за горење	ден/лит
- екстра лесно (ЕЛ)	0,040
г) Мазут	ден/кг
- М-1 (М)	0,050
- М-2	0,050

Член 4

Во малопродажните цени утврдени со членот 2 од оваа одлука акцизите кои ги плаќаат обврзниците сог-ласно Законот изнесуваат и тоа:

а) Моторни бензини	ден/лит
- МБ-96 (ПРЕМИУМ)	24,882
- БМБ-91 (БЕЗОЛОВЕН РЕГУЛАР)	22,123
- БМБ-95 (БЕЗОЛОВЕН ПРЕМИУМ)	22,124
- БМБ -98 (БЕЗОЛОВЕН СУПЕР)	21,926
б) Дизел гориво	ден/лит
- Д (ДИЗЕЛ)	12,337
- Д-Е III	12,125
в) Масло за горење	ден/лит
- екстра лесно (ЕЛ)	3,228
г) Мазут	ден/кг
- М-1 (М)	0,100
- М-2	0,100

Член 5

Во малопродажните цени утврдени согласно членот 2 од оваа одлука, трошоците на прометот на секој поодде-лен нафтен дериват од секоја ценовна група изнесуваат:

НАФТЕН ДЕРИВАТ	Ед. мерка	(1 ГРУПА НА ЦЕНИ)	(2 ГРУПА НА ЦЕНИ)	(3 ГРУПА НА ЦЕНИ)	(4 ГРУПА НА ЦЕНИ)
МБ - 96 (ПРЕМИУМ)	ден/лит	3,200	2,776	2,353	1,929
БМБ - 91 (БЕЗОЛОВЕН РЕГУЛАР)	ден/лит	3,200	2,776	2,353	1,929
БМБ- 95 (БЕЗОЛОВЕН ПРЕМИУМ)	ден/лит	3,200	2,776	2,353	1,929
БМБ-98 (БЕЗОЛОВЕ Н СУПЕР)	ден/лит	3,200	2,776	2,353	1,929
Д - ДИЗЕЛ	ден/лит	3,200	2,776	2,353	1,929
Д-Е III	ден/лит	3,200	2,776	2,353	1,929
ЕЛ - ЕКСТРА ЛЕСНО	ден/лит	3,200	2,776	2,353	1,929
МАЗУТ М - 1	ден/кг	0,400	0,400	0,400	0,400
МАЗУТ М - 2	ден/кг	0,400	0,400	0,400	0,400

Член 6

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавува-њето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 00,01 часот на 10.07.2007 година.

Бр. 02-1072/1
9 јули 2007 година
Скопје

Претседател,
Славе Ивановски, с.р.

ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

143.

Врз основа на член 56 став 1 точка 2 од Законот за здравственото осигурување ("Сл.весник на РМ" бр. 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007 и 36/2007), Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, на седницата одржана на 05.06.2007 година, донесе

СТАТУТ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој статут, во согласност со Законот за здрав-ственото осигурување се уредуваат: дејноста, организа-цијата и начинот на работењето на Фондот за здрав-ствено осигурување на Македонија (во натамошниот текст: Фонд), органите на управувањето и нивниот де-локруг, претставувањето и застапувањето на Фондот, организацијата и вршењето на стручните, администра-тивните и другите работи, јавноста во работењето на Фондот и неговите органи, постапката за донесување на акти на Фондот и други прашања од значење за ра-ботењето на Фондот.

Член 2

Фондот за здравствено осигурување на Македонија ги спроведува правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување и врши други работи, соглас-но Законот за здравствено осигурување (во натамош-ниот текст: Закон) и другите прописи.

Член 3

Фондот врши дејност од јавен интерес и има јавни овластувања утврдени со Закон.

Фондот има својство на правно лице, со права и об-врски утврдени со Закон и со овој статут.

Фондот е самостоен во својата работа.

Остварувањето на приходите и расходите на Фон-дот се врши преку потсметка во рамките на единстве-ната трезорска сметка.

ІІ. ИМЕ И СЕДИШТЕ НА ФОНДОТ

Член 4

Името на Фондот е: "ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО
ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА".

Скратеното име на Фондот е "ФЗОМ".

Седиштето на Фондот е во Скопје на улица "Маке-донија" б.б.

Член 5

Фондот во своето работење ги употребува следните печати:

1. Печатот што се користи во централната служба на Фондот е во форма на круг со пречник од 35 мм. Во првиот круг на горниот полукруг стои текстот "Репуб-лика Македонија", а во долниот полукруг стои текстот "Скопје". Во вториот ред на горниот полукруг стои текстот "Фонд за здравствено осигурување на Маке-донија".

2. Печатот што се користи во подрачните служби на Фондот е во форма на круг со пречник од 35 мм. Во пр-виот круг на горниот полукруг стои текстот "Републи-

ка Македонија”, а во долниот полукруг стои местото на седиштето на подрачната служба. Во вториот ред на горниот полукруг стои текстот “Фонд за здравствено осигурување на Македонија”. Во третиот ред на горниот полукруг стои текстот “Подрачна служба”.

Кога централната служба на Фондот и подрачните служби на Фондот во управни работи издаваат јавни исправи, употребуваат печат со грбот на Република Македонија.

Печатот со грбот на Република Македонија е со иста форма, содржина и големина како и печатот од став 1 точка 1 и 2 од овој член, со тоа што во средината е врежан грбот на Република Македонија.

Ако во централната служба на Фондот и во подрачните служби на Фондот се користат повеќе печати, секој печат има свој број.

Штембилот на централната и на подрачните служби на Фондот има форма на правоаголник во кој во првиот ред е испишан текстот “Република Македонија” во вториот ред е испишан текстот: “Фонд за здравствено осигурување на Македонија” а подолу број, датум, година и седиште на Фондот, односно на подрачната служба.

Кога централната служба на Фондот и подрачните служби на Фондот го употребуваат штембилот во управни работи, употребуваат штембил со грбот на Република Македонија.

III. ДЕЛОКРУГ НА РАБОТА НА ФОНДОТ

Член 6

Фондот ги врши следните работи:

1. Ги спроведува прописите и политиката на развојот и унапредувањето на здравствената заштита во врска со задолжителното здравствено осигурување;

2. Со општи акти ги уредува прашањата за кои е овластен со Закон;

3. Планира и прибира средства од задолжителното здравствено осигурување;

4. Обезбедува остварување на правата од задолжителното здравствено осигурување на осигурените лица, се грижи за законито остварување на нивните права и им дава стручна помош при остварувањето на нивните права и интереси;

5. Ги плаќа здравствените услуги за осигурените лица на здравствените установи кои ги обезбедуваат здравствените услуги;

6. Ги плаќа надоместоците на плати и други парични надоместоци;

7. Ги утврдува цените на здравствените услуги од задолжителното здравствено осигурување, на кои министерот за здравство дава согласност;

8. Ги утврдува референтните цени за лекови, медицински помагала, опремата, протезите, ортопедските и други помагала и потрошните материјали кои се користат во здравствената заштита на осигурените лица што Фондот ги надоместува, на кои министерот за здравство дава согласност;

9. Договара обезбедување на здравствени услуги на осигурени лица со здравствените установи, според нормативи и стандарди базирани врз усвоена медицинска доктрина за ефикасна и рационална здравствена заштита;

10. Развива сопствен информативен систем со потребни податоци за задолжителното здравствено осигурување;

11. Ги спроведува меѓународните договори во делот на задолжителното здравствено осигурување;

12. Врши увид и контрола на договорениот обем и вид на обезбедени здравствени услуги на осигурените лица во здравствените установи;

13. Презема мерки за ефективно и економично користење на средствата од задолжителното здравствено осигурување;

14. Одлучува за правата од задолжителното здравствено осигурување во прв степен;

15. Го следи и анализира движењето и развојот на задолжителното здравствено осигурување и здравствената заштита и предлага мерки за развој и унапредување;

16. Го контролира остварувањето на здравствената заштита и правата на паричните надоместоци на осигурениците;

17. Врши контрола на редовноста на уплатата на придонесите за здравствено осигурување;

18. Презема мерки и постапки за заштита на средствата и имотот на Фондот;

19. Води евиденција за осигурените лица, за обврзниците за плаќање на придонесот за задолжителното здравствено осигурување и за правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување;

20. Издава веб страница и други стручни информативни публикации и

21. Врши и други работи во врска со правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување.

IV. ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ И ОРГАНИЗАЦИЈА НА ФОНДОТ

Управен одбор

Член 7

Со Фондот управува Управен одбор.

Управниот одбор се состои од 7 члена кои ги именува и разрешува Владата на Република Македонија за време од четири години и тоа:

- еден претставник предложен од Министерството за здравство,

- еден претставник предложен од Министерството за финансии,

- еден претставник предложен од Сојузот на синдикатите на Македонија по принцип на годишно ротирање на овластените претставници од Сојузот,

- еден претставник предложен од коморите на стопанствениците во Република Македонија, по принцип на годишно ротирање на овластените претставници од коморите,

- еден претставник предложен од Лекарската комора на Македонија и Стоматолошката комора на Македонија по принцип на годишно ротирање на овластените претставници од коморите,

- еден претставник предложен од Здружението на пензионерите и

- еден претставник на осигурениците, предложен од Здружението на потрошувачи.

Управниот одбор има претседател и заменик на претседателот од именуваните претставници од Министерството за здравство и Министерството за финансии кои наизменично, по една година се менуваат во текот на мандатот.

Член 8

Управниот одбор ги врши следните работи:

1. Учествува во утврдувањето на развојот на задолжителното здравствено осигурување;

2. Го донесува статутот на Фондот;

3. Ги донесува општите акти за кои е овластен со закон;

4. Донесува програма и план за работа;

5. Донесува деловник за работа на Управниот одбор на Фондот;

6. Донесува акти за организација и систематизација на Фондот;

7. Утврдува буџет и завршна сметка на Фондот;

8. Донесува програма за инвестициони вложувања во здравството, врз основа на утврдени здравствени приоритети;

9. Усвојува годишен извештај за работењето на Фондот;

10. Се грижи за остварување на задолжителното здравствено осигурување;

11. Го следи остварувањето на меѓународните договори и меѓудржавните спогодби од областа на здравственото осигурување;

12. Разгледува прашања, извештаи, информации и други материјали од задолжителното здравствено осигурување;

13. Распишува конкурс за именување директор на Фондот;

14. Основа комисији и други работни тела;

15. Одлучува за правата од работен однос во втор степен;

16. Одлучува и за други работи утврдени со закон и со овој статут.

Член 9

Управниот одбор одлучува и општите акти ги донесува со мнозинство на гласови од вкупниот број членови, при што истите се сметаат за донесени само ако за нив позитивно гласале и претставниците од Министерството за здравство и Министерството за финансии.

Член 10

Претседателот на Управниот одбор ги свикнува и раководе со седниците на Управниот одбор, ги потпишува одлуките и општите акти кои ги донесува Управниот одбор, врши и други работи согласно одредбите на статутот и деловникот за работа на Управниот одбор.

Член 11

Начинот на работата на Управниот одбор поблиску се уредува со деловникот за работа на Управниот одбор.

Директор на Фондот

Член 12

Директорот е раководеен орган на Фондот и се состои од две лица кои се подеднакво одговорни за работењето на Фондот и за обврските што се преземаат во правниот промет.

Директорот го претставува и застапува Фондот.

Мандатот на директорот трае 4 (четири) години, со можност за уште еден избор.

Директорот на Фондот:

- раководе со работата на Фондот;
- се грижи и одговара за спроведувањето на одлуките на Управниот одбор, прописите и општите акти на Фондот;
- донесува решенија за правата од задолжително здравствено осигурување во согласност со законот и општите акти на Фондот;
- обезбедува законитост во работата на Фондот и во таа смисла дава упатства за работа на Фондот;
- предлага општи акти на Фондот што ги донесува Управниот одбор;
- донесува решенија во врска со работните односи во Фондот;
- донесува решенија за плати на вработените во Фондот;
- се грижи за правилно и економично користење на средствата на Фондот;
- ја организира работата на стручната служба на Фондот;
- одредува потписници во име на Фондот;
- одлучува за службени патувања во земјата и во странство;
- формира комисији и други работни тела;
- врши други работи определени со закон, статутот и општите акти на Фондот.

Член 13

Во случај на отсуство на едно од двете лица од кои се состои директорот, неговите овластувања може да се пренесат на лице од редот на помошниците на директорот.

Овластувањата се пренесуваат со согласност на двете лица од кои се состои директорот.

Пренесувањето не може да трае подолго од триесет дена.

Член 14

Директорот на Фондот за својата работа е одговорен пред Владата на Република Македонија.

Именување и разрешување на директор

Член 15

Директорот на Фондот го именува Владата на Република Македонија по пат на јавен конкурс, на предлог на министерот за здравство.

За директор на Фондот се именува домашно или странско физичко лице кое ќе понуди најквалитетна програма за работа на Фондот и кое ги исполнува следниве услови:

- високо образование од областа на менаџментот, економските науки, финансиите, бизнис администрацијата, менаџментот во јавното здравство, медицинските науки или правните науки,

- најмалку шест години работно искуство од областа на финансиите или менаџментот или од системот и организацијата на здравствената заштита и здравственото осигурување и

- познавање на прописите од областа на здравствената заштита и здравственото осигурување.

Едно од лицата кое се именува за директор задолжително треба да има високо образование од областа на менаџментот, економските науки, финансиите или јавната администрација.

Член 16

Управниот одбор со одлука распишува конкурс за именување директор на Фондот.

Управниот одбор, во одлуката од став 1 на овој член, именува и конкурсна комисија, која е должна да ја спроведе процедурата за објавување на конкурсот, приемот на пријавите по истиот и изготвувањето и доставувањето на листата на пријавени кандидати.

Конкурсната комисија се состои од претседател и четири членови.

Претседателот и членовите на конкурсната комисија се именуваат од членовите на Управниот одбор.

Член 17

Конкурсот за именување директор на Фондот се објавува најмалку во два дневни весници, од кои во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и на весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик и во меѓународно јавно гласило.

Времетраењето на конкурсот не може да биде покусо од 30 дена од денот на објавувањето во јавните гласила од став 1 на овој член.

Конкурсната комисија е должна во рок од 15 дена од денот на завршување на конкурсот, да изготви и достави листа на пријавени кандидати до Управниот одбор.

Ако конкурсната комисија во овој рок не ја достави листата од став 2 на овој член, Управниот одбор ќе формира нова конкурсна комисија.

Член 18

Управниот одбор, по спроведениот конкурс за избор на директор на Фондот, листата на пријавени кандидати и целокупната документација по конкурсот ги доставува на министерот за здравство.

Член 19

Директорот на Фондот се именува и стапува на должност по донесување на одлуката на Владата на Република Македонија за неговото именување по предлог на министерот за здравство.

Член 20

Ако се исполнети условите за разрешување на директорот на Фондот од член 59 став 1 алинеи 3 до 7 од Законот за здравствено осигурување, Министерот за здравство може да предложи негово разрешување до Владата на Република Македонија и пред рокот за кој бил именуван.

Доколку разрешувањето се врши од причините наведени во член 59 став 1 алинеи 3 до 7 на Законот за здравственото осигурување, Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за здравство ќе ги разреши двете лица именувани за директор.

Ако директорот во согласност со Законот за здравственото осигурување биде разрешен пред рокот за кој бил именуван, Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за здравство, ќе именува вршител на должноста директор, до именување на директор по распишан конкурс, но не подолго од шест месеци.

Помошници на директорот на Фондот

Член 21

Директорот на Фондот има помошници.

Помошниците на директорот на Фондот ги распоредува директорот на Фондот од редот на вработените во Фондот, во согласност со актот за организација на стручната служба.

За помошник на директорот на Фондот може да биде распоредено вработено лице со соодветното високо стручно образование и најмалку 5 години работен стаж.

Стручен колегиум

Член 22

Директорот на Фондот формира стручен колегиум како стручно советодавно тело на директорот на Фондот.

Член 23

Надлежноста на стручниот колегиум се состои од:

- давање стручна помош во подготовка на одговори на барања во врска со работата на Фондот,
- заземање стручни ставови во врска со единствена-та примена на прописите од задолжителното здравствено осигурување,
- разгледување на нацрт текстови на општи акти, упатства, соопшенија, извештаи и останати стручни мислења,
- утврдување на ставот на Фондот во врска со одредени прашања од дневниот ред на Управниот одбор на Фондот,
- разгледување на стручните мислења и работните материјали пред доставување на седница на Управниот одбор на Фондот,
- изготвување стручни одговори за поставени прашања и образложенија за предлог одлуки, а во врска со упатени барања од страна на Собранието и Владата на РМ, Министерството за здравство, Управниот одбор, коморите од областа на здравството, како и други надлежни институции и останати асоцијации на граѓани,
- други работи определени со законот, статутот и општите акти на Фондот.

Член 24

Стручниот колегиум работи на седници кои по потреба ги свикува директорот на Фондот.

На седниците на стручниот колегиум присуствуваат: директорот на Фондот, помошниците на директорот, а според потребите и други стручни работници од Фондот.

V. СТРУЧНА СЛУЖБА НА ФОНДОТ

Член 25

За вршење на стручните, административните и другите работи за спроведување на задолжителното здравствено осигурување, во Фондот е основана единствена стручна служба.

Стручната служба се организира на начин со кој ќе се обезбеди законито, стручно, одговорно, ефикасно, навремено, економично и рационално спроведување на задолжителното здравствено осигурување.

Стручната служба на Фондот се организира во централна служба со седиште во Скопје, како и во подрачни служби кои се организираат за подрачјето на една или повеќе општини.

Подрачјата кои ќе ги покриваат подрачните служби на Фондот се одредуваат со општиот акт за организација на работата на Фондот.

Делокругот и организацијата на работата на централната служба во Скопје и на подрачните служби поблиску се утврдуваат со општ акт на Фондот.

VI. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА ФОНДОТ И НЕГОВИТЕ ОРГАНИ

Член 26

Работата на Фондот е јавна.

Јавноста во работата на Фондот се обезбедува со:

- доставување информации за работата на Управниот одбор на Фондот до средствата за јавно информирање;

- објавување на статутот и на другите акти на Фондот, со кои се регулираат правата и обврските на осигурениците во “Службен весник на Република Македонија”;

- поднесување годишен извештај за работата до Министерството за здравство, Владата и до Собранието на Република Македонија;

- поднесување анализа за економско - финансиското работење на Фондот и јавните здравствени установи до Министерството за здравство, Министерството за финансии, Владата и Собранието на Република Македонија;

- давање известување преку средствата за јавно информирање за работата на Фондот, во врска со остварувањето и спроведувањето на задолжителното здравствено осигурување;

- издавање информативен билтен;

- одржување прес-конференции;

- објавување информации на веб страницата на Фондот.

Податоци за јавноста во врска со работата на Фондот може да даваат претседателот на Управниот одбор и директорот на Фондот, или по нивно овластување портпаролот (одговорното лице за контакти со јавноста) или друг работник.

Како класифицирани информации се сметаат информациите од интерес за одбраната, како и информациите чија тајност се гарантира со закон.

Со посебен акт на Фондот се определуваат информациите што се сметаат класифицирани и начинот на постапување со нив, согласно Законот за класифицирани информации.

VII. ОДБРАНА

Член 27

Во воена состојба, Фондот спроведува мерки и активности за остварување на дејноста, согласно Законот за одбрана и другите подзаконски прописи од областа на одбраната, а особено презема мерки за заштита и спасување на вработените, средствата за работа, документација и архивскиот материјал.

Поради заштита на тајноста на податоците и информациите од областа на одбраната, Фондот спроведува посебни мерки за заштита на истите.

VIII. ДОНЕСУВАЊЕ ОПШТИ АКТИ

Член 28

Статутот и општите акти, со кои поблиску се уредуваат правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување и другите општи акти на Фондот, се подготвуваат во форма на предлог.

Предлогот на статутот и предлогот на општите акти се утврдуваат на седница на стручен колегиум на Фондот, а се донесуваат на седница на Управен одбор.

Член 29

По донесувањето, статутот и општите акти за кои со Законот е потребна согласност, се доставуваат до надлежниот орган за добивање согласност.

По добиената согласност од став 1 на овој член, статутот и општите акти се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија”.

Член 30

Изменувањето и дополнувањето на статутот и општите акти се врши во иста постапка како и за нивното донесување.

IX. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 31

Овој статут влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се објави по добивање согласност од Владата на Република Македонија.

Бр. 02-7650
5 јуни 2007 година
Скопје

Управен одбор на Фондот
за здравствено осигурување на
Македонија,
Претседател,
Албон Цемаили, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО 144.

Врз основа на член 73 став 4 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/06, 24/07), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА ФОРМАТА, СОДРЖИНАТА, ЕВИДЕНЦИЈАТА И НАЧИНОТ НА ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ, ОБ- НОВУВАЊЕ, ПРОМЕНА И ПРЕНОС НА УВЕРЕНИЕ- ТО ЗА ИСПОЛНУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ ЗА БЕЗБЕД- НО КОРИСТЕЊЕ НА АЕРОДРОМ ИЛИ ЛЕТАЛИШТЕ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување, промена и пренос на уверението за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром или леталиште.

Член 2

(1) Уверението за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром или леталиште се издава во форма на уверение тип “А” за воздухопловно пристаниште; уверение тип “Б” за спортски аеродром и уверение тип “Ц” за аеродром за сопствени потреби и за леталиште.

(2) Формата и содржината на уверението тип “А” за воздухопловно пристаниште е дадена во прилог 2 кој е составен дел на овој правилник.

(3) Формата и содржината на уверението тип “Б” за спортски аеродром е дадена во прилог 3 кој е составен дел на овој правилник.

(4) Формата и содржината на уверението тип “Ц” за аеродром за сопствени потреби и за леталиште е дадена во прилог 4 кој е составен дел на овој правилник.

Член 3

(1) Начинот на издавање, продолжување, обновување, промена и пренос на уверението за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром или леталиште се врши согласно меѓународните стандарди на ИКАО Документ 9774, Дел 3 и неговите додатоци дадени во прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Стандардите од став 1 на овој член се однесуваат на сите видови аеродроми и леталишта наменети за:

- јавен транспорт на патници или стока со воздухоплови чија максимална тежина при полетување (MTOW) изнесува над 2.730кг;

- јавен транспорт на патници или стока ноќе; или
- обука на персонал во воздухопловството и/или друг стручен персонал и пробни летови.

(3) Начинот на издавање, продолжување, обновување, промена и пренос на уверението за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром и леталиште кои не се наменети за активностите од став 2 на овој член, се врши согласно став 1 на овој член, но во обем и содржина согласно на нивната намена.

Член 4

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 03-1293/2
15 јуни 2007 година
Скопје

Директор,
Ернад Фејзулаху, с.р.

ПРИЛОГ 1: МК ИКАО Документ 9774, дел 3

ДЕЛ А ОПШТО

ЗА.1 Применување

Деловите од А до F се однесуваат за аеродромите на земја.

ЗА.2 Дефиниции

Термините кои што се опишани во овој дел го имаат следново значење:

Аеродроми. Дефинирана област на земја (вклучувајќи ги сите згради, инсталации и опрема) кои се наменети за користење, дали во целост или делумно, за пристигнување, заминување и движење на воздухоплов по површината.

Уверение за аеродром. Уверение за оперирање на аеродромот издадено од соодветните власти според Дел В од овој документ дополнително на одобрувањето на прирачникот за аеродром.

Аеродромски објекти и опрема. Објектите и опремата, внатре или надвор од границите на аеродромот, кои се изградени или монтирани и одржувани за пристигнување, заминување и движење на воздухоплов по површината.

Прирачник за аеродром. Прирачникот кој е дел од барањето за уверение за аеродром согласно со овој документ, вклучувајќи ги сите амандмани кои се прифатени, одобрени од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство (во натамошен текст: АЦВ) .

Оператор на аеродром. Во врска со аеродром кој поседува уверение, преставува имател на уверението за аеродром.

Платформа. Дефинирана област, на аеродром на земја, чија намена е прифаќање на воздухоплов со цел товаране или истоварање на патници, пошта или товар, точење на гориво, паркирање или одржување.

Аеродром кој поседува уверение: Аеродром на чиј оператор му е дадено уверението за аеродром.

Област за маневрирање Оној дел од аеродромот кој што се користи за полетување, слетување и движење на воздухоплов, исклучувајќи ги платформите.

Маркер Објект кој покажува ниво над земјата со цел да се посочи препреката или да се исцрта границата.

Обележување. Симбол или група на симболи кои се прикажани на површината на областа за движење со цел да се соопштат воздухопловните информации.

Максимален капацитет за пренос. Во врска со воздухопловот, преставува максимален капацитет на седишта-патници, или максимален платен терет, кој е дозволен со уверението на воздухоплов за одобрен тип.

Максимален капацитет на патници-седишта. Во врска со воздухопловот, преставува максималниот број на седишта за патници кои се дозволени со уверението на воздухоплов за одобрен тип.

МК ИКАО Документ 9774, дел 3. Македонски превод и верзија на ICAO Doc 9774 AN/069 – Manual on certification of Aerodromes.

Област за движење Оној дел од аеродромот кој што се користи за полетување, слетување и движење на воздухопловот, кој се состои од областа за маневрирање и платформата.

Пречки. Сите фиксирани (без разлика дали се временни или постојани) и подвижни објекти, или сите делови, кои се лоцирани на области наменети за површинските движења на воздухопловите или се проширува над дефинираната површина наменета да ги заштити воздухопловите во лет.

Зона без препреки (OFZ). Воздушниот простор над внатрешната пристапна површина, внатрешните транзитни површини, и препреката на земјената површина и оној дел од линијата кој е ограничен од страна на овие површини, на кои не е навлезена било каква фиксирана пречка освен оние кои се кршливи и со мала маса и кои се потребни за воздухопловни цели.

Површина ограничена од препреки. Низи на површини кои го дефинираат волуменот на воздушниот простор на и околу аеродромот кои се зачувани слободни од препреки со цел да се дозволи безбедно извршување на операциите на воздухопловите и да се спречи аеродромот да стане некорисен поради порастот на пречките околу аеродромот.

Линија на полетно - слетната патека. Дефинирана област вклучувајќи ја полетно-слетната патека и стоп патеката, доколку има таква, со намера:

- а) да се намали ризикот на оштетување на воздухопловот кој излегува од полетно-слетната патека; и
- б) да се заштити воздухопловот кој лета над за време на полетувањето или за време на летачките операции.

Систем за управување со безбедноста. Систем за управување со безбедноста на аеродромите вклучувајќи ги организационата структура, одговорностите, процедурите, процесите и прописите за имплементација на политиката за безбедност на аеродромот од страна на операторот на аеродромот, кој се грижи за контролата на безбедноста, и безбедното користење на аеродромот.

Лента на патеката за возење. Областа која ја вклучува патеката за возење која има цел да го заштити воздухопловот кој оперира на патеката за возење и да го намали ризикот на оштетување на воздухопловот кој случајно излетал од патеката за возење.

Неисправна област. Дел од областа за движење која не е погодна и не е на располагање за користење од страна на воздухопловот.

Работна област. Дел од аеродромот во кој се во тек работи на одржување или градежни работи.

3A.3 Стандарди и практики

Сите карактеристики во овој документ за стандардите и практиките на аеродромот се карактеристики на Стандардите и Препорачаните практики (SARP) во последната верзија на Волумен I од Анекс 14 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство, и националните прописи и практики кои од време на време се изменуваат и дополнуваат.

ДЕЛ В ИЗДАВАЊЕ НА УВЕРЕНИЈА ЗА АЕРОДРОМ

3B.1 Задолжителност за Уверение за аеродром

3B.1.1 Операторот на аеродром кој е наменет за јавно користење, во согласност со националните услови, треба да поседува уверение за аеродром.

3B.1.2 Уверение за аеродром е потребно доколку максималната маса на полетување на воздухопловот надминува 2.730кг. или доколку се има намера аеродромот да се користи навечер.

3B.1.3 Операторот на аеродромот за кој што е потребно уверение за аеродром може во секој случај да побара уверение за аеродром, за што се плаќа надоместок определен од Владата на Република Македонија согласно Законот за воздухопловство.

3B.2 Барање за уверение за аеродром

Барателот на уверение за аеродром треба да и поднесе на АЦВ на одобрување барањето во форма пропишана во додаток 3 на овој прилог. Барањето за аеродром треба да го вклучува и прирачникот за аеродром со содржина дадена во додаток 1 и 2 на овој прилог.

3B.3. Доделување на уверение за аеродром

3B.3.1. Во однос на одредбите од 3B.3.2 и 3B.3.3, АЦВ може да го одобри барањето и да го прифати/одобри поднесениот прирачник за аеродроми според одредбите од 3B.2 и да издаде уверение за аеродром на барателот.

3B.3.2. Пред издавањето на уверението за аеродром, АЦВ мора да се осигура дека:

- а) барателот и неговиот персонал ја имаат потребната способност и искуство за соодветно да оперираат и да го одржуваат аеродромот;
- б) прирачникот за аеродромот подготвен за аеродромот на барателот е доставен со барањето, и ги содржи сите потребни важни информации;
- в) аеродромските објекти, услуги и опрема се во согласност со стандардите и препораките посочени од страна на Република Македонија;
- д) аеродромските оперативни процедури создаваат задоволителни услови за безбедноста на воздухопловот; и
- е) прифатлив безбедносно управувачки систем воспоставен на аеродромот.

3B.3.3. АЦВ може да одбие да му издаде уверение за аеродром на барателот. Во таков случај, АЦВ мора да го известат барателот за причините, на писмено, не подоцна од 3 дена по донесувањето на одлуката.

3B.4. Потврда на условите за уверение за аеродром

По успешното завршување на постапката по барањето и по извршен надзор на аеродромот АЦВ со донесување решение и издавањето на уверението за аеродромот, ќе ги потврди условите за типот на користење на аеродромот.

3B.5. Времетраење на уверението за аеродром

Уверението за аеродром ќе важи 2 години или додека не биде суспендирано или повлечено, зависно од тоа што прво ќе се направи.

3B.6 Продолжување и обновување уверението за аеродром

3B.6.1. Имателот на уверение за аеродром треба да и поднесе на АЦВ не подоцна од 30 дена писмено барање за продолжување на уверението со цел да може да се преземе соодветна акција за продолжување.

3B.6.2. Доколку имателот на уверението не поднесе барање за продолжување на уверението најдоцна до 30 дена пред истекот на неговата важност, уверението се смета за повлечено.

3B.6.3. Имателот на уверение за аеродром може да и поднесе на АЦВ писмено барање за обновување на уверението во рок од 30 дена од денот на истекување на важноста на уверението.

3B.7 Пренос на уверение за аеродром

3B.7.1. АЦВ може да ја даде својата согласност за, и да донесе решение за пренос на уверение за аеродром на нов барател кога:

а) моменталниот имател на уверение за аеродром ќе ја извести АЦВ, на писмено, најмалку 30 дена пред престанокот да оперира со аеродромот, дека како моментален имател ќе престане со оперирање на аеродромот од датумот кој е посочен во известувањето;

б) моменталниот имател на уверение за аеродромот ќе ја извести АЦВ, на писмено, за името на новиот барател;

с) новиот барател поднесува барање до АЦВ, на писмено, во рок од 30 дена пред да му истече уверението за аеродром на моменталниот имател за да може истата да се пренесе на новиот барател; и

д) условите кои се посочени во одредбите во 3В.3.2 се исполнети од новиот барател.

3В.7.2. Доколку АЦВ не се согласи со преносот на уверението за аеродром, ќе го извести новиот барател, на писмено за причините, не подоцна од 15 дена по донесувањето на одлуката.

3.В.8 Привремено уверение за аеродром

3В.8.1. АЦВ може да издаде привремено уверение за аеродром на барателот на кој што се однесуваат одредбите 3В.2 или на предложениот нов барател на уверение за аеродром на кој што се однесуваат одредбите 3В.7.1 овластувајќи ги барателот или новиот барател да оперира со аеродром доколку АЦВ се осигура дека:

а) уверението во однос на аеродромот ќе биде издадено на барателот или пак ќе биде пренесено на новиот барател одкако постапката за издавање или пренос на уверение ќе биде завршена; и

б) одобрувањето на привремено уверение е од јавен интерес и не е штетно за воздухопловната безбедност.

3В.8.2. Привремено уверение за аеродром издадено во согласност со одредбите од 3В.8.1 ќе истече на:

а) датумот на кој уверението за аеродром е издадено или пренесено; или

б) датумот на истекување кој е посочен во привременото уверение за аеродром;

зависно кое попрво ќе се случи.

3В.8.3. Овие одредби се однесуваат на привремено уверение за аеродром на ист начин како што се однесуваат и на уверение за аеродром.

3.В.9 Промена на уверение за аеродром

3В.9.1 Имателот на уверение за аеродром кој сака да промени некој од податоците содржани во уверението, треба да поднесе писмено барање до АЦВ не покасно од 30 дена од датата кога се планира промената.

3В.9.2 Имателот на уверение за аеродром треба да достави известување за промени во некој од условите наведени во одредбите 3В.3.2, 3С.5 и 3С.6 како и во случај да:

а) има промена во сопственоста или во управувањето на аеродромот;

б) има промена во користењето или во оперирањето на аеродромот;

с) има промена во границите на аеродромот; или

ДЕЛ С ПРИРАЧНИК ЗА АЕРОДРОМ

3С.1 Подготовка на прирачник за аеродром

3С.1.1 Операторот на аеродром за кој е издадено уверение мора да поседува прирачник, кој што ќе се нарекува прирачник за аеродром, за аеродромот.

3С.1.2 Прирачникот за аеродром треба да:

а) биде искуцан или испечатен, и потпишан од страна на операторот на аеродромот;

б) биде во формат кој е лесен за промена;

с) има систем за запис на валидноста на страните и нивните промени кои што ќе се извршат, вклучувајќи ја и страната за евидентирање на промените; и

д) да биде организиран на начин кој ќе ги олесни подготовките, прегледите и процесот на прифаќање/одобрување.

3С.2 Локација на прирачник за аеродром

3С.2.1 Операторот на аеродром мора да и обезбеди на АЦВ комплетна и важечка (ажурна) копија на прирачник за аеродром.

3С.2.2 Операторот на аеродромот мора да има една комплетна копија од последната верзија од прирачникот за аеродроми на аеродромот и една копија седиштето на операторот доколку постои такво, а тоа не е на самиот аеродром.

3С.2.3 Операторот на аеродромот мора да направи копија, на која се однесуваат одредбите од 3С.2.2, која ќе биде достапна за инспекција на од страна на овластениот персонал на АЦВ.

3С.3 Информации кои треба да се вклучат во прирачникот за аеродром

3С.3.1 Операторот на аеродром за кој е издадено уверение мора да ги вклучи следниве подробности во прирачникот за аеродром, до тој степен да тие се применливи за аеродромот, според следниве делови:

Дел. 1 Општите информации кои се посочени во Дел 1 од распоредот даден во прилог на овој документ (види Додаток 1) за целите и содржините на прирачникот за аеродром; правната обврска за уверение за аеродром и прирачник за аеродром како што е посочено во националните прописи; условите за користење на аеродром; достапните услуги за воздухопловни информации и процедури за нивно објавување; системот за запис на движењата на воздухоплови и на обврските на операторот на аеродромот како што е посочено во ICAO Doc. 9774 Дел 3 Д.

Дел. 2 Поединости за аеродромската структура како што е посочено во Дел 2 од распоредот даден во прилог на овој документ.

Дел. 3 Поединости за аеродромот за кои треба да биде информиран давателот на услуги за воздухопловни информации како што е посочено во Дел 3 од распоредот даден во прилог на овој документ.

Дел. 4 Оперативните процедури на аеродромот и безбедносните мерки како што е посочено во Дел 4 од распоредот даден во прилог на овој документ. Ова може да влучи насоки за процедурите за контрола на летањето како оние кои се важни за операциите при намалена видливост. Процедурите за АТМ обично се објавени во прирачникот за АТМ услуги со упатување на прирачникот за аеродром.

Дел. 5 Деталите за аеродромската администација и безбедносен систем на управување како што е посочено во Дел 5 од распоредот даден во прилог на овој документ.

3С.3.2 Доколку, според одредбите од 3Е.1.1, АЦВ го ослободи операторот на аеродромот од исполнување на некој од условите наведени во одредбите од 3В.3.2, прирачникот за аеродром мора да го покаже бројот за идентификација кој е даден за тоа ослободување од страна на АЦВ и датумот кога тоа ослободување стапило во сила и билокакви услови и процедури под кои тоа ослободување било одобрено.

3С.3.3 Доколку одредена работа не е влучена во прирачникот за аеродром затоа што таа не е применлива на аеродромот, операторот на аеродромот мора да ја посочи во прирачникот причината за нејзината неприменливост.

3С.4 Измена и дополнување на прирачникот за аеродром

3С.4.1 Операторот на аеродром за кој е издадено уверение мора да го исправи или измени прирачникот за аеродром, секогаш кога тоа е потребно, со цел да се задржи прецизноста на информациите во прирачникот.

3С.4.2 За да се задржи прецизноста на прирачникот за аеродром, АЦВ може да издаде писмена наредба на операторот на аеродромот во која бара од операторот да го исправи или да го измени и дополни прирачникот во согласност со таа наредба.

3С.5 Известување за промените на прирачникот за аеродром

Операторот на аеродром мора да ја извести АЦВ, доколку е можно, за секави промени кои операторот сака да ги направи на прирачникот за аеродроми.

3С.6 Прифаќање/одобрување на прирачникот за аеродроми од страна на АЦВ

АЦВ ќе го прифати/одобри прирачникот за аеродром и сите промени, доколку се исполнети условите од претходните одредби во овој дел од документот.

ДЕЛ Е ИСКЛУЧОЦИ

3Е.1.1 АЦВ може да го из земе, на писмено, операторот на аеродромот од усогласување со одредени одредби од овој документ.

3Е.1.2 Пред да одлучи АЦВ да го из земе операторот на аеродромот, АЦВ мора да ги земе во предвид сите безбедносни аспекти.

3Е.1.3 Изземањето од усогласување е условено со придружување кон условите и процедурите посочени од страна на АЦВ во уверението за аеродром кое е потребно во интерес на безбедноста.

3Е.1.4 Кога аеродромот не ги исполнува условите од стандардите или практиките содржани во одредбите од 3А.3, АЦВ може да ги определи, по извршување на воздухопловна анализа, само ако и каде е дозволено од стандардите и практиките, условите и процедурите кои се неопходни за обезбедување на ниво на безбедност еднакво на тоа кое е воспоставено од страна на соодветните стандарди или практики.

3Е.1.5 Отстапување од стандард или практика и условите и процедурите на кои се однесуваат одредбите од 3В.4 треба да бидат дадени во одобрувањето на уверението за аеродромот.

ДЕЛ F ЕВИДЕНЦИЈА

3F.1.1 АЦВ води евиденција за издадените уверенија во која се внесуваат следните податоци:

- број на уверението
- име на аеродромот
- назив на операторот на аеродромот, и
- географски координати на аеродромот
- датум на издавање и важност

3F.1.2 Бројот на уверението се определува според следното:

- за воздухопловни пристаништа почнувајќи од ВП01
- за спортски аеродроми почнувајќи од СА01
- за леталишта почнувајќи од бројот Л01
- за аеродроми за сопствени потреби почнувајќи од бројот АСП01

ПРИЛОГ 1: Додаток 1

РАСПОРЕД НА ОДРЕДБИТЕ ЗА УВЕРЕНИЕ ЗА АЕРОДРОМ - ПОЕДИНОСТИТЕ ДА БИДАТ ВКЛУЧЕНИ ВО ПРИРАЧНИКОТ ЗА АЕРОДРОМИ

ДЕЛ 1 ОПШТО

Општите информации го вклучуваат следново:

- намена и цел на прирачникот за аеродром;
- правните услови за уверение за аеродром и прирачник за аеродром како што е посочено во националните прописи;
- условите за користење на аеродромот — изјава со која се истакнува дека аеродромот во секое време, кога е можно полетување и слетување на воздухолов, е на располагање за сите лица при еднакви односи и услови;
- систем за информирање на воздухопловството кој е на располагање и процедури за негово објавување;
- систем за записи на движење на воздухопловот; и
- обврски на операторот на аеродромот.

ДЕЛ 2 ОСОБЕНОСТИ НА АЕРОДРОМСКАТА ПОВРШИНА

Општите информации го вклучуваат следново:

- план на аеродромот кој ги покажува главните објекти на аеродромот за оперирање на аеродромот вклучувајќи ја, особено, локацијата на секој покажувач на насоката на ветрот;
- план на аеродромот кој ги покажува границите на аеродромот;

с) план кој ја покажува оддалеченоста на аеродромот од најблиското место, град, или останата населена област, и локацијата на објектите и опремата на аеродромот надвор од границите на аеродромот; и
д) поединости во називот на местото на аеродромот. Доколку границите на аеродромот не се дефинирани во поединостите од називот од документите, или доколку не се однесуваат на, имотот/земјиштето на кое што е лоциран аеродромот и планот кој ги покажува границите и позицијата на аеродромот.

ДЕЛ 3 ОСОБЕНОСТИ НА АЕРОДРОМОТ КОИ ТРЕБА ДА И(СЕ) ДАДАТ НА СЛУЖБАТА ЗА ВОЗДУХОПЛОВНИ ИНФОРМАЦИИ (АИС)

3.1 ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

а) името на аеродромот;
б) локацијата на аеродромот;
с) географските координати на референтната точка на аеродромот одредена по услови на Светскиот геодетски систем — 1984 (WGS – 84) референтен датум;
д) проценка на аеродромот и геоид бранување;
е) проценка на секој праг и геоид бранување, проценка на крајот на полетно-слетната патека и сите значајни високи и ниски точки по должина на полетно-слетната патека, и највисоката проценка на допирна зона на прецизноста на пристапување на полетно-слетната патека;
ф) референтната температура на аеродромот;
г) детали на знаците на аеродромот; и
х) имињата на операторот на аеродромот и адресите и телефонските броеви на кои што операторот на аеродромот може да се контактира во секое време.

3.2 ДИМЕНЗИИ НА АЕРОДРОМОТ И ИНФОРМАЦИИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ТОА

Општите информации го вклучуваат следново:

а) полетно-слетната патека — вистинска носивост, определениот број, должина, ширина, изместени локации на прагот, нагиб, тип на површина, тип на полетно-слетната патека и, за прецизно пристапување на полетно-слетната патека, постоењето на зона ослободена од пречки;
б) должина, ширина и тип на површината на лентата, безбедносни зони на крајот на полетно-слетната патека, стопњас;
с) должина, ширина и тип на површината на патека за движење;
д) тип на површината на платформата и паркирните позиции на воздухопловите;
е) должина на зоната без препреки во должина на полетно-слетната патека и профил на површината;
ф) визуелни помагала за природни процедури, односно, тип на осветлувања за пристап и систем за визуелна светлосна индикација, на нагибот на приоѓање на рамнината (ПАПИ/АПАПИ и Т- ВАСИС/АТ-ВАСИС); маркирање и осветлување на полетно-слетната патека; патеките за движење и платформа; останати визуелни упатства и помагала за контрола на патеките за движење (вклучувајќи линии за припрема на полетно-слетната патека, средни линии за припрема на полетно-слетната патека и ознаки за застанување) и платформи, локација и тип на визуелен систем за наведување на приоѓање; достапност на постојан енергетски систем за осветлување;

г) локација и радиофреквенција на ВОР точките на проверка на аеродромите;

х) локацијата и одредувањето на стандардните такс рути;

и) географски координати за секој праг;

ј) географски координати за соодветни точки на централната линија на патека за возење;

к) географски координати за секоја паркирна позиција за воздухоплов;

л) географски координати и највисокото издигање на позначајните препреки во зоната на приоѓање и полетување, во зоната за кружење и во близината на аеродромот. (Оваа информација најдобро може да се прикаже во форма на карти како оние кои се побарани за подготовка на изданијата за воздухопловни информации, како што е посочено во Анекс 4 и 15 од Конвенцијата);

м) тип на површина на кловозот и јачината на носивоста користејќи го методот за Класификациониот број на воздухопловот и Класификациониот број на носивот на кловозот (АЦН-ПЦН);

н) една или повеќе локации за предлетна проверка со висинометар поставени на платформата и на нејзините испакнатини;

о) одредени растојанија / должини: раположлива должина на залет при полетување (ТОРА), расположлива должина за полетување (ТОДА), расположиво растојание за забрзување и запирање (АСДА) расположлива должина за слетување (ЛДА);

р) план за отстранување на неисправен воздухоплов; броеви на телефон/факс и е-маил адреси на координаторот на аеродромот за отстранување на неисправен воздухоплов на или во близината на областа за движење, информација за можноста да се отстрани неисправен воздухоплов, изразено во термини на поголем тип на воздухоплов при што аеродромот е опремен да го отстрани; и

q) спасување и противпожарна заштита: нивото на обезбедена заштита, изразена во однос на категоријата на спасување и противпожарни услуги, кои што треба да бидат во согласност со најдолгиот воздухоплов кој што нормално го користи аеродромот и типот и бројот на посточеките агенти кои што се нормално присутни на аеродромот.

Забелешка. — Прецизноста на информацијата во Дел 3 е критична за безбедноста на воздухопловот. Информациите кои бараат инженерско надгледување и проценка треба да бидат собрани или оверени од страна на квалификуван технички персонал.

ДЕЛ 4 ОСОБЕНОСТИ НА АЕРОДРОМСКИТЕ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ И БЕЗБЕДНОСНИ МЕРКИ

4.1 ИЗВЕСТУВАЊЕ НА АЕРОДРОМОТ

Поединости од процедурите за известување на било кои промени на аеродромските информации кои се дадени во АИП и процедури за барање за издавање на НОТАми, го вклучуваат следново:

а) постапки за известување на АЦВ за сите промени и записи на известувањата за промените за време и надвор од нормалните часови на операторот на аеродромот;

- b) имињата и улогите на персоналот кој е одговорен за известување на промените, и нивните телефонски броеви за време и надзор од работното време на операторот на аеродромот; и
- c) адресите и телефонските броеви, обезбедени од АЦВ, на местото каде промените треба да бидат доставени до АЦВ.

4.2. ПРИСТАП ДО ОБЛАСТА ЗА ДВИЖЕЊЕ НА АЕРОДРОМОТ

Поединости од процедурите кои треба да бидат составени и кои треба да се следат во согласност со одговорностите на органот за заштита/превенција од нелегални мешања во цивилната авијација на аеродромот и за превенција од неовластено влегување на лица, возила, опрема, животни и останати работи во зоната за движење, го вклучуваат следново:

- a) улогата на операторот на аеродромот, операторот на воздухопловот, операторите на фиксните бази на аеродромот, органот/телото за обезбедувањето на аеродромот, АЦВ и останатите владини оддели, ако е потребно; и
- b) имињата и улогите на персоналот кој е одговорен за контролираниот пристап на аеродромот, и телефонските броеви за контактирање за и по работно време.

4.3 ПЛАН ЗА ВОНРЕДНИ ПОСТАПКИ

Поединостите од планот за вонредни постапки, го вклучуваат следново:

- a) план за работење во вонредна состојба која настанува на аеродромот или во неговата близина, вклучувајќи ја неисправноста на воздухоплов во лет; пожар на градби; саботажи, вклучувајќи закани од бомби (на воздухоплов или на градби); незаконско запоседнување на воздухоплов; и инциденти на аеродромот кои покриваат активности “за време на вонредната состојба” и “по вонредната состојба”.
- b) детали од тестовите за објектите и опремата на аеродромот кои се користат во вонредни состојби, вклучувајќи ја зачестеноста на тие проверки;
- c) детали од вежбите за тестирање на плановите за вонредни состојби, вклучувајќи ја зачестеноста на овие вежби;
- d) листа на овластени организации, тела и лица, од или вон аеродромот, за функции на лице место; нивните телефони и броеви од факс, е-маил и СИТА адреси и радиофреквенции од нивните канцеларии;
- e) воспоставување на комитет за вонредна состојба на аеродромот за организирање на обука и останати подготовки за работење со вонредните состојби; и
- f) назначување на командир на лице место за целосна операција при вонредна состојба.

4.4 СПАСУВАЊЕ И ПРОТИВПОЖАРНА ЗАШТИТА

Поединости за објектите, опремата, персоналот и процедурите за исполнување на условите за спасување и противпожарна заштита, вклучувајќи ги имињата и улогите на персоналот кој е одговорен за спасување и противпожарни услуги на аеродромот.

Забелешка.— Ова исто така треба да биде покриен со соодветен детал во планот за вонредна состојба на аеродромот.

4.5 ПРОВЕРКА НА ОБЛАСТА ЗА ДВИЖЕЊЕ НА АЕРОДРОМОТ И ПОВРШИНАТА ОГРАНИЧЕНА СО ПРЕПРЕКИ

Поединостите во процедурите за проверка на областа за движење на аеродромот и површината ограничена со препреки, го вклучуваат следново:

- a) мерки за извршување на проверки, вклучувајќи триење на полетно-слетната патека и мерења на длабочина на вода на полетно-слетната патека и на патеките за движење, за време и надзор од работното време на операторот на аеродромот;
- b) мерки и начин за комуникација со контролата на летање за време на проверката;
- c) мерки за водење на инспекциски воздухопловен дневник, и локацијата на истиот;
- d) детали за интервалите и времето на проверката;
- e) инспекциска чеклиста;
- f) мерки за известување на резултатите од проверката и за преземање на навремени следствени акции за да се обезбеди исправка на небезбедните услови; и
- g) имињата и улогите на лицата кои се одговорни за извршување на проверките, и нивните телефонски броеви за време на и по работното време.

4.6 СИГНАЛИЗАЦИЈА И ЕЛЕКТРИЧЕН СИСТЕМ НА АЕРОДРОМОТ

Поединостите на процедурите за проверка и одржување на воздухопловното осветлување (вклучувајќи ги осветлувањата на препреките), знаци, маркери и аеродромски електричен систем, го вклучуваат следново:

- a) мерки за извршување на проверките за време и вон од вообичаените саати на оперативност на аеродромот, и чеклисти за секоја таква проверка;
- b) мерки за записи на резултатите од проверките и за извршување на соодветните акции за корекција на недостатоците;
- c) мерки за извршување на рутинско одржување и одржување на вонредната постапка;
- d) мерки за резервна набавка на струја, доколку постои таква, и, доколку е можно, поединости за секој друг метод за справување со делумни или целосни системски откажувања; и
- e) имињата и улогите на лицата кои се одговорни за проверка и одржување на осветлувањето, и телефонските броеви за контакт со оние лица за и по работното време.

4.7 ОДРЖУВАЊЕ НА ОБЛАСТА ЗА ДВИЖЕЊЕ

Поединости на објектите и процедурите за одржување на областа за движење, вклучуваат:

- a) мерки за одржување на асфалтираните области;
- b) мерки за одржување на неасфалтираните полетно-слетните патека и патеките за движење;
- c) мерки за одржување на линиите на полетно-слетната патека и патеки за движење; и
- d) мерки за одржување на дренажата на аеродромот.

4.8 ИЗВЕДУВАЊЕ НА РАБОТИ НА АЕРОДРОМ-БЕЗБЕДНОСТ

Поединостите на процедурите за безбедно планирање и изведување на градежни работи и работи на одржување (вклучувајќи работи кои можеби ќе треба да се изведат во краток рок) на или во близина на областа за

движење која може да се протега над рамнината за ограничување на препреки, го вклучуваат следното:

- а) мерки за комуникација со контролата на летање за време на изведувањето на тие работи;
- б) имињата, телефонските броеви и улогата на лицата и организациите одговорни за планирање и изведување на работата и мерки за контактирање на тие лица и организации во секое време;
- с) имињата и телефонските броеви (во текот на работното време и потоа) на операторите со седиште на аеродромот, службите за земско опслужување и операторите на воздухоплови кои треба да се известат за работата;
- д) листа за дистрибуција на работни планови, ако се бара.

4.9 УПРАВУВАЊЕ НА ПЛАТФОРМИ

Поединостите на процедурите за управување на платформата, го вклучуваат следново:

- а) договори меѓу контролата на летање и единицата за управување на платформата;
- б) договори за доделување на паркирните позиции на воздухопловот;
- с) договори за иницирање на старт на моторите и обезбедување на одобрување на пусх бацк на воздухопловот;
- д) сигнализаторски услуги; и
- е) водечки (ван) услуги.

4.10 РАКОВОДЕЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА ПЛАТФОРМАТА

Процедури со кои се обезбедува безбедност на платформата, вклучуваат:

- а) заштита од издувниот млаз на воздухоплов;
- б) засилување на безбедносните заштитни мерки за време на операцијата на полнење на гориво во воздухопловот;
- с) пребарување на платформите;
- д) чистење на платформата;
- е) мерки за известување на инциденти и несреќи на платформата;
- ф) мерки за надгледување на придржувањето кон безбедноста од страна на целиот персонал кој што работи на платформата.

4.11 КОНТРОЛА НА ВОЗИЛАТА ВО КОНТРОЛИРАНАТА ЗОНА

Поединостите за процедурите за контрола на возилата кои оперираат на или во близина на зоната за движење, вклучуваат:

- а) детали за важечките сообраќајни правила (вклучувајќи ги ограничувањата на брзината и начин за применување на тие правила);
- б) метод за издавање на возачки дозволи за оперирање на возила во областа за движење.

4.12 СПРАВУВАЊЕ СО ОПАСНОСТИТЕ ОД ДИВИОТ СВЕТ

Поединостите за процедурите за справување со опасности кои се закануваат на оперирањето на воздухопловите од присуството на птици или цицачи на аеродромската зона за летање или област на движење, го вклучуваат следново:

- а) мерки за проценка на опасностите од дивниот свет;
- б) мерки за применување на програмите за контрола на дивниот свет; и
- с) имињата и улогите на лицата одговорни за справувањето со дивниот свет, и нивните броеви на телефон за и по работното време.

4.13 КОНТРОЛА НА ПРЕПРЕКИТЕ

Поединости кои се посочени за процедурите околу:

- а) надгледување на рамнината за ограничување на препреките и Тип А табела/карта за препреките во областа за полетување;
- б) контрола на препреките во склоп на овластувањата на операторот;
- с) надгледување на височината на објектите или структурите во склоп на границите од рамнината за ограничување на препреката;
- д) контролирање на новиот развој во близината на аеродромот; и
- е) известување на АЦВ за природата и локацијата на препреките и на сите дополнителни или отстранети препреки за акцијата доколку е потребно, вклучувајќи ги публикациите на АИС.

4.14 ОСТРАНУВАЊЕ НА НЕИСПРАВЕН ВОЗДУХОПЛОВ

Поединостите на процедурите за отстранување на неисправен воздухоплов на или во близина на областа за движење, го вклучуваат следново:

- а) улогите на операторот на аеродромот и сопственикот на уверението за аеродром за регистрација;
- б) мерки за известување на сопственикот на уверението за регистрација;
- с) мерки за врзување со контролата на летање;
- д) мерки за обезбедување на опрема и персонал за отстранување на неисправен воздухоплов; и
- е) имињата, улогите и телефонските броеви на лицата одговорни за организирање на отстранување на неисправен воздухоплов.

4.15 РАКУВАЊЕ СО ОПАСЕН МАТЕРИЈАЛ

Поединости на процедурите за безбедносно ракување и складирање на опасен материјал на аеродромот, го вклучува следново:

- а) одредување на посебни области на аеродромот кои ќе бидат наменети за складирање на запаливи течности (вклучувајќи ги горивата за воздухопловот) и останатите опасни материјали; и
- б) да се следи методот за испорака, складирање, делење и ракување со опасен материјал.

Забелешка — Опасен материјал вклучува запаливи течности и цврсти тела, корозивни течности, гас под притисок како и магнетизиран или радиоактивен материјал. Мерките за справување со незгоди при истурање на опасни материи треба да бидат вклучени во планот за вонредна состојба на аеродромот.

4.16 ОПЕРАЦИИ ПРИ НАМАЛЕНА ВИДЛИВОСТ

Воведување на поединости на процедурите за операции при намалена видливост, вклучувајќи ги мерењата и известувањата за визуелниот домет на полетно-слетната патека како и кога е потребно, и имињата и телефонските броеви, за и по работното време, на лицата кои се одговорни за мерење на визуелниот домет на полетно-слетната патека.

4.17 ЗАШТИТА НА ОБЛАСТА КАЈ РАДАРОТ И НАВИГАЦИОНИТЕ ПОМАГАЛА

Поединостите во процедурите за заштита на областа кај радарот и навигационите помагала лоцирани на аеродромот за да се осигура дека нивната работа нема да биде намалена, го вклучуваат следново:

- а) мерки за контрола на активностите во близината на радарските и навигационите инсталации;
- б) мерки за одржување на теренот во близината на овие инсталации; и
- в) мерки за набавката и монтажата на знаци за предупредување за опасната микробранова радијација.

Забелешка 1. — На писмено треба да бидат напишани процедурите за секоја категорија, со јасни и прецизни информации за тоа:

- кога, или во кои околности, оперативната процедура треба да биде активирана;
- како оперативната процедура треба да биде активирана;
- да се преземат акции;
- лицата кои треба да ги извршуваат акциите; и
- опремата која е потребна за да се извршат акциите, и пристап до таа опрема.

Забелешка 2. — Доколку било кои процедури кои се посочени погоре не се важни или не се применливи, треба да се изнесат причините.

ДЕЛ 5 АЕРОДРОМСКА АДМИНИСТРАЦИЈА И СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ НА БЕЗБЕДНОСТА

Аеродромска администрација

Поединостите за аеродромската администрација, го вклучуваат следново:

- а) организациската табела на аеродромот која ги прикажува имињата и позициите на клучниот персонал, вклучувајќи ги нивните одговорности;
- б) имињата, позициите и телефонските броеви на лицата кои имаат целосна одговорност за безбедноста на аеродромот; и
- в) комитети на аеродромот.

Систем за управување со безбедноста (СМС)

Поединости за СМС воспоставени за обезбедување на усогласеност со сите безбедносни услови и постигну-

вање на непрекинато подобрување на аплицирањето на безбедноста за неопходните карактеристики кои се:

- а) безбедносната политика, доколку се применува, во процесот на управување со безбедноста и нејзината поврзаност со процесот на оперативност и одржување;
- б) структурата или организацијата на СМС, вклучувајќи го персоналот и назначувањето на индивидуалните и групните одговорности за безбедносните прашања;
- в) СМС стратегијата и планирањето, како што е поставувањето на безбедносните цели, алоцирање на приоритетите за имплементирање на безбедносните иницијативи и обезбедување на структура за контролирање на ризикот на најниско ниво кое што е најпрактично при тоа секогаш земајќи ги во предвид условите од Стандардите и Препорачаните практики од Волумен И од Анекс 14 од Конвенцијата за меѓународно цивилно воздухопловство, и националните прописи, стандарди, правила или наредби;
- г) имплементацијата на СМС, вклучувајќи ги објектите, методите и процедурите за ефективна комуникација на безбедносните пораки и обезбедување на примената на безбедносните услови;
- д) систем за имплементација на, и акција во, критичните безбедносни области кои бараат повисоко ниво на безбедносен интегритет (програма за безбедносни мерки)
- е) мерки за унапредување на безбедноста и превенција од несреќи и систем за контрола на ризик кој вклучува анализи и справување со несреќи, инциденти, поплаки, дефекти, грешки, недоследности и откажувања, и непрекинато безбедносно надгледување;
- ж) внатрешен систем за безбедносно проверување (аудит) и прегледување во кој детално се прикажани системите и програмите за контрола на квалитетот на безбедноста;
- з) систем за документирање на сите објекти/средства на аеродромот поврзани со безбедноста како и за записи за оперативноста и одржувањето на аеродромот, вклучувајќи информации за нацрт и изградба на коловозите за воздухопловите и осветлувањето на аеродромот. Системот треба да овозможи лесно вадење на записите вклучувајќи ги и табелите;
- и) обука на персоналот и неговата способност, вклучувајќи преглед и проценка на соодветноста на обуката која се дава на персоналот за задачи кои се поврзани со безбедноста и за системот на издавање на уверенија за проценка на нивната способност; и
- ј) вклучување и обезбедување на примена на клаузули поврзани со безбедноста во договорите за *grade'ni raboti* на аеродромот.

Забелешка:

Задолжителната содржината на прирачникот за аеродроми според типот на уверението е дадена во додаток 2 на овој прилог при што е користена изворната нумерација од овој прилог.

ПРИЛОГ 1: Додаток 2

Содржини на прирачникот за аеродром или леталиште според типот на уверението

с о д р ж и н а	“А”	“Б”	“Ц”
	+	+	+
ДЕЛ 1 - ОПШТО (сите точки)	+	+	+
ДЕЛ 2 - ПОДАТОЦИ ЗА ЛОКАЦИЈАТА (сите точки)			
ДЕЛ 3 - ПОДАТОЦИ ЗА АЕРОДРОМОТ КОИ ТРЕБА ДА И СЕ ДАДАТ НА СЛУЖБАТА ЗА ВОЗДУХОПЛОВНИ ИНФОРМАЦИИ			
3.1 Општи информации			
a) име на аеродромот	+	+	+
b) локацијата на аеродромот	+	+	+
c) географските координати на реф. точка, во НГ С	+	+	+
d) елевација на аеродромот	+	+	+
e) елевација на прагот и крајот на ПСП и сите значајни високи и ниски точки по должина на ПСП, и највисоката елевација во допирна зона	+	-	-
f) референцната температура на аеродромот	+	+	+
g) податоци за аеродромскиот фар	+	-	-
h) назив, адреса и телефон на операторот за контакт во секое време	+	+	+
3.2 Димензии на аеродромот и информации кои се однесуваат на тоа	+	+	+
a) ПСП — вистинска носивост, ознака, должина, ширина, изместен праг, нагиб, тип на површина, тип на полетно-слетната патека за прецизен приод, постоењето на зона ослободена од препреки;	+	+/-	+/-
b) должина, ширина и тип на основната патека, безбедносни зони на крајот на ПСП, продолжетоци за застанување (стоппасе)	+	+	+
c) должина, ширина и тип на површините на патеки за возење	+	+	+
d) тип на површината на платформата и паркирните позиции	+	+	+
e) должина и профил на чистата површина во продолжение на ПСП	+	-	-
f) визуелни знаци за приодни процедури: приодни светла, ПАПИ, хоризонтална и вертикална сигнализација на ПСП, ПВ и платформи, други визуелни знаци и табли вклучителни и за местата на чекање и вклучување, информирање и сл. како и резервно електро напојување	+	+/-	+/-
g) локација и радиофреквенција на точките на проверка на ВОР	+	-	-
h) локацијата и обележување на стандардните такс рути	+	+	-
i) географски координати за секој праг	+	-	-
j) географски координати за соодветни точки на централната линија на патека за возење	+	-	-
k) географски координати за секоја паркирна позиција за воздухоплов	+	-	-
l) географски координати и елевација на позначајните препреки во приодните и одлетните рамнини, хоризонталната рамнина и околината на аеродромот. (Да се прикаже во формата на мапи – карти, како што е посочено во Анекс 4 и 15 од Конвенцијата)	+	+/-	-
m) тип и јачина на површината на кловозот прикажани со АЦН/ПЦН методата	+	+/-	+/-
n) една или повеќе локации за проверка со висинометар воспоставени на платформата и нивните елевации	+	-	-
o) декларирани должини: ТОРА, ТОДА, АСДР и ЛДА	+	+/-	+/-
p) план за отстранување на неисправен воздухоплов: тел/факс и е-маил на аеродромскиот координатор, информации за можностите изразени во услови за најголемите типови на воздухоплов со наведување на опремата за таа намена	+	+	+/-
q) спасување и ППЗ: нивото на запшта изразено во категорија согласно со најдолгиот воздухоплов кој го користи аеродромот и типот и количината на постоечките агенси присутни на аеродромот	+	+/-	+/-
ДЕЛ 4 - ПОДАТОЦИ НА АЕРОДРОМСКИТЕ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ И БЕЗБЕДНОСНИ МЕРКИ			
4.1 ИЗВЕСТУВАЊА ЗА АЕРОДРОМОТ			
a) воспоставени процедури за известување на ЦАА за сите промени и записи на известувањата од промените за и вон работното време	+	+/-	+/-
b) имињата со телефони за персоналот и нивната улога во известување на промените, за и вон работното време	+	+/-	+/-
c) адреси и телефонски броеви, обезбедени од ЦАА, за местото каде промените треба да бидат доставувани	+	+	+
4.2. ПРИСТАП ВО ОПЕРАТИВНАТА ЗОНА НА АЕРОДРОМОТ			
a) улогата на операторот на аеродромот, операторот на воздухопловот, операторите на фиксните бази на аеродромот, ентитетот за обезбедувањето на аеродромот, ЦАА и останатите владини оддели, соодветно	+	-	-
b) имињата и улогите на персоналот одговорен за контрола на пристап на аеродромот, и телефони за контакт за и вон работно време.	+	-	-

4.3	ПЛАН ЗА ВОНРЕДНИ ПОСТАПКИ			
a)	план за работење во вонредна состојба на или во близина на аеродромот, вклучувајќи и неисправност на воздухоплов во лет, пожар на градби, саботажи, закани од бомби (на воздухоплов или на градби), незаконско запоседнување на воздухоплов, и инциденти на воздухоплов во услови "за време на вонредната состојба" и "по вонредната состојба".	+	+	-
b)	детали од вежби и проверки на објектите и опремата на аеродромот кои се користат во вонредни состојби, вклучувајќи и зачестеноста на тие проверки	+	-	-
c)	детали од вежби и проверки на плановите на вонредни состојби, вклучувајќи ја зачестеноста на овие вежби	+	-	-
d)	листа на организации, агенции и лица од власта, на и од аеродромот, за функции на лице место, нивните тел/факс, е-маил и СИТА адреси и радиофреквенции од нивните канцеларии	+	-	-
e)	воспоставување на комитетот за вонредни состојби на аеродромот за организирање на обука и останати подготовки за работење во вонредните состојби	+	-	-
f)	назначување на командир на лице место за раководење со операциите при вонредна состојба	+	-	-
4.4	СПАСУВАЊЕ И ПРОТИВПОЖАРНА ЗАШТИТА (ППЗ)			
	Податоци за објектите, опремата, персоналот и процедурите за исполнување на барањата за спасување и ППЗ, вклучувајќи ги имињата и улогите на персоналот кој е одговорен за работење при спасување и ППЗ услуги на аеродромот	+	+/-	+/-
4.5	ПРОВЕРКА НА ОПЕРАТИВНАТА ЗОНА НА АЕРОДРОМОТ И ПОВРШИНАТА ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ПРЕПРЕКИ			
a)	податоци и процедури за извршување на проверки, вклучувајќи го и кочењето на ПСП, присуство на вода на ПСП и ПВ, за и вон работното време на операторот на аеродромот	+	-	-
b)	процедури и средства за комуникација со контролата на летање за време на вршење на проверките	+	-	-
c)	податоци за водење на воздухопловен дневник на проверки, и локацијата на истиот	+	+	+/-
d)	детали за интервалите и времето на проверките	+	+	+
e)	инспекциска чеклиста на проверки	+	+	+
f)	процедури и постапки за известување за резултатите од проверката и за преземање навремени акции за да се обезбеди поправка на небезбедните услови	+	+/-	+/-
g)	имиња и улоги на лицата одговорни за извршување на проверките, и нивните телефонски броеви за и вон работното време	+	+/-	+/-
4.6	ВИЗУЕЛНИ ЗНАЦИ И ЕЛЕКТРИЧНИ СИСТЕМИ (сите точки)	+	-	-
4.7	ОДРЖУВАЊЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ЗОНА			
a)	процедури и постапки за одржување на асфалтните површини	+	-	-
b)	процедури и постапки за одржување на тревнатите ПСП и ПВ	+	+	+
c)	процедури и постапки за одржување на основните патеки на ПСП и ПВ	+	+	-
d)	процедури и постапки за одржување на дренажата на аеродромот	+	-	-
4.8	БЕЗБЕДНОСТ ПРИ ИЗВРШУВАЊЕ НА РАБОТИ НА АЕРОДРОМОТ	+	-	-
4.9	УПРАВУВАЊЕ НА ПЛАТФОРМАТА	+	-	-
4.10	УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА ПЛАТФОРМАТА	+	-	-
4.11	ПРОВЕРКА НА ВОЗИЛАТА ВО КОНТРОЛИРАНАТА ЗОНА	+	-	-
4.12	СПРАВУВАЊЕ СО ОПАСНОСТИТЕ ОД ЖИВОТИНСКИОТ СВЕТ	+	-	-
4.13	ПРОЦЕДУРИ И ПОСТАПКИ ЗА КОНТРОЛНА НА ПРЕПРЕКИТЕ			
a)	надгледување на површината за ограничување на препреките и Тип А картата на препреки во полетната рамнина	+	+/-	+/-
b)	контрола на препреките во склоп на овластувањата на операторот	+	+	+
c)	надгледување на височината на објектите или структурите во склоп на границите на површините за ограничување на препреки	+	+	+
d)	контрола на нови случувања во близина на аеродромот	+	+	+
e)	известување на ЦАА за природата и локацијата на препреките, евентуалните превземени акции за отстранување, вклучително и објавувања во АИС публикациите	+	+	+
4.14	ОСТРАНУВАЊЕ НА НЕИСПРАВЕН ВОЗДУХОПЛОВ (сите точки)	+	-	-
4.15	РАКУВАЊЕ СО ОПАСНИ МАТЕРИЈАЛИ (сите точки)	+	+	+
4.16	ОПЕРАЦИИ ПРИ НАМАЛЕНА ВИДЛИВОСТ (сите точки)	+	+	-
4.17	ЗАШТИТА НА ЛОКАЦИЈАТА НА РАДАРОТ И РАДИОНАВИГАЦИСКИТЕ СРЕДСТВА (сите точки)	+	-	-
ДЕЛ 5 – АЕРОДРОМСКА АДМИНИСТРАЦИЈА И СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО БЕЗБЕДНОСТА НА АЕРОДРОМОТ (СУБА)				
Аеродромска администрација				
a)	шема на организација со имиња и позиции на клучниот персонал, вклучувајќи ги и нивните одговорности;	+	+	+
b)	имиња, позициите и телефони на лицата кои имаат целосна одговорност за безбедноста на аеродромот	+	+	+
c)	комитети на аеродромот	+	-	-
Систем за управување со безбедноста на аеродромот (СУБА) (сите точки)		+	-	-

објаснување:

- + задолжителна содржина
- +/--препорачлива содржина во неопходниот обем
- незадолжителна содржина

ПРИЛОГ 1: Додаток 3**БАРАЊЕ
ЗА УВЕРЕНИЕ ЗА АЕРОДРОМ****1. Податоци за барателот**

Цело име: _____	Попштенски број: _____
Адреса: _____	
Позиција: _____	
Телефон: _____	Факс: _____

2. Податоци за локацијата на аеродромот

Име на аеродромот _____
Опис на недвижниот имот _____
Географски координати на АРП _____
Насока и далечина од најблискиот град или населена област _____

3. Дали барателот е сопственик на локацијата на аеродромот

ДА ☐	НЕ ☐
Доколку НЕ, да обезбеди :	
а) Детали за правата кои се поврзани со областа; и	
б) Имиња и адреси на сопствениците на областа и писмен доказ со кој ќе се покаже дека е обезбедена дозвола областа да се користи од страна на барателот на аеродромот.	

4. Наведување на најголемиот тип на воздухоплов кој се очекува да го користи аеродромот

5. Дали аеродромот ќе се користи за операциите на редовниот јавен воздушен сообраќај

ДА ☐	НЕ ☐
-----------------------------	-----------------------------

6. Детали кои треба да се стават во уверението за аеродромот

Име на аеродромот: _____
Оператор на аеродромот _____

Во име на операторот на аеродромот кој е приложен погоре, Поднесувам барање за Уверение за оперирање на аеродромот.

Потпис _____

Мое овластување за активности во име на барателот:

Име на лицето кое ја дава изјавата: _____

Датум: ____/____/____

Информации:

1. Две копии од прирачникот за аеродромот, подготвени во согласност со прописите и во склоп на активности на воздухопловите кои се очекуваат на аеродромот, се потребни како прилог на барањето.
2. Може да се побара и друга доказна документација како поткрепа на сите работи околу барањето.
3. Барањето треба да се поднесе во АЦВ, со таксени марки во висина определена со Законот за административни такси.
4. Со барањето се поднесува и уплатница за платен надоместок за издавање на уверение за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром или леталиште. АЦВ нема да превзема дејствија по барањето се додека не се плати надоместокот за трошоците.

ПРИЛОГ 2

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

УВЕРЕНИЕ

за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром и леталиште

ТИП „А“
ВОЗДУХОПЛОВНО ПРИСТАНИШТЕ

БРОЈ НА УВЕРЕНИЕТО

ИМЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНОТО ПРИСТАНИШТЕ

ОПЕРАТОР НА ВОЗДУХОПЛОВНОТО ПРИСТАНИШТЕ

ГЕОГРАФСКИ КООРДИНАТИ

Ова уверение за аеродромот е издадено од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство согласно воздухопловните подзаконски прописи на Република Македонија донесени врз основа на Законот за воздухопловство и го овластува операторот кој е наменуван во одобрениот Прирачник за оперирање на аеродром да оперира со овој аеродром.

Директорот може да го суспендира или да го повлече ова уверение за аеродром во било кое време доколку операторот на аеродромот не успее да се придржува кон одредбите од Законот за воздухопловство, подзаконските акти или другите прописи кои се наведени во Законот.

број и датум на издавање

(мп)

ДИРЕКТОР

ПРИЛОГ 3

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

УВЕРЕНИЕ

за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром и леталиште

**ТИП „Б“
СПОРТСКИ АЕРОДРОМ**

БРОЈ НА УВЕРЕНИЕТО

ИМЕ НА СПОРТСКИОТ АЕРОДРОМ

ОПЕРАТОР НА СПОРТСКИОТ АЕРОДРОМ

ГЕОГРАФСКИ КООРДИНАТИ

Ова уверение за аеродромот е издадено од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство согласно воздухопловните подзаконски прописи на Република Македонија донесени врз основа на Законот за воздухопловство и го овластува операторот кој е наменуван во одобрениот Прирачник за оперирање на аеродром да оперира со овој аеродром.

Директорот може да го суспендира или да го повлече ова уверение за аеродром во било кое време доколку операторот на аеродромот не успее да се придржува кон одредбите од Законот за воздухопловство, подзаконските акти или другите прописи кои се наведени во Законот.

број и датум на издавање

(мп)

ДИРЕКТОР

ПРИЛОГ 4

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

УВЕРЕНИЕ

за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром и леталиште

**ТИП „Ц“
ЛЕТАЛИШТЕ**

БРОЈ НА УВЕРЕНИЕТО

ИМЕ НА ЛЕТАЛИШТЕТО

ОПЕРАТОР НА ЛЕТАЛИШТЕТО

ГЕОГРАФСКИ КООРДИНАТИ

Ова уверение за аеродромот е издадено од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство согласно воздухопловните подзаконски прописи на Република Македонија донесени врз основа на Законот за воздухопловство и го овластува операторот кој е наменуван во одобрениот Прирачник за оперирање на леталиштето да оперира со ова леталиште.

Директорот може да го суспендира или да го повлече ова уверение за леталиште во било кое време доколку операторот на леталиштето не успее да се придржува кон одредбите од Законот за воздухопловство, подзаконските акти или другите прописи кои се наведени во Законот.

број и датум на издавање

(мп)

ДИРЕКТОР

ПРИЛОГ 4

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
С К О П Ј Е

УВЕРЕНИЕ

за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром и леталиште

ТИП „Ц“
АЕРОДРОМ ЗА СОПСТВЕНИ ПОТРЕБИ

БРОЈ НА УВЕРЕНИЕТО

ИМЕ НА АЕРОДРОМОТ

ОПЕРАТОР НА АЕРОДРОМОТ

ГЕОГРАФСКИ КООРДИНАТИ

Ова уверение за аеродромот е издадено од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство согласно воздухопловните подзаконски прописи на Република Македонија донесени врз основа на Законот за воздухопловство и го овластува операторот кој е наменуван во одобрениот Прирачник за оперирање на аеродром да оперира со овој аеродром.

Директорот може да го суспендира или да го повлече ова уверение за аеродром во било кое време доколку операторот на аеродромот не успее да се придржува кон одредбите од Законот за воздухопловство, подзаконските акти или другите прописи кои се наведени во Законот.

број и датум на издавање

(мп)

ДИРЕКТОР

145.

Врз основа на член 136 став 7 и 8, 138 став 6, 139 став 3 и 144 од Законот за воздухопловство (Службен весник на Република Македонија бр 14/06 и 24/07), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ И
УВЕРЕНИЈА ЗА СТРУЧНА ОСПОСОБЕНОСТ НА
ПЕРСОНАЛОТ КОЈ ВРШИ ПОДГОТОВКА И ИЗДА-
ВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНИ ИНФОРМАЦИИ, КАР-
ТИ, ПУБЛИКАЦИИ И ПРОЦЕДУРИ НА ЛЕТАЊЕ**

1. Општи одредби**Член 1**

Со овој правилник се пропишува начинот на вршење на обука за стекнување на стручна оспособеност како и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови, формата, содржината и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за овластување на организации или центри за обука, начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка, условите за стекнување на уверенија за стручна оспособеност, континуирано обновување на стекнатото знаење на имателите на уверенијата, начинот на издавање и суспендирање, евиденција и видот на уверенијата за стручна оспособеност, критериумите, начинот и постапката за признавање на завршената обука и програмите за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на пресоналот кој врши подготовка и издавање на воздухопловни информации, карти, публикации и процедури на летање (во натамошниот текст: АИС персонал).

2. Дефиниции**Член 2**

Изразите кои се употребуваат во овој правилник го имаат следното значење:

1.- **Уверение за стручна оспособеност** - е исправа со која се потврдува дека лицето кое спаѓа во персонал во воздухопловството кој врши подготовка и издавање на воздухопловни информации, карти, публикации и процедури е оспособено за вршење на определени стручни работи.

2.- **Компетентност** - е поседување на соодветно знаење, вештина и искуство неопходни за безбедно давање на услуги од областа на воздухопловни информации соодветни на видот на уверение за стручна оспособеност.

3.- **Персонал во воздухопловството кој врши подготовка и издавање на воздухопловни информации, карти, публикации и процедури** - се лицата што поседуваат уверение за стручна оспособеност за давање на услуги на воздухопловно информирање (Aeronautical Information Service).

4. **Кандидат** - е лице на стручно оспособување во овластена организација или центар за обука на АИС персонал.

5. **ЦЦЦ (CCC) – Common Core Content and Training Objectives for AIS Training (Phase 1 и Phase 2)**, е документ на Еуроконтрол (Eurocontrol) кој ја содржи програмата за обука на АИС персоналот.

3. СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ**3.1 Услови за вршење на обука****Член 3**

Стручна оспособеност на АИС персоналот се стекнува во овластени организации или центари за обука.

Член 4

Организациите или центрите за обука треба да ги исполнуваат следиве посебни услови неопходни за безбедо и уредно работење:

- уверение за вршење на обука издадено од Агенцијата за цивилно воздухопловство;
- одобрена програма за обука од Агенцијата за цивилно воздухопловство;
- стручен кадар кој поседува уверение за стручна оспособеност за инструктори како овластени наставници;
- стручен кадар кој поседува уверение за стручна оспособеност и соодветно искуство како предавачи;
- соодветни простории и опрема за изведување на обуката; и
- соодветна литература препорачана од Агенцијата за цивилно воздухопловство.

Член 5

Програмата за обука мора да биде изготвена во согласност со меѓународните стандарди и препорачаната практики на ИКАО документ 7192 дел Е-3 Training manual и документот Common Core Content Training Objectives for Basic AIS Training на Еуроконтрол, Фаза 1 и 2. За измена или дополнување на одобрената програма, потребна е согласност на Агенцијата за цивилно воздухопловство (во натамошен текст: Агенција).

Член 6

Организациите или центрите за обука на АИС персоналот се должни да водат досиеа за кандидатите за обука и евиденција на издадените потврди за завршена обука најмалку 5 години по завршување на обуката.

3.2 Форма, содржина, евиденција и начин на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за вршење на обука на АИС персонал**Член 7**

(1) За издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука на АИС персонал, организациите или центрите за обука поднесуваат барање до Агенцијата, со кое се приложуваат докази дека се исполнети условите за добивање на уверение наведени во член 4 од овој правилник.

(2) Барањето за продолжување на уверението се поднесува 30 дена пред истекот на важноста на уверението, а за обновување, во рок од 30 дена по истекот на важноста на уверението.

(3) Доколку организацијата или центарот за обука не поднесе барање за продолжување или обновување во предвидените рокови уверението се смета за повлечено.

Член 8

(1) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса, проверка на приложената документација, како и оперативна проверка/надзор со цел да се утврди дали организацијата или центарот за обука ги исполнува условите и техничките можности за вршење обука на АИС персонал.

(2) Проверките од став 1 на овој член се вршат и при продолжување обновување или промена на уверението.

(3) При извршување на проверките од став 1 на овој член Агенцијата користи чек листи предходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(4) Доколку од проверките наведени во став 1 на овој член Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука ги исполнува условите за вршење обука на АИС персонал донесува решение за издавање, продолжување, обновување или промена кое заедно со уверението за вршење на обука му се доставуваат на барателот одкако ќе донесе доказ дека го платил надоместот за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука.

(5) Доколку Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука не ги исполнува условите за вршење обука на АИС персонал донесува решение за одбивање на барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверение за вршење на обука кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 9

(1) На организации или центри за обука, уверението за вршење обука на АИС персонал, им се издава во форма и содржина согласно Административното упатство на ЈАА - АГМ дел 5 прилагодено за АИС персонал.

(2) Заради евиденција на издадените уверенија за вршење на обука на АИС персонал, Агенцијата води регистар.

(3) Регистарот содржи податоци за работата на една организација или центар за обука на АИС персонал, како и контакт телефони и адреси на одговорните лица.

3.3 Начин на вршење на обука

Член 10

Во организациите или центрите за обука на АИС персоналот се извршуваат следните обуки:

1. Основна обука,
2. Напредна обука (Pre on Job Training; во натамошниот текст: PRE-OJT),
3. Оспособување на работно место (On Job Training; во натамошниот текст: OJT).

3.3.1 Основна обука

Член 11

Основната обука опфаќа обука на кандидатите за следните предмети:

1. Воздухопловни прописи;
2. Вовед во АТМ услуги;
3. Воздухопловно информирање;
4. Метеорологија;
5. Навигација;
6. Воздухоплови;
7. Човечки фактор;
8. Системи и опрема и
9. Воздухопловен англиски јазик согласно ICAO документ 9835.

3.3.2 Напредна обука

Член 12

(1) По завршување на основната обука се организира напредна обука за стекнување на одредени вид на уверение за стручна оспособеност.

(2) Напредната обуката се спроведува во согласност со документот ЦДЦ фаза 2 (Специјалист) - соодветен модул.

3.3.3 Оспособување на работно место

Член 13

(1) По завршување на напредната обука се организира оспособување на работно место.

(2) Оспособувањето од став 1 од овој член се спроведува со запознавање на кандидатот со:

1. Оперативни постапки;
2. Опрема на работно место;
3. Координација со други служби и
4. Постапки во случај на нужност.

(3) Оспособувањето на работно место вклучува практично оспособување низ кое кандидатот, стекнува потребно практично знаење и способност за вршење на определени работни задачи.

3.3.4 Услови за прием на кандидати на стручно оспособување во овластени организации или школски центри за обука на АИС персонал

Член 14

Услови за прием на кандидати на стручно оспособување во овластените организации или центри за обука на АИС персонал се:

1. Најмалку 18 години возраст;
2. Минимум средна стручна подготовка;
3. Здравствена способност.
4. Познавање на англиски јазик согласно ICAO документ 7192 дел E-3 Training manual.

3.3.5 Издавање на потврда за завршена обука

Член 15

На кандидатот кој успешно ја завршил обуката, организацијата или центарот за обука му издава потврда за завршена обука за АИС персонал.

4. РЕДОВНИ И ВОНРЕДНИ ПРОВЕРКИ

4.1 Постапка за спроведување на редовни проверки за издавање на уверение за стручна оспособеност

Член 16

(1) Редовните проверки се спроведуваат преку испит кој го спроведуваат овластени испитувачи од листата на воздухопловни стручњаци.

(2) За полагање на испит кандидатите поднесуваат барање до Агенцијата за стекнување на уверение за стручна оспособеност за АИС персонал.

(3) Кандидатот кој ги исполнува условите за полагање испит, мора да биде известен во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за датумот на полагање испитот.

Член 17

(1) Испитот за стекнување на Уверение за стручна оспособеност се состои од теоретски и практичен дел.

(2) Во теоретскиот дел од испитот се полагаат следните предмети:

1. Воздухопловни прописи;
2. Вовед во АТМ услуги;
3. Воздухопловно информирање;
4. Метеорологија;
5. Навигација;
6. Воздухоплови;
7. Човечки фактор;
8. Системи и опрема и
9. Воздухопловен англиски јазик согласно ICAO документ 9835.

(3) Теоретскиот дел од испитот се спроведува по пат на спроведување на интегрален тест со избор на точен одговор (multiple choice). Прашањата се од банката на прашања изготвена од Агенцијата, врз основа на соодветна литература прифатлива за Агенцијата и се објавуваат на официјална веб страна на Агенцијата.

(4) По положувањето на теоретскиот дел од испитот кандидатот полага практичен дел од испитот кој се состои од проверка на стручна способност и вештина на оперативно работно место.

4.2 Оценувањето и повторување на испитите

Член 18

(1) Овластените испитувачи номинирани за спроведување на определени предмети го оценуваат успехот на кандидатот за предметите со оценка "Положил-ла" или "Не положил-ла".

(2) Испитот се смета за положен доколку кандидатот во секој дел од испитот покаже успех од најмалку 70%.

Член 19

(1) Теоретскиот дел од испитот (интегралниот тест) може да се полага најмногу 3 пати. Ако кандидатот не положи 1 или 2 наставни предмети од интегралниот тест испитот се повторува само од тие предмети.

(2) Ако кандидатот не положи 3 или повеќе предмети од интегралниот тест испитот се повторува во целост.

(3) Ако кандидатот не го положи теоретскиот дел од испитот 3 пати за повторно пристапување на испит задолжително се спроведува дополнителна обука во овластена организација или центар за обука.

(4) Рокот помеѓу полагањето и повторувањето на испитот не смее да биде пократок од 10 дена ниту подолг од 30 дена сметајќи од денот на соопштувањето на резултатот.

(5) Положениот теоретски дел од испитот важи 2 години. Во рокот од 2 години треба да се положи практичниот дел од испитот.

Член 20

Практичниот дел може да се полага најмногу 3 пати. Ако кандидатот не го положи практичниот дел од испитот 3 пати за повторно пристапување на испит задолжително се спроведува дополнителна обука во овластена организација или центар за обука.

Член 21

Агенцијата води досиеа за положените кандидати.

4.3 Постапка за спроведување на вонредни проверки

Член 22

(1) Вонредната проверка ја спроведува Агенцијата, врз основа на предлог мерките во инспекциски записник или извештај за несреќа или инцидент, во кој одредено лице се упатува на вонредна проверка.

(2) Вонредната проверка се спроведува преку полагање на одредени или сите предмети од теоретскиот дел на испитот за стекнување на уверение на стручна оспособеност или на практичниот дел на испитот.

(3) Агенцијата донесува решение за вонредна проверка со кое се определува начинот и времето на спроведување на вонредната проверка и се доставува на лицето за кое се однесува.

(4) Ако лицето не се јави на вонредната проверка во определениот рок, уверението за стручна оспособеност се повлекува.

5. УВЕРЕНИЕ ЗА СТРУЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

5.1 Видови на уверенија за стручна оспособеност

Член 23

Согласно положениот испит се издаваат следниве видови на уверенија за стручна оспособеност:

1. уверение за стручна оспособеност за ФПЛ / ИНФОРМИРАЊЕ (BRIEFING);

2. уверение за стручна оспособеност за NOTAM (NOTAM) - АФТН/ЦИДИН (AFTN/CIDIN);

3. уверение за стручна оспособеност за изработка и издавање на воздухопловни публикации ПУБ (PUB);

4. уверение за стручна оспособеност за изработка на воздухопловни карти и мапи МАП (MAP);

5. уверение за стручна оспособеност за дизајнирање на инструментални процедури за летање ПРОЦ (PROC); и

6. уверение за стручна оспособеност за инструктор.

5.2 Услови за стекнување на уверение за стручна оспособеност

Член 24

Услови за стекнување на Уверение за стручна оспособеност на АИС персоналот се:

1. Да поседува потврда за завршена соодветна обука во овластена организација или центар за обука за соодветен вид на уверение за стручна оспособеност;

2. Да поседува лекарско уверение за класа 4 здравствена способност; и

3. Да го има положено испитот за стекнување Уверение за стручна оспособеност.

5.3. Стекнување на уверение за стручно оспособување за инструктор

Член 25

(1) Услови за стекнување на уверение за стручна оспособеност за инструктор се:

1. Валидно уверение за стручна оспособеност од соодветен вид;

2. Најмалку 4 години работно искуство на работните задачи во согласност видот на уверение; и

3. Успешно положен испит за инструктор.

(2) Испитот за стекнување на уверение за стручна оспособеност за инструктор се состои од теоретски и практичен дел опишани во член 17 на овој правилник. Покрај предметите опишани во член 17 на овој правилник кандидатот за инструктор го полага и предметот методика на настава и педагогија.

6. НАЧИН НА ИЗДАВАЊЕ, СУСПЕНДИРАЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА НА УВЕРЕНИЕ ЗА СТРУЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

Член 26

(1) По положување на испитот од член 17 од овој правилник, Агенцијата издава Уверение за стручна оспособеност со неограничена важност.

(2) Во случај на промена на податоци, оштетување или губење на уверението Агенцијата издава ново Уверение за стручна оспособеност.

(3) Агенцијата води евиденција за издадените уверенија за стручна оспособеност.

(4) Уверението за стручна оспособеност се суспендира во случаите наведени во Законот за воздухопловство.

7. КОНТИНУИРАНО ОБНОВУВАЊЕ НА СТЕКНАТО ЗНАЕЊЕ

Член 27

(1) Континуирано обновување на стекнатите знаења на АИС персоналот може да биде редовно и вонредно.

(2) Редовно обновување на стекнатите знаења се врши најмалку еднаш на секои 2 години.

(3) Континуираното обновување на стекнатите знаења на АИС персоналот се врши во овластените организации или центри за обука на АИС персонал или кај давателот на услуги на воздухопловна навигација од страна на лица кои поседуваат уверение за стручна оспособеност за инструктор, или во странство.

(4) Вонредното обновување на стекнатите знаења се врши по укажана потреба односно по секој прекин на работа подолг од 3 месеци.

8. КРИТЕРИУМИ, НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАВРШЕНА ОБУКА И ПРОГРАМИ ЗА ОБУКА, ПОЛОЖЕНИ ИСПИТИ, СТЕКНАТИ ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА ВО СТРАНСТВО ЗА АИС ПЕРСОНАЛОТ

Член 28

(1) Стекнати дозволи и овластувања во странство се признаваат за добивање на уверение за стручна оспособеност ако кандидатот завршил обука во овластени организации или школки центри, по програми за обука, и положил испити во странство согласно ICAO документ 7192 дел E-3 Training manual и документот Common Core Content Training Objectives for Basic AIS Training на Еуроконтрол, Фаза 1 и 2.

(2) Кандидатите покрај критериумот од став 1 на овој член, за стекнување на уверение за стручна оспособеност треба да полагаат и испит по предметот Воздухопловни прописи.

Член 29

(1) Лицата на работните места за кои е пропишан одреден вид на Уверение за стручна оспособеност, а кои работат на тие работни места се стекнуваат со соодветен вид на Уверение за стручна оспособеност.

(2) На оние лица кои вршеле обука на АИС персонал и имаат најмалку 4 години работно искуство и се стекнуваат и со важечко Уверение за стручна оспособеност за инструктор.

Член 30

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Директор,
Ернад Фејзулаху, с.р.

146.

Врз основа на член 33 став 11, а во врска со член 3 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/06, 24/07), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

П РА В И Л Н И К
ЗА ФОРМАТА, СОДРЖИНАТА, ЕВИДЕНЦИЈАТА
И НАЧИНОТ НА ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ,
ОБНОВУВАЊЕ И ПРОМЕНА НА УВЕРЕНИЕ ЗА
РАБОТА И УВЕРЕНИЕ ЗА ИСПОЛНУВАЊЕ НА
БЕЗБЕДНОСНИ УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ЈАВЕН
ВОЗДУШЕН ПРЕВОЗ

1. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за работа и уверението за исполнување на безбедносни услови за вршење на јавен воздушен превоз.

Член 2

Одделни изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. Уверение за работа за вршење на јавен воздушен превоз (Operating License) – овластување кое надлежниот орган го дава на правно лице, со кое му се дозволува да врши јавен воздушен превоз на патници, пошта и/или товар, за надомест, како што е наведено во уверението за работа за вршење на јавен воздушен превоз (во натамошниот текст уверение за работа);

2. Уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC) – исправа која надлежниот орган ја издава на правно лице, со која се потврдува дека правно лице поседува професионална способност и организациона поставеност која гарантира безбедно оперирање на воздухопловот/те вклучен/и во воздухопловни активности наведени во уверението за исполнување на безбедносни услови за вршење на јавен воздушен превоз (во натамошниот текст уверение за исполнување на безбедносни услови);

3. Надлежен орган е Агенцијата за цивилно воздухопловство.

2. Форма и содржина

Член 3

(1) Формата и содржината на уверението за работа (Operating License) е дадена во прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Формата и содржината на уверението за исполнување на безбедносни услови е дадена во прилог 2 кој е составен дел на овој правилник

(3) Формата и содржината на уверението за исполнување на безбедносните услови е во согласност со дел 4 од Упатството за административни постапки и промена, додаток 2 (Administrative and Guidance Material-AGM, Section Four: Operations Appendix 2).

3. Начин на издавање, продолжување, обновување и промена

Член 4

Издавањето, продолжувањето, обновувањето и промената на уверение за работа (Operating License) и уверение за исполнување на безбедносни услови, за вршење на редовен и/или нередовен јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC) во домашниот и меѓународниот воздушен сообраќај, се врши во постапка која ги содржи следниве фази:

1. поднесување на писмено барање и потребна документација;

2. утврдување на формални недостатоци;

3. утврдување на исполнетоста на условите кое опфаќа:

- проверка на барањето и потребната документацијата и

- оперативна проверка/надзор

4. издавање, продолжување, обновување или промена на уверенијата и/или издавање на решение.

3.1. Поднесување на барање и потребна документација

Член 5

(1) Барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверенијата, авиопревозникот го поднесува писмено до надлежниот орган на образец даден во прилог 3 кој е составен дел на овој правилник и кој надлежниот орган го објавува на својата официјална интернет страна.

(2) Барањето за издавање на уверенијата со потребната документација се поднесува 90 дена пред датата кога се планира да се отпочне со вршење на јавен воздушен превоз. Оперативниот прирачник може да се поднесе покасно, но не помалку од 60 дена пред датата кога се планира да се отпочне со вршење на јавен воздушен превоз.

(3) За продолжување и обновување на важноста на уверенијата авиопревозникот е должен да поднесе барање за продолжување до надлежниот орган во рок од 30 дена пред истекот на важноста на уверенијата односно барање за обновување во рок од 30 дена после истекот на важноста на уверенијата.

(4) Доколку авиопревозникот не поднесе барање за продолжување на важноста на уверенијата во рокот од став 3 на овој член уверенијата се сметаат за повлечени.

(5) Секој авиопревозник кој сака да промени некој од податоците од уверенијата треба да поднесе писмено барање до надлежниот орган, не покасно од 30 дена пред датата кога се планира да се отпочне со планираните операции.

Член 6

Авиопревозникот ги обезбедува следниве информации и докази (прирачници, полиси, договори, уверенија и др.) кон барањето за издавање, а кога е потребно и со барањата за продолжување, обновување или промена:

1. официјален и деловен назив на барателот, седиште, адреса за прием на пошта, сопственичка структура, претежна дејност од воздухопловство односно решение за упис на правното лице во Централен регистар на Република Македонија, како и контакт телефон, факс, и е-адреса;

2. опис на извршуваните или предложените операции:

-патници и/или стока (карго и/или опасни материји));

- видот на јавен воздушен превоз за кој се поднесува барањето (редовен превоз или нередовен превоз (чартер или авиотакси превоз), домашен или меѓународен превоз, дневен или ноќен превоз);

- региони и области на изведување на операциите;

3. опис на раководната организација на авиопревозникот;

4. име и презиме, работно искуство, контакт детали (телефон, факс, е-адреса) и квалификации на одговорниот управител (Accountable Manager);

5. име и презиме, работно искуство контакт детали (телефон, факс, е-адреса) и квалификации на одговорните лица за летачките операции, системот за одржување, обука на екипажот и земски операции како на лицето одговорно за квалитет (Post Holders).

6. оперативен прирачник (Operation Manual) со содржина согласно поддел П (Support P) од JAR-OPS 1 и 3, вклучувајќи ги:

- програма за безбедност на авиопревозникот (Security Programme);

- програма за квалитет (Quality Programme);

- програма за спречување на несреќи и безбедност на летањето (Accident Prevention and Flight Safety Programme) доколку не е составен дел од програмата за квалитет;

- листа за минималната опрема за секој воздухоплов (Minimum Equipment List-MEL);

7. докази за исполнетост на финансиските услови односно:

- ревидиран финансиски извештај потпишан од овластен ревизор за предходната година (билансна состојба, биланс на успех и готовински паричен тек);

- деловен / бизнис план за наредната година со трошковник за воздухопловите (гориво, патни трошоци и тарифи, плати, одржување, амортизација, промени на токовите, аеродромски трошоци, осигурување, прогноза за обемот на превоз/приходи, итн.) и

- банкарска гаранција во висина доволна за покривање трошоците за 3 месеци работење без никакви приходи согласно условите од член 7 или доказ за исполнување на условите од член 15 од Уредбата за вршење на безбеден и уреден јавен воздушен превоз („Службен весник на Република Македонија“ бр. 73/06).

8. полиси за осигурување за воздухопловот, екипажот, патниците, багажот, стоката како и за штета нанесена на трети лица на земја и уверение од брокери за реосигурување;

9. податоци за потребниот персонал:

- докази за вработување или ангажирање на потребниот персонал (M1/2 обрасци или договори за услуги)

- дозволи/овластувања или уверенија за стручна способност за членовите на екипажот и другиот персонал;

10. договор со операторот на аеродром за матичен аеродром на авиопревозникот;

11. податоци за земски и терминални капацитети:

- земјиште, згради, хангари и работилници (со опис како се опремени);

- останата земска опрема, уреди и системи;

- договори за сопственост или закуп на деловниот простор, земските и терминалните капацитети;

12. уверение за упис во регистарот на воздухоплови на Република Македонија, уверение за пловидбеност, уверение за тип, уверение за бучава и емисија на гасови, уверение за радиостаница издадени или признаени од надлежниот орган, број на воздухоплови, типови на воздухоплови, регистарски ознаки, договори за закуп/лизинг како и други податоци поврзани за воздухопловите со кои располага авиопревозникот;

13. прирачник за организацијата за одржување на воздухопловите (Maintenance Management Exposition-MME) или доколку авиопревозникот е истовремено овластен и како организација за одржување прирачникот може да биде во еден документ заедно со прирачникот на организацијата за одржување (Maintenance Organisation Exposition-MOE);

14. програма за одржување за сите воздухоплови (Maintenance Programme);

15. технички книги на воздухопловите (Airplane Technical Log);

16. договори со правните лица на кои авиопревозникот им го доверил одржувањето на воздухопловите, кои треба да бидат во согласност со насоките од документот на IATA Standard Ground Handling Agreement или со JAA TGL 15;

По исклучок од став 1 на овој член, доколку истовремено со постапката за издавање на уверенијата се водат и постапките за добивање на уверенија за упис во регистар на воздухопловите, за пловидбеност, за тип, бучава и емисија на гасови и за радиостаница, во тој случај уверенијата од точката 12 од овој член, наместо со барањето, се поднесуваат на крај на постапката односно по завршување на постапките за нивно добивање.

По исклучок од став 1 на овој член, доказите од точките 9, 10 и 11 можат да се поднесат и на крај на постапката откако другите докази и информации од став 1 на овој член не се прифатат односно одобрат од надлежниот орган.

Член 7

(1) Имателот на уверенијата кој има намера да промени некој од податоците во неговите уверенија со барањето за промена поднесува примероци од Оперативниот прирачник кој ги содржат предложените промени.

(2) За секоја промена на податоците во документите од член 6 на овој правилник авиопревозникот треба да го извести надлежниот орган.

(3) Известување за предложена промена на именувано одговорно лице (Post Holder) треба да се достави до надлежниот орган најмалку 10 дена пред да се изврши промената.

Член 8

(1) Во случај да се бараат специфични оперативни овластувања како што се CAT II / CAT III, ETOPS, MNPS, RVSM, RNAV, NEM, MEL, превоз на опасни материи или друго, со барањето се поднесуваат и докази за исполнување на условите за вршење на таквите овластувања и програми за обука.

(2) Во случај на специјални ограничувања се доставуваат и информации за тоа.

Член 9

(1) Документите кои се приложуваат со барањето треба да бидат во оригинал или копии заверени кај нотар. По исклучок за документи за кои не може да се прибави оригинал надлежниот орган ги прифаќа во копии согласно Законот за општа управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/2005).

(2) Со барањето се приложува доказ за платена административна такса (таксени марки) во износ од 250 денари, утврдена со Законот за административните такси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/1993.....70/2006).

3.2 Утврдување на формални недостатоци

Член 10

После приемот на барањето надлежниот орган утврдува дали постојат формални недостатоци и тоа:

- дали барањето е поднесено во определениот рок;
- дали барањето ги содржи сите податоци неопходни да се постапува по него (име и презиме/назив, потпис и адреса на барателот);
- дали е уплатена административната такса; и
- дали се поднесени сите документи и докази за бараните податоци кои се приложуваат со барањето.

Член 11

(1) Доколку барањето содржи некој формален недостаток, надлежниот орган постапува согласно Законот за општа управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/2005) односно го известува за тоа барателот и му дава рок за отстранување на констатираните недостатоци.

(2) Доколку барателот ги отстрани недостатоците во предвидениот рок се смета дека барањето било уредно од самото поднесување.

(3) Доколку барателот не ги отстрани недостатоците во предвидениот рок надлежниот орган донесува заклучок со кој го отфрла барањето.

3.3 Утврдување на условите за вршење на јавен воздушен превоз

Член 12

(1) Надлежниот орган по приемот на барањето и потребната документација започнува со утврдување на сите факти и докази/околности што се од значење за утврдување на исполнетоста на условите за вршење на јавен воздушен превоз согласно Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/06, 24/07), Уредбата за вршење на безбеден и уреден јавен воздушен превоз („Службен весник на Република Македонија“ бр. 73/06) и меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија.

(2) Надлежниот орган изготвува внатрешна процедура со која ја пропишува својата внатрешна организација на работата при издавањето, продолжувањето, обновувањето и промената на уверенијата.

3.3.1 Проверка на барањето и приложената документација (Document Evaluation)

Член 13

Оваа проверка е со цел откривање на недостатоците, пропустите и критичните ситуации во исполнетоста на условите кои можат да влијаат на безбедноста на летањето и извршувањето на предложените операции. Со оваа проверка на барателот му се дава можност да во одреден период ги отстрани евентуалните недостатоци или да подготви алтернативни решенија пред деталната оперативна проверка/надзор.

Член 14

(1) Во текот на оваа фаза се проверуваат одредени фактори кои непосредно влијаат на можноста да се врши јавен воздушен превоз и од кои ќе зависи дали ќе се пристапи на следната оперативна проверка/надзор.

(2) Тие фактори меѓу другото се:

- дали барателот е регистриран за воздухопловна дејност;
- дали барателот има доволно извори на финансирање односно дали има доволно финансиски средства за да обезбеди поддршка на предложените операции;
- дали барателот поседува студија и други податоци од кои се гледа дека предложените операции финансиски ќе бидат успешни;
- дали барателот има линија или регион на делување за предложените операции;

- дали планираното ниво на услуги ја задоволува потребата и дали е тоа од јавен интерес;
- дали предложениот вид на операции се во согласност со билатералните и мултилатералните договори ратификувани од Република Македонија;
- дали барателот има соодветна структура на органот на управување со соодветен персонал, опрема, објекти, прирачници, договори и сл.;
- дали поседува воздухоплов за предложеното ниво на операции;
- дали воздухопловот ќе биде користен со реална сила и брзина;
- дали нивоата на лет и на должина на полетно слетната патека се во рамките на летачките перформанси на воздухопловите;
- дали воздухопловот е опремен со потребните инструменти и опрема за извршување на бараните операции;
- дали воздухопловот правилно е одржуван и дали располага со доволно ресурси;
- дали постојат можности за водење и извршување на предложените операции;
- дали предложените операции можат безбедно да се извршат со расположливите ресурси;
- дали членовите на екипажот се способни да ги извршуваат предложените операции во согласност со правилата и прописите на Република Македонија;
- дали е реална планираната искористеност на воздухопловите;
- дали е планот за операции во согласност со планот за одржување на воздухопловите;
- дали има дефинирани аеродроми на дестинација, алтернативни аеродроми, линии и региони на оперирање;
- преглед на надлежностите и одговорностите на органот на управување и персоналот со податоци за нивните квалификации, образование и работно искуство;
- проценка на барателот во однос на почитување на прописите;
- проценка на обемот и квалитетот на работата на барателот во изминатиот период.

Член 15

(1) Проверката на техничките можности на барателот ќе биде извршена врз основа на увид во методите, праксата и процедурите кои се применуваат и кои се содржани во оперативниот прирачник (Operation Manual), прирачникот за организација за одржување на воздухопловите (Maintenance Management Exposition-MME), програмата за обука, програмата за спречување на несреќи и безбедност при летањето (Accident Prevention and Flight Safety Programme) и други прирачници и документи.

(2) При оваа проценка посебно внимание треба да се обрати на:

- организациона структура на авиопревозникот;
- квалификации и искуство на одговорните лица на авиопревозникот;
- договори за сервисирање или одржување на воздухопловите, договори или програми за обука за одредени кадровски профили;
- договори за сопственост, закуп/лизинг на воздухоплови доставени во постапката за упис на воздухопловите во регистарот на воздухоплови.

(3) При проценката на техничките можности на барателот треба да се преземат одредени активности кои ќе ги опфатат сите аспекти на таа проверка.

(4) Листата на активности на кои би требало да се придржуваат за подобро да се изврши проценката на техничките можности на барателот треба да ги содржи следните елементи:

- непосреден контакт со одговорните лица на авиопревозникот и добивање на целосни информации во врска со природата и обемот на бараните операции, типот на воздухопловите, организационата структура, органот на управување, должностите и одговорностите на клучниот персонал;

- препораки и совети на авиопревозникот во врска со решавање на одредени проблеми кои би можеле да се појават при оперативната проверка и целокупната процедура на утврдување на исполнетоста на условите.

- утврдување дали авиопревозникот има оперативен прирачник, прирачник за одржување, програма за обука и запознавање со нивната содржина, испитување за начинот и методите за спроведување на пропишаните активности и постапки кои се наоѓаат во дадените прирачници;

- утврдување кои летови би можеле да се извршат како пробни;

- давање објаснување во врска со било кој ограничувања кои може да се најдат во уверенијата;

- прифаќање на сугестии или забелешки во писмена форма од страна на авиопревозникот во текот на проверката на барањето и приложените документи;

- вклучување по потреба одреден број на стручњаци од одредени области кои би дале свои забелешки и препораки;

- консултација со надлежните органи во врска со било какви проблеми или прашања кои би се појавиле во процесот на проверката.

Член 16

(1) При проверката на финансиските и техничките способности на барателот треба да се прегледа и оцени целокупната доставена документација. Надлежниот орган при оваа проверка користи чек листи изготвени во согласност со податоците и документацијата кои се прегледуваат во оваа фаза од постапката.

(2) Доколку авиопревозникот не ги исполнува финансиските или другите предвидени услови за предложени операции, постапката за проверка на барањето и документацијата ќе биде запрена, се додека не се исполнат условите кој не биле исполнети, а најкасно до истекување на роковите од член 18 на овој правилник.

(3) Во тек на спроведување на оваа фаза ќе се извести барателот за забелешките и наодите од оценката на документацијата и ќе се наложи поправка или дополнување на одредена документација.

3.3.2 Оперативна проверка/надзор (Inspection and Demonstration)

Член 17

(1) Доколку проверката на барањето со придружната документација покаже дека авиопревозникот може да го задоволи нивото на безбедност за бараната операција, тогаш се врши оперативна проверка/надзор на сите делови од предложените операции.

(2) На крајот на оперативната проверка се составува записник во кој се констатира степенот на исполнување на пропишаните услови и стандарди за вршење на бараните операции со рокови за отстранување на евентуално утврдени недостатоци, а најкасно до истекување на роковите од член 18 на овој правилник.

(3) Оперативната проверка се спроведува во согласност со стандардите од ICAO Doc.8335-AH/879, JAR-OPS 1 и/или 3 и Administrative and Guidance Material-AGM, Section Four: Operations, Part 2 на JAA.

3.4 Издавање, продолжување, обновување или промена на уверенијата и/или издавање на решение (Certification)

Член 18

(1) Надлежниот орган се произнесува во врска со барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверенијата во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето.

(2) Во другите случаи кога постапката се поведува по барање, ако е во интерес на барателот, надлежниот орган е должен да одлучи најдоцна во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето.

(3) Во случај да надлежниот орган смета дека се исполнети сите пропишани услови за вршење на јавен воздушен превоз, донесува решение за издавање, продолжување, обновување или промена кое заедно со уверенијата за работа и за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз му се доставуваат на барателот откако ќе донесе доказ дека го платил надоместокот за издавање, продолжување, обновување или промена на уверенијата пропишан со акт на Владата на Република Македонија.

(4) Во случај да надлежниот орган смета дека не се исполнети сите пропишани услови за вршење на јавен воздушен превоз, донесува решение за одбивање на барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверенијата за работа и за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз, кое мора да ги содржи причините поради кои е донесено.

4. Евиденција

Член 19

(1) За издадените уверенија за работа, како и на уверенијата за исполнување на безбедносните услови и на другата документација приложена со барањата надлежниот орган води евиденција во регистар.

(2) Регистарот ги содржи податоците за еден авиопревозник кои треба да ја олеснат дистрибуцијата на важни информации до оние на кои тие се однесуваат, како и контакт броеви и адреси на одговорните лица (Post Holders), на директорот на авиопревозникот и типовите и видовите на воздухоплови со кој оперира.

(3) За податоците од регистарот поврзани со издадените и со промените на издадените уверенија од став 1 на овој член, надлежниот орган го информира JAA со пополнување на образецот JAA form 101 даден во дел 4 од Упатството за административни постапки и примена, додаток 3 (Administrative and Guidance Material-AGM, Section Four: Operations, Appendix 3) на JAA.

(4) За нумерирање на издадените уверенија за работа, како и на уверенијата за исполнување на безбедносните услови во регистарот за евиденција ќе се користат сериски броеви специфични за секое уверение посебно и префиксот МК. Нумерирањето на уверенијата се врши согласно дел 4 од Упатството за административни постапки и примена, додаток 4 (Administrative and Guidance Material-AGM, Section Four: Operations, Appendix 4) на JAA.

Член 20

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 03-1194/2
15 јуни 2007 година
Скопје

Директор,
Ернад Фејзулаху, с.р.

ПРИЛОГ 1

REPUBLIKA MAKEDONIJA
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

REPUBLIC OF MACEDONIA
CIVIL AVIATION AGENCY

УВЕРЕНИЕ ЗА РАБОТА Бр. ____/____
OPERATING LICENCE No. ____/____

1. Назив на авиопревозник / Name of the Air Carrier

--	--

2. Седиште на авиопревозник / Headquarters of the Air Carrier

--	--

3. Овластување / Authorization

Се овластува да врши јавен воздушен превоз согласно оперативните спецификации наведени во Уверението за исполнување безбедносните услови за вршење јавен воздушен превоз се додека ги исполнува обврските и условите од:

- Законот за воздухопловство;
- Уредбата за условите за вршење на безбеден и уреден јавен воздушен превоз;
- Меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија.

Hereby is authorized to carry out public air services in accordance with the operational specifications stated in Air Operator Certificate issued thereto as long as meets the obligations and requirements prescribed in the:

- *Aviation Act;*
- *Regulation for Safe and Regular Public Air Services;*
- *International conventions/agreements ratified by the Republic of Macedonia.*

Ова уверение не е преносливо и доколку претходно не се суспендира или повлече, ќе остане во сила до ____-____-____.

This Certificate is not transferable and unless sooner suspended or revoked, shall continue in effect until ____-____-____.

Издадено во: Скопје

Issued at:

Дата на издавање: ____-____-____.

Date:

По овластување:

By Authority:

Директор:

Director General

ПРИЛОГ 2

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

REPUBLIC OF MACEDONIA
CIVIL AVIATION AGENCY

**УВЕРЕНИЕ ЗА ИСПОЛНУВАЊЕ НА БЕЗБЕДНОСНИ УСЛОВИ ЗА
ВРШЕЊЕ НА ЈАВЕН ВОЗДУШЕН ПРЕВОЗ**

AIR OPERATOR CERTIFICATE

Бр. / No. _____

Агенцијата за цивилно воздухопловство со ова потврдува дека
On behalf of the Civil Aviation Agency, it is hereby certified that

--	--

ги исполнува условите од член 33 од Законот за воздухопловство на Република
Македонија и условите од член 23 од Уредбата за условите за вршење на безбеден и
уреден јавен воздушен превоз, како и барањата пропишани со JAR-OPS 1 и
*has satisfied the requirements of Article 33 of the Aviation Act of the Republic of and Article 23 of the
Regulation for Safe and Regular Public Air Services, as well as the Standards and Recommended
Practices of JAR-OPS 1, and*

се овластува да врши јавен воздушен превоз
has been found competent to conduct Commercial Air Transport Operations

во согласност со условите од приложените оперативни спецификации.
subject to the conditions of the attached Operation Specifications.

Ова уверение не е преносливо и доколку претходно не се суспендира или повлече, ќе
остане во сила до _____

This Certificate is not transferable and unless sooner suspended or revoked, shall continue in effect until

Издадено во:

Issued at:

Дата на издавање: ____.

Date:

По овластување:

By Authority:

Директор
Director General

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

REPUBLIC OF MACEDONIA
CIVIL AVIATION AGENCY

**УВЕРЕНИЕ ЗА ИСПОЛНУВАЊЕ НА БЕЗБЕДНОСНИ УСЛОВИ ЗА
ВРШЕЊЕ НА ЈАВЕН ВОЗДУШЕН ПРЕВОЗ Бр. _____**

AIR OPERATOR CERTIFICATE No. _____

**ОПЕРАТИВНИ СПЕЦИФИКАЦИИ
OPERATIONS SPECIFICATIONS**

Авиопревозник:
Airline:

А) ВИДОВИ НА ЛЕТОВИ
TYPE OF OPERATIONS

В) ВИДОВИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ
TYPES OF AIRCRAFT

С) ОБЛАСТИ НА ДЕЛУВАЊЕ
AREAS OF OPERATION

Д) ПОСЕБНИ ОГРАНИЧУВАЊА
SPECIAL LIMITATIONS

Е) ПОСЕБНИ ОВЛАСТУВАЊА/ОДОБРУВАЊА
SPECIAL AUTHORIZATIONS/APPROVALS

Ф) РЕГИСТАРСКИ ОЗНАКИ НА
ВОЗДУХОПЛОВИТЕ
AIRCRAFT REGISTRATION MARKS

Издадено во:
Issued

Датум на издавање:
Date issued

Ревизија: R__ / __. __. ____.
Revision

По овластување :
By Authority

ПРИЛОГ 3

**БАРАЊЕ ЗА УВЕРЕНИЕ ЗА РАБОТА И УВЕРЕНИЕ ЗА ИСПОЛНУВАЊЕ НА
БЕЗБЕДНОСНИТЕ УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ЈАВЕН ВОЗДУШЕН ПРЕВОЗ
APPLICATION OF AN AIR OPERATOR CERTIFICATE (AOC) & APPROVAL OF
OPERATING LICENCE**

Агенција за цивилно воздухопловство / Civil Aviation Agency

Број на барање и дата на прием / Application Number: Date Received:	Број на АОС (доколку има): AOC No. (If applicable):
--	--

**ДЕЛ 1 Општи информации
SECTION 1: Shared Information**

Назив на барателот: Name of Applicant:		
Деловен назив: Business Name:		
Седиште: Address:		
Адреса за прием на пошта: Mailing Address:		
Телефон: / Telephone No.:	Факс: / Telefax No.:	е-адреса: / e-mail Address:
Главна база на деловни активности: / Principal Operating Base:		

Број и тип на воздухоплови кои ќе бидат или се ангажирани:
Number and type of aircraft to be or currently employed:

Тип / Type	Број / Number	Маса на полетување/MTOW

Доколку има повеќе воздухоплови продолжете на посебен лист.
If any additional aircraft please continue on separate sheet.

Опис на извршуваните или предложените операции на јавен воздушен превоз:
Description of air transport service operated or proposed:

--

ДЕЛ 2 Уверение за исполнување на безбедносни услови - АОС

SECTION 2: Air Operator Certificate - AOC

(Користете V ознаки / Use V marks)

Доставен опис на предложените операции: A description of the proposed operation enclosed:	☐
Доставен опис на раководна организација: Description of the management organisation enclosed:	☐
Име и презиме на одговорниот управител: Name of Accountable Manager:	☐
Име и презиме на одговорното лице за квалитет: Name of Quality Manager:	☐
Име и презиме на номинираните одговорни лица: Names of nominated post holders:	
Летачки операции / Flight Operations:	☐
Систем за одржување / Maintenance Systems:	☐
Обука на екипаж / Crew Training:	☐
Земски операции / Ground Operations:	☐
Доставен оперативен прирачник: / Operations Manual enclosed:	☐
Доставен прирачник за организацијата за одржување на воздухопловите: The Operator's Maintenance Management Exposition enclosed:	☐
Доставена програма за одржување на воздухопловите: The Operator's aircraft maintenance programmes enclosed:	☐
Доставени технички книги на воздухопловите: The aircraft Technical Log enclosed:	☐
Кога е потребно, доставени договори за одржување помеѓу авиопревозникот и организациите за одржување: Where appropriate, the technical specification(s) of the maintenance contract(s) between the operator and any maintenance organization enclosed:	☐
Доставени полиси за осигурување: Insurance enclosed:	☐
Доставени податоци за потребниот персонал: Information for necessary personal enclosed:	☐
Доставен договор со операторот на аеродром за матичен аеродром: Contract with the airport operator for base airport enclosed:	☐
Доставени податоци за земски и терминални капацитети: Information for ground and terminal facilities enclosed:	☐
Доставени предходно издадени или признаени уверенија од Агенцијата за: Enclosed certificates previously issued or recognized by CAA for: - регистрација на воздухопловите / registration of aircrafts - пловидбеност на воздухопловите / airworthiness of aircrafts - тип на воздухопловите / type of aircrafts - бучава и емисија на гасови / noise and emissions - радиостаница /	☐
Доставени податоци за специфични овластувања и/или ограничувања (ако се бараат): Information on special authorizations/approvals and limitations (if applicable):	☐

Дата: / Date:

Потпис на одговорниот за летачки операции
Signature of Flight Operations ManagerПотпис на одговорниот управител
Signature of Accountable Manager

Печат / Stemp

ДЕЛ 3 Уверение за работа - ОЛ
SECTION 3: Operating Licence - OL

Дата и место на конституирање
Date and Place of Incorporation

Регистерски број на компанијата
Company Registration number

Дали воздухопловот за кој се бара уверение е: ☐ над / over 10.000 kg. MTOW
Is the application for a license with aircraft: ☐ под / under 10.000 kg. MTOW

Од кој датум се бара уверението да биде ефективно?
What date is the license required to be effective?

Дали воздушниот превоз е претежна дејност на компанијата, или ќе биде претежна дејност по одобрување на уверението? Ако не е, тогаш доставете детали на посебен лист.
Is air transport your principal activity, or will it be your principal activity if a license is granted? If no, please give details on a separate sheet.

АКЦИОНЕРИ

Наведете ги подолу деталите за секое лице или компанија кои имаат издадени акции:

SHAREHOLDERS:

Please list below details of each person or company holding issued shares in the applicant. In the case of nominee holdings, indicate the name of the beneficial holder of the shares.

Целосно име на акционерот Full name of shareholder	Државјанство Nationality	Број на акции Number of shares	Класа на акции Class of shares	% на вкупно издадени % of total issued

Назив на оснивачката компанија (ако постои) и дата и место на конституирање:
Name of parent company (if any) and date and place of incorporation:

Назив на крајна холдинг компанија (ако постои) и дата и место на конституирање:
Name of ultimate holding company (if any) and date and place of incorporation:

Ако барателот е дел / преставништво на друга компанија, ве молиме наведете детали за секое лице или компанија кој/а има повеќе од 5% од вкупно издадените акции во крајната холдинг компанија. Во случај хартии од вредност поседувани од страна на застапник наведете го називот на акционерот.

If the applicant is a subsidiary of another company, please list below details of each person or company which holds more than 5% of the total issued shares in the ultimate holding company. In the case of nominee holdings, indicate the name of the beneficial holder of the shares.

Акции во: / Shares in:

(крајна холдинг компанија) (ultimate holding company)

Целосно име на акционерот Full name of shareholder	Државјанство Nationality	Број на акции Number of shares	Класа на акции Class of shares	% на вкупно издадени % of total issued

ДИРЕКТОРИ:

Ве молам наведете ги подолу податоците за членовите на одборот на директори на кандидатот и на која било крајна холдинг компанија наведена погоре.

Одбор на кандидатот:

DIRECTORS:

Please list below details of members of the board of directors of the applicant and of any ultimate holding company shown above.

Board of applicant:

Цело име (и извршна позиција, доколку ја има) на директорот Full name (and executive position, if any) of director	Државјанство / Nationality

Одбор на: / Board of:

(крајна холдинг компанија) / (ultimate holding company)

Цело име (и извршна позиција, доколку ја има) на директорот Full name (and executive position, if any) of director	Државјанство / Nationality

МЕНАЏМЕНТ ОД ПОВИСОК РАНГ:

SENIOR MANAGEMENT:

Ве молиме да ги наведете подолу податоците на менаџментот од повисок ранг на кандидатот, освен на директорите:

Please list below details of the applicant's senior management other than directors:

Цело име на менаџерот од повисок ранг Full name of senior manager	Позиција во компанијата Position in company	Државјанство / Nationality
ФИНАНСИСКИ АРАНЖМАНИ: FINANCIAL ARRANGEMENTS: Ве молиме да ги наведете на посебен лист податоците за кои било финансиски или други аранжмани, кои можат да влијаат на контролата на кандидатот. Please give details on a separate sheet of any financial or other arrangements, which may have a bearing on control of the applicant. На пример: -сите гаранции или активности за поддршка -сите заеми, освен оние кои се обезбедени од страна на банка или финансиска институција -сите закупи на воздухоплови, освен оние кои се обезбедени под вообичаени комерцијални услови -сите договори за работа или комерцијални договори кои вклучуваат друга авиокомпанија For example: - any guarantees or support undertakings - any loans other than provided by a bank or financial institution - any aircraft leases other than those provided on normal commercial terms - any operational or commercial agreements involving another airline		

ДРУГИ РАБОТИ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ КОНТРОЛАТА НА КАНДИДАТОТ: OTHER MATTERS AFFECTING CONTROL OF THE APPLICANT: Од надлежниот орган се бара пред да издаде Уверение за работа да биде уверен дека мнозинската сопственост и ефективната контрола на кандидатот е кај земјите членки или државјани на земјите членки на ЕЗВО. Дали знаете некакви информации кои не се наведени погоре, а можат да влијаат врз ставот на надлежниот орган во однос на сопственоста и контролата на кандидатот во овој контекст? Доколку е така, ве молиме да ги наведете податоците на посебен лист. The Authority is required to be satisfied before granting an Operating Licence that the applicant is majority owned and effectively controlled by Member States or nationals of Member States of ECAA. Are you aware of any information not included above which might affect the Authority's view of the ownership and control of the applicant in this context? If so, please give details on a separate sheet.

Барање и изјава APPLICATION AND DECLARATION Јас, долупотпишаниот, со ова се пријавувам за издавање на Уверение за работа и изјавувам, колку што најмногу знам и верувам, дека изјавите во оваа пријава се вистинити. I, the undersigned, hereby apply for the grant of an Operating Licence and I declare that, to the best of my knowledge and belief, the statements given in this application are true. Потпис: Signed: Име: Name: Позиција во компанијата: Position in company: Во име на: On behalf of: Датум: Date:

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Врз основа на член 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 70/94, 62/95, 33/97, 50/01, 26/02, 46/02 и 37/05), Министерството за труд и социјална политика

ОБЈАВУВА

1. Стапката на трошоците на живот за месец мај 2007 година, во однос на месец април 2007 година, е повисока за 0,7%.

2. Правото на пораст на платите за месец мај 2007 година, во однос на месец април 2007 година, за работодавачите од членот 3 став 1 изнесува 0,35%.

Министер,
Љупчо Мешков, с.р.

Врз основа на член 5 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 70/94, 62/95, 33/97, 50/01, 26/02, 46/02 и 37/05), Министерството за труд и социјална политика

ОБЈАВУВА

Просечната месечна нето плата по работник за месец јуни 2007 година не може да изнесува помалку од утврдената на ниво на оддел и тоа:

Оддел	Назив на одделот	Износ
01	Земјоделство, лов и соодветни услужни активности	6.328
02	Шумарство, искористување на шуми и соодветни услужни активности	7.904
05	Улов на риба, одгледување на риби и услужни активности во рибарството	7.351
10	Вадење на камен, јаглен и лигнит, вадење на тресет	7.748
11	Вадење на сурова нафта и природен гас и услужни активности во производството на нафта и гас, освен истражувања	0
12	Вадење на руда на уран и торיום	0
13	Вадење на руди на метал	11.344
14	Вадење на други руди и камен	8.451
15	Производство на прехранбени производи и пијалаци	9.569
16	Производство на тутунски производи и ферментација на тутун	7.742
17	Производство на текстилни ткаенини	4.755
18	Производство на облека; доработка и боене на крзно	3.871
19	Штавење и доработка на кожа, производство на куфери, рачни торби, седла, сарачки производи и обувки	2.721
20	Преработка на дрво, производи од дрво и плута, освен мебел, производство на предмети од слама и плетарски материјал	5.640

21	Производство на целулоза, хартија и производи од хартија	8.186
22	Издавачка дејност, печатење и репродукција на снимени медиуми	9.714
23	Производство на кокс, деривати и нафта и нуклеарно гориво	15.670
24	Производство на хемикалии и хемиски производи	14.574
25	Производство на производи од гума и производи од пластични маси	4.640
26	Производство на производи од други неметални минерали	10.721
27	Производство на основни метали	11.548
28	Производство на метални производи во металопереработувачката фаза, освен машини и уреди	6.727
29	Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место	8.345
30	Производство на канцелариски машини и компјутери	12.995
31	Производство на електрични машини и апарати, неспомнати на друго место	6.716
32	Производство на радио, телевизиска и комуникациона опрема и апарати	7.931
33	Производство на прецизни медицински и оптички инструменти и часовници	12.815
34	Производство на моторни возила, приколки и полуприколки	6.436
35	Производство на други сообраќајни средства	8.647
36	Производство на мебел и други разновидни производи, неспомнати на друго место	4.614
37	Рециклажа	5.214
40	Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и топла вода	15.137
41	Собирање, пречистување и дистрибуција на вода	8.728
45	Градежништво	6.656
50	Продажба, одржување и поправка на моторни возила и мотоцикли; продажба на мало на моторни горива	11.564
51	Трговија на големо и посредничка трговија, освен трговија со моторни возила и мотоцикли	11.890
52	Трговија на мало, освен трговија со моторни возила и мотоцикли; поправка на предмети за лична употреба и за домаќинствата	6.082
55	Хотели и ресторани	7.594
60	Копнен сообраќај, ценоводен транспорт	7.306
61	Воден сообраќај	0
62	Воздушен сообраќај	20.067
63	Придружни и помошни активности во сообраќајот; активности на патничките агенции	13.216
64	Поштенски активности и телекомуникации	14.457
65	Финансиско посредување, освен осигурување и пензиски фондови	16.981
66	Осигурување и реосигурување, пензиски фондови, освен задолжителна социјална заштита	23.501
67	Помошни активности во финансиското посредување	30.713
70	Активности во врска со недвижен имот	11.342

71	Изнајмување на машини и опрема без ракувач и изнајмување на предмети за лична употреба и за домаќинствата	5.999
72	Компјутерски и сродни активности	12.921
73	Истражување и развој	9.271
74	Други деловни активности	8.694
75	Јавна управа и одбрана; задолжителна социјална заштита	10.769
80	Образование	8.767
85	Здравство и социјална работа	8.334
90	Отстранување на отпадни води и гребре, санитарни и слични активности	7.907
91	Дејност на организации врз база на зачленување	12.299
92	Рекреативни, спортски, културни и забавни активности	7.706
93	Други услужни дејности	7.429
95	Дејност на домаќинствата како работодавачи на домашен персонал	0
96	Неиздиференцирани дејности на приватните домаќинства за производство на стоки за сопствени потреби	0
97	Неиздиференцирани дејности на приватните домаќинства за извршување услуги за сопствени потреби	0
99	Екстериторијални организации и тела	0

Месечно даночно ослободување 3.064.

Министер,
Љупчо Мешков, с.р.

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

Во согласност со член 10 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 14/95, 71/96, 32/97 и 24/2000), Државниот завод за статистика го објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ТРОШОЦИТЕ НА ЖИВОТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ЈУНИ 2007 ГОДИНА

Движењето на трошоците на животот во Република Македонија во првото полугодие од 2007 година (период: јануари-јуни 2007 година) во однос на второто полугодие од 2006 година (период: јули-декември 2006 година) изнесува 1,1%.

Директор,
м-р Благница Новковска, с.р.

Врз основа на член 63 од Законот за данокот на добивка – пречистен текст („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/06 година), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ЈУНИ 2007 ГОДИНА

Движењето на цените на мало во Република Македонија во периодот јануари-јуни 2007 година, во однос на просечните цени на мало во 2006 година изнесува 1,5%.

Директор,
м-р Благница Новковска, с.р.

www.sivesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2007 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2007085